

Teknolojinin Değeri, Zaman İlerledikçe Geriler **Hediyesi Gazete!..**

Varolma nedenleri kit-
leleri bilgilendirmek,
olaylardan haberdar
etmek olan, geçmişin
idealist kurumları ga-
zeteler artık tamamen ticari ku-
rumlara dönüştüler.

Yıllar sonra ilk kez karton evlerle
yakalanan nisbeten yüksek tirajla-
rın başlattığı gazetelerarası pro-
mosyon savaşları aldatmacası bilgi-
sayarlarla, cep telefonları ve tabii
bunların yanısıra çanak-çömlekle
sürmekte.

Promosyon başlangıcında "ku-
pon karşılığı bedava" ibaresiyle su-
nulan konfigürasyonu belirsiz lap-
top bilgisayarlar daha sonra gazete-
lerin pazarlama şirketleri ile bağ-
lantılandırarak sattıkları Penti-
um'lara dönüştüler. Naif bir söy-
lemle "katkı payı" olarak adlandı-
rdıkları dövize endeksli 10 aylık
taksitler ve aylık 30 kuponla vere-
ceklerini ilan ettikleri bilgisayarla-
rı, bir bilgisayar firması neredeyse
aynı taksit sistematigi içinde sata-
cağını yine aynı gazetelere ilan ve-
rerek duyurdu.

Üstelik bu firmadan bilgisayar a-
lanlar yanında gazete almak zorun-
da kalmayacaklar. Aralarında savaş
olduğu söylenen gazeteler, görüş
ayrılıkları nedeniyle tekme tokat

birbirine giren milletvekillerinin
maaşları söz konusu olduğunda
topyekün "evet" demeleri gibi çı-
karları söz konusu olduğunda
muhteşem bir uyum içinde hareket
etmekte. Yeni promosyonlarını
ilan ettikten sonraki birkaç gün i-
çinde tümü fiyatlarını hep birlikte
artırdılar. Oysa Hediyeli Gazete'le-
rin fiyatlarının neredeyse yarısının
bu hediyelere ayrıldığını bilmeyen
yok...

Her geçen gün gelişen teknoloji-
nin değeri, birçok şeyin aksine, za-
man ilerledikçe geriler. Gazetelerin
10 ay sonunda teslim edeceklerini
vadettikleri bilgisayarların değerle-
ri de bu süre içinde gerileyecek. 10'
ay önce 1000 dolara satılan DX2-
66'lar bugün 675 Dolara satılmak-
ta.

Bu arada, Milliyet, Hürriyet ve
Sabah grupları birlikte bir diğer
kampanya başlattılar: "Gazete
Okuyun". Kampanya kapsamında-
ki reklamlarda gazete okumayanlar
neredeyse "salak" olarak nitelendi-
rilmekte.

Chip, her ay fiyat artırarak, ticari
aldatmacaları hizmetmiş gibi su-
nan ve üstüne üstlük "Gazete Oku-
yun (Lan!)" diyen bu anlayışa kar-
şı herkesi tedbirli olmaya çağırıyor.

Tansel Tüzel

Tekerlekli Sandalye Kampanyası

Posta Gazetesi tarafından düzenlenen ve Ortopedik Özürlüler Federasyonu ile Türkiye Sakatlar Derneği'nin işbirliğiyle hayata geçirilen

"Tekerlekli Sandalye Kampanyası" Internet'le tüm dünyaya ulaşmakta. Kampanya'ya katılma koşulları, dernekler hakkında bilgi ve telefon numaralarının yer aldığı Web sitesinde katılmak isteyenler için tekerlekli sandalye alınabilecek kurumların telefon ve adresleri de bulunmaktadır.

E-mail-<http://www.medya-text.com/posta>

Micro-Com'dan Özürlülere Destek

Micro-Com Bilgisayar Ltd. özürlülere yönelik bir destek çalışması başlattı. "Onlara Destek Olalım" adıyla duyurulan çalışmanın amacı özürlülerin bilgi çağına ayak uydurabilmelerini sağlamak. Micro-Com'dan bilgisayar almak isteyen özürlüler, hem firmanın kendi ürettiği olan programlarına ücretsiz sahip olabilecekler hem de AIM PC'leri maledil-

digi fiyatlardan alabilecekler. Doktor raporu ile Micro-Com'a başvurular sunulan tüm imkanlardan yararlanabilecekler.

Gelemeyecek durumda olanlarsa yakınlarına vekalet vererek alımlarını gerçekleştirebilecekler.

Ayrıntılı bilgi için tel: (0.216) 310 44 21

Aykut Altındağ

IBM, Java Ortamını IBM Server'larına Yayacak

IBM, yeni, açık, bütünleşik server işletim sistemi OS/390 Yayın 1'in 29 Mart'ta sağlandığını, Yayın 2'nin ise Eylül ayında sağlanabileceğini ve Java'yı da S/390'a taşıyarak, Java ortamını IBM Server'larına yayacağını duyurdu. Kullanıcılara OS/390 Internet Bonus Pak'in parasız bir kopyasını da sağlayan OS/390 Yayın 1, bu paketle, bilgiye kolay erişim için MVS/ESA Internet Connection Server, ana sayfa şablonları ve kitaplar da sunmakta. OS/390 Yayın 2 ise, mevcut iş uygulamalarına, endüstri standardında ağ tarayıcıları (Web Browser) kullanarak güvenlik ve işlevsellik sağlamakta.

Zet Bilgisayar Alana Ücretsiz Virüs Programı

Estron Elektronik, yaptığı OEM anlaşması ile Dr. Solomon's Antivirüs Toolkit programını üretimini yaptığı Zet bilgisayarlar ile birlikte kullanıcının hizmetine sunuyor. Program, sisteme bulaşan virüsleri temizliyor ve daha sonra bellekte kalıp sürekli çalışıyor.

Yaz Bilgisayar Kampı

1989 yılından bu yana spor okulları ve yaz spor kampları düzenleyen Geleceğin Yıldızları Spor Okulu bu yıl faaliyetleri arasına 13-17 yaş grubu gençler için düzenlenen Bilgisayar Eğitim Kampı'nı da kattı.

2 hafta sürecek kampta spor, tatil ve bilgisayar eğitimi birarada yürütülecek. Kampta Word ve Excel programlarını öğrenecek olan öğrenciler Internet'te de

surf yapabilecekler.

Kamp devreleri: 21 Temmuz-3 Ağustos ve 3 Ağustos-16 Ağustos.

Ayrıntılı bilgi için tel: (0.216) 336 25 71

Logo'nun Yeni Uygulaması

Logo Yazılım, 1 Nisan'dan itibaren eğitim ve destek hizmetlerinin ücretlerini ürün fiyatlarından ayırdı. Bu yeni uygulamayla Logo ürünlerinin fiyatları düştü. Firmadan yapılan açıklamaya göre, ürün fiyatları bir kampanya kapsamında değil kalıcı olarak aşağıya çekildi. Şimdiye dek kullanıcılar, ihtiyaçları olsun veya olmasın, ürünü satın alırken, eğitim ve destek hizmetleri için de ücret ödemekteydi. Yeni uygulamayla kullanıcılar, Logo Gold ve Satışmatik dışında kalan tüm ürünler için verilen eğitim ve destek hizmetlerinden ihtiyaçları doğrultusunda yararlanacak ve yararlandıkları kadar ücret ödeyecekler.

Info'dan Sanat Eğitimine Destek

Bilişim sektöründe faaliyet gösteren Info Yatırım Holding, kültür ve sanata destek vermek amacıyla Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Prof. Husamettin Koçan Atölyesi'nin sponsorluğunu üstlendi.

Info'nun desteğiyle Husamettin Koçan Sanat Atölyesi'nde eğitim görmekte olan 8/19 öğrenci İletişim/sizlik temalı projelerini sürdürüyorlar.

Üretilen projeler 8-18 Mayıs tarihleri arasında İstanbul Aya İrini, 19-30 Haziran'da ise Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nde sergilenecek.

Hastalara Optik Kart Desteği

Fransız Bakım ve Hastane Bilgisayar Konseyi, Cario-Media olarak bilinen Multimedia Kardiyoloji kartı olarak Canon Optik Kartı'nı seçti. Fransa'da 1996 yılı başında başlatılan bir proje ile değişik tıbbi kurumlar arasında gerekli klinik detayların transferinin sağlanması hedefleniyor. Hastaların tedavi gördükleri yerde tekst, görüntü ve sesle oluşturulan kardiyoloji dataları Optik Karta kaydedilecek ve zamanla birikerek bir klinik data özgeçmişi oluşacak. Optik kart sayesinde hastalar kişisel bilgilerini yanlarında taşıyabilecekler ve herhangi bir hastanede birçok işlemin tekrarlanmasına gerek kalmaksızın tedavi görebilecekler. Kredi kartı büyüklüğündeki kart yaklaşık 2000 sayfa kapasitesinde metin depolayabilmekte. Ayrıntılı bilgi için tel: (0.212) 249 38 06

Olivetti Yazıcıları İBİM'de

Türkiye çapında 100'e yakın bayisiyle Acer bilgisayarlarının satışı yapan İhlas Bilgi İşlem, Olivetti yazıcılarının nokta vuruşlu, mürekkep püskürtmeli ve lazer yazıcılarının Türkiye'deki tek dağıtıcısı oldu.

Bilgisayarda Yaratılan İlk Film: Toy Story

Ön gösterimi CAD/CAM Fuarı'nda yapılan ve Walt Disney Pictures tarafından tamamiyle bilgisayarda yaratılan dünyanın ilk animasyon filmi "Toy Story"nin çekimindeki tüm grafik rendering işlemleri Sun Microsystems'ın 100'den fazla iş istasyonu üzerinde gerçekleştirildi.

Filmi Walt Disney şirketi için üreten Pixar Animation Studios, 114.000 film karesi için 117 adet Sun SPARCstation ve 20 adet istasyonunu Clustering teknolojisi ile Network altında birbirine bağladı. Rendering, renkli, parlak ve fotoğraf kalitesinde görüntüler yaratmak için üç boyut-

Digital, Euro '96'nin Sponsoru

Digital Equipment Corporation, Avrupa Futbol Şampiyonası Euro 96'nin resmi teknoloji sponsorluğunu üstlendi.

Bu yıl 31 gün içinde oynanacak 23 maçın, 6,9 milyar televizyon seyircisi tarafından izlenmesi bekleniyor. Digital, Euro 96 turnuvasının teknolojik hizmetlerini sağlayacak.

Prof. Ateş'in 22 Kitaplık CD-ROM'u

Prof. Dr. Toktamış Ateş'in 22 kitabından oluşan CD-Rom'u Bilgi İşlem Hizmetleri Ticaret Limited Şirketi Açık Soft tarafından piyasaya sunuldu.

Bilgi Eğitim ve Kültür Vakfı Elektronik Yayınlar Dizisi'nin ilk ürünü olarak hazırlanan CD'de Prof. Ateş'in kitaplarının yanı sıra, 23 dakikalık görüntülü konuşması ve 1991-1995 arasında yazılı basında hakkın-

lı bilgisayar modelleme tekniklerinin uygulandığı, gerçekçi ışıklandırma, gölgeleme ve tonlamanın yapıldığı etkin bir proses. Jurassic Park ve Forrest Gump gibi filmlerde kullanılan sayısal efektler, Toy Story filminin tamamını yarattı.

Yenilikçi bir film olan Tron'dan esinlenerek yapımına başlanan ve 4 yılda tamamlanan film komedi-macera tarzında. Tom Hanks ve Tim Allen'in başlıca karakterleri seslendirdiği Toy Story (Oyuncak Hikayesi) için ünlü kompozitör Randy Newman 3 beste yaptı. 1.561 ayrı çekimin yapıldığı ve 76 karakterin yer aldığı ve Nisan ayı içinde Türkiye'de de gösterime giren film, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da hasılat rekorları kırdı.

Özel Moda'dan Bilgisayar Kursları

Özel Moda Eğitim Kurumları, Çamlıca'daki lise kampüsünde, eğitimci, öğrenci, ev kadını ve çalışanlara bilgisayar işletmeni yetiştirme kursu açtı.

Her kursiyere bir bilgisayarın tahsis edildiği kurslar, Windows 95, Multimedia ve Internet'i de içermekte. Kurs bitiminde, program içeriği ve saat yoğunluğuna göre, katılım sertifikası veya M.E.B. Sertifikası veriliyor. Öğrencilere özel indirim yapılan kurslarla ilgili ayrıntılı bilgi için Tel: (0.216) 344 23 17

BSA Avukatı Belli Oldu

Türkiye'de yazılım telif haklarını korumak için yazılım şirketlerinin bir araya gelmesiyle kurulan BSA, yazılım korsanlığına karşı yürüttüğü hukuki çalışmalarını sürdürüyor. Çalışmaları her ülkede avukatlar yürütüyor. Türkiye'de bu göreve Avukat Mehmet Gün atandı.

Gün, gelecek ihbarları değerlendirilecek ve saptanan yazılım korsanlıklarının hukuki yaptırımlarının yerine getirilmesine çalışacak.

ÖZÜR VE AÇIKLAMA

Chip Mart sayısında bu sayfelerde Internet'te Tiyatro Rezervasyonu başlığı altında yer alan habere Ankara Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'nün Web sayfasının ODTÜ Bilgi İşlem Dairesi tarafından hazırlandığını duyurmuştuk. Oysa sayfa ADT Müdürlüğü, Bilgi İşlem Büro Sorumlusu Mustafa Nur Güler tarafından hazırlanmış. Yine aynı haberin sonunda rezervasyon için verilen e-mail adresleri de büyük bir dikkatsizlikle hatalı olarak yayınlanmıştır. Düzeltir, özür dileriz.

ADT Internet adresi:

<http://www.metu.edu.tr/~wwwdt>

--alt+126(Windows ortamında)

e-mail

wwwdt@knidos.cc.metu.edu.tr

Arena Bilgisayar Ürün Kataloğu

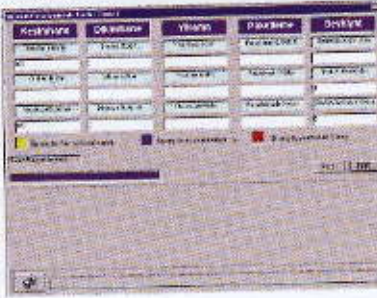
Arena Bilgisayar, içinde bilgisayar donanım ve yazılım ürünlerinde dünyanın en gelişmiş 60 markasına ait teknik bilgi, konfigürasyon, fiyat ve Türkiye'deki satış noktalarının yer aldığı ürün ve fiyat kataloğunun 2. sayısını piyasaya sundu. Türkiye'nin ilk etkileşimli bilgisayar dergisi CD-ROM DATA'nın ücretsiz ek olarak verildiği katalog 250.000 liraya satılmakta.

Konfeksiyon Programı'nın 3. Versiyonu

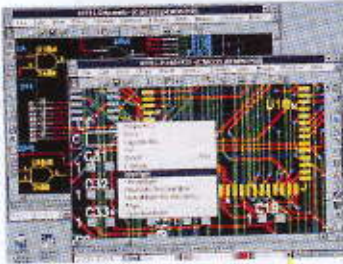
Mirage Group şirketlerinden Miragesoft tarafından tekstilcilere yönelik olarak üretilen Miragesoft Konfeksiyon programının 3. versiyonu satışa sunuldu. İşletmeye giren aksesuarların fason işlemlerinin olmadığı kabul edilerek teslimata dek tüm değişimlerinin aşama aşama izlenmesine olanak sağlayan Miragesoft Konfeksiyon 3'de grafikler de yoğun olarak yer almakta. Programın yeni versiyonunda yer alan Görsel Rapor bölümü ile de şirketin

tüm iş akışı izlenebiliyor. Windows'un tüm özelliklerinden yararlanılarak hazırlanan programın İngilizce ve Rusça versiyonu da bulunmaktadır.

Üretici firma: Miragesoft
Fiyatı: 2500\$
(Tek kullanıcı)
Tel: (0.212) 275 74 08

Accel Eda Ürün Serisi

ACCEL Technologies Inc. (ABD) firmasının Türkiye distribütörü Informatik A.Ş. Accel EDA ürün serisini piyasaya sundu. Uzun süredir üzerinde "Sequoia" kod adı altında çalışılan ve P-CAD Master Designer, TangoPRO ve Tango ürünlerinin en iyi özelliklerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan ve yeni kapasitelerle donatılan bir ürün Accel Eda. İki seviyede PCB layout sunan serinin birinci ürünü Accel P-Cad PCB karmaşık tasarımlar için, ikincisi Accel Tango PCB değer tabanlı (value-based) çözümler için, Accel Schematic ve Accel ProRoute da bu iki seviyeyi tamamlamak amacıyla geliş-

tilmiş. Accel Eda modern bir MS Windows görüntü ve kullanımına sahip. Dinamik DBX (Database Exchange) özelliğine sahip seri analog, dijital ve karışık mod PCB tasarımcılarına yönelik olarak hazırlanmış. Accel Eda'nın sub-mikron veritabanı çözünürlüğü yüksek doğrulukta ve ölçümde yuvarlamalara gerek kalmaksızın tasarımı desteklemekte. TangoPro, PCAD Master Designer V.8.5 PDIF ve TangoPro ASCII dosyaları doğrudan yüklenebilmekte. Accel Eda'nın minimum desteklediği platform; Microsoft Windows 3.1 veya sonrası, 486 IBM PC veya uyumlu PC, 16 Mb ram, 45 Mb HDD, MS mouse veya uyumlu bir mouse.

Distribütör firma: Informatik A.Ş.
Fiyatı: Modül ve konfigürasyona göre değişiyor
Tel: (0.212) 222 32 35

Promodel Piyasada

Uytes tarafından piyasaya sürülen Promodel nesneye dayalı programlama teknolojisi ile geliştirilen her türlü üretim, hizmet ve sağlık sistemlerinin modellerinin kurularak analizini sağlayan bir simülasyon (benzetim) yazılımı.

Promodel, kapasite analizi ve planlaması, ekipman ve personel planlaması, kaynak ihtiyaç planlaması, darboğaz ve kısıt analizi, üretim planlama, lojistik planlama, yerleşim optimizasyonu, bakım ve koruma düzenlemesi, sistem iyileştirilmesi, detaylı karmaşık kaynak modellemesi, mühendis ve teknisyen işbaşı ve iş süreci eği-

timi, yeni operatör eğitimi gibi çalışmalarda mühendis ve sistem analistlerinin kullanabileceği bir araç.

Benzetim teknolojilerini hızlı kullanmayı sağlayarak maliyet düşürme, en basit şekilde ilerde çok pahalıya malolabilecek hataları önceden, hiçbir gerçek makine, teçhizat ve personel masrafı yapmadan, görerek ortadan kaldırma, verimliliği ve karlılığı artırarak rekabet gücü için avantaj yakalamayı amaçlayan bir program.

Promodel wim3.1, 95 ve NT sistemleri için yazılmış.

Distribütör firma: Uytes
Fiyatı: 15.180.000 TL (tek kullanıcı)
Tel: (0.312) 446 18 66

I-Bimsa'dan Hamle/400

IBM ve Sabancı Holding'in ortak kuruluşu olan I-Bimsa'nın geliştirdiği AS/400 Uygulamaları Hamle/400 ticari ve mali uygulamalara çözüm amacıyla geliştirilmiş. Mali, İnsan Kaynakları, Satış, Stok, Satın Alma, Bakım Yönetimi ve Üretim Maliyetlendirme uygulamalarından oluşan Hamle/400 uygulamaları, tek başına bir diğerinden bağımsız olarak kullanılabilirdiği gibi birbirleriyle entegre olarak da kullanılabilirdiği. **Üretici firma: I-Bimsa**
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor
Tel: (0.212) 280 50 11

Personal Oracle Lite

Oracle, geçen ay 1 Mb'dan az belleğe sığan ilişkisel bir veritabanını piyasaya sundu. Personal Oracle Lite, kendisinden iki ile sekiz kat büyük veritabanlarının gücünü ve esnekliğini sağlamanın yanı sıra Oracle7 ile de uyumlu. Yeni veritabanı, üst uç veritabanlarının birçok standart niteliğini de desteklemekte ve veritabanı nesnelerinin kolaylıkla yönetimi için bir sürükülebilir GUI ortamı sağlayan Oracle Navigator'ı da içermekte. **Üretici firma: Oracle**
Fiyatı: 280\$
Tel: (0.212) 285 29 50

Macromedia Director'in Yeni Versiyonu

Multimedia uygulamaları hazırlamak için kullanılan Macromedia Director'in 5.0 versiyonu arza sunuldu. Windows'da 16 veya 32 bit, Macintosh'da 680xx veya PowerPC işlemcilerde çalışmakta. Director 5.0, tekst desteği sayesinde RTF formatındaki metinler Cast'a alınabilmekte, Cast ve Paint penceresinde kullanılan görüntülerde Adobe Photoshop ve Premiere'in filtreleri kullanılabilenmekte. Program ile birlikte verilen Xtras Developer's

Kit ile C veya C++ ile kullanıcı kendine özel Xtra'lar oluşturulabilmekte ve yine birlikte verilen Lingo Debugger ile hatalar ayıklanabilmekte. Yeni versiyonda Shockwave ile de kullanılabilen 100 yeni Lingo komutu da yer almakta. Movie'leri arka plana önceden yükleyen Director 5.0, ekran başında bekleme süresini de azaltmakta.

Temsilci firma: 3P
Fiyatı: 1495\$
Tel: (0.212) 212 36 57

Autodesk'in Yeni Ürünü: 3D Studio Max

Autodesk'in yeni ürünü 3D Studio MAX bir parametrik 3 boyutlu modelleme, kaplama ve canlandırma yazılımı. Sayısal video üretiminde, Multimedia uygulamalarında, ürün tasarımlarında, eğitim paketlerinde, mekanik sistemlerin canlandırılmasında kullanılıyor. Windows NT üzerinde çalışan yazılım için Pentium veya Pentium Pro işlemcili PC öneriliyor. 3D Studio Max için 200 Mb boş disk alanı, ses

kartı, PCI Bus grafik kartı, İşaretleme cihazı ve CD-Rom sürücüsü gerekiyor.

Distribütör firma:
Sayısal Grafik
Fiyatı: 4090\$
Tel: (0.212) 293 04 23

Miragesoft'tan Teknik Servis Programı

Miragesoft Teknik Servis programının 2. versiyonu piyasaya sürüldü. Firmaların bakım, satış ve servis

hizmetleri sırasında müşteriye iyi hizmet sunabilmeleri için geliştirilen program, Windows altında çalışmakta. Programla bakım anlaşması yapılan firmaların bilgisayarları, tarih, zaman ve sayıya göre takip edilebiliyor ve ürünün arızalı gelmesi esnasında kaç kez arızalı geldiği, en son ne zaman ve kim

tarafından getirildiği gibi detaylar tanımlanabiliyor.
Üretici firma: Miragesoft
Fiyatı: 99\$
Tel: (0.212) 288 27 61

ScanJet 4P

Hewlett Packard'ın ScanJet 4p adlı tarayıcısı ile doküman ve görüntülerin basitçe bilgisayara aktarımını gerçekleştirmek üzere tasarlanmıştır. ScanJet 4p ile birlikte gelen Visioneer Paper Port 3.0 doküman yönetimi yazılımını kullanarak arşivleme yapabiliyor ve Caere Omni Page Lite aracılığıyla da entegre optik karakter algılayabiliyor. ScanJet 4p yüksek görüntü kalitesi ve hassas taramış metinler için 1200 dpi gelişmiş ve 300 dpi optik çözünürlük sunuyor. Tarayıcı, kullanıcıların görüntüleri otomatik olarak taramış olarak aktarmalarını sağlayan HP PictureScan 2.0 yazılımı ile birlikte geliyor.

Üretici firma:
Hewlett Packard
Fiyatı: 715\$
Tel: (0.212) 224 59 25

Unisys Advantage Serisi: CMT Mini Tower

Pentium ve Pentium Pro işlemciler, PCI bus yapısı, PnP teknolojisi, 512 Kb'a dek Synchronous Cache belleği ve EDO bellek desteğini sağlayacak şekilde tasarlanan CMT Mini Tower Sis-

temi, gereksinimlere göre genişlemeye açık yapıda oluşturulmuş. 7 adet genişleme yuvası ve 6 adet boş sürücü yuvası içeren Mini Tower'ın standart işlemci seçenekleri: Intel Pentium 75/90/100/120/133/150/166 ve Intel Pentium Pro 150. Mini Tower, grafik tabanlı ortamlarda performansın artırılabilmesi amacıyla, seçeneğe göre 2Mb ve 4 Mb bellekli adaptörlerle birlikte sunulmakta.
Üretici firma: Koç Unisys
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor
Tel: (0.216) 310 92 45

DÜZELTME

Geçen sayıdaki yazıcı testinde yer alan her iki OKI yazıcının da Toner ve Enerji tasarruf ayarları bulunmadığını Düzeltiriz, özür dileriz.

OKI'den Okipage 4W

Oki Europe Ltd. yeni LED yazıcısı Okipage 4W'yi Türkiye pazarına tanıttı. 600 dpi çıkış alınabilen ve dakikada 4 sayfa basan yeni yazıcının 100 kâğıtluk bir besleme ünitesi bulunmakta. Okipage 4W'nin toneri 1000 sayfa basabilmekte ve Ozone-free.

Distribütör firma: Bilgitaş
Fiyatı: 493\$
Tel: (0.212) 275 00 20

HiNote Ultra II Ailesi Piyasada

Digital Equipment Corporation, profesyonel yöneticileri hedefleyen ekonomik HiNote VP ve üst düzey yöneticileri hedefleyen HiNote Ultra II ailesini piyasaya sundu. 28 mm incelekte ve 1.8 kilogram ağırlıkta üretilen yeni HiNote'ların bazı modellerinde kullanılan Windows NT işletim sistemi ilk kez bir Notebook'ta kullanılıyor.

Üretici firma:Digital
Fiyatı: 4362\$ ila 5946\$
arasında
Tel: (0.216) 391 84 30

DAS'dan NSM CD Jukebox'lar

E-B Group bünyesindeki DAS A.Ş. ürün yelpazesine NSM CD Jukebox'ları kattı. Görüntü ve ses dosyaları için geniş depolama gereksinimlerini karşılayabilecek olan ürün, 60 GigaByte'dan 1.6 Terabyte'a dek geliştirilebilmekte. NSM Jukebox'lar, DOS, Windows, Windows NT, Novell, Mac, Unix, OS2, NetW gibi birçok işletim sistemi altında kullanılabilen. İhtiyaca göre seçilebilecek birçok modeli mevcut olan NSM Jukebox'ların ortak özellikleri yaygın olarak kullanılan tüm işletim sistemi ve ağ ortamlarında çalışabilmeleri, SCSI-2'nin arabirimi ve Ro-

botic kontrolünde RS232 ve Audio'da Cinch'in kullanılması. Tüm Jukebox'lar CD-Rom formatı olarak ISO 9660, CD-Rom XA, Cd-DA, CD-I Ready, CD-I Bridge, Mixed Mode ve Photo-CD kullanılmakta.

Distribütör firma:
DAS A.Ş. Fiyatı: 13.900 ila
46.100 DM arasında
Tel: (0.212) 278 41 30

Oyun Meraklılarına

Creative'in bu en yeni ürünü 3D Blaster, PC'leri Arcade makineleriyle aynı hızla eriştiiren bir standardın temsilcisi. 3D hızlandırıcı grafik kartları, henüz Türkiye'ye yeni giriyor olsa da, Avrupa ve ABD'de son ayların en iddialı ürün grubu oldu. Bu kart sayesinde, 3D grafikler, yüksek bir performansa ulaşabiliyorlar. Bir DX2-66, Pentium

100'un iki katından yüksek bir performansa erişebiliyor. VRAM destekli Windows hızlandırıcısı sayesinde bu ortamda da kullanışlı bir kart.

Distribütör firma: Genpa
Fiyatı: Henüz belirlenmedi
Tel: (0.212)288 10 78

Universa: PC, TV ve Müzik Seti

Distribütörlüğünü Reysas Bilgi İşlem Sistemleri A.Ş.'nin yaptığı Hollandalı Tulip firmasının yeni ürünü Universa, Hi-Tech Fuarı ile birlikte piyasaya su-

nuldu. "Hepsi birarada" anlayışı ile üretilen Universa, PC, TV ve müzik seti olarak kullanılabilen.

CD-Rom, ses kartı, ho-

parlör, TV kartı ve teletext özelliklerine sahip olan Universa'nın uzaktan kumandası da bulunmaktadır.

Distribütör firma: Reysas
Fiyatı:1850\$
Tel: (0.312) 446 91 00

Extensa Serisi/ Notebook Bilgisayarlar

ABD ve Avrupa'da bir süredir piyasada olan Texas Instruments Extensa serisi Notebook'lar, T1 Türkiye Temsilcisi Ufotek A.Ş. tarafından Nisan ayında satışa sunulacak. 3 ayrı modelden oluşan Extensa serisinin sabit disk kapasitesi sonradan artırılabilir. Windows '95 yüklenmiş olarak gelen Notebook'lar yazılım sayesinde "Tak, Çalıştır" ve Multitasking özelliklerine sahip. Tüm modellerinde değişik türde bağlantılar için PCMCIA yuva, paralel, seri, seri Infrared çıkışı, genişletilmiş veriyolu, VGA ve PS/2 çıkışı mevcut.

Distribütör firma:
Ufotek A.Ş.
Fiyatı:2177-3753\$
arasında değişiyor
Tel: (0.212) 274 56 60

VideoHighway TR2000

ADA Mühendislik bünyesinde kurulan ADA Multimedia Center, AIMS Lab ürünlerini yelpazesine kattı.

Bu ürünlerden VideoHighway TR200 ile TV izlenebiliyor ve radyo dinlenebiliyor.

Kart, 16 TV kanalı, 99 FM kanalı ve tek kare Capture işlemini desteklemekte.Windows 95 ortamında çalışan programlarıyla birlikte gelen kartın teletext destekleyen diğer modelleri de mevcut.

Distribütör firma:
ADA Mühendislik
Fiyatı: 305\$
Tel: (0.312) 467 58 59

Avision Masaüstü Tarayıcıları

Kets tarafından piyasaya sunulan Avision AV 6240 masaüstü yayın tarayıcısı, 300 dpi ve 600 dpi aralığında ve 24-30-36 bit rengi desteklemekte. PC ve Mac platformları ile uyumlu olan tarayıcı renk uyum teknolojisi ile renkli fotoğraflarda orijinaline yakın bir sonuç vermektedir.

gerçek rengi desteklemekte. AV100 serisi kağıt beslemeli tarayıcılar ise 10 sayfaya dek otomatik kağıt beslemeli ve 300 dpi'da siyah-beyaz tarama yapabilmekte.

Distribütör firma: Kets
Fiyatı: 585\$ ila 4.000\$
arasında
Tel: (0.212) 232 56 66

Veskom'dan Vestel POS

Mağaza ve market gibi zincir otomasyonlarında kullanılan POS (Point of Sale) sistemi Veskom A.Ş. tarafından Vestel markası ile piyasaya sunuldu.

Vestel POS ile stok takibi ve satış işlemlerini hızlı bir şekilde yapılabiliyor. 486 SLC33 veya 486DX2/66 CPU, 32 Mb'a dek yükseltilebilen 2 Mb dram, 128 KS ram bellek, 1.44 Mb FDD, 1" VGA mono monitör, 20x2 VFD fiyat göstergesi ve 78 tuşlu programlanabilir klavyeden oluşan Vestel POS, 850 Mb HDD, TM Slip yazıcı ve barkod okuyucu gibi tamamlayıcı üniteleri ile birlikte satılıyor. Vestel POS, PC mimarisi altında çalışıyor.

Üretici firma: Veskom
Fiyatı: 3800\$
Tel: (0.212) 283 49 60

Creatix Modemleri Türkiye'de

Alman Creatix modemlerinin Türkiye'deki satışı başladı.

Online hizmetleri ve Internet erişimi için kullanılan modemlerden SG2834 modeli V34 veri transfer standardı desteğiyle 28.800 bps'lik modem hızını sağlıyor.

MNP5 ve V.42 bis veri sıkıştırma normlarını destekleyen modem 115.200 bps'lik maksimum veri hızına ulaşabiliyor.

Hata düzeltme standartlarından MNP 1-4 ve V.42'ye ilaveten yeni MNP 10 standardını da destekliyor.

Türkiye distribütörü:
Latum
Fiyatı: 269\$
Tel: (0.212) 243 31 64

Digital, Yeni İş İstasyonlarını Tanıttı

SPECint95 değeri 3.8 ve SPECfp95 değeri ise 5.09, Alpha Station 255/233'ün SPECint95 değeri 4.51 ve SPECfp değeri ise 5.71, Alpha Station 500/266'nın SPECint95 değeri 7.29 ve SPECfp95 değeri ise 10.5, Alpha Station 500/333'ün SPECint95 değeri 8.8 ve SPECfp 95 değeri ise 11.6, Alpha Station 500/400'ün SPECint95 değeri 11 ve SPECfp 95 değeri 14.

Digital Equipment Corporation, mekanik ve elektronik tasarım, yazılım geliştirme, mühendislik ve bilimsel uygulamaları için geliştirdiği yeni iş istasyonlarını tanıttı. Piyasaya tanıtılan yeni ürünler:

Alpha Station 255 İş İstasyonu Serisi Alpha Station 255/233 ve 255/300 giriş seviyesi iş istasyonları, Alpha Station 500 İş İstasyonu Serisi- Alpha Station 500/266, 500/400 Mid-range iş istasyonları ve PowerStorm PCI bazlı grafik opsiyonları ailesi.

Alpha Station 255/233'un

Üretici firma: Digital
Tel: (0.216) 391 84 30

Her Derde Deva Mini Kamera

Connectix'in ürünü olan CCD tabanlı dijital video kamera Quickcam ile her ortamda, istenen görüntüler çekilip PC'ye aktarılıp kullanılabilir. AVI formatında film kaydeden Quickcam, Microsoft 3.1 ve Windows 95 altında çalışmakta. Ancak hem güvenlik için karanlıkta çekim yapabilen hem de her türlü gösteri veya hatıra amaçlı kullanılabilen kamera PC'nin en az 486 veya Pentium olmasını gerektirmekte. MPEG kartı ve

ek donanım gerektirmeyen bu mini kamera Focus özelliğine de sahip.

Distribütör firma:
Teknomedya
Fiyatı: 199\$
Tel: (0.212) 551 00 83

Elsa Gloria

2 boyutlu profesyonel grafik tasarımları için 4 Mb'lık grafik kartları yeterli olurken Cad uygulamalarında kullanılan 3 boyutlu grafik tasarımları içinse güçlü iş istasyonlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

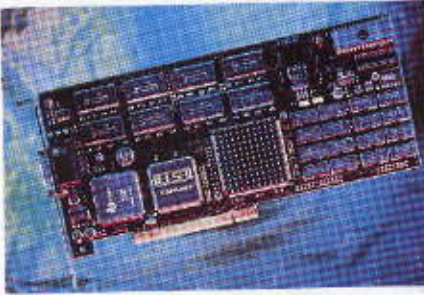
Piyasaya geçtiğimiz günlerde sunulan Elsa Gloria kartı, iş istasyonuna gerek kalmadan normal bir PC üzerinde 3 boyutlu tasarımların hızla yapılmasını

sağlamak amacıyla üretilmiş. 3-D hızlandırıcı kart, 8 Mb'lık VRAM ve bunun yanında 8 Mb'lık DRAM bulunduran ilk kart.

3-D hızlandırıcı GLINT 300SX, ve S3 Vision968 mikro işlemcileriyle gelen kartta 1920*1024 çözünürlükte 32.768 renge kadar 90 Hz ekran yenileme hızına çıkmak mümkün. Kart, OS/2 ve Win95 uyumlu, DirectDraw, DCL, EnDIVE, MOGLE ve AutoGL teknolojilerini desteklemekte.

Kartın 4 Mb VRAM'li (8'e çıkarılabilen) veya 8 Mb'lık versiyonu mevcut.

Firma: TET
Fiyatı: 5000 DM
Tel: (0.212) 256 35.32

Logo Klasik Piyasada

Logo Yazılım, Ticari Set, Temel Set, Mali Müşavir Seti, Personel Yönetimi, Üretim, Muhasebe ve Sabit Kıymetler paketlerinden oluşan yeni ürünü Logo Klasik Serisi'ni piyasaya sundu.

Veritabanı altı yapısı ABD'den gelen Klasik, kullanıcının programı kendi başına yüklemesi, temel işlevlerini kavraması ve kısa sürede fatura kesecek duruma gelmesi a-

macına yönelik olarak üretilmiş.

Üretici firma: Logo
Fiyatı: Konfigürasyona göre değişiyor
Tel: (0.216) 418 55 60

Faks/Modem Kartı Olanlara: Autofax

Faks, modem ve telesekreter bağlantısı için bilgisayarı açık bırakmayı gerektirmeyen Autofax, Proton tarafından piyasaya sunuldu. Başlangıç dosyalarına gerekli komut yazılarak bilgisayara bağlanan cihaz prize takılan bir adaptör görüntüsünde. Autofax üzerindeki telefon konektörlerine de faks/modem kartı takılmadan önce hat bağlantısı yapılabilmekte.

Temsilci firma: Proton
Fiyatı: 30\$
Tel: (0.216) 414 74 87

Notebook'lar İçin TV Kartı

Notebook bilgisayarımızla artık televizyon da seyredebileceksiniz. Bunun için Nagatech PCMCLA TV kartına ve renkli bir Notebook'a sahip olmak yeterli. Bu kart ile, hem TV seyredebiliyor, hem de hareketli veya sabit görüntü ve ses kaydı yapılabiliyor. Yine bu kart ile video konferans sistemi de kullanılabiliyor.

Kendi anteni ile veya kablolu televizyona bağlanarak kullanılabilen karta kamera veya videodan giriş yapabilme imkanı var. Herhangi bir adaptör veya pil gereksinimi yok. 320x240 çözünürlükte saniyede 30 karelik hareketli görüntü kaydedebiliyor. Kendi içindeki mono hoparlörden de ses çıkışı alınabilmekte.

Distribütör firma: Becom Bilgisayar
Fiyatı: 600 \$
Tel: (0.212) 288 47 00

Verbatim QIC-Extra data kartuşlar

QIC, QIC-Wide ve Travan sürücülerle kullanılabilen QIC-Extra Data Kartuşlar, QIC sürücülerde daha fazla bilgi yedeklemeyi sağlamakta. Albim Bilgi İşlem tarafından satışa sunulan kartuşlar Conner Tape Stor 800, Iomega Ditto 800, HP/Colorado T1000 gibi yeni sürücü modellerinde 400/800 Mb kapasite ile çalışmakta.

Verbatim TR-1 Extra data kartuş 500/1000 Mb, MC-3020 Extra data kartuş 1.6/3.2 Gb, Extra data kartuş ise 2.2/4.4 Gb bilgiyi yedekleme kapasitesine sahip.

Distribütör firma: Albim
Fiyatı: 40-70 DM arasında
Tel: (0.216) 349 33 51

Garsonlara Çağrı Cihazı

Microsaray tarafından piyasaya sunulan Jtech gar-

son çağırma cihazları otel, restoran ve barlarda kullanılıyor. Çağrı cihazı, çağrı cihazı vericisi ve şarj sisteminden oluşuyor. Su geçirilmeyen cihaz, farklı titreşimlerle her garsona farklı mesajlar iletebiliyor. Isıya dayanıklı bir şarj sisteminde 18 saatlik kullanım için 8 saatlik şarj yeterli oluyor.
İthalatçı firma: Microsaray
Fiyatı: 2500\$ (tek kullanıcı)
Tel: (0.216) 391 66 06

Kurtuluş Savaşı

1992 yılından beri eğitimde yeni teknolojilerin kullanılması amacıyla çalışmalarına aralıksız devam eden 3.Boyut, Eğitim Serisi'nin dördüncü, tarih serisinin üçüncü ürünü olan Kurtuluş Savaşı CD-ROM'unu kullanıcıların beğenisine sundu.

Bu CD ile 1918 yılından 1923 yılına kadar devam eden altı yıllık bir savaş döneminin tüm ayrıntılarını metin, film, animasyon, resim ve olağanüstü etkileyici müzik eşliğinde yaşamak mümkün. Kurtuluş Savaşı CD-Rom'unun kullanımı, 3.Boyut'un diğer ürünlerinde olduğu gibi oldukça kolay.

Hem PC hem de Mac'lerde çalıştırılabilen Kurtuluş CD-Rom'u Win95 uyumlu ve müziği Audio CD olarak da dinlenebilmekte. Kurtuluş oldukça etkileyici bir jenerikle başlamakta ve kullanıcıyı Multimedia ortamına götürmekte. Jenerikte karanlık bir döneme gidişten, etkileyici bir ışık efekti ile Mustafa Kemal'in çalışma masasına geçilip aydınlığa çıkış canlandırılmış. Atatürk'ün çalışma masasının üzerinde Kurtuluş Savaşı'nın tüm ayrıntılarını içeren defter ekrana geldiğinde, oradan ana menüye geçilmekte. Daha çok fotoğraf albümünü andıran defterde 4 resim bulunuyor. Bunlar 6 yıllık bir gelişmenin değişik dönemlerini sembolize ediyorlar. Ana menünün sağ tarafında Tarih, Kronolo-

Tüm olayları harita üzerinden gün gün izleyebilirsiniz.

Atatürk hakkında bol materyal var.

ji, Ansiklopedi, Dizin ana başlıklar yer alıyor.

Tarih bölümü kendi içerisinde Hazırlık, T.B.M.M., Savaş ve Barış bölümlerinden oluşmakta. Bu bölümlerden her biri kendi içerisinde geniş bilgilerin yanısıra özet bilgiler, özel

olarak hazırlanmış müzikle birlikte görsel malzeme içermekte. Konu girişlerinin sesi anlatıldığı CD'de metinlerdeki bazı kelimelerden başka kelimelere de geçiş yapılabilmekte. Ansiklopedi bölümü kişiler, kurumlar, savaş araçları ve kostümler hakkında görsel malzemeyle desteklenen bilgiler içeriyor.

Aranan kişi veya olaylara buradan kolaylıkla ulaşabilmekte. Kronoloji bölümünde stilize edilmiş eski bir radyo yardımıyla gün gün savaşı izleme olanağı sağlanmış. Radyonun ayar düğmeleri aracılığıyla istenilen Gün/Ay/Yıl'da neler olduğu ses yardımıyla öğrenilebiliyor ve harita üzerinde yerleri görülebiliyor. Dizin bölümünde ise üründe yer alan tüm kurum ve kişiler toplu halde sunulmuş.

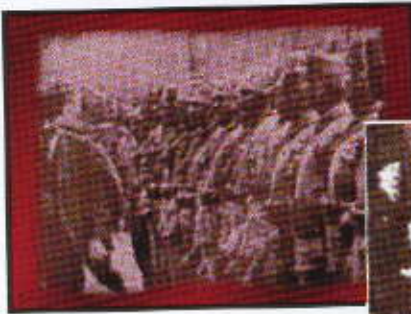
Buradaki bilgilere hem konu içlerinden hem de bu kısımdan ulaşabiliyorsunuz. 3.Boyut'un diğer ürünlerinde olduğu gibi Kurtuluş'ta da ürünün kütüphanesinde kullanılan görsel, işitsel, metinsel malzemenin kaynağı belirtilmiştir.

Her bölüm için ayrı ayrı hazırlanan özgün müziğin yanısıra, yoğun metin bilgisinin yer aldığı CD, dialar, animasyonlar, filmler, kişi resimleri ile herkesi Türkiye'nin tarihinin en önemli döneminde etkileyici bir yolculuğa çağırarak.

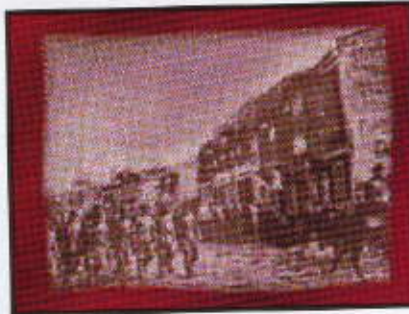
3.Boyut

Tel: (0216) 414 55 40

Fiyat: 30\$+KDV

Dönemin her özelliği video ve resimlerde size sunuluyor.

Expert Software

ASTRONOMER

Astronomiyle ilgilenenler için düşünülmüş bu ürün, Quicktime videoları, ses kayıtları ve dijital görüntüler yardımıyla kullanıcıyı eğlendirirken eğitiyor. Güneş sisteminde insanog-lunun Neil Armstrong'la başlayan se-rüveni NASA kayıtlarından alınmış görüntülerle anlatılıyor. Voyager'in, Macellan'ın turları sayesinde Sa-türn'ün halkaları etrafında dolaşma-nız, Jüpiter'in kırmızı noktasındaki 100.000 mil uzunluktaki kasırgaları, kara delikleri, beyaz cüceleri, UFO'ları, gezegenleri, güneş sistem-lerini, kuyruklu yıldızları görmeniz mümkün. Bütün bunlara Windows i-çin yazılmış, istenilen bilgiye çabuk ulaşmayı sağlayan bir arayüz de ek-lendiğinde astronomi ile ilgilenenler için zengin bir kaynak.

QUICK & EASY CAD

Bilgisayar destekli tasarımın uğraş-yorsanız veya bu tarz uygulamaları yeni başladysanız kolay kullanımı a-maçlayan bu programla harikalar ya-ratabilirsiniz.

CHAMPIONSHIP CHESS

32 bit Windows 95 için tasarlanmış bu satranç oyununda, bilinen satranç tahtasının dışına taşıyor ve Battlec-

hess benzeri değişik piyonların bu-lunduğu, eğlenceli tahtalarda satranç oynanıyor. Modem ve Network des-teği sayesinde evde ve işte oynamak mümkün. 500'den fazla klasik sat-ranç oyununun veritabanı bulun-makta.

3000 IMAGE PHOTO GALLERY

Windows ve Mac altındaki masaüstü uygulamalarında kullanılmak üzere profesyonelce hazırlanmış çeşitli ko-nulardaki 3000 resmin yer aldığı CD'de resim seçimi için bir Browser bulunmaktadır. İnsanlar, yolculuk, iş, hayvanlar, sporlar, mimarlık, doğa gibi resimler 101 kategoride sınıf-landırılmış.

GREAT PRESENTATIONS

Prezentasyon yaratmak için kulları-lan bir program. OLE kullanarak di-ğer programlardan öge çağırma, AVI, FLC gibi Multimedia öğelerini kulla-nabilme, 9 standart sayfa düzeni, ra-hat çalışma ortamı, 11 değişik tablo tipi ve 57 tablo stili, grafik çizmek i-çin çizim gereçleri olanakları ile ge-len bir paket.

FORMS

Veritabanı programlarında kullanı-lmak üzere form yaratan, yaratılan formları doldurmada kullanılan ve form tasarımı yapan bir program. Kolay kullanım için tasarlanmış 400 form örneği ve yardım dosyaları ile birlikte.

PERSONAL PUBLISHER

Amatör olarak masaüstü yayıncılıkla uğraşanlar için tasarlanmış bir prog-ram. Resim, yazı gibi öğeleri kolay-lıkla sayfalara ekleyebilme ve resim-

leri kesme, döndürme ve boyut ayar-layabilme, sayfalar üzerine resim ge-reçleri sayesinde grafik çizibilme öz-elliklerine sahip.

Örnek olarak tasarlanmış mizam-pajlar üzerinde çalışabilme, ince a-yarlama için %400'e kadar dokümanı büyütülebile, OLE sayesinde diğer uygulamalardan öge transferi.

LABELS

Barkod, mektup ve etiket hazırlama amaçlı bir program. Üzerlerinde oy-nanabilir olarak kullanılabilen hazır ör-neklere sahip.

Sonsuz adres ve telefon numarası girilebilen bir adres defteri var. Prog-ram sayesinde etiket basmak, kart basmak ve barkod üretmek mümkün.

FUN CLIPS

Word, Coreldraw, Publisher gibi programlarda kullanılmak üzere PCX formatında 500 renkli çizgi-ro-man tarzı grafik.

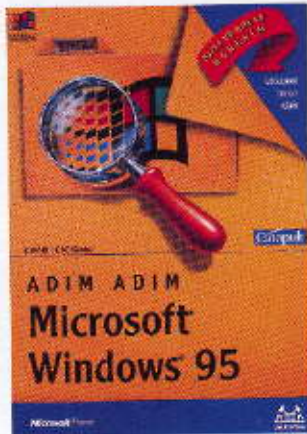
Interactive

Tel: (0212) 212 33 12

Fiyatı: 27-35\$+KDV

Adım Adım Windows 95

Arkadaş Yayınevi
Tel: (0.212) 527 85 07 -
(0312) 434 46 24

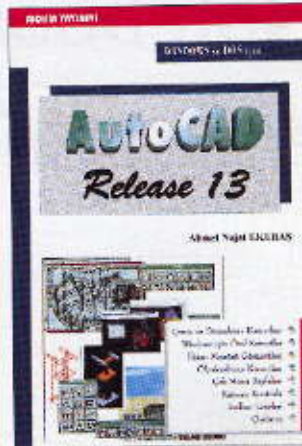
Arkadaş Yayınevi başlattığı "Adım Adım" kitap serisi kapsamında "Windows '95" kitabını yayınladı. Kurs düzeni içinde hazırlanan seride, yayınlanan kitapların yanısıra yardımcı disket de verilmekte. Microsoft kullanıcılarına yönelik olarak hazırlanan dizide dil birliği yine Microsoft'un sözlükleriyle sağlanmış.

Windows '95'in Türkçe sürümü örnek alınarak hazırlanan kitapta programın İngilizcesini kullananların Türkçe karakterlerden kaynaklanacak sorunlarla karşılaşmaması için disketteki uygulama dosyala-

rının adları İngilizce bırakılmış. Windows 95'teki yeniliklerle başlayan kitapta ilk bölümde 95'in masaüstü ve özelleştirilmesi anlatılıyor. "Windows 95'i İşlerinizde Kullanmak" başlıklı bölümde Wordpath ile yazı yazılması, paint ile resim çizilmesi ve DOS ve Windows tabanlı programların kullanılması anlatılıyor.

Dosyalama sistemi, dosyaların saklanması ve bulunmasının anlatıldığı 3. bölümü bilgisayarlar arasında bilgi paylaşımı ve telefon hatlarıyla bilgisayarlar arasında bağlantının anlatıldığı son bölüm izliyor. Her bölüm sonunda tekrar ve uygulamalar var. Windows'u adım adım öğrenmek isteyenlere duyurulur.

AutoCAD Release 13

Autodesk firması tarafından üretilen Bilgisayar Destekli Teknik Çizim ve Tasarım paketi AutoCAD'i iyi seviyede öğretmek amacıyla hazırlanan AutoCAD Release 13 hem başvuru hem de bir eğitim kitabı.

Birçok örnekle destekle-

nen AutoCAD komutlarının açıklandığı bölümler okunduğunda sadece geniş bir bilgi sahibi olunabileceğini savunan kitabın yazarı Ahmet N. Ekebaş, kullanıcıların AutoCAD R13 DOS ya da Windows yüklü bir bilgisayarın başına oturarak okuduklarını uygulamaları gerektiğini vurguluyor.

Her örneğin, komutlar ve kullanımı açıklayan yazılarla desteklendiği kitap mimari, inşaat, harita, peyzaj, makine, elektrik, elektronik, iç mimari, maden mühendisliği gibi çizim gerektiren disiplinlerde kullanılmak üzere üretilen AutoCAD programını öğrenmek ve geliştirmek isteyenler için iyi bir rehber.

WORKS 3 İçin Alan Kılavuzu

Arkadaş Yayınevi
Tel: (0.212) 527 85 07-
(0.312) 434 46 24

Arkadaş Yayınevi'nce hazırlanan Microsoft Alan Kılavuzu Serisi, küçük boyutlu ve taşınması kolay cep rehberlerinden oluşmakta. Birçok chi-

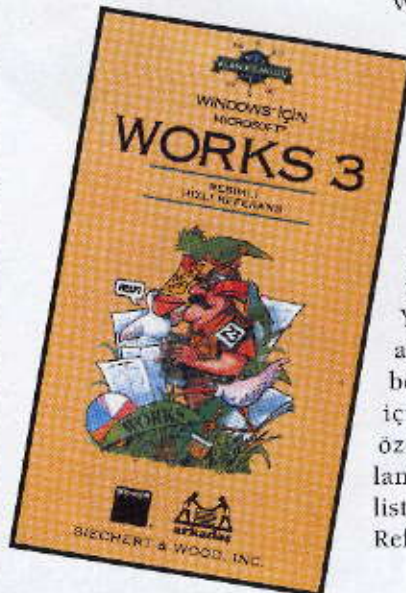
gırlıklı olarak yeni Microsoft kullanıcılarına yönelik olarak oluşturulmuş. Kısa süre içinde toplam 8 kitabın yer alacağı serinin ilk Türkçe çevirisi olan "Works 3 İçin Alan Kılavuzu" eğlendirerek öğret-

me prensibi temel alınarak hazırlanmış.

Kitapta dört bölüm bulunmakta gerek duyulan bilgiyi çabuk bulmaya yardımcı olan bölümlerden ilki Works ortamıyla ilgili.

Works 3'ün temel bölümlerinin anlatıldığı bu bölümü A'dan Z'ye Works bölümü izlemekte. Bu bölümde alfabetik olarak komutlar, terimler, görevler, yordamlar listelenmiş.

Yaygın sorunların ele alındığı sorun giderme bölümünü hızlı erişim için araç çubuğunun özelleştirilmesinde kullanılabilecek araçların listesinin yer aldığı Hızlı Referans Bölümü izliyor.

TÜRK EĞİTİM VAKFI'NA KİTAPLI KATKI

Koc-Unisys, 50. yıl etkinlikleri kapsamında başlattığı Koc-Unisys Yayınları'nın ikinci kitabı "Liderlik ve Müşteri Davranışları"nın tüm gelirini Türk Eğitim Vakfı'na bağışlıyor. Bu kitabı edinmek isteyenlerin, Vakıflar Bankası Mecidiyeköy Şubesi 2002089 nolu Türk Eğitim Vakfı Koc-Unisys Kitap Bedeli hesabına 200.000 TL bağışta bulunup, karşılığında makbuz almaları ve bu makbuzu, kitabın teslim edilmesini istedikleri adresle birlikte; Elif Yetkin/Koc-Unisys adına (0.216) 310 82 33 no'lu faksa göndermeleri gerekiyor.

DOS Katili

Virüslerle bir problem olduğunda şimdiye kadar en çok işe yarayan yöntemi yine bir virüs işlevsiz kılıyor: Eğer makinenize Rainbow virüsü bulaşmışsa, temiz bir diskette disket sürücüsünden boot etmek artık işe yaramıyor. Üstelik sabit disk lambası sönmek bilmiyor, makine takılı kalıyor.

Bunun nedeni Microsoft DOS'un yeni sürümlerindeki bir hatayla bağlantılı olarak virüsün ortaya çıkardığı bir aktarma yol. Rainbow, partiyon sektöründeki bir göstergiyi "büküyor". Makine yoluna devam ederken izleyeceği yolu göstermek yerine kayıt kendini işaret ediyor.

IBM-DOS 6.x ve MS-DOS 3.3 ve 4.0 bu kısa devrenin üstesinden gelirken, MS-DOS sürüm 5'ten itibaren virüssüz bir başlangıç yapmak olanaklı değil. Bu durumda bilgisayara ulaşmak yalnızca Rainbow içeren bir disketten başlangıç yaparak olanaklı.

Henüz ender rastlanan virüsü aktifken etkisiz hale getirmek biraz teknik Know-How gerektiriyor.

VEDA

Alan Solomon, kendine ve karısına ait olan antivirüs firması S&S International'dan hisselerini çalışanlarına devrederek çekiliyor. Dr. Solomon's Anti-Virus Toolkit, adını muhafaza edecek. Matematik doktoru olan Alan Solomon veri kurtarma işinde faal olmayı sürdürecektir ve yeni antivirüs projeleri tasarlamakla meşgul olacak.

Solomon çifti, satış bedeli olarak 20 milyon pound almış.

Yoğun Virüs Tekniği

Kısa bir süredir Slovenya'da faaliyet gösteren bir virüs oldukça becerikli. Kamufaj tekniği sayesinde bu virüs neredeyse hiç görünmüyor. Hem boot sektörlerine hem de program dosyalarına bulaşarak görünüşünü her çoğalmada radikal bir biçimde değiştiriyor. Bu virüs ayrıca her bulaşma fırsatını değerlendiren eli çabuklardan.

Birçok ipucu virüs kodunu şişiriyor; bu yüzden virüsün bulaştığı bel-

geler yaklaşık 8 Kilobyte daha uzun. Disketten bulaşma sırasında ise virüs kendine gizlenecek kocaman bir yer açıyor.

Normal olarak kullanılmayan bir i-ze yöneliyor. Sınırları zorlanan sürücüler ise bu durumu çıkardıkları sesle belgeliyorlar.

Tek ve tek haneli tarih taşıyan Pazartesi günleri virüs yıkıcı faaliyetini açığa vuruyor. Son kez ortaya çıktığı tarih 1 Nisan.

Belgelerde Rus Saatli Bombası

Şu sıralar en tehlikeli uluslararası Winword virüsü herhalde Hot. Bu virüsün yayılmasını bir saatli bomba sağlamış! Bu makro-virüslerde ilk kez ortaya çıkan bir durum. Rusya'daki Word belgelerinde yaygın olan bu virüs önce gizleniyor, ancak bir harekete geçme tarihi not ediyor. Ve bulaştıktan ancak iki hafta sonra yıkıcı faaliyetine başlıyor. O zaman da, zaman zaman açılmak ve işlenmek istenen belgeyi siliyor.

WWW-Sayfaları

Antivirus Kaynakları

Internet'te, virüsler hakkında yığınla aktüel bilgi mevcut.

Başlangıç için halen inşaat halinde olsa bile Hamburg'taki Virüs test merkezi iyi bir adres: www.informatik-uni-

hamburg.de/Arbeitsbereich/AGN/vtc. Avrupa'daki ilk adresler arasında firma Server'ları olan www.datafellows.fi (virüs açıklamalı bir katalog ile birlikte) ve www.ibmcpug.co.uk/ (drsolly (S&S International) de var.

Dir.Byway-Virüsü

Venezüella'dan Selamlar

Dir.Byway virüsü, dosyalara oldukça çabuk bulaşabiliyor, çünkü DOS arama yolunda görünen her şeye saldırıyor.

Eski Dir-II virüsü gibi bulaşmak için kendini program dosyalarına kopyalamıyor, sadece izin kayıtlarını değiştiriyor. Bu değişiklik, programı başarısız bir çalıştırma denemesinden sonra, virüsün yönetimi ele geçirmesini sağlıyor.

Çok vatansever olan bu virüsü ancak bir sene sonra görmek mümkün: Belirli günlerde Venezüella milli marşı eşliğinde ekrana şu cümleyi yazıyor:

"Trabajemos todos por Venezuela!!!" ("Hepimiz Venezüella için çalışıyoruz")

Bilgisayarla Mutlu Öğrenci Yetiştirme Merkezi!

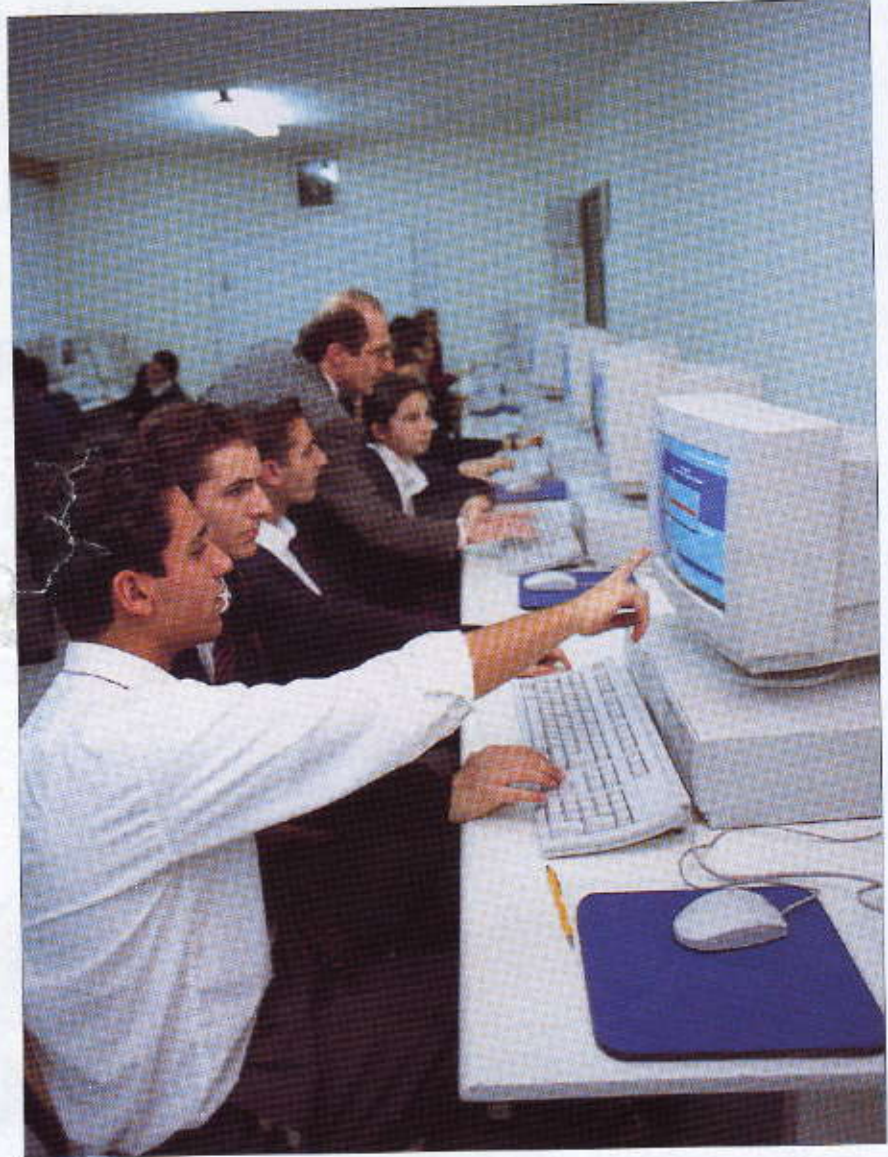
Orta öğrenim için Özel Okullar Sınavı ile 8 yıldır öğrenci alan ve anaokul, ilkokul, orta ve liseden oluşan Gökdiğer Okullar Grubu, öğrencilerine hazırlık sınıflarından itibaren bilgisayarla eğitim veren sayılı eğitim kurumlarından biri. Bu kurumda 900 öğrenci eğitim görmekte.

Gökdiğer'de bilgisayarlı eğitim hazırlık sınıfından itibaren başlıyor. Öğrenci ve öğretmenlerin uygulama ve sonuçlarından hep birlikte memnun olduğu okulda en baskın ses öğrencilerininki. Alabildiğine mutlular... Çünkü bu okulun kurucusu Nur Yaşar, işe aldığı tüm öğretmenlere, çalışkan ve uslu öğrencilerle ilgilenmenin kolay olduğunu oysa ilgiye öncelikle tembel ve yaramaz olanların ihtiyacı olduğunu söyleyen aydın bir eğitimci. Bu şiarla yola çıkan öğretmenler birçok tembel ve yaramaz öğrencinin ilgi ve sevgiyle çalışkan ve uslu öğrencilere dönüşmelerine tanıklık etmişler ve etmekte-ler.

Gökdiğer'de büyük önem verilen branşlaşma eğitimi anaokulundan itibaren başlıyor. Müzik ve resim derslerine sınıf öğretmenleri değil müzik ve resim öğretmenleri giriyor.

MUTLU BİR GELECEK İÇİN...

Öncelikle geleceklerinde mutlu olmaları hedeflenen öğrencilerin isteklerine saygı gösteriliyor ve okul,

futbolcu, yazar, mühendis, her kim ne olmak isterse yeteneğinin var olup olmadığını saptadıktan sonra alabildiğine destekliyor. Üniversiteye giriste okul öğrencilerinin gösterdiği başarı yüzde 50. Mezunlar özellikle dil alanında çok başarılılar. Bilgi İşlem Merkezi'ne bağlı olarak çalışan Üniversiteye Hazırlık Birimi, Matematik-Fen, Yabancı Dil, Türkçe ve Sosyal Bilgiler bölümlerinden oluşmakta. Bu birimden Matematik-

Fen Bölümü Başkanı Kemal Gürcü sorumlu. Üniversiteye hazırlanan öğrencilerin bölüm seçmeleri için yönlendirildikleri birim, yeteneğine uymayan bölümleri gerek ailenin gerekse çevrenin etkisiyle isteyen öğrencileri de yeniden yönlendirme amacıyla.

Öğrencilerin psikolojileriyle yakından ilgilenen öğretmenlerin yanı sıra ilkokulda 1 ve orta öğrenimde 2 olmak üzere toplam 3 psikolog da

Onur Mutlu, Can Değer, ve Cenk Mızrak Gökdiğer'in bilgisayar klübü kurucuları ve Megabyte dergisinin editörleri.

hizmet vermekte. Psikologlar, öğrencilere olduğu kadar velilere de karşılaştıkları sorunlarda yardımcı olmaya çalışmaktalar.

SORUNLU ÖĞRENCİLER AÇISINDAN BİLGİSAYAR

Bilgisayarla eğitimin öğrenme kolaylığı sağladığına inanan ve çekingen ve sorunlu öğrenciler açısından özellikle yararlı olduğunu savunan Bilgisayar öğretmeni Gülay Lekesiz İTÜ Matematik Mühendisliği bölümünden mezun ve okulun Bilgi İşlem Merkezi'nden sorumlu iki öğretmeninden biri.

İkinci öğretmense eşi Duran Lekesiz ve o da aynı okulun aynı bölümünden mezun. Sorumlu oldukları birimde okulun tüm kayıtları, notlar, devamsızlıklar, rehberlik çalışmaları, psikolojik durum verileri kayda giriliyor. Bilgisayar Laboratuvarı, Loft Merkezi (Language of Freetime), Üniversiteye Hazırlık Birimi ve Bilgi İşlem Merkezi 4 ana terminalle birbirine bağlı.

Bir 486 Olivetti'nin server olduğu sistemde Excel, AutoCAD, Word ve Lotus programları kullanılmakta. Oldukça zengin bir makine parkurunun olduğu bilgisayar laboratuvarında ise 2 adet 486 Hewlett Packard,

servişer olarak yer almakta.

Okulun matematik ve fen programı Milli Eğitim Bakanlığı'na kabul edilen ve etkileşimli bir program olan Elit ile yürütülmekte. Orta 1-2-3 sınıflarında tüm konular önce sözlü olarak anlatılmakta ve daha sonra Multimedia yardımıyla öğrencinin konuyu tam olarak kavraması sağlanmakta.

Öğretmenlerin, sorunlu ve çekingen öğrenciler açısından özellikle yararlı bulduğu sistemde, öğretmene, arkadaşına sorulamayanlar programın sevimli robotuna sonsuz kere sorulabilmekte. Ve bu olanak, "yanlış yaparsam" kaygılarını da ortadan kaldırmakta.

Gökdiğer Okullar Grubu'nda bilgisayarların işlevi yalnızca derslerle sınırlı değil, derslerin ağır olmadığı dönemlerde satranç turnuvaları yapılabiliyor ve oyun oynanabiliyor.

SANATSAL FAALİYETLER VE ÇEVRE BİLİNCİ

Öğrencilerinin, şiir, kompozisyon ve resim yarışmalarındaki başarılarına sevinen Gökdiğer, Türkiye çapında gerçekleştirilen Okullararası Çevre Yarışması'nda Kozyatağı'nda bir parkı yeşillendirerek ödül almış. Okul'da kullanılan tüm atık kağıtlar

da biriktirilmekte ve değerlendirilmekte.

Sanatsal faaliyetlerde öğrencilerini destekleyen okulda İngilizce ve Türkçe olarak sahneye konulan oyunlar her yıl Dünya Tiyatrolar Günü'nde okulun büyük Konferans Salonu'nda veli ve öğrencilere sunulmakta.

CHIP'E RAKİP GELİYOR!

Onur Mutlu, Can Değer, Cenk Mızrak, Gökdiğer'in bu 3 bilgisayar tutkunu öğrencisi, öğretmenleri Lekesiz çiftine başvurarak onlarla birlikte bir Bilgisayar Klübü kurmak ve bağlı olarak da bir bilgisayar dergisi çıkartmak arzularını iletmışler. "Siz kurun, biz destekleyelim" yanıtıyla da faaliyete geçmişler. 3 yıldır kendi deyimiyle "bu işle uğraşan" Can klübün kurucusu.

Şimdilik 7 veya 8 sayfa olarak çıkaracakları Megabyte adlı derginin fikir babası da o. Bazı ufak program yazma girişimleri var. Windows'u iyi biliyor ve tam manasıyla bir oyun delisi. Haftada 3-4 oyun bitiriyor (derslerinin ağır olmadığı dönemlerde). Ev halkı notları düşmediği sürece Can'ı destekliyor ve tüm masraflarını yarı yarıya paylaşıyor (Can, kendine düşen yarıyı harçlıklarından biriktiriyor). Can Bilgisayar Mühendisi olmak istemiyor, olacak, çok kararlı...

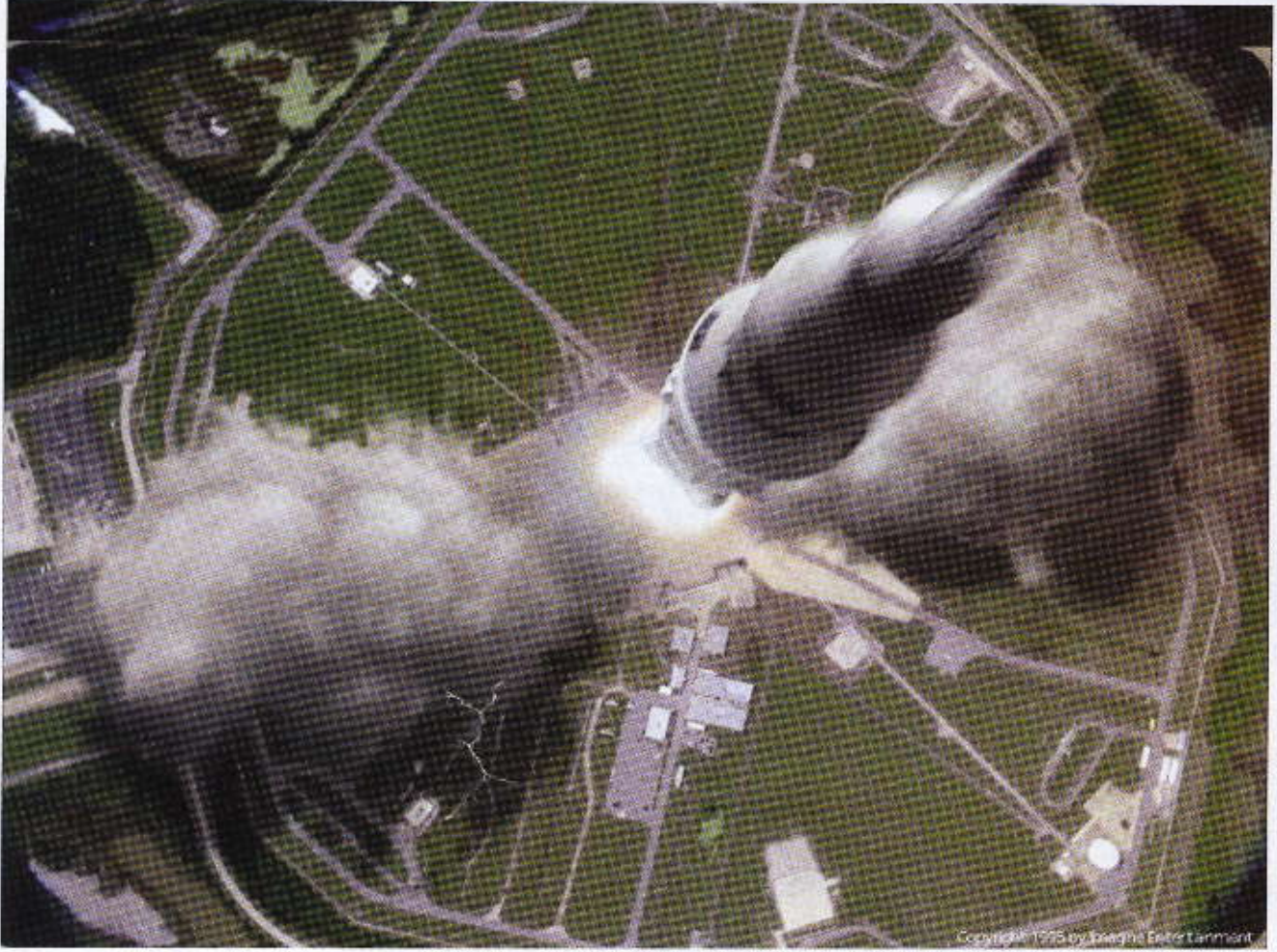
Lise 4. dönemde Fen-Matematik okuyan üçlünden Onur ise oyun oynamayı hiç sevmiyor, oynadığında da tercihi futbol ve araba yarışları. İnşaat Mühendisi olmak istiyor ve boş zamanlarında Excel ve Word'ün özelliklerini keşfetmeye çalışıyor.

Klüp kurucularının üçüncüsü Cenk'in bilgisayara olan ilgisi evdeki 486 IBM ve yazıcının çalışmasıyla artmış. Artık o bilgisayarsız bir bilgisayarlı. Şimdi evde, hırısızın çalışmadığı Amiga ile müzik yaparak teselli bulmaya çalışıyor. Uzay Bilimleri veya Deniz Teknolojisi okumak istiyor.

Kısa bir zaman sonra Gökdiğer Okullar Grubu'nun ilk bilgisayar dergisini yaşama katacak olan üçlü Chip'e rakip olmayı düşünüyor.

CHIP üçlüye başarılar diler.

Tansel Tazel

“Digital Domain” Olanaksız Resimler Üretiyor

Dünya çapında “Apollo 13” filmiyle tanınan dijital düş laboratuvarı illüzyonla gerçeği yakalamayı ve Terminator ve Jurassic park filmlerinden bu yana, sinema izleyicisinin alıştığı mükemmel özel efektleri yaratmayı başardı.

Ay yakınlığında bir yer: Boşluk, karanlık ve uzayın sonsuzluğu içinde. Apollo 13 uzay gemisinin mürettebatı tekniğe karşı yaşam savaşı veriyor. Ekip öldükten, NASA da insanlı uzay uçuşları içindeki felaketlerin en büyüğünden kıl payı kurtuluyor. “Bir sorunu-muz var” diyen yardım çağrısıyla 25 yıl önce zamana karşı bir yarış başlamıştı. Bilimkurgu değildi bu; gerçeğin ta kendisiydi.

Venice Beach’in sonunda bir yer. Basık damlı depolar, renksiz bürolar, dökülmüş siva, ortalıkta başıboş dolaşan birkaç köpek. Los Angeles’ın öbür yüzü. Yöre cansıkıcı ve biraz harap görünmekte. Parıltı yok, özel olaylar yok. Ölü bir yer.

Ancak görünüş aldatıcı: Bu sahipsiz görünen cephenin ardında çeyrek yüzyıl önce neredeyse meydana gelecek felaket ikinci kez cereyan etti. Digital Domain stüdyosu uzmanları en

yeni bilgisayar tekniği yardımıyla kapsülün içindeki olayları canlandırmayı öylesine korkutucu bir kesinlikle gerçekleştirdiler ki, “Apollo 13” filmi izleyenlerin soluğu kesildi. Illüzyon gerçeği yakalamıştı. O günden beri bu işletme bilgisayarla yaratılmış mükemmel resimler için başvurulan ilk adreslerden biri.

“Terminator” ve “Jurassic Park” filmlerinden bu yana, sinema izleyicileri mükemmel özel efektlere alıştılar. Şimdiye kadar George Lucas tarafından kurulan Industrial Light & Magic (ILM) firması dijital efektler ve hareketli filmler için Oscar ödüllü en iyi adrestir.

Ancak Apollo gösterisinden bu yana ILM’in güçlü bir rakibi oldu. Bir-

kaç yıldır sinema, medya ve bilgisayar sektöründeki çeşitli işletmeler güçlü ekipler oluşturuyor ve hızla artan "olanaksız" resimler gereksinimini karşılayacak firmalar kuruyor. Bunların arasında Digital Domain de var: Firma, 1994 yılında James Cameron'un "True Lies" filmindeki özel efektler ile Oscar adayı olduğunda, artık işletmenin dijital illüzyon üreticileri arasında ön sırada yerini aldığı belli olmuştu.

Firma kurucuları James Cameron, Stan Winston ve Scott Ross dijital resim atölyelerini 1992 yılında oluşturmaya başlamışlar. "Resimlerle yaratılabilecek olanın sınırının yalnızca resjörün düş gücü" olacağı bir yer yaratmak fikrini taşıyorlardı.

"Terminator" filmlerinin rejisörü James Cameron'du. Stan Winston, Winston Studios'un sahibi olarak sayısız konvansiyonel özel efekt teknikleri geliştirmişti. Scott Ross ise eski bir ILM çalışanı olarak yeni firmaya bilgisini taşımıştı.

Scott Ross: "Düşümüzü gerçekleştirmek istedik. Gelecek yıllarda görsel efektler için yol gösterici olacak bir stüdyoyu kurma düşümüzü. Böylece çevremize sinema filmleri, reklam spotları ve video oyunları için resim malzemesi ve dijital Superhighway için içerikler oluşturmak için sanatçılar, yazılım mühendisleri ve yöneticiler topladık." diyor.

Üç girişimcinin biraraya getirdiği ekip büyük farklılıklar içeriyor: Takım elbise giyenden uzun saçlı Freak'e kadar herkes temsil ediliyor.

İş istasyonlarında ve High-End bilgisayarlarda projeye göre 60 ila 100 arasında değişen sayıda insan çalışıyor. Bunlar arasında efekt uzmanları, bilişimciler, video-post-produktörleri ve dijital fotoğraf sanatçıları var. Bu insanlar Hollywood'daki işverenlerin özel ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi.

Yalnızca hayal gücü yeterli değil, yatırımlar da büyük rol oynuyor: Digital Domain'de, bir diğer adıyla D2'de. Böyle bir işyeri yaratmak çok pahalı, yani bir milyon doların üstünde. Bu parayı verince Silicon'un Onyx markalı bir grafik süper bilgisayara uygun yazılım ile birlikte sahip olunabiliyor. Yazılımın adı "Flame", "Alias", "Inferno", "Prisms" ya da

"Elastic Reality". 5 Onyx bilgisayar, Challenge sınıfından değişik Server'lar ve 100.000 Marklık Silicon Indigo2/Extreme donanımlı 50 işyerini finanse etmek gerekiyor. Ama firma kurucuları güçlü bir finansör kazanmışlar.

IBM DE ORTAK

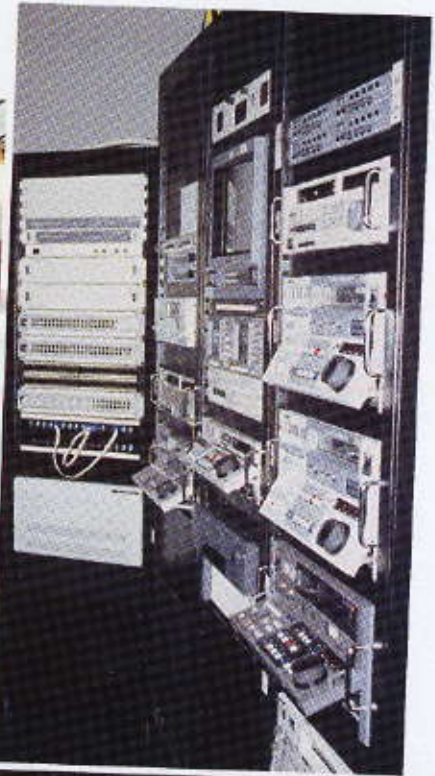
Zor harekete geçirilebilen, bir bilgisayar devi IBM Digital Domain'e katılmış. "IBM büyük bir ilgi gösterdi" diye seviniyor müdür Price Pethel: "Bu anlaşılır bir şey: Big Blue'nun dijital film ve video üretimiyle hiçbir deneyimi yok. Bilgisayar devi IBM D2'ye

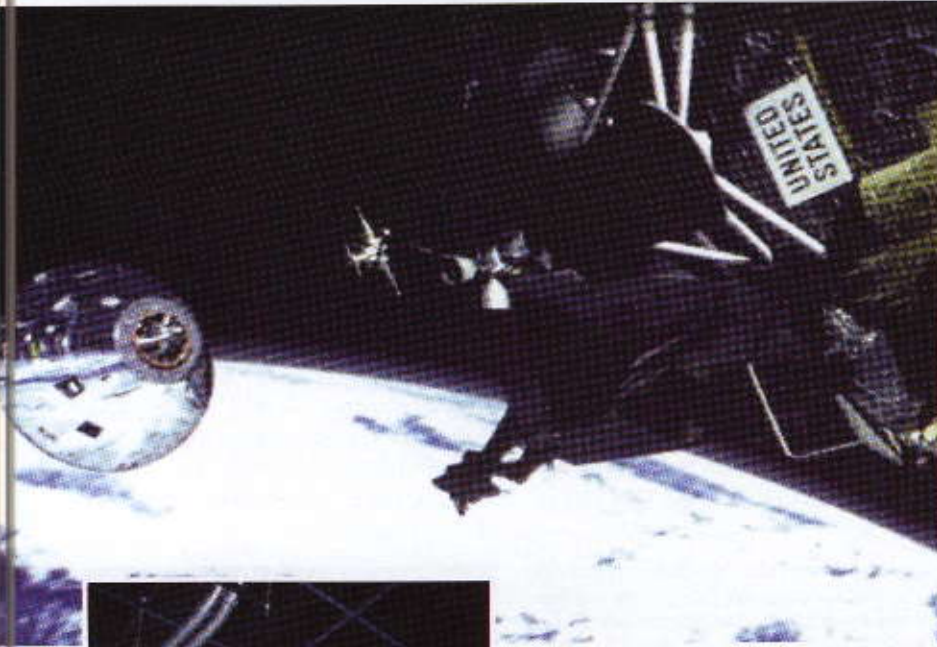
Digital Domain'deki bir çalışma yerinin Supercomputer "Onyx" ile birlikte maliyeti bir milyon doların üzerinde.

katılarak bilgi açıklarını kapatmak istiyor."

Silicon Graphics (SGI) henüz bilgisayar grafikleri ve animasyonlar alanında rakiplerinden bazı konularda önde. Pethel'e göre "aradaki fark aydan aya azalıyor. D2'nin elinde dünya çapında en büyük SGI-kurulumlarından biri var. Mümkün mertebe çok sayıda sanatçının aynı anda bir proje üzerinde çalışabilmesi için, tüm iş istasyonları FDDI ya da HIPPI ile birbirine bağlanmış. Resim verileri için 600 Gigabyte'lık kapasite bulunmasına rağmen, şu sıralar sınır teşkil eden tek şey sabit disk kapasitesi. Pethel

İllüzyon mükemmel uzayın sonsuz boyutları görülmeyen depolarda oluşuyor (üstte).

Hile teknolojileri ve dijital animasyonlar bunları tamamlıyor (yanda).

caresiz omuz silkiyor: "Üç kat daha fazla kapasiteyle bile yeniden sınıra hızla varırız." Digital Domain ağdaki 100 -Mips-CPU'ların güçlü potansiyeli yanında resim jonglörleri de iki IBM-Power-Visualisation-System kullanıyorlar.

Para getiren yalnızca sinema filmle-ri değil. D2, reklam spotları ve video oyunları yanında etkileşimli televizyondan Internet'e kadar bilgi otoyolu için içerikler de yaratıyor.

Gişe rekorları kıran "Apollo 13" en azından yeni teknik kıstaslar getirdi (Digital Domain etkinliklerini World-Wide Web'de <http://www.d2.com> adresinde tanıtıyor). Orada gerçekte hiçbir zaman olanaklı olmayacak kamera hareketleri, örneğin baş-

langıç rampasında duran taşıyıcı roketin çevresinde yapılan çekimler var. Ya da bugün de gerçek olarak yapılamayacak olan uzay gemisinin uzaydaki dış çekimleri bulunuyor.

D2, bu başarılı film için sekiz ay içinde 50'si tümüyle dijital olmak üzere toplam 147 efekt çekimi gerçekleştirmiş. Üreticiler NASA'nın film malzemesini bir yana atıp özgün yerlerde sahne çekimlerinin peşine düşmüşler. Daha sonra bu sahnelere minyatür modeller entegre etmişler. Az sayıda nesne, örneğin aya iniş kapsülü "Aquarius" gibi, gerçek model olarak kullanılmış. Arka planda doğan güneş, uzay gemisi çevresindeki buz ve toz parçacıkları, ayın yüzeyi ya da bozuk dış yüzeyin uzayda dolaşan parçaları gibi tüm diğer çekimler sentetik olarak üretilmiş ve bilgisayarda animasyonla yaratılmış.

Çoğu izleyici bazı sahnelerin arkasında ne büyük masraf ve emek olduğunun farkında değil, hidrojen tankının patlamasından sonra buza dönüşmüş hidrojenin uzay gemisinin dış yüzeyinden pul pul dökülmesi gibi. Bu sahnelerin her biri için 25 ayrı resim sekansı birleştirilmiş, bir kısmı

gerçekten çekilmiş sahneler bir kısmı bilgisayar tarafından ya da yabancılaştırılmış resim sekansından elde edilmiş. Tüm bunlar Super-Vga çözünürlüğünün 16 katı bir ekran çözünürlüğünde elde edilmiş.

GELENEKSEL YÖNTEMLER DE KULLANILDI

Geleneksel ve dijital özel efektlerin birleştirilmesinin ne denli gerekli olduğunu "Apollo 13"teki bir sahne ortaya koyuyor: Güç basamaklarından birinin roketten ayrılma sahnesi tamamen bilgisayar animasyonları ile yaratılmış.

Birçok zorluğa neden olan sahnede ana problem böyle bir patlamanın sayısız optik özelliği olmuş. Sıcak hava inanılır bir şekilde alevleri şiddetle döndürdüğü zaman bilgisayar animasyonlarına özgü sentetik etki ortaya çıkmış. Ancak bu tür efektler çok büyük masraflar gerektirdiği için Digital Domain de yetersiz kalmış ve her kare üç saat hesaplama süresi gerektirmiş.

Sonuçta, geleneksel yöntem kullanılmış ve dijital optik yazılım filtresinden vazgeçilmiş, sahneler dalgah, saydam bir yüzeyde telrar taranmış. Bu yolla elde edilen efektler asıl sahneye kopyalanmış. Bu yöntem, hesaplama süresinden bir hafta kazan-dırmış.

Bu tür prodüksiyonların denenmesi için küçük bir sinema hizmet vermekte. Bazıları için demode olmuş bu küçük sinemaların yerini alabilecek başka bir şey yok. Filmi sinema formatında izlemek çok önemli. Hatalar özel efektleri sinema çözünürlüğünde (satır başına 2048 ya da 4096 pixel) seyredince ortaya çıkıyor.

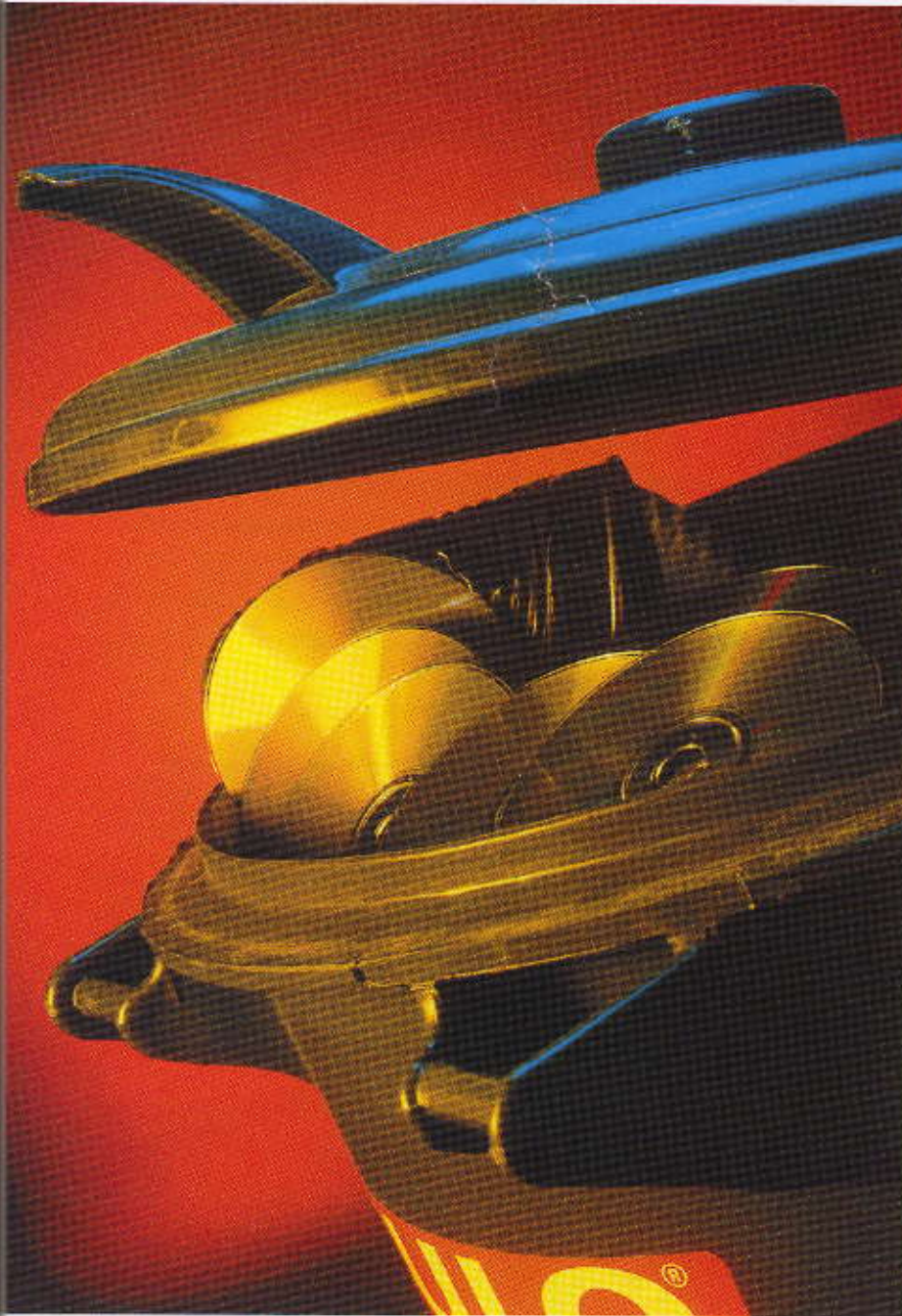
Ancak bazıları için kendi başarıları aynı zamanda en büyük problemleri...Birkac yıl önce bir Bluescreen efektini gerçekleştirmek altı haftadan fazla sürüyordu, bugüne sadece bir gün sürüyor. İşverenler bunu farke-diyor. Ve bazı karelerin bütün içeriğini son dakikada değiştiriyorlar. Apollo 13'te mesela Effect-Shor'ların yarısı üretim sürecinin son otuz gününde realize edilmiş.

Ne kadar çok masraf olursa olsun dijital sihirbazların kasaları her zaman dolu.

CD-ROM Çöplüğü'nde Hazine Var

Çöplüğe atılmış Müzik-CD'leri ve CD-ROM'lar kimyasal madde dönüştürücüleri tarafından kapışılıyor. Ancak eski gümüş diskleri olanlar bunları çevre dostu haline getirmekte zorlanıyorlar.

Dönüştürücüler yeni bir madde keşfettiler: CD-külüstürü. Avrupa pazarı şimdiden kızıştı. Birçok firma şimdi bu maddenin peşine düştü. Pazar paylarını artırmak isteyen firmalar bu işte parlak bir gelecek olduğunu düşünüyorlar. Bayer AG, Polygram, Sonopress (Bertelsmann), Warner Music Manufacturing bunlardan bazıları.

Külüstür Fraksiyonu'nu yönlendirenler atık disklerde ne aradıklarını çok iyi biliyorlar. Çünkü CD'nin %99'u pahalı bir hammadde oluşuyor; cam gibi saydam, değerli bir plastik olan polikarbonattan. Dönüştürme firmaları işte bunun için birbirleriyle yarışıyorlar.

CD'leri kimyasal maddelerine ayırma, kimyasal madde dönüştürmenin en karlı alanlarından birisi. Tekrar kazanılan maddelerden yüksek değerli kimyasal madde ürünleri, toner kartuşu, bilgisayar yapımında kullanılan parçalar ya da telefon kutusu gibi şeyler üretilabiliyor.

Böyle bir durumda ana maddeden %20 daha ucuza geliyor. Ayrıca bu maddeyi kullananlar çevre dostu olarak mavi çevre mealeği etiketini plastik CD kapasına yapıştırabiliyor.

Plastik madde işleyicilerinin taleplerinin tekliflerinden fazla olmasına şaşmamalı. Bazı dönüştürücüler için CD-külüstürü bulmak zorlaşıyor, yeterli gelmiyor. Ancak bazı üreticilerin bir problemi var: ikincil hammaddenin alıcısı yok.

CD-materyalinin çok az bir kısmı dönüştürme işletmelerinde kayıyor. Büyük bir kısmı özel sektöre dahil oluyor ve arıtma imkanları olmadığı için diğer çöplerle birlik-

te çöplüklerde yakılıyor. Bu işlem çevreye saygılı değil, gerçi CD'lerin yakılması havayı fazla zehirlemiyor ancak yüksek enerji ve kaynak gereksinimleriyle üretilmiş bir hammadde ekolojik açıdan anlamlı bir yeniden değerlendirme olayı için feda ediliyor.

UZMANLAR CD-ROM ÇÖPLÜĞÜ'NDEN KORKUYORLAR

Şimdiye kadar özel teşebbüsün fazla atık maddesi yoktu. Ancak uz-

Külüstür-CD eriyiğe batırılıyor....

manlar bu durumun yakında değişeceğini söylüyorlar. Zamanında kimse müzik CD'lerini çöpe atmıy- düşünmüyordu, çünkü bunlarla da tıpkı kitaplar gibi koleksiyon yapılabilirdi. Ancak CD-ROM'lar güncelliklerini çabuk yitiriyorlar.

CD-ROM'lara sadece bir kez yazılabildiği için zorunlu olarak arıtma sorunu da gündeme geliyor. Multimedia CD-ROM'ları pazarı da bu sıralar bir patlama içerisinde. Avrupa pazarında CD-ROM ihtiyacının üç sene içinde 70 milyondan 320 milyona çıkması bekleniyor.

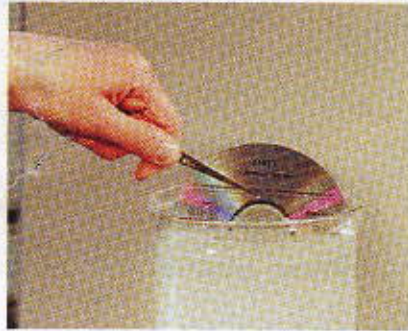
TONLARCA CD TEZGAHA ÇIKIYOR

CD-ROM sıkça kısa ömürlü veri depolama medyası olarak kullanılıyor. Avrupa'da özel CD-ROM dergileri (CD'lerle birlikte elbette) piyasa çıkıyor. Bayilerde bir baskının yüzbinlerce örneğini ve bunlarla birlikte verilen tonlarca CD materyalini bulmak mümkün. Telefon rehberleri, tren seferleri, antika olmuş işletim sistemleri ve et-

kileşimli alışveriş katalogları da bunlara dahil.

Bazı yayınevleri, abonelerine, yılda dokuz defa, güncellenen kitap listelerini CD içinde postallıyor. Aboneler eski CD'lerini yayınevi aracılığıyla dönüştürme firmalarına geri gönderiyorlar. Ancak bu sadece bir istisna. Türkiye'de şimdilik olmasa da Avrupa'da bir CD-ROM-Çöplüğü sorunu var. Uzmanlar gelecekte bu pazarın büyüyeceğini ve buna bağlı olarak atık maddelerin de artacağını söylüyorlar.

Kitleler henüz bu sorunun farkında değil, kendilerini ilgilendirmedigini söylüyorlar ve üretici ve pazarlamacılara gönderme yapı-

...Bu sırada alüminyum koruyucu cila ve renk tabakası çözülüyor....

yorlar: "Bu plastik maddeyi pazarlayıp satanlar onu aynı şekilde geri almasını bilmeliler."

Avrupalı çevre bakanları bir Elektronik Külüstür Kararnamesi üzerinde çalışıyorlar. Üreticiler bundan böyle bilgisayar ve aksamlarını geri alıp dönüştürmekle yükümlü olacaklar. Ancak bu kararnamenin yürürlüğe girip girmeyeceği ve ne zaman gireceği henüz belli değil. Ve söylentilere göre CD-ROM bunların içerisinde dahil edilmeyecek. (Böyle bir olayın Türkiye'de gerçekleşmesini beklemiyorsunuz herhalde. Ancak bu bilincin, bu tür yazıların da desteğiyle zamanla gelişeceğini umuyoruz).

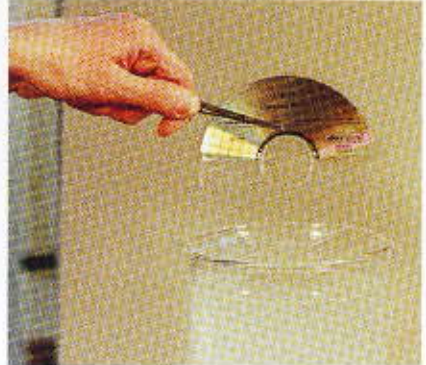
CD-ROM pazarlayıcıları geri alma olayıyla fazla ilgilenmek istemiyorlar, çünkü bu daha çok masraf ve uğraş demek. Ve CD'lerini

geri götürönlere de herhangi bir promosyon verilmesi düşünülmüyor. O yüzden de geri dönüş oranlarının oldukça düşük olmasına şaşmamak gerek.

CD NASIL DÖNÜŞTÜRÜLÜYOR?

Compact Disc ancak yüksek teknolojik masraflarla birbirinden ayrılabilir. Değişik materyallerin birleşiminden oluşuyor. CD üretiminde komplike bir yöntemle saydam polikarbonat diskinin bir yüzüne alüminyum buharı püskürtülüyor. Ancak böylece CD sürücündeki lazer verileri yansıtma yoluyla yokolabiliyor. CD'ye son olarak koruyucu bir cila çekiliyor ve boyanıyor. Dönüştürme işleminde polikarbonat diğer parçalardan ayrılmak zorunda.

Ayrıştırmasız bir yeniden değerlendirme ekolojik görüş açısından

...Değerli polikarbonat çekirdeği artık tekrar kullanılabilir

anlamsız. Karışımından sadece düşük değerli ürünler (parklardaki banklar gibi) üretilebiliyor.

Dönüştürücü firmalar bugün polikarbonatı saf halinde tekrar kazanmak istiyorlar.

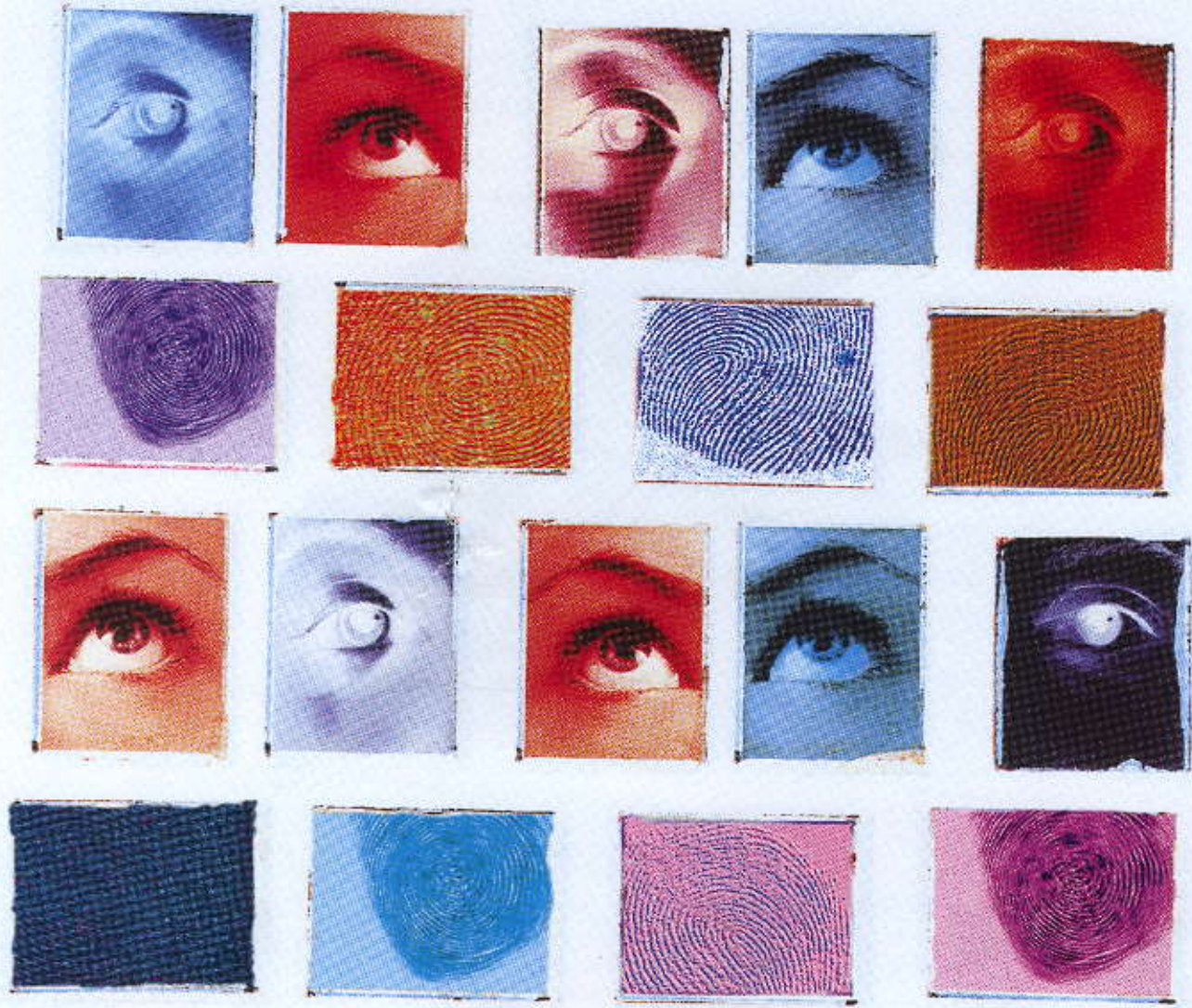
Gelecekte belki dönüştürülmüş polikarbonattan yeni CD'ler üretmek mümkün olabilecek.

Avrupa'da, bu konu üzerinde çok yoğun çalışmalar var, hatta bu teknolojinin deneme aşamasından çıktığı ve uygulanmaya hazır olduğu söyleniyor.

Yolunuz bir gün Avrupa ülkelerinden birine düşerse ve bir CD-ROM çöplüğüyle karşılaşırsanız sakın şaşmayın.

Bana Damarlarını Göster Sana Kim Olduğunu Söyleyeyim!

Şifreler ve kimlikler artık tek başlarına kapıları ve bazı devletlerin sınırlarını açamıyorlar, insan vücudunun kendisi de çoğu zaman anahtar islevi görüyor. Hatta insan yüzleri de bugün bilgisayarlar tarafından güvenilir biçimde tekrar tanınabiliyor.

Bilgisayarın kızıl ötesi bakışı, derinin altından geçiyor. Elin tersinde damarlar sadece şematik olarak görünebiliyor. Kanın sıcaklığı en derin doku tabakalarında bile kameranın gözünden kaçmıyor. Kan damarlarının dallanıp budaklanma örneğiyle kimin güvenlik bölgesine girmek istediği anlaşılabilir.

Bana damarlarını göster, sana kim olduğunu söyleyeyim.

Bu egzotik bir örnek, ancak benzer biometrik yöntemlerle PC-işlemcile-

ri kısa bir süre içinde karşılarında duranın bir sahtekar olup olmadığına karar verebiliyorlar. Bu tür elektronik kapıcılar sadece atom santralleri, hesap merkezleri ya da idare bürölerinde değil ana okullarında, bankamatik ve para otomatlarında ve devlet sınırlarında da vazife görecekler.

Bu yöntem şimdiden bazı ülkelerde kullanılmakta. New York'daki havaalanlarından birine ayak basan ve çok seyahat eden biri şu seçme haklarına sahip: Ya uslu uslu kuyruğa

girer ya da bilgisayara elini uzatır. Giriş makamındaki memurun delici bakışlarının yerini pilot projesindeki Inpass (Immigration and Naturalization Service Passenger Accelerated Service System) adlı bir alet alıyor. Bu alet parmakların büyüklüklerini iki yönden ölçüyor. Buradan hesaplanan 14 haneli sayı ve harf kombinasyonu makinelerin okuyabileceği seyahat dokümanıya aynıysa elektronik bekçi girişi onaylıyor.

Test süresi (Mayıs 1993'ten beri) boyunca Visa kredi kartının geçerli olduğu ülkelerde 100.000'den fazla yolcunun el geometrisi alındı. Bazı kuruluşlar Inpass'i tüm dünyaya yaymak için uğraş veriyorlar, böylelikle sınırlar artık daha rahat geçilebilir olacak.

Sonuç üzerinde etkili olabilecek ve değişmesi mümkün olan vücut parçalarına dayanmamak ve bu olayı sürekli yinlemek çok önemli. Her iki koşul da yetişkinler için geçerli.

Bir el, sahibi hakkında, tamamını yerleştirmeden de çok şey söyleyebilir: New York havaalanlarındakinin

aksine Recognition Systems'in ID3D'si başparmakla, Biomet Partners'in Digi-2'si yüzük parmağı ve serçe parmakla yetinebiliyor.

Bir parmak izi tek yumurta ikizlerini bile ayırtılabiliyor. Ancak bu olay insanların hoşlarına gitmiyor, kendilerine potansiyel suçlu muamelesi yapıldığını düşünüyorlar.

İnsan gözünün irisi bir yaşında son halini alıyor. İris, sahibi hakkında 400'den fazla özellik verebiliyor. Bu sayı parmak izinin verebileceği özelliklerin yaklaşık altı katı. Gözbebekleri sağ ve sol gözde aynı değil ve bu özellik ikizlerde daha belirgin.

Bir insanı iris için geliştirilmiş Iriscan-System'ine tanıtmak için keskin bir yakın çekim yeterli, ancak takma gözle aldatılabiliyor. Fotoğraf çekiminde ise daha garantili, canlı bir gözün gözbebeği aralığı ideal değerinde sallanıyor ve 25 cm. mesafede-

Elinizi yerleştirin: ID3D parmakların boyutlarını ölçebiliyor.

ki bir kameradan bunun kaçması mümkün değil. Gözlükler ve kontakt lensler de iris gözleyicisinden kurtulamıyor.

Buna karşılık Eyedentify en fazla kontakt lenslere tolerans gösterebiliyor. Duyarlı ortamlarda kayıt tekniği insanları rahatsız ediyor. Kısa mesafedeki zayıf bir ışık en yakın retinanın fotoğrafının çekilmesini sağlıyor. Bu fotoğrafla 192 adet kişisel veri alınabiliyor ve bunlar 96 byte içine kodlanabiliyor.

Hesaplanan verilere göre Eyedentify 1.000.000, Iriscan ise 131.000 kötü adamdan birini kaçırıyor. Buna karşın elle kullanılan aletler birkaç bin kötü adamdan birini tanıyamıyor.

Ağ tabaka teknolojilerinin müşterileri arasında çok yüksek güvenlik ihtiyacı olan NSA (National Security Agent), FBI ve CIA'de var. Lotus'un çocuk kreslerinde insanlar sperm bankası örneğinde olduğu gibi ID3D'ye güveniyorlar, Güney Afrika'daki bankamatiklerde ise hırsızlar banknotları götürüp zafer işaretleri yapıyorlar.

Bunca çözümün içinde en masraf-

Iriscan kimlik tespiti için irisi kullanıyor.

ZNFACE - Protokollinformation	
An Verifikationsstation aufgenommenes Bild	Gespeichertes Bild zur eingegebenen PIN
10007001	stefa000
An Verifikationsstation eingegebene PIN	Name zur eingegebenen PIN
0007	Fuhrmann, Stefan
gefundene PIN	Datum / Uhrzeit
0007	09.01.95 19:23
Ergebnis der Verifikation	Station
OK (670)	Haupteingang (2)
OK Bild Bild + Graph	Übernahme in Galerie

İşte o: Karar vermek için bilgisayar 1,5 Kilobyte büyüklüğündeki bir veri cümlesini kullanıyor.

lıst yüz tanımak. Berberler ve mimik uzmanları, farklı koşullarda insan yüzünün oldukça değiştirilebildiği için oluşabilecek insan yüzlerini bilgisayarlara göstermeye çalışıyorlar.

Ticari açılımı nörolojik ağların gerçekleştirdiği görülüyor. ZN-Face, nöroenformatiğin merkezindeki sistem, 70 düğümden oluşan bir ağı bir yüzün resminin üzerine fırlatıyor ve değiştirilmesi mümkün olmayan özellikleri tanıyor.

Rahatsız edici ayrıntılar, güneş gözlüğü, üç günlük sakal gibi, genel bakış ve bir yüzün tanınmasını engellemiyor. Yamlıma payı yüzde birin altında.

ŞAKACILARIN SEVİNCİ KISA SÜRÜYOR

Ayrıca yüz tanımının gözetleme işlemlerinde diğer tekniklere göre büyük avantajları var: Yanlış denemeler ek kurulum olmaksızın hemen bir portreyle haber veriliyor. Bu öz-

zellik firmalardaki şakacıların deneme sevincini kısa sürede ortadan kaldırıyor. Kameralar şimdiden koruma bölgelerinin her açısını gözetleyebiliyorlar. Soruşturma resimleri de iris verilerine göre daha kolay el altında bulundurulabiliyor. Eğer yapay zeka, hırsızları ve eroir kaçakçıların bir insan topluluğunun içinden hemen bildirebilseydi, 24 saat yorulmayan ideal bir bekçi olarak çalışabilirdi. Güvenlik uzmanları araştırma listeli otomatik karşılaştırmayı gelecekte mümkün görüyorlar.

Halen serbest yolla tanıma, aletleri aşılıyor. Tanıma için düzgün bir portre hazır olmalı ve hedef kişi kafasını fazla çevirmemeli. Ayrıca çoğu biometrik alet "Kim var orada?" sorusunu değil, aynı anda okunan manyetik ya da chip kartına dayanarak hesaplanması daha kolay olan "Bu gerçekten de Karindeşen Jack mi?" sorusunu cevaplıyor.

Bu tür karşılaştırmalar büyük veri kümelerinde kimlik tespitinden daha hızlı oluyor. Kontrol edilen kişinin sabrını fazla taşırmamak için biometrik yöntemler pratikte makinelerin okuyabildiği kimliklerin bir çeşit tamamlayıcısı.

Kombinasyon güvenliği artırıyor, çünkü eller, gözler ve yüzler çalınmaz ya da kaybedilemez. Kişileri sadece tek tek geçiren kilitli mekanizmalar şantajcılarının cesaretini kırıyor.

Bazı makineler ayrıca belli bir kelimenin telaffuzu sırasında ses tonu ve dudakların hareketlerine dikkat edip o kişiyi tanıyabiliyor.

ZN-Face gibi biometrik aletlere olan talep oldukça büyük. Atlanta ve

Sidney olimpiyatlarında da bu tip güvenlik önlemleri alınacak.

Bilgisayar yüzleri daha objektif belirlediği için doktorun yanında bir hastalık belirleme yardımcısı olarak iş görebilir. İrsi olarak doğuştan kazanılan özellikler Down sendromu ile ortaya çıkıyor ve küçük çocuklarda karakteristik yüz hatları şeklinde ortaya çıkıyor. Bir doktor Mongolizm hastalığını ne kadar erken teşhis edebilirse o kadar erken duruma el koyabilir ve aile planlaması ve yetiştirme konularında yardımcı olabilir.

Yüz tanıyıcıları en yüksek kariyerlerini poliseye konularda yapabilirler. Bu yöntemle soruşturma aşaması çok daha çabuk birebilir. Ve gelecekte, suçla mücadele için anahtar teknoloji durumunda.

Amerika'da gelecek şimdiden başladı. 4.2 milyon ehliyet sahibi kişinin dijital resimleri Massachusetts'de bir veri bankasında bulunuyor. Deneme aşamasındaki Photobobok (Massachusetts Institute of Technology tarafından geliştiriliyor) bir kaç saniye içinde bütün yüzleri veri bankasındaki yüzlerle karşılaştırabilecek.

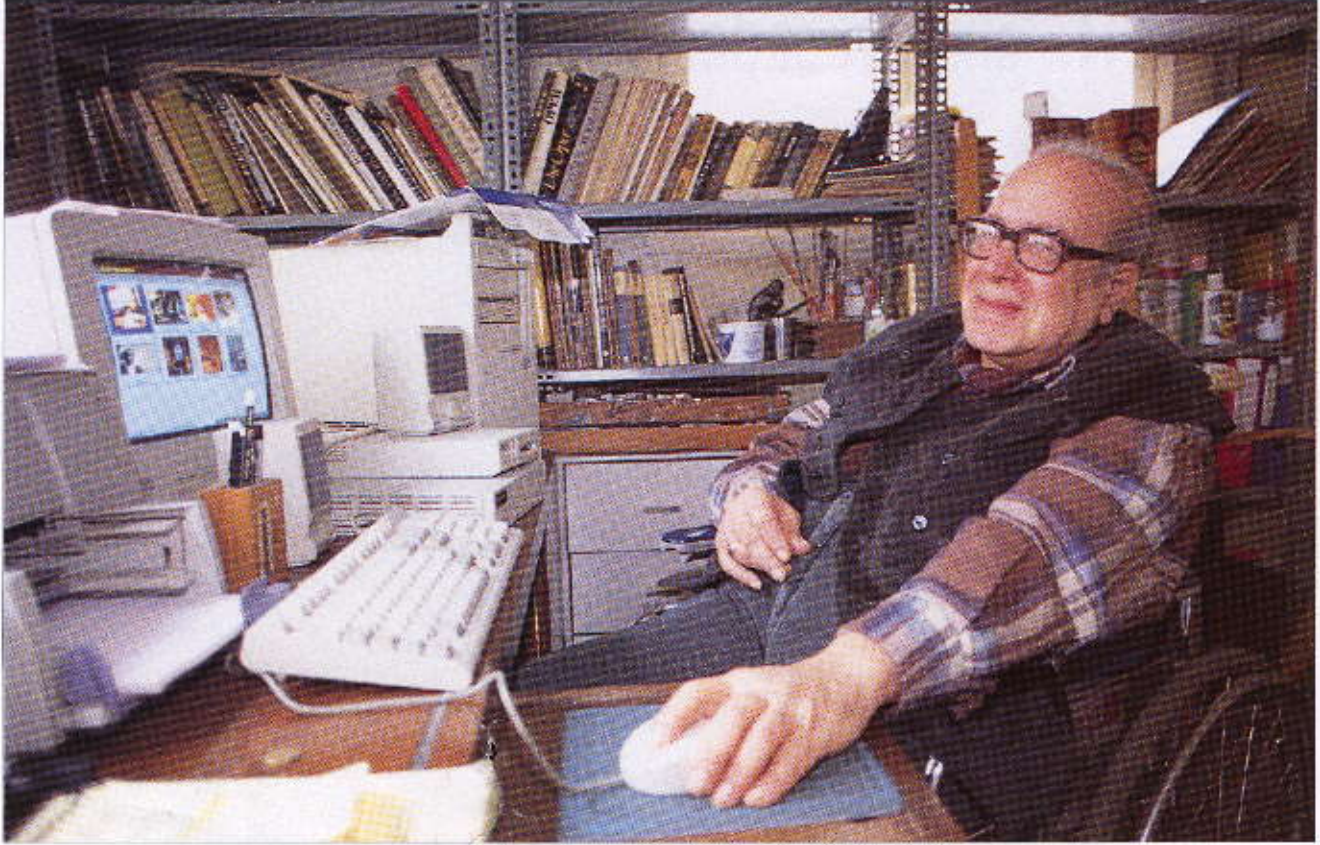
Bu durumda ehliyeti rahatça evde bırakabilirsiniz. İnsan ne de olsa yüzünü her zaman yanında taşıyor.

GÖZE BATAN DAVRANIŞLAR

Değişmeyen vücut parçalarının dışında ölçülebilir kişisel boyutlar günlük duruma göre değişebiliyorlar. Konuşma sadece oksürme, nezle, boğukluk, kısıklıktan değil psikolojik faktörlerin etkisiyle de değişebiliyor.

Akraba seslerinin benzer olması, yabancı dil konuşurken seslerin değişime uğraması ve telefon hatlarının sesi net olarak iletememesi gibi unsurlar büyük sorunlar yaratıyor.

Sabit imzanın aksine Checkmate ya da Countermatch gibi bilgi giriş sistemleri dinamik yazı davranışını; baskı kuvvetini, tempoyu ve çizgilerin sırasını kontrol ediyorlar.

Teknolojiyle Resmi Bağdaştıran Ressam

Bozulan sağlığı yüzünden bilgisayarla resim yapmaya başlayan ünlü ressam Acar Başkut, teknolojinin sunduğu nimetlerden alabildiğine faydalanan ve gelecekte bilgisayarla resim yapmanın sanat içinde ayrı bir yere sahip olacağına inanıyor.

Ünlü ressam Acar Başkut, birkaç yıl önce biraz mecburen, ama istekle, resim yapmanın yeni bir yolu olduğunu keşfetti. Mecburen, çünkü ard arda geçirdiği beyin ameliyatlarından sonra sağ eli yeteneğini sol eline devretmişti ve bu geçişte yazısı bozulmuştu. İnsanlara çirkin yazıyla mektuplar yazmanın onlara hakaret etmek gibi birşey olduğunu düşünen Başkut önce bir elektrikli daktilo aldı, ardından bilgisayarı keşfetti. İlk bil-

gisayarı bir IBM PC oldu. Ve sonra bilgisayarla resim de yapılabileceğini öğrendi. Bu, onun 3 kez büyük var-talar atlatarak gidip geldiği ve her gelişte eşi Gül Başkut ve kızlarının sevgi ve desteğiyle tekrar başladığı yaşamında yeni bir başlangıç oldu.

İstekle, çünkü Başkut yeniliği seviyor ve yaratmaya devam etmesine büyük desteği olan teknolojiye neredeyse şükran duyarak dört elle sarılıyor.

Bilgisayarla resim macerası Paint

Brush ile başlıyor ancak PC/1 ile resim yapmanın çok zor olduğunu denedikçe öğreniyor ve yaptığı 10-15 resmi IBM'de çalışan kızının da etkisiyle bu firmaya götürüyor. Genel Müdür Acar Bumin, ona bir Aptiva hediye ediyor. Şimdi birçok programı, bir Nikon Cool tarayıcısı, faksı, telefonu, Internet bağlantısı ve "şahane birşey" diye nitelendirdiği Hewlett Packard DeskJet 850 C'si ve CD sürücüsü var. Hepsini bir yerde, çok mutlu çok renkli bir odada ve klasik müzik eşliğinde.

Zaman zaman onu dinlemeyerek ihanet eden Mouse'una rağmen, sistemi ile mutlu bir yaratma süreci yaşıyor. Sistemle birçok insanın yaşadığı sorunları o yaşamıyor çünkü damadı bilgisayar mühendisi, her şeyi o hallediyor.

12 renkle başladığı resimlerinde artık 1600 renk kullanabiliyor. Teknoloji ile resim sanatını ustalıkla bağdaştıran nadir isimler arasında yerini alan Başkut'un eskizlerini bilgisayarda yapmasından eşi Gül hanım da çok memnun çünkü her yer temiz kalıyor.

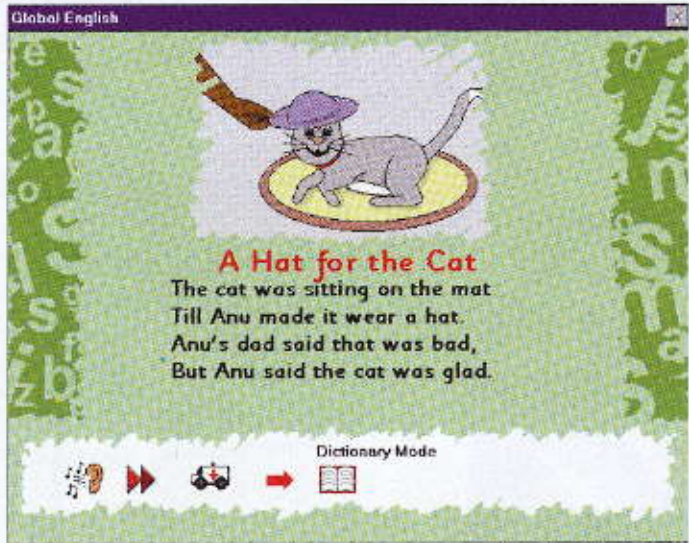
Global English

Mindscape International ve S.I.R. firmaları tarafından İngiliz filologlara ve eğitim araştırmacılarına yaptırılan Global English bir İngilizce öğretmeni. Global English'te varolan disiplin sayesinde basamak basamak İngilizce öğrenirken bir konuyu anlamadan geçmek veya konu atlamak mümkün değil. Bir bölümü bitirip bir sonraki derse başlamak için ilk bölümü anladığınıza dair karşınıza çıkan testleri başarıyla tamamlamanız lazım.

Çocuklar için hazırlanan Multimedia öğelerinin yoğunlukla kullanıldığı yazılım sayesinde, bir sonraki derse geçip o dersin, resim ve seslerini dinleme arzusu öğrenciye hurs kazandırıyor. Ve eğlenerek öğrenme, sıkıcı kitaplarla öğrenmekten çok daha verimli.

Dersler dört ana bölümden oluşmakta; Kelimeler, Cümleler (Grammar), Heceleme, ve Ses Benzerlikleri. Bunun yanısıra size öğreniminde ilerlediğiniz noktayı gösteren grafikler de mevcut. Her ders stilini seçti-

İngilizce öğretmek için katı kuralları yerine oyunlar, resimler ve şiirler kullanılıyor.

ğinizde, derse başlamadan evvel bazı ayarlamalar yaparak, sevdiğiniz tarzda bir eğitim isteyebilirsiniz.

Program size üç öğretmen arasından seçim yapma imkanı tanıyor; Disiplinli, arkadaşça ve eğlendirici öğretmenler. Dersler hakkında ve derse nasıl işleyeceğinize dair bilgi alabiliyorsunuz, karnenizi ve başarı durumunuzu görebiliyorsunuz. Ve eğer yazıcınız varsa, program size bilgisayar olmayan ortamlarda çalışmanız için egzersizler sunabiliyor.

Derse başlıyorsunuz, dersler ses destekli olduğundan cümle telaffuzlarını öğretmenlerden dinleyerek tekrarlıyorsunuz. Program bünyesindeki basit bir mikrofon sistemiyle te-

Sistem : 486 sx-25, 4Mb Ram, Windows, Ses kartı ve CD-Rom

Temsilci : Acı ile ve Dis Tic. Ltd. Sti

Fiyatı : 65\$ + KDV

Tel : (0.232)445 15 40

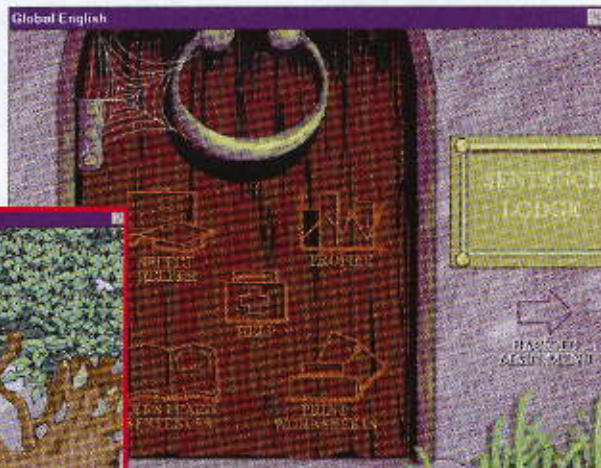
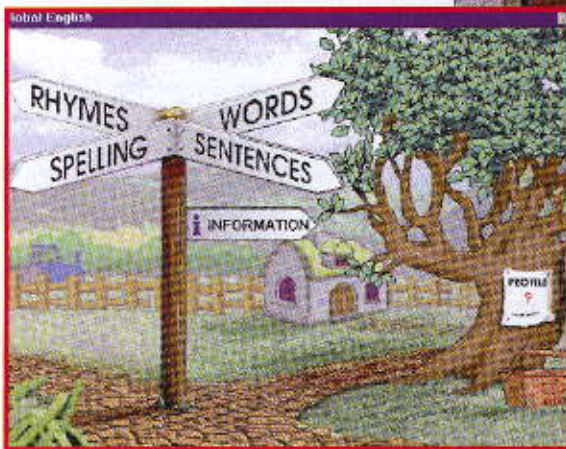
laffuzunuzun doğruya ne kadar yakındığını görebiliyorsunuz.

Dersler oyunlarla pekiştirilmiş olduğundan sıkılmadan birçok derse öğreniyorsunuz. Programın her zaman ulaşabileceğiniz resimli sözlüğü anlamadığınız kelimeler açısından çok yardımcı. Bilmediğiniz bir kelimeye rastladığınızda bunu sözlüğe sorup, anlamını resimlerle öğreniyorsunuz ve tabii telaffuzunu

da dinliyor ve cümle içinde nasıl kullanıldığını bakıyorsunuz.

Ve dersin sonunda sizi öğretmeninizin yaptığı bir sınav bekliyor. Bu sınavda başarılı olamazsanız derse tekrar alıp, tekrar sınava girme hakkına sahip olmalısınız, başarısız sınavlarınız karnenizi etkileyebilir.

Kısaca Global English, İngilizce'nin önemine inanmış, öğrenmek veya geliştirmek isteyen, 7'den 70'e herkes için etkin ve kullanışlı bir program.

Programda, konu başlıklarına kadar herşey görsel metaryallerle, bilgisayar ortamını hatırlatmayacak tarzda derlenmiştir.

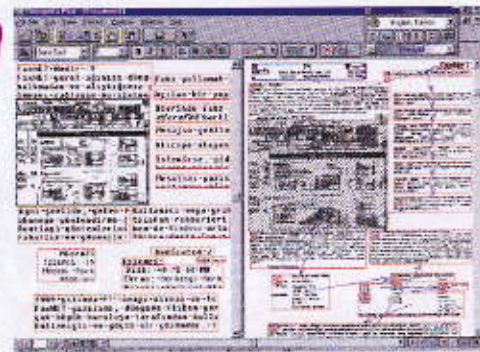

Recognita OCR V3.0

Yazılı dokümanların bilgisayar ortamına aktarılmasında OCR programları kullanılmakta. OCR (Optical Character Recognition) ise basılı metinlerin tarayıcı ve bilgisayar aracılığıyla metin ortamına geçirilmesi işlemi. Recognita ise, bu konuda iddialı bir ürün. Dakikada 200-400 sözcük girebilme hızına ulaşabilmekte. Girilen metindeki hataların düzeltilmesi için, kullanıcı eklemeleriyle büyüeyen bir

sözlüğe sahip. Tanıyamadığı bir harf olduğunda, kelimeyi referanslarından karşılaştırarak doğru sonuca ulaşmayı sağlamakta. Diğer pekçok OCR'm tersine Recognita, Türkçe dahil 80 dilde oldukça başarılı sonuçlar veriyor. Şu an dünya üzerinde yaklaşık 140 bin kullanıcısı var. Recognita'nın bu yeni sürümünde eklenen veya geliştirilen özellikler; metin ve görsel malzemenin otomatik ayır-dilebilmesi, sütun ve tablo gibi karışık sayfa düzenlerini ve değişik boydaki yazı tiplerini tanıyabilme yeteneği.

Recognita Plus, özel bir kart veya bellek artırımı gerektirmeden, DOS veya Windows ortamında rahatlıkla çalışabilmekte. Piyasadaki tüm tarayıcılarla uyumluluğu var ve TWAIN standartını destekliyor. 6 puntodan 48 puntoya kadar değişik stil ve biçim-

Satış Fiyatı: 995 \$

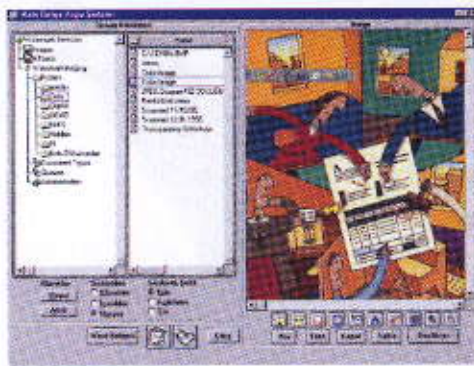
Türkiye Distribütörü: Kets Limited

Tel: (0212) 232 35 56

lerdeki harfleri okuyabiliyor. Barkod, işaretli form ve el yazısı tanıyabiliyor.

50 farklı dosya formatını destekliyor. (Word, Write, WordPerfect..., Dbase, FoxPro..., Tiff, Pex, Bmp...)

Basılı metinlerini bilgisayar ortamına geçirerek hem sağlıklı bir saklama ortamı yaratmak, hem de üzerlerinde oynamalar yapmak isteyenler için ideal bir program Recognita OCR Plus 3.0.

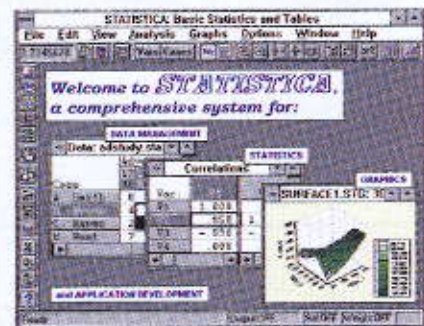
Statistica

Temsilciliğini Mos'un yaptığı Statsoft-USA firmasının ürünü olan Statistica kendi alanında dünyanın en iyi istatistik yazılımlarından biri. Statistica endüstriyel istatistik metodları olan kalite kontrol diyagramlarını, süreç analizlerini ve deney tasarımlarını desteklemekte. Girilen verilere göre, kalite kontrol diagramları modülü kullanılarak Parero, X-Bar, R, S, S squared, C, Np, P, U, CuSum, Regression Control,

Multi-variate, MA, EWMA tabloları otomatik olarak çizilebilmekte. Statistica'nın Experimental Design modülü kullanılarak deney tasarımı uygulamaları yapılabilmekte.

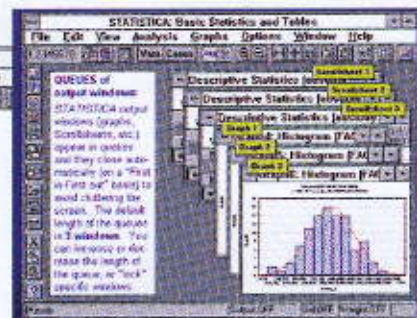
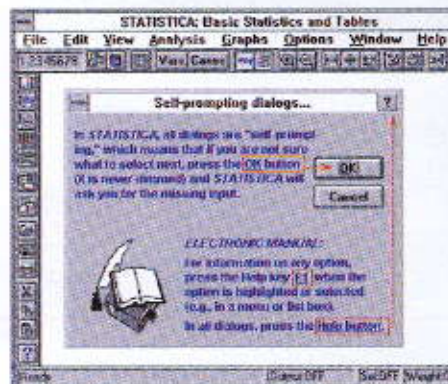
Windows 3.1 ve Windows 95 uyumlu olarak gelen ve OLE, DDE, Toolbar gibi Windows'un tüm özelliklerinden yararlanan program, grafiklerinizi ve bilgilerinizi birbirlerine bağlama, birçok grafik tablo ve grafik stilini kullanabilme gibi profesyonel kullanım için gerekli her öğeyi barındırıyor.

Bir tuşla erişebileceğiniz ayrıntılı

yardım dokümanları her prosedür için bilgi ve örnek içermekte. İleri düzey kullanıcılar için geliştirilen Statistica Basic dili Matrix operasyonlarını, grafikli ortamları, diğer Windows DLL'lerini kullanma imkânını beraberinde getiriyor. Bu sayede, kendi programlarınızı yazarak, otomasyonu hızlandırıp, detaylı istatistik hesapları yapabilirsiniz.

Statistica'nın Macintosh uyumlu versiyonu da mevcut. Kısacası Statistica sizlere daha fazla rekabet etme şansı tanıyor.

Profesyonel olarak istatistikle uğraşanlar için herşey düşünülmüş.

Temsilci firma: MOS

Fiyatı: 1990 \$ + KDV

Tel: (0212) 577 16 91

RoNet ile Yeni Ağ Çözümü

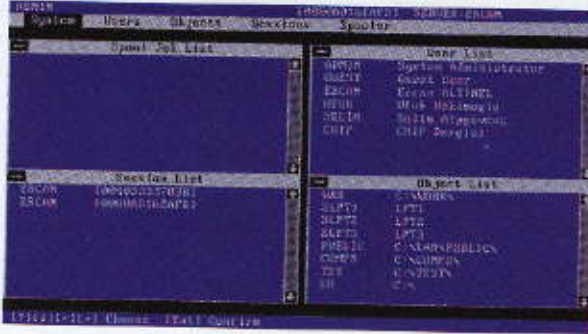
Dos ve Windows ortamında, bilgisayarlarınızı, yüksek performans ve düşük maliyetlerle bağlamak isterseniz RoNet'e bir göz atmanızda fayda var.

RoNet bir ağ işletim sistemi. Peer-to-peer sistemini kullanarak, birden fazla makineyi birbirine bağlamak çok kolay. Sabit diski olmayan bilgisayarlar bile hizmet birimi üzerinden DOS kullanabiliyor. RoNet sisteminde, herhangi bir bilgisayara bağlı sabit disk, disket sürücü, modem, yazıcı ve CD-ROM gibi birimler ortak kullanılabilir.

NetBios ile %100 uyumlu bir protokol kullanıyor. Ağ yöneticisi, sistemi tümüyle kontrol edebiliyor. Bağlı olan kullanıcıları, kaynak kullanımını ve açık dosyaları her an kontrol edebiliyor. RoNet üzerinde, sistem yöneticisi her kullanıcıya belli yetkiler verebiliyor.

Kullanıcılar için çeşitli güvenlik seviyeleri verilebiliyor. Yapılan tüm hatalar bir LOG dosyasında tutulduğu için olayları kontrol altında tutmak kolay oluyor. Hafıza kullanımı da çok az. Hizmet birimi için en az 50 kb, istek birimi için ise 28 kb hafıza gerekiyor.

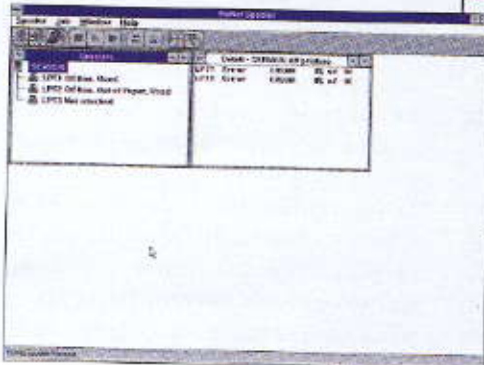
RoNet, Windows ve Dos ortamında sistemi sürekli kontrol edebilece-

Ürün : RoNet Network
Operating System
Distribütör : Çağdaş Bilgi İşlem
Telefon : (0212) 212 00 11
Fiyat : 3, 5, 10, 20, 50 ve
100 kullanıcı
paketlerine göre
değişiyor.

ğiniz programlar ve bütün ağ sürücülerini ile birlikte sadece bir adet 1.44 MB'lik diskete sığabiliyor. Birimler arası mesajlaşma olanakları var. Sesli posta sistemlerini de destekliyor.

Yazıcı desteği de oldukça iyi. Her hizmet birimine 3 yazıcı bağlanabiliyor. Her an sırada bekleyen yazdırma işlemini görüntüleyebiliyor, müdahale edebilirsiniz. Yazdırma işlemini silebiliyor veya bekleyen bir işleme öncelik tanıyabiliyorsunuz. Ucuz bütçe ile iyi performans alabilmek istiyorsanız, RoNet'i gözönünde bulundurmanızda fayda var.

Ronet, windows ortamında ağınızın tüm kontrolünü size bırakıyor.

CHIP

sizi

bilgisayar

sahibi

yapacak

Dalga İşleme ve Audio Veritabanı Programı: Wavelab

Geçen sayıda başlayan "müzik yapan programlar"ın tanıtımı bu ay Wavelab ile devam ediyor. Bilgisayarda müzik çalışmaları sırasında programla ilgili işinize yarayacak bilgileri bu yazıda bulacaksınız.

Bilgisayar desteği ile müzik yapan kullanıcılar için yazılmış bulunan programlar genel olarak MIDI dosyaları ve örneklenmiş ses dosyaları ile çalışmaya yönelik olanlar şeklinde ikiye ayrılabilir. Geçen ay bahsi geçen Cubasis adlı program MIDI dosyaları yaratmaya ve bunları işlemeye yönelik bir programdı. Bunun yanı sıra, uygun bir programla ses kartlarının örneklemeye özelliği ile elde edilmiş sesler ile de çalışılabilir. Bugünlerde Techno, Industry gibi pek çok müzik türünde bu, sıkça kullanılan bir yöntem. Bir müzik grubunun a-

nalog yöntemlerle yaptığı albüm kayıtlarının bazı bölümleri, bir başka grup tarafından örneklenerek ve çeşitli işlemlerden geçirilerek başka bir albümün kayıtlarında kullanılabilir. Ministry, Fear Factory, FLA, bu gibi gruplardan bazıları. Önümüzdeki aylarda bu grupların stüdyo kayıtları ile ilgili röportajlara da bu sütunlarda yer verilecek.

Bu ayki inceleme konusu, Steinberg'in Windows 95 veya NT üzerinde çalışan 32 bitlik bir yazılım olan "WaveLab" adlı dalga işleme ve audio veritabanı programı. Program CD üzerine kayıtlı ve çalışması için

CD'nin sürücüsünde bulunması gerekiyor. Kurulumu kolay ve zahmetsiz. Programın sabit disk üzerindeki bölümü 3,5 Mb kadar bir yer tutuyor. Sistem gereksinimi ise Windows 95'inkilerden farklı değil. Program dosyaları sabit disk üzerine yazıp, yine sabit disk üzerinden işlediği için alabildiğince çok boş alana ihtiyacınız var. Eğer 1 Gb'dan daha büyük dosyalar ile çalışacaksanız, o zaman Windows NT ile çalışmanız gerekecek. Unutmayın; örneklenmiş ses dosyaları gerçekten çok büyük olabilirler.

Sabit disk, taşınabilir sabit disk veya magneto-optik sürücüler gibi değişik veri ortamlarındaki ses dosyalarına erişebilen Wavelab programının açılışında, ekrana örneklenmiş sesi görüp, üzerinde işlem yapabilmeye olanak sağlayan bir pencere geliyor. Ayrıca çeşitli araçların simgelerinin yer aldığı araç çubuğu da mevcut. Tıpkı Excel ve Word benzeri diğer Windows programlarında olduğu gibi kullanıcı, bu çubukları ve pencereleri kendi gereksinimlerine göre ayarlayabiliyor.

İYİ BİR SES İŞLEME PROGRAMI

Ana ekranda, üzerinde çalışılan ses dosyasının dalga biçimi grafik olarak izlenebiliyor. Bu ekrandan, sesin istediğiniz zaman aralığını seçebiliyor, kesebiliyor, kopyalayabiliyor ya da taşıyabiliyorsunuz. Program kes/kopyala işlemleri için kullanıcıya birçok seçenek vermiş. Yaptığınız her işlemi, birden çok geri alma özelliği ile geri alabilirsiniz. Şüphesiz iyi bir ses işleme programının özellikleri kesip kopyalama ile sınırlı olamaz. WaveLab ile ses dosyalarımızın tamamına veya seçtiğiniz bir bölümüne hi-fi Chorus veya Harmonizer ile çeşitli efektler katabiliyorsunuz. Bu efektleri programda yer alan hazır seçeneklerden seçebileceğiniz gibi, ken-

Hayatı Zehir Eden Dokuz Hata!...

Windows 95'e başlama kararı bile kullanıcıları zorluyor. Kullanmaya karar verenler ise çeşitli sorunlarla karşılaşabiliyorlar. CHIP, Windows 95 kullanıcılarının sık karşılaştığı 9 sorunu ele aldı. Ama korkmaya gerek yok, hepsi için bir çözüm yolu var.

1

PLUSPACK

Pluspack, göze hoş gelebilir ama sabit diskinizde kapladığı yer açısından buna değmediğini düşünebilirsiniz.

Doublespace güncel sürümü olan Drivespace, bilgisayarlar arası doğrudan bağlantıyı sağlayan sürücüler ve Internet-Explorer aslında Windows 95'in standart versiyonunda olmalıydı. Pluspack ile gelen masaüstü görüntüleri eğlenceli ama düşük kapasiteli bilgisayarlar için maalesef bir lüks. Bunun dışında sunulan ekran korumaları ise bilgisayarların enerji tasarruf fonksiyonlarını birbirine katabiliyor çünkü bilgisayar bu yoğun grafiklerle meşgulken, enerji tasarrufu devreye giremiyor.

YORUM: Pluspack Windows 95'in standart parçası olmalıydı.

CHIPUCU: Gereksiz lükslerle bilgisayarınızı zorlayacağınıza size aynı olanakları sağlayan bir takım Shareware programlarını kullanabilirsiniz.

Pluspack'in problemlerinden sadece biri: Yoğun ekran korumaları bilgisayarınızın enerji tasarruf mekanizmalarını alt üst ediyor. Sabit disk sıkışması, doğrudan bilgisayar bağlantısı ve Internet-Explorer gibi ana bileşenler aslında Windows 95'in standart versiyonunda olmalıydı.

2

MICROSOFT NETWORK

Microsoft Network hakkındaki gerçek: Çok pahalı olmasının yanı sıra çok fazla da bir işlevi yok. Buna erişim noktalarının 9600 bps ile çalışmaları ve yoğun grafiklerle yüklü Microsoft Network'ün büyük miktarlarda data transfer etmesi gerektiği de eklenirse, sistemin yavaşlığı daha da dikkat çeker.

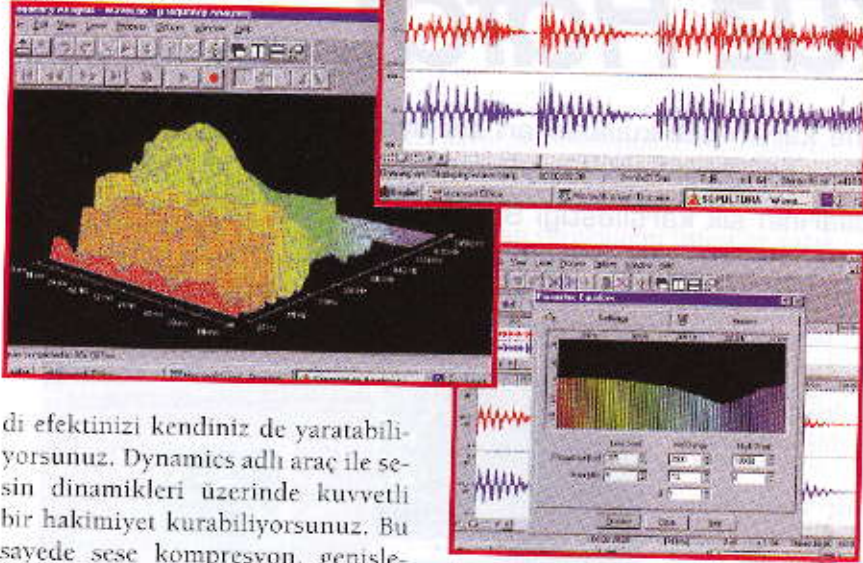
CHIPUCU: Microsoft Network'e girerken Amerika dışında pek işe yaramayan Microsoft Network-Today sayfasının indirilmesi gereksiz zaman alıyor. Bu işlemi View menüsünde Options kısmında Load Microsoft Network Page opsiyonundaki işareti kaldırarak durdurabilirsiniz. En sevdiğiniz forumların simgelerini Drag&Drop fonksiyonuyla Microsoft Network'deki

Personal Choice'a kopyalayabilirsiniz. Ya da onları kolayca masaüstüne de alabilirsiniz ki bu sizi Microsoft Network'ün uzun ve sıkıcı dallarında dolanmaktan kurtarır.

Microsoft Network'ün problemi: Yoğun ve kapsamlı grafikler sistemin hızını kesiyor, ayrıca fiyatı da pahalı.

WaveLab ile sesleri işleyip,
efektler katabilir, frekans
analizi yapabilirsiniz.

di efektinizi kendiniz de yaratabiliyorsunuz. Dynamics adlı araç ile sesin dinamikleri üzerinde kuvvetli bir hakimiyet kurabiliyorsunuz. Bu sayede sese kompresyon, genişleme, limitleme veya Noise-gate gibi efektler verebiliyorsunuz. Programda kullanışlı bir parametrik eşitleyici (Equalizer - EQ) de yer alıyor. EQ ile sesin bas, orta veya tiz bölümlerindeki kazançları değiştirebiliyorsunuz.

SESİ GÖREBİLMEK

WaveLab'ın sunduğu araçlardan belki de en şaşırtıcı olanı frekans analizi. (analiz.bmp) Frekans analizi ile seçtiğiniz bir bölümdeki frekans-kazanç eğrilerini, zamana bağlı fonksiyon olarak üç boyutlu görebiliyorsunuz.

Profesyonel kullanıcılar için oldukça önemli olan bu özellik sayesinde sesin gerçekte "ne" olduğunu

kulagımızla duymaktan öte "görebiliyorsunuz".

Time Stretch ve Pitch Correction özellikleri ise sesin çalınma süresini değiştirmeden notalarını inceye veya kalına doğru kaydırmaya ya da notaları sabit tutup çalınma süresini uzatıp kısaltmaya yarıyor. Yani stüdyo çalışmalarında detone olan veya ritim kaçıran starlarımızın çok yakından bildiği bir özellik. Daha pek çok özelliği olan bir program WaveLab. Bunlar bir dalga işleme programında olmasını bekleyebileceğiniz ya da ummadığınız özellikler, üstelik kullanımı da çok kolay.

Volkan Olgun

olgunv@doruk.com.tr

hades@ibm.net

1 DAKİKALIK SES ÖRNEKLEMELERİNİN DOSYA BOYUTLARI

Örnekleme	Cözünürlük	Mono/Stereo	Dosya Boyutu
11 kHz	8 Bit	Mono	661 kB
22 kHz	8 Bit	Mono	1.32 kB
22 kHz	8 Bit	Stereo	2.6 MB
44.1 kHz	16 Bit	Mono	5.3 MB
44.1 kHz	16 Bit	Stereo	10.6 MB
48 kHz	16 Bit	Stereo	11.5 MB

İster

yenisini

alın

ister

yenileyin

5

PAINT VE BMP FORMATI

Microsoft sabit disk tasarrufu sağlayan PCX-formatını MS-Paint'ten çıkarttı. Paint, hala PCX dosyalarını açabiliyor ama PCX-formatı yerine sıkıştırılmamış BMP formatında kaydediyor. Böylelikle çözünürlüğü yüksek bir dosya diskte oldukça fazla yer kaplıyor. Diğer bir eksiklik, renge duyarlı bir silgi. Eskiden belli bir rengi diğer biriyle değiştirmeye yarayan özellik artık yok.

CHIPUCU: 64K'lık veya hatta 16,7 Milyon renk çözünürlükleriyle çalışıyorsanız, öncelikle daha az renk çözünürlükleriyle kaydetmeye çalışın. Ekrandaki görüntüyü Copy-Paste ile Paint'e getirin ve File-Save as'den yeni bir dosya tipi olan 256 Renk Bitmap seçin. Elbette Windows'ta standart renklerle çalışıyorsanız bu tip sorunlarınız da olmayacaktır.

7

KURALSIZ GRAFİK SÜRÜCÜLERİ

Windows 95 ile sunulan grafik sürücüler sayısı fazla ancak grafik işlemlerinin çokluğu nedeniyle bu sürücüler her zaman optimum şekilde çalışmamakta.

Bazı ürünler için firmalar kendi fontlarını yükleyen SETUP.EXE veya INSTALL.EXE ile çalışan ve Windows 95 için de dahil edilen programları piyasaya sundular. Bazı firmalar ise Windows 3.1'de olduğu gibi Microsoft'a dayanarak burada Display Setup yardımıyla bir kuruluş gerçekleştiriyorlar. Aslında burada gerçekleştirilen bir kuruluştan çok Utility'lerin açılmasıdır. Bu iki noktayı birbirine karıştırırsanız, grafik kartınızı kuramayabilirsiniz.

CHIPUCU: Grafik kartınızın Utility'lerini önce ayrı bir dizine kurun. Sonra herhangi bir EXE dosyasını çalıştırmadan Display Properties menüsünden kurmayı bir deneyin. Bu yolla en azından sürücünün doğru şekilde kurulduğundan emin olabilirsiniz.

Windows 95 ile sunulan sürücüler, modern grafik kartlarının ancak standart gereksinimlerini karşılayabilecek durumdadırlar.

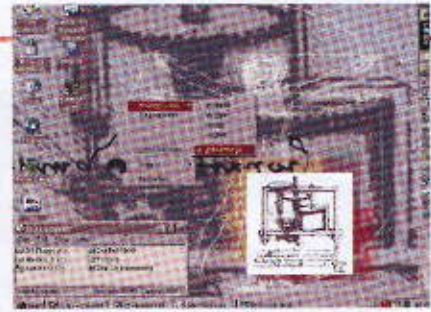
8

ACİL DURUMDA VE SAFE MODE'UNDA MASAÜSTÜ

Eğer bir sürücü hatasından dolayı Windows 95'inizi Safe Mode'unda çalıştırmanız gerekiyorsa simgelerin etrafa dağıldığını ve "masaüstünüzü" toplamaktan başka çareniz olmadığını göreceksiniz. Bunu yapmak için farenin sağ tuşuna basarak Arrange Icons ya da Line up Icons seçeneğini seçmelisiniz.

Windows 95'de simgelerinizin yerlerini kaydeden bir sistem mevcut, ancak VGA modundaki acil durum kuruluşunda bu sistem geçersiz kılınıyor.

CHIPUCU: Farenizin sağ tuşuna bastığınızda açılan menüde Arrange Icons seçeneğini oradan da en alt satırdaki Auto Arrange satırını işaretlerseniz tüm simgelerin ekranın sağ tarafında toplandığını görürsünüz.

Eğer simgeleriniz dağınık bir şekilde etrafa yayılıyorsa Arrange Icons-Auto Arrange komutundan başka çareniz yoktur. Simgeleri mantıklı bir düzene sokmasa da en azından görülür hale geliyor.

9

DOSYALARIN ANLAMSIZ YERLEŞİMİ

Explorer'ı çalıştırıp herhangi bir dosyanın içeriğine baktığınızda, dosyaların prensip olarak isme göre alfabetik olarak sıralandığını göreceksiniz, halbuki belki de türe göre bir diziliş daha çok işinize yarayacaktır. Bunu değiştirmek için ekranın boş bir yerinde farenin sağ tuşuna tıklayarak açılan pencereden Arrange Icons'dan By Type seçeneğini işaretlemeniz yeterli. Explorer'da yaptığınız bu değişiklik, sadece programda kaldığınız sürece etkili. Explorer'dan çıkıp tekrar girdiğinizde ayarların tekrar eski haline geldiğini göreceksiniz.

Ekranın sol alt köşesinde bulunan Start menüsünde bulunan Documents'daki dosyaların da aynı şekilde sıralandığını görebilirsiniz. Burada tarih sırasına göre bir diziliş daha elverişli olabilir.

CHIPUCU: Eğer Start menüsündeki Documents'da bulunan dosyalar kafanızı karıştırıyorsa onları yok edebilirsiniz: Start-Settings-Taskbar-Start Menu Programs'da Documents menü seçeneğinden Clear düğmesine basın.

Keçi gibi inatçı: Explorer ilk çalışıldığında dosyaları hep isme göre alfabetik dizili olarak gösteriyor. İstedığınız kadar değiştirin programdan çıktığınızda her şey yine aynı tas aynı hamam.

Windows 95, Unix ve CAD Yazılımları

Uzun zaman beklendi, çıktı çıkacak derken geçtiğimiz yılın sonbaharında Windows 95, 20 milyon kullanıcının işletim sistemi oluverdi. İlk bakışta kullanıcı arabiriminde yapılan köklü değişikliklerin eski Windows kullanıcılarına yabancı geldiği kesin. Ancak kullandıkça hayli konforlu bir işletim sistemi olduğu ortaya çıkmakta. Chip, Windows 95'in CAD yazılımlarına etkisini inceledi.

Windows 95 kendisi için bir yenilik olan 32 bit bir işletim sistemi. Yenilik, çünkü DOS hariç diğer tüm işletim sistemleri zaten 32 bit idi. Peki, diğer işletim sistemleri neden Windows kadar rağbet görmedi ya da popüler olamadı. Windows' 95'in özelliklerinin (görsel özellikler hariç) çok daha fazlasını veren Unix ve türevleri, OS/2, Mac/OS hatta Linux bile ondan yıllarca önce piyasada vardı. Neden daha başarılı oldu? Sorunun yanıtı, CAD yazılımları için de hayli iddialı olan işletim sistemi Windows'u Unix ile karşılaştırmak olacak.

WINDOWS 95 VE UNIX

Yüksek kapasiteli CAD yazılımı üreticileri, yazılımlarını bugüne değin 32 bit olan Unix üzerinde yazıyorlardı. Bunun nedeni hız ve gerçek çok kullanıcı bir işletim sistemi olmasından ötürü yazılımdan tam kapasiteli verim alınabilmesiydi. Fakat Unix'in dezavantajları da yok değil. Görsel bir kullanıcı arabirimi olmaması, CAD yazılımı üreticilerini kendi arabirimlerini

yazmaya, dolayısıyla her CAD yazılımı için Unix'in başka bir sürümünü ortaya çıkarmaya zorluyordu. Bununla birlikte Unix sistem gereksinimlerinin pahalı olması da bir başka dezavantaj.

Windows 95 cephesinde ise gelecek daha parlak. 20 milyon kullanıcı tabanı, 32 bit işletim sistemi, mevcut görsel arabirim ve sayısız görsel yazılım geliştirme ortamı. Windows tabanlı bir CAD uygulama-

masını geliştirmek için üreticinin ihtiyaç duyacağı yazılım mühendisleri, Unix yazılımcılarına oranla daha ucuza üretim yapıyorlar. Bunun doğal neticesi olarak, hem çok fazla ürün - dolayısıyla rekabet- hem de ucuz CAD yazılımları PC ortamına geçiriliyor.

Windows 95'in nesne tabanlı uygulama geliştirme için uygun olması da çok büyük avantaj. Mevcut yüksek fiyatlı CAD yazılımlarının hemen

tümü C ile yazılmış durumda ve kullanıcıların bitmek bilmeyen isteklerine göre geliştirildiğinden milyonlarca satır kod içermektedir.

Bu da sistem gereksinimlerini, Mb bazında oldukça zorluyor. Geleceği gören CAD yazılım üreticileri ve asıl önemlisi yeni üreticiler, Windows 95 ortamında nesne yönelimli yeni uygulamalar geliştiriyorlar. Bu artık eski, devasa, başa çıkılamayan ve çöplüğe dönmüş C kodlarının bir yana bırakılıp yeni C++ kodları yazılması anlamına geliyor.

Böylece çok daha işlevsel, açık mimarili, ucuz ve hızlı uygulamalar kullanıcının karşısına seçenek olarak çıkmaya başladı.

DAHA UCUZA CAD YAZILIMI

Elinize son sayısı geçen bir dergiyi karıştırırken karşınıza şöyle bir ilan çıkıyor: "Trispective!, Pro-E

Killer! Only 549.-" İlk bakışta insanı çelişkiye düşürüyor demek yalan olur. Bir yanda Unix Workstation'larda çalışan, sistemle birlikte toplam maliyeti 15,000\$ olan bir çözüm diğer yanda 2,500 dolarlık bir çözüm. Buna benzer örnekler çoğaltılabilir. İşte bu gelişmenin ardında yatan gerçek Windows 95'dir.

Artık kullanıcılar yeni kuşak CAD yazılımlarına hazır olmalılar. Tasarım, mimari, mekanik modelleme, CNC kontrol, vb bir çok branşta yeni kuşak CAD yazılımları, fiyat, performans, kullanım kolaylığı ve yaygın işletim sistemi si-

lahlarını kuşanarak yüksek-fiyatlı CAD yazılımlarının karşısına dikilmeye hazırlar. Her alanda olduğu gibi bu savaş da kullanıcılara yarayacak.

Orhan TOKER
toker@doruk.com.tr

Ofisinize, evinize, bütçenize...

VESTEL FAX 3800

"Tam ekonomik"

- 16 Digit LCD Gösterge
- 10 Sayfa Otomatik Besleme
- Abize Kaldırılmadan Arama
- 30 Adet Telefon Hafızası
- Geçilmeli Gönderim
- Tel/Fax/Harici Teleskruter Seçimi
- Konuşma Uyarısı
- Polling Fonksiyonu
- Paralel Telefonda Cihazın Komut Gönderimi
- 360 Kağıt Tasarrufu Seçeneği

- Konuşma İsteği
- 16 Seçilebilir Göz Tonlama
- Gerçek Zaman Saati
- Fotokopi Özelliği
- Otomatik Arkafon Kontrolü
- Kontrast Ayarı
- İşlem Raporu
- Başlık yazımı (Gönderim/Alın)
- Sayfa Sonu İşareti
- Harici Telefon ve Teleskruter ile Çağrı Cevaplaması
- Tone / Pulse Ayarı

VESKOM

Türkiye'nin her yerindeki teknoloji imzası

VESKOM KOMPÜTER KOMÜNİKASYON TİC. A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. İ.E.T.T. Garajı Yanı 4. Levent 80650 İstanbul
Tel: (212) 283 49 80 (9 Hat) Faks: (212) 283 04 99

Aydın Kent Bilgi Sistemi

Ülkemizde Coğrafi Bilgi Sistemi çalışmalarını başarıyla uygulayan kuruluşlardan biri Aydın Belediyesi. CHIP, Aydın Belediyesi AKBİS (Aydın Kent Bilgi Sistemi) Koordinatörü İnşaat Mühendisi Nedim Alkan'ın kaleminden gelişmeleri aktarıyor.

Aydın Belediyesi'nde '94 Yerel seçimleri ile iş başına gelen yeni yönetim "Fiziki Planlama Yatırım Planlaması ile etkin belediyeçilik hizmeti vermek ve belediye gelirlerini izlemek" amacıyla Kent Bilgi Sistemi'ni oluşturmayı planlamış ve Nisan-Haziran 94 döneminde ön çalışmaları tamamlayarak Eylül 94'den itibaren sayısal altlıklarını oluşturmaya başlamıştır.

Belediye yönetimi, sistemin kurulmasında alışılmışın dışında bir yol izlemiştir.

1-Minimum yazılım ve donanım ile bilgi kategorilerinin oluşturulması,
2-Eğitim ve "Pilot Proje" uygulaması,

3-Sistem ve Hizmet Satın Alımı AKBİS, GIS, MIS (İdari Bilgi Sistemi) bilgi sistemleri ile bunlara ait, Kategori, Sicil ve Programlar'dan oluşmaktadır.

GIS BİLGİ KATEGORİLERİ

Halihazır haritalar: Kente ait toplam 3000 ha alanında dijital ortamda yer ölçme tekniği ile halihazır haritaları alınmış ve kontrol yetkisi İller Bankası 3. Bölge Müdürlüğü'ne verilmiştir, kontrol çalışmaları sürmektedir. 1996 yılından itibaren ortofoto ile sayısal haritalar üretilerek güncelleme sağlanacaktır.

Kadastro Bilgileri: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile yapılan protokol gereği, ilgili bilgiler Kadastro Müdürlüğü'nden disket bilgisi olarak temin edilmiş olup, önümüzdeki günlerde gerçekleştirilecek modem bağlantısı ile bilgiler güncel tutulacaktır.

İmar Planları: Mevcut imar planlarında gerek korunan, gerekse revizyon planları belirtilen bilgi kategorileri ile değerlendirilerek nokta koordinat sistemi ile bilgisayar ortamında üretilmiştir. İmar planı bilgilerinin kaynağı Aydın Belediyesi olduğu için güncelleme açısından herhangi bir sorun bulunmamaktadır.

Altyapı kadastro: İlgili şebekele-

re ait as-build projeler paftalara işlenmiş ve bilgisayar ortamına alınmıştır. Rögarlara ait x,y,z koordinatları sisteminde bulunmaktadır. İçme ve yağmur suyu ile ank su bilgileri dışında PTT ve TEDAS ile bilgi alışverişi sağlanmaktadır.

MIS BİLGİ KATEGORİLERİ:

Belediye Otomasyon Sistemi: Belediye birimleri otomasyon alınarak, eğitim ve veri girişi tamamlanarak belediye hizmetlerinin bilgisayar ortamında verilmesi sağlanmıştır. Yaratılan sicillerle sistem ilişkilendirilmiştir.

Bağımsız bölüm ve yaşayanlar: Her bağımsız bölüm için, adres, tapu ve ruhsat kayıtları dışında, yapı tarifi, asansör, ısıtma sistemi, otopark, belediyeye olan yükümlülük (emlak-çevre-temizlik-vergi no), abone ve malsahibi-kullanıcı bilgileri ile ilgili bağımsız bölümde yaşayanlara ait nüfus, eğitim, meslek, işi ve iş adresi, gelir, tel ve faks, sağlık durumu, kan grubu, Aydın'a geldiği il-yıl ve geliş nedeni bilgilerini barındıran ve ilgili kategori, sicil veya programla ilişkilendirilmiş form bağımsız bölüm ve yaşayanların bilgileri henüz pilot proje bölgesinde sisteme dahil edilmiştir. Diğer bölgelerin veri girişi sürmektedir. Söz konusu bilgilerde güncelleme belediye hizmetleri ve vergilerin izlenmesi ile sağlanmaktadır ayrıca mahalle muhtarları ile uygulamaya konulacak program ile desteklenecektir.

Proje Ruhsat Destek Programı: Kacağ ve ruhsata aykırı veya kısmen aykırı yapılar (sahiplerinin program gereği müracaatı sağlanarak) tesbit edilmiş olup, mülkiyet ve imar sorunu çözülün yapıların röleve projeleri ile ruhsata bağlanması kalan yapıların kurulan sistem içerisinde tasfiyesini öngören program Böylece resmi bilgi ile arazi-deki fiili durum farklılığı ortadan kaldırılmış olacaktır. Uygulama sürmektedir.

Vatandaş Cari hesabı ve Hemşehri Kimlik Kartı: Oluşturulan hemşehri siciline göre elde edilen sicil numarası ile ilgili şahsın belediye nezdindeki mükellefiyet numaraları ilişkilendirilerek tahakkuk ve tahsilatı izlemek mümkün olacaktır. İlgili yazılım çalış-

maları sonuçlanmak üzeredir.

Tapu sözel bilgileri: Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile yapılan protokol gereği ilgili bilgiler Tapu Sicil Müdürlüklerinden sağlanmış olup, modem bağlantıları gerçekleşmek üzeredir.

AKBİS SİCİLLERİ:

Parsel Sicili: Arazinin bölünebilen en küçük parçası baz alınarak, gerek kadastro gerekse imar parseli için birarada belli bir tanılamayı içeren sicil oluşturulmuştur. Parsel sicilinde parselle ait tüm bilgiler bulunmaktadır.

Bağımsız bölüm sicili: Kentteki en küçük fiziki bölüm hane yani bağımsız bölümdür. Her bağımsız bölümde parsel sicil numarasına göre bir sicil numarası almakta ve

-Kat mülkiyeti ve Tapu sözel bilgileri,
-İnşaat, İskan ve İşyeri ruhsat bilgileri,
-Bina bilgileri,
-Belediye'ye olan yükümlülük bilgilerini içermektedir.

Hemşehri sicili: Bağımsız bölüm yaşıyanları bilgilerini içermektedir.

PİLOT PROJE UYGULAMASI:

Pilot proje için 33 ha alana sahip sağlık tesisleri, okullar, kamu binaları, oteller, hapisane gibi tesislerin yanında, 1081 konut ve 390 işyerini kapsayan sadece konutlarda 3488 kişinin yaşadığı taşıt yolu ve demir yolu trafiğinin bulunduğu karmaşık bir mahalle özellikle seçilmiştir. Doğabilecek sorunlar karşısında önceden çözüm üretip projeyi sağlıklı geliştirmek hedeflenmiştir.

Kente ait tüm grafik mevcut olmasının yanında GIS uygulaması sadece pilot proje bölgesinde gerçekleştirilmiştir. Şu anda kente ait uygulama çalışmaları sürmektedir.

AKBİS pilot proje ihalesi INTERGRAPH firmasının yükleniciliği altında uygulanmış, sistem ve hizmet satın alımının on şartı uygulama istenilenler yönünden başarıya ulaşmıştır.

Yazılımlar: Aydın Kent Bilgi Sistemi'nde GIS yazılımları Intergraph'ın temel ve genel GIS yazılımları kullanılmıştır, ancak şu ana kadar da Intergraph ve AKBİS personeline,

-Netcad ortamında hazırlanmış olan grafik bilgilerin doğrudan PLT kutüğünden okunarak MICROSTATION ortamına aktarılması

-GIS'de yer alan Tapu Sicil Bilgileri ile grafik parsel bilgileri otomatik olarak ilişkilendirmek üzere MGE Label Loader işleminde kullanılacak kodu özneteliğinin otomatik girilmesi,

-GIS'de yer alan Bina Bilgi grupları ile grafik bina bilgilerini otomatik olarak ilişkilendirmek üzere MGE Label Loader işleminde kullanılacak BINAID özneteliğinin otomatik girilmesi.

-Kadastro müdürlüğünün TAKDİR formatında hazırlanmış olan grafik bilgilerin okunarak MICROSTATION ortamına aktarılması

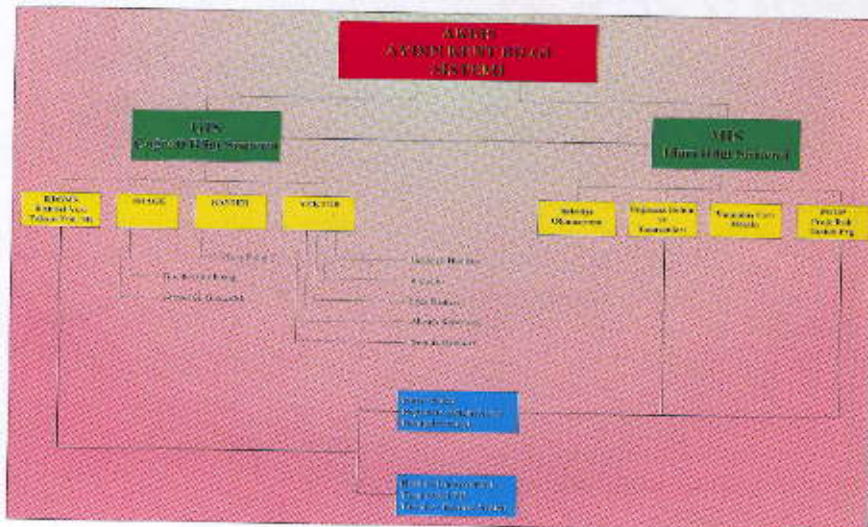
-UTM ve YEREL sistemde otomatik açılması ile hazırlanan, UTM de pafta açarken, pafta adından ölçeğinin ve ülke pafta sistemindeki yerinin otomatik olarak bulunması,

-Otopark çizgilerinin otomatik olarak çizdirilmesi amacı ile verilen birim, aralık ve boy donelerine uygun işlemi gerçekleştirmek, için ilave yazılımlar hazırlanmıştır.

MIS yazılımlarında ise, Belediye Otomasyon Sistemi yazılımı kullanılmaktadır.

Nedim Alkan

AKBİS Koordinatörü

Masadan masaya... Kağıt yok, kayıp yok..!

kets-FAXNET Yerel ağlar için çok kullanıcıli kağıtsız network faks sistemi.

Faks cihazı olan her yerde yaşanan sıradan problemlere, göze görülmeyen oldukça önemli faks maliyetlerine artık son.

FaxNET yerel ağını dünya ortundaki herhangi bir fax cihazına bağlar. Masanızdan kalkmadan ve alıştığınız programın ikinci ekranda gördüğünüzü doğrudan faksalama imkanı sağlayan bu sistem klasik anlamda bir Client/Server uygulamasıdır. Novell Netware, Microsoft Workgroups, NT Server, Windows 95 ve benzeri tüm network yapılarında sorunsuz çalışan **FaxNET**, ayrıca TCP/IP/Net NFS tabanlı UNIX ağlarına veya Mini/Main Frame sistemlerine bağlı DOS/Windows tabanlı PC kullanıcılarında da kullanılmaktadır.

1989 yılında ilk PTT onayı alınan ve istenen aralıklarla onayı yenilenen **MicroFAX** kartları üzerinde geliştirilen **FaxNET** yazılımı, dünyada filler yerel ağ standartlarını koyan Novell tarafından da onaylanmıştır. Ülkemizin pek çok büyük kuruluşu tarafından kullanılan **FaxNET** yerel ağ üzerinde faks taleplerinizi karşılamak için **kullanışlı, güçlü, kullanımı kolay ve ekonomik** bir çözümdür.

kets

KETS KOMÜKASYON ELEKTRONİK OTOMASYON
SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ.
Fındıklı Sok. Beşiktaş Kat. No: 19 Üsküdar 4 81000 Tuzla/İSTANBUL
Tlx. 0212/232 66 88 - 232 55 56 - 240 54 54 Fax 240 18 28

Hem yazıcı hem fotokopi makinesi

HP Copyjet

Renkli bir Inkjet yazıcı ve renkli bir fotokopi makinesini birarada sunan bir ürün Copyjet. Sadece Copyjet ile hem bilgisayardan renkli veya siyah-beyaz olarak çıkış alabilir hem de renkli fotokopi çekebilirsiniz. Her iki görevde de oldukça başarılı sonuçlar veriyor HP'nin bu modeli. Fotokopi makinesi olarak bağımsız çalışabiliyor. Renkli ve siyah-beyaz kopyalama yapabiliyor. % 50'ye kadar küçültme, % 400'e kadar büyütme yapabiliyor. 1-99 arası çoğaltabiliyor.

LCD göstergesinde tüm kontroller görülebiliyor ve panelinden müdahale edilebiliyor. 180 sayfalık bir besleme ünitesi var. 600x300 dpi siyah-beyaz, 300x300 dpi renkli çıkış alabiliyor. 4 adet mürekkep kartuşu takılıyor. Çok çeşitli ortamlara çıkış yapma imkanı var. Standart olarak 5 Mb hafıza ile gelse de SIMM soketleri sayesinde 53 Mb'a kadar çıkabiliyor. Network üzerinde çalışabiliyor. CopyJet "M" modeli Macintosh ortamında da çalışabiliyor. 30 kg.'lık koca cüssesinin içinde 3 tane mikro-işlemci barındırıyor.

Renkli çıktılarında, HP'nin Inkjet kağıtları kullanıldığında çok iyi sonuçlar alındı. Fakat normal kağıda

da oldukça iyi baskı alabiliyor. Sadece metinden oluşan örneklerde baskı hızı tatmin edici ancak çok karmaşık resim ve fotoğraflarda performans doğal olarak bir hayli düşüyor. Fotokopi fonksiyonunun bağımsız kontrol edilebiliyor olması çok avantajlı. Üzerindeki tarayıcıya koyulan bir evrak, kopyalamadan önce panelinden büyütüp-küçültülebiliyor, kopyalama sayısı belirlenebiliyor.

Yüksek fiyatı, hitap edeceği kitleyi biraz küçültüyor. Daha çok küçük ofis ortamlarında veya profesyonel ev kullanıcılarına yönelik bir yazıcı. Hem çok kaliteli çıkış almaya hem de renkli fotokopi makinesine ihtiyacı olanlara maliyetini unutturabilecek bir performans sunabilir.

Temsilci firma: Hewlett Packard

Fiyatı: 3500\$

Tel: (0.212) 224 59 25

Xerox DocuPrint 4508

Xerox'un en son teknolojiyi kullanarak ürettiği bu çok yeni lazer yazıcı, piyasaya Nisan ayın-

da çıktı. Bugüne dek büyük hacimli baskıları hedefleyen yazıcılar üreten Xerox, artık küçük hacimli yazıcılar da üretmeye başladı. Xerox 4508, dakikada 8 sayfa ve 600 dpi çözünürlükte çıkış alabiliyor. 2 Mb standart bellek ile geliyor ve 34 Mb'a kadar artırılabilir. Gerek baskı hızı gerekse baskı kalitesi olarak çok iyi bir performansla sahip. OS/2, Win95 ve Unix gibi platformlar için de sürücüleri mevcut. Kağıt beslemek için 250 sayfalık bir kaset kulla-

nyor. Çıkış tablası 150 kağıt alabiliyor. Bir toner ile 6000 sayfaya kadar çıkış imkanı veriyor. Toner fiyatı 85 \$. Enerji ve toner tasarrufu sayesinde ekonomik kullanım sağlıyor. Baskı için lazer baskı metodunu kullanıyor. 8 kg'lık ağırlığı ile orta boy bir yazıcı. Hem ev kullanımına, hem de ofis kullanımına uygun, ekonomik ve güçlü bir yazıcı. Xerox, Chip'in Nisan sayısındaki Lazer Yazıcı Testi'nde de fiyat/performans açısından en iyi sonuca ulaşan yazıcı oldu..

Distribütör: Xerox

Fiyatı: 900 \$

Tel: (212) 274 93 54

Pinnacle CD-Recorder

CD ortamı, kuşkusuz günümüzün en popüler ortamı. Fakat kullanımdaki sürücüler, bu medyanın sadece okunmasına izin veriyordu. Bir süre önce piyasaya giren CD kayıt cihazları ise yakın zamana kadar el yakan fiyatlardaydı. Talebin artması ve üreticilerin rekabeti sayesinde artık bir CD kayıt cihazı almak çok zor değil. Pinnacle ise optik depolama konusunda yurt dışında lider şirketlerden biri. CD yazıcı sektöründe de bir hayli iddialı üstelik. Ürettiği CD yazıcılar hem çok ekonomik hem de oldukça kaliteli. Pinnacle, Türkiye pazarına da nihayet Önsel Ltd.'in distribütörlüğünde giriyor. 4x hızında okuyan ve 2x hızında yazabilen Pinnacle RCD-5040 modeli, "Write-Once" olarak bilinen bir defa yazılabilen "Gold" altın CD'ere baskı yapıyor. Bilgisayar ile bağlantı için SCSI-2 arabirimini kullanıyor. Sürücü ile

birlikte Adaptec 1535 kartı geliyor. SCSI yazılımı olarak Adaptec EZ-SCSI 4.0L kullanılıyor. Beraberinde verilen diğer yazılımlar ise; Corel CD-Creator 2, Jewel Case Creator, RCD Archieve ve Corel Clippart Images. Sürücünün hem dahili hem de harici modeli mevcut. Dahili modeli 5.25" sürücü yuvasına takılıyor. 1 Mb'lık dahili ara belleğin performansını oldukça artırıyor. 74 dakikaya kadar ses veya 683 Mb'a kadar data kaydedebilme imkanı var. 50.000 saatlik bir çalışma ömrü veriliyor. Fiyatının da performansına oranla oldukça ideal olacağı söylenmekte. Belki de yakında herkesin CD kaydedicisi olabilecek. Ne de olsa 100 yıla varan ömrüyle şu sıra en iyi saklama ortamı CD-ROM.

Türkiye Distribütörü : Önsel LTD.
Tel: (0212) 275 06 12
Fiyatı: Henüz belirlenmedi.

Toshiba XM-3701B

Dağa 6 hızlı sürücüler ülkemizde neredeyse lüksken, Avrupa'da bu model ortaya çıktı. Toshiba'nın XM-3701B modeli saniyede 1000 Kb'lık veri transfer hızıyla ses duvarını zorluyor. Mevcut 6 hızlı CD-ROM'lar saniyede 900 Kb ile buna bayağı yaklaşmışlardı.

Öncelikli olarak High-End-Computer'lar için düşünülmüş olan bu sürücü çok kullanılan endüstri standartlarıyla uyumlu, kurulumunda herhangi bir problem yok. SCSI-Control'ler'a bağladıktan ve yazılımı yükledikten sonra kullanıcı kendini hız sarhoşluğuna kapatabilir. Gerçekten de teste saniyede ortalama 1000 Kb veri transferi ölçüldü. Ortalama erişim süresi ise 130 milisaniye civarındaydı.

Bu performans verileriyle Toshiba sürücüsü, normal hayatın gerektirdiğinden önemli bir şekilde daha hızlı. Özellikle 6,7 kat hızı ihtiyacı olan bir yazılım yok. Saniyede 600 Kb veri transfer hızındaki 4 kat bir sürücü çoğu uygulamalar için yeterli. Buna rağmen XM-3701 tercih eden biri günümüzde veri transfer hızı ve erişim süresi kriterlerinde piyasadaki en hızlı CD-ROM sürücülerden birine sahip olabilir. Performans avantajı kullanıcıları için CD'den programlar çalıştırınca (mesela oyunlar) belirgin bir şekilde ortaya çıkıyor. Ancak oyunlar ve veri bankası uygulamaları için yine Toshiba çok uygun bir ürün.

Gerçekleri görmenin tam zamanı..!

Dökümanlar, çizimler, fotoğraflar, mektuplar, imza, mikrofiş, röntgen, dia veya benzeri her türlü bilginin bilgisayar ortamına gerçeğe en yakın şekilde aktarılması gerekmektedir. Kets ürünleri arasında yer alan **AVISION A4, FUJITSU A3, PIE A4** optik tarayıcıları ile kalitenizi ve performansınızı artırır gerçek görüntü ile tanışabilirsiniz.

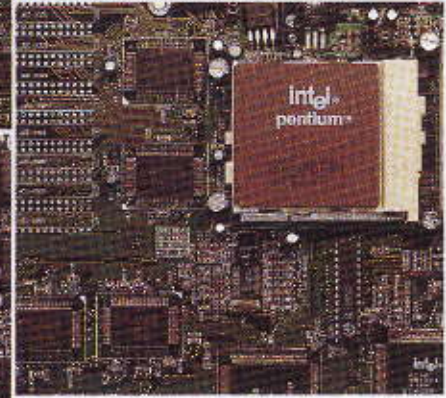
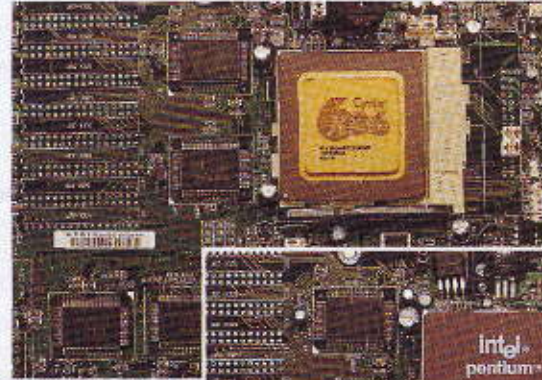
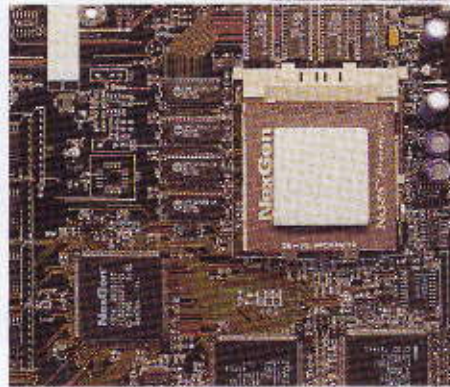
kets

KETS KOMÜNİKASYON ELEKTRONİK OTOMASYON
SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ.
Geniş sok. Beşik 1. kat. No: 119 Daire 4 06030 Tuzla/İSTANBUL
Tel: (0212) 232 96 65 - 232 33 56 - 240 57 88 - Faks: 240 18 22

Pentium sıkıştırılıyor

CHIP'e gelen sorulardan yola çıkarak hazırlanan bu yazı, farklı işlemcilerin performanslarını kıyaslamak için hazırlandı. Yazıda Intel'in hükümdarlığının geleceğini ve diğer işlemcilerin bu geleceğe etkilerini bulacaksınız.

Nexgen 586 (solda) ve Cyrix 6x86 (yukarıda), Pentium'a (ortada) rakip oluyor.

Arık Pentium'un da rakipleri var. Cyrix ve Nexgen uzun zaman önce duyurdukları chiplerini uzun bir sürenin sonunda piyasaya sundular. (Anlaşılan Pentium gibi karmaşık bir devrenin taklidi hiç de kolay olmuyor.) Buna rağmen taklit işlemcilerin üreticileri kendi ürünlerinin Pentium'dan daha hızlı olduğunu iddia ediyorlar. Kendi işlemcilerinin neden daha hızlı olduğunu açıklamaları da; geliştirilmiş bir mimari ve binbir zorlukla icad edilmiş bir algoritma.

Ancak bu eşdeğerler gerçekten bu kadar iyi mi? CHIP Almanya'nın test merkezinde Cyrix sistemi standart bir anakart üzerinde ve bir Nexgen kendi anakartı üzerinde test edildi. Bunların dışında anakartları farklı olan ve "Intel Inside" yazan iki Pentium sistemi de teste dahil edildi. Üreticilerin iddialarının ne kadar gerçeği yansıttığının daha kolay anlaşılabilmesi için de değişik Intel varyasyonları kullanıldı. İşlemcilerin saat hızları ise hepsinde aynıydı, bütün eşdeğerlerin kalpleri 100 Megahertz ile atıyordu. Intel tarafında da 100 Mega-

hertz'lik bir Pentium vardı. Sıralamanın daha iyi yapılabilmesi için ayrıca 120 Megahertz'lik bir Pentium da teste dahil edildi.

TESTİN KURULUMU: Intel tarafında iki değişik anakart kullanıldı. Birinci anakartta normal bir Asus anakartı (P54TP4) kullanıldı. Bu anakart, Second-Level Cache'i (L2) asenkron oluşu sebebiyle daha yavaştı. Diğer işlemci ise senkron L2 Cache olan bir Elitgroup anakart üzerinde işletildi. Bu anakartta ilk önce bir Pentium 100 test edildi. İkinci ölçüm için bu işlemci 120 MHz'lik bir Pentium ile değiştirildi.

Eşdeğerlerin olduğu karşı tarafta ise Pipelined Burst Cache'li bir Cyrix 6x86 aynı şekilde bir Elitgroup anakart üzerine yerleştirildi. Intel'in test edildiği anakarta teka-bül eden bu anakartın tek farkı BIOS'ta 6x86 için yapılmış olan uyarlamalardı. Diğer rakip, Nexgen, Nx586 adlı işlemcisini artık VLB üzerinde sunmuyor. Bunun yerine diğerleri gibi PCI anakartlarını tercih ediyor. Ancak bu anakart sadece asenkron L2-Cache'ine sahip.

Bütün sistemler ortak bir konfi-

gürasyon ile işletildiler. DOS, Windows 3.11 ve Windows 95 için 16 Mbyte ve Windows NT için 32 Mbyte bellek SIMM yuvalarına yerleştirilmisti.

Pentium Pro'dan sonra bir işlemcinin performansının 16 bit ve 32 bit kodlarında çok farklı olabileceği biliniyor. Bu yüzden test iki bölüme ayrıldı. İlk önce işlemcilerin performansları DOS ve Windows altında ölçüldü. Bu test esnasında ayrıca işlemcilerin hızları iki tane Low-Level-Benchmark testiyle de ölçüldü. Bundan sonra test 16 bit ve 32 bit kodlarının da bulunduğu Windows 95 ile yapıldı. Son olarak sadece 32 bit kodlarının bulunduğu Windows NT kullanıldı.

Testlerin sonuçları çok ilginç. Low-Level Integer testinde Cyrix 6x86'in sonuçları 100 ve 120 MHz'lik Pentium'ların arasındayken, Low-Level Float'ta değerler Pentium 100'un altında kalıyor. Nexgen'in sonuçları ise iyi sayılmaz. Integer'da Pentium'un dörtte üçü oranında bir performansa sahip. Float'da ise matematik işlemcinin bulunmayışı yüzünden daha kötü sonuçlar elde edildi. DOS ve

Windows Benchmark'larında Nexgen Pentium'un performansının yüzde seksenine ulaşıyor. Cyrix ise burada da Pentium 100 ile başede-biliyor.

Windows 95'te Cyrix daha ağır basıyor. Excel Benchmark'ında bu işlemci Pentium 120'ye yakın değerler veriyor. Word'de ise Benchmark, 6x86 Pentium 120'den daha hızlı işliyor. Nexgen ise bu testlerde daha iyi sonuçlar veriyor ve Pentium 100'ün performansının yüzde doksanbeşine ulaşıyor.

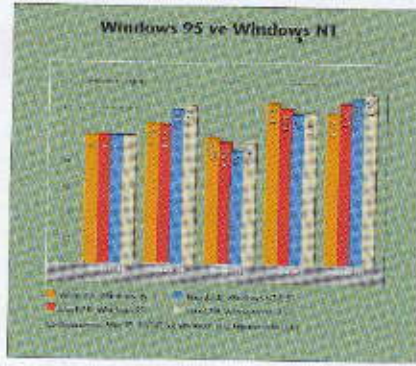
32 bit'lik Windows NT'de ise herşey değişiyor. Burada Cyrix, performansında bir atlama yapan senkron Cache'li Pentium 100'ün gerisinde kalıyor. Nexgen neredeyse Pentium değerlerine ulaşıyor.

Sonuç olarak Cyrix 6x86'ın mimarisinde başarılı olunduğu söylenebilir.

Windows 95'te bu işlemci lider konumunda. 16 bit'lik bir uygulamada bile Pentium 100'ün biraz üstünde bir sonuç veriyor. Sadece Windows NT'de performansını tam olarak kullanamıyor. Bunun sebebi 32 bit'lik komutların işletilmesinde birkaç basamaklı Pipeline'ına rağmen 16 bit komutlarında olduğu kadar başarılı olamaması.

Nexgen'de olmayan matematik işlemci büyük bir eksiklik. Ancak yakında piyasa sunulacak olan 585'in yeni versiyonunda bir matematik ek işlemcisi bulunacak.

Integer disiplini ise Nexgen mimarisi şu anda bir Pentium'dan daha yavaş. X86 emirlerinin RISC komutlarına dönüştürülmesi, artık Pentium Pro'da olduğu gibi Intel tarafından da kullanılıyor. Ancak Nexgen'de bu dönüşüm direkt yön-

temle daha yavaş gerçekleşiyor. Nx586'in veri yolları farklı olduğundan sadece kendisi için üretilmiş anakartlar ile işletilmesi gerekiyor.

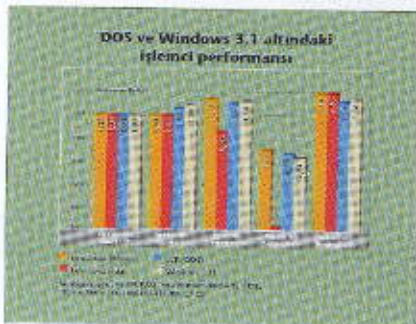
Bundan sonraki prototip raflara kaldırıldı. Çünkü Nexgen 686 AMD'nin K6'sı olacak ve üç yerine beş tane paralel birimi olacak. Bu normal Pentium anakartları üzerinde çalışabilen chip ile de Pentium Pro'ya alternatif bir işlemci sunulacak.

AMD'nin K5'i bu sene içerisinde bir bilgisayarda yuvasına kavuşacak. Ancak AMD, Nexgen'in satın alınmasıyla bu işlemcinin geliştirilmesine fazla şans tanımayacağını gösteriyor.

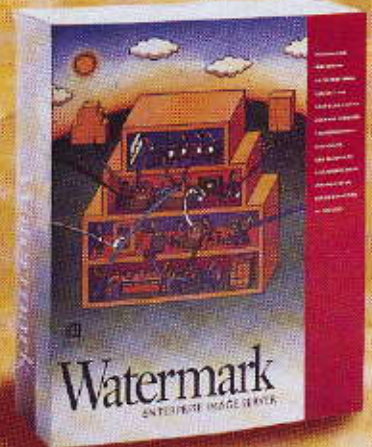
Test edilen Cyrix 6x86 hala 0,65 mikron işlemiyle üretiliyor. Üç tane metalleştirme yüzeyi olduğundan chip oldukça büyük. Beşli yüzeye geçiş ise yolda. Bu küçülme ile Cyrix 6x86 daha yüksek hızlara ulaşabilecek. 120 Megahertz yakında, 133 Megahertz ise yıl ortasına kadar sunulacak.

Bazı dedikodulara göre, bir grup danışman ile Siemens bir işbirliği anlaşması yapacak. Anlaşmanın içeriği; 6x86 Almanya'da üretilmesi ve Siemens'in üretimi için de bir lisansın verilmesinden oluşuyor. Bunun dışında araştırmalar devam ediyor. Şu sıralar Cyrix entegre edilmiş bir L2 Cache'i olan ve Intel'in Pentium Pro'sunu andıran bir işlemci üzerinde çalışıyor. VLIW (Very Long Instruction Word) olarak nitelenen M3 üzerinde de çalışmalar devam ediyor. Intel P7 selam söylüyor!

CHIP Test-Lab/Almanya

ZAMANI DOSYA ARAMAKLA KAYBETMEYİN! ARADIĞINIZ BELGEYE ANINDA ULAŞIN.

WaterMark Enterprise, her tür kullanıcının dokümanları kurum içinde paylaşımını, izlemesini ve değiş tokuşunu sağlayan çözüme sunan çok işlevli bir Elektronik Belge Yönetim ve Arşivleme yazılımıdır. Öncelikle optik tarama ile yaratılan veya faks kartı ile dışarıdan gelen belgelerin arşivlenmesini sağlar, belgeler üzerinde normal kağıt ortamında çalışır gibi etkilemler yapmak, bir belgeyi işaretleme, üstünü kapatma, metin, post-it, ses okur veya OLE nesneleri eklemek mümkündür. **WaterMark** yazılımının bir diğer özelliği ise **yerel ağlar** üzerinde dokümanların burda içinde dolasıdır. Böylece kullanıcılar aynı belge üzerinde etkilemler yaparak iş akışlarını yürütebilirler. Eğer ağ üzerinde kurulu bir elektronik posta sistemi yoksa, yazılım kendi içinde bastır ve kullanış bir posta kutusu düzeni kurar ve ağ kullanıcısının birbirine belgeleri güvenli bir şekilde yollamasını sağlar. **WaterMark** kurulu E-Mail sistemlerini doğrudan kullanarak tekrar eğitim gerektirmeden E-Mail sistemlerine doküman arşivi ve görüntü yetenekleri kazandırır. Kullanıcının aldığı güvenlik sınırlamaları da aynı korunmaktadır. OLE2 Desteğini kullanan **WaterMark** elektronik posta paketlerinde olduğu gibi OLE desteği olan her türlü Windows yazılımı ile kullanılabilir. Böylece

Word, Excel, AmiPro, Access, Microsoft ve Lotus Notes gibi yazılımlara da görüntü yeteneği kazandırabilirsiniz. **WaterMark**, tek kullanımdan çok büyük adlara kadar hizmet veren bir yazılımdır. Enterprise Serisi **ImageServer**, **Hierarchical Storage Manager** ve **Fax Router** gibi sistem bileşenlerinden oluşan kusursuz bir ürün ailesini içermektedir.

kets

KETS KOMÜNİKASYON ELEKTRONİK OTOMASYON
SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ.
Fahri sok. Kat: 1 Kat: No: 19 Tuzla 4 50.500 İSTANBUL
Tel: 0212/ 232 50 66 - 232 50 67 - 240 57 88 Fax: 240 18 88

Avuçiçi Bilgisayarların Felsefesi

Uzun süredir kafalarda yeralan bir soru var. Standart bir kişisel bilgisayar (PC - Personal Computer) almak varken neden avuçiçi bilgisayarlara bu kadar çok para verelim? Bu cevabı vermek için önce bilgisayar tarihinin yakın geçmişini incelemekte yarar var.

Yaklaşık beş-altı yıl önce avuçiçi bilgisayarlara 1000 ABD dolarından az olmayan bir bedel ödemek gerekiyordu. Bu dönemdeki son teknoloji ürünleri olan bugün yüzüne bakılmayan işlemcilerle sahip olan kişisel bilgisayarları 3000 doların altında görmek pek mümkün değildi. Oysa günümüzdeki rekabet ortamı ve gelişen teknoloji, fiyatları aşağıya çekti. Ancak, Pentium işlemcili kişisel bilgisayar fiyatlarının 2000 doların altına inmesine rağmen bir avuçiçi bilgisayarın fiyatı hala 600-700 ABD doları arasında. Bir Organizer veya PDA (Personal Digital Assistant) ise 400-600 ABD doları civarında.

Bu rakamlar; bilgisayarın markasına, hafıza ve disk kapasitesine, hızına, içindeki programlara, PC ve çevre birimleri ile olan uyumuna, kullanım kolaylığı ve diğer özelliklerine göre değişiyor.

ÜRETİMİ AZ

Görünen o ki, kişisel bilgisayarların fiyatları avuçiçi bilgisayarlara göre daha çok ucuzlamış. İsterseniz biraz da bunun nedenleri üzerinde duralım. Dünyada kişisel bilgisayar üreten yüzlerce (belki de binlerce) firma varken avuçiçi bilgisayarları üreten firmaların sayısı çok daha az. Bunun nedeni, bu ürünler her ne kadar eski teknoloji olarak bilinen 286 ya da altı işlemcilerle çalışıyorsa da üre-

timleri yüksek teknoloji gerektirmekte. Kişisel bilgisayarlarda bir kısıtlama olarak düşünülmemeyen enerji, ağırlık ve hacim minyatür bilgisayar üretiminde büyük bir engel olarak ortaya çıkmaktadır. Bu da araştırma geliştirme masraflarını artıran önemli bir neden.

Kişisel bilgisayarlar, örneğin, sadece oyun oynamak için rahatlıkla düşünülebilirken, avuçiçi bilgisayar kullanıcıları çok daha farklı amaçlarla hareket ediyorlar. Kullanıcılar arasında işinin en azından bir parçasını yanından ayırmak istemeyenler, her yerde bilgi transferi yapma ihtiyacı olanlar, bilgisayarındaki piller ile en az 15 saat çalışmayı düşünenler gibi daha farklı bakış açıları görünüyor.

Gelişmiş bir avuçiçi bilgisayarın 700 ABD doları civarında olduğu kabul edilirse bu para karşılığında hangi programlara sahip olunduğuna da bir bakmak gerekli. Elektronik tablolama, ajanda, adres, telefon defteri,

hesap makinesi, kelime işlem, not defteri, veritabanı programı, modemle haberleşme programı, PC bağlantısı ve dosya yöneticileri, finans programları ve diğer programlar. Yani, standart bir kişisel bilgisayarda yapılabilecek pek çok işi bunlarla yapmak mümkün. Ama elbette bunun bir sınırı var. Örneğin, bir tasarım uygulamasını çalıştıramıyorsunuz ya da CD-ROM'lardaki gelişmiş Multimedia programları kullanamıyorsunuz.

NE ALMALI?

Bugünlerde, 700 ABD dolarına 486 işlemcili kişisel bir bilgisayar satın almak mümkün. Bu bilgisayarlarda da, piyasadaki hemen hemen bütün programlar kullanılabilir. Cepteki bu miktarla bir kişisel bilgisayar mı yoksa bir avuçiçi mi almalı? Bir başka deyişle, her şeyi yapabilen kişisel bilgisayarlar bazı şeyleri yapamayan bir avuçiçi bilgisayardan

çok mu iyi?

Bu sorunun cevabı tamamen sizin çalışma ve yaşam tarzınıza bağlı. Avuçiçi bilgisayarlar, kişisel kullanım için geliştirilmiş ürünlerdir. Bu nedenle de profesyonel uygulamaların bu minyatür bilgisayarlarda çalışmasını beklemek haksızlık olur. Avuçiçi bilgisayarlar kişisel yardımcı olarak tasarlanmışlardır. Ama buna rağmen büyük bilgisayarların yaptığı çoğu işi yaparlar. Örneğin, hesaba yönelik işleri elektronik tablolara dökmek mümkündür. Zayıf kaldıkları konu ise grafik ağırlıklı uygulamalardır ki, bunlar da zaten yüksek işlemci hızı, renkli ve kapasiteli gelişmiş monitörler ile büyük disk kapasitesi kullanımı gerektirir. Herhangi bir avuçiçi bilgisayarda bir tasarım programını kullanabilmeniz bile hız, ekran boyutları ve kullanım rahatlığı bu çalışmayı çok da cazip kılacaktır.

Gelecekteki işlemcilerin boyutlarının daha da ufalması, hızların artması ve enerji gereksinimleri gibi sorunların çözüleceği muhakkaktır. Ancak, bu durumda bile profesyonel işler için büyük monitörler ve diğer çevre birimleri gerekecektir.

Bu dezavantajlara rağmen avuçiçi bilgisayarlar günümüzün vazgeçilmez yardımcılarıdır. Herhangi bir seyahate kişisel bilgisayarınızı götürmezsiniz. Eğer taşınabilir bilgisayar kullanıcısı iseniz (ki onların da fiyatları komuştüğümüz rakamların en az 2 katıdır) bu sorunu büyük öl-

çüde aşabilirsiniz. Ancak, özellikle işiniz çok yer değiştirmenizi gerektiriyorsa avuçiçi bilgisayarların hayatınızı kurtaracağı anları sıkça yaşayabilirsiniz. Kesintisiz minimum 15 saat çalışabilen bir avuçiçi bilgisayarı 3-4 saat çalışan bir taşınabilir bilgisayara tercih edeceğiniz durumlar olacaktır. Ya da sürekli taşınan 3-4 kg.'lık ağırlıktan bunalıp 300 gr. ağırlığında bir bilgisayarı özleyebilirsiniz.

Eğer avuçiçi bilgisayarınızla dünyanın her yerine faks çekebiliyorsanız, Internet gibi dünya standardı olan bir iletişim ağını bir şekilde kullanabiliyorsanız, bütün hesaplarınızı yanınızda taşıyabiliyorsanız, randevularınızın, ajandanızın ve diğer kişisel bilgilerinizin de sürekli yanınızda olmasının rahatlığını hissedebiliyorsanız dezavantajları size çok da fazla görünmeyecektir. Örneğin, içinde PCMCIA tipi (kredi kartı boyutlarında) faks-modem kartı olan bir HP 200LX bilgisayarı ile Internet üzerinden bütün dünyaya elektronik posta yollayıp almak, faks çekmek/alınmak mümkündür. Renkli, fotoğraflar ve grafik ağırlıklı Web sayfalarına erişemeyeceksiniz ama asıl arzunuz Internet üzerinde haberleşme ise bu çok da büyük bir engel değildir. Bir de buna cep telefonlarının haberleşme avantajlarını eklerseniz tablo daha da etkileyici olmaktadır. Sadece bu kullanım tarzı bile birçok insanın günlük hayatını kolaylaştıracaktır.

BASKA MARKALARDAN DA BAHSEDİLMESİNİ İSTİYORSANIZ;

Eğer elinizde HP Palmtop PC'ler dışındaki bilgisayarlardan varsa ve bu ürünlerden de bahsedilmesini istiyorsanız ürünüüzü her türlü aksesuarıyla beraber CHIP'e gönderin. Bu Palmtop, PDA veya Organizer'i en az bir ay boyunca test edelim ve değerlendirmemizi yayınlayalım. Yalnız bu bilgisayarların basit Databank'lar olmayıp avuçiçi tipi gelişmiş bilgisayarlar olması gerekiyor. Notebook'lar, hesap makineleri ve Databank'lar su an için korumuz dışında.

Bir başka deyişle, standart bir işletim sistemiyle çalışan, PC'lerle bağlantı kurabilen, PIM ve dünyaca kabul görmüş elektronik tablolarla uyumlu programları olan, genişleyebilen, modem bağlantısı ve aksesuarları olan avuçiçi bilgisayarlardan bahsediyoruz. Örnek olarak, Psion Series 3, Apple Newton, Casio Z7000/BOSS, Sharp Wizard, Motorola Envoy/Marco veya daha gelişmiş modellerden bahsedebilirsiniz.

Kets çağdaş çözümler sunar.

Kets, bilgisayar sektöründe faaliyet gösteren bir çok şirkete göre farklı bir yaklaşımla tek konuda uzmanlaşmayı seçmiş ve başarılı olmuştur. Servis kalitesi, kullanıcı gereksinimlerini anlamaya ve geniş bilgi birikimi ile liderliği hedeflemiştir. Bilgisayar teknolojilerinde dünyadaki en son gelişmeleri yakından takip ederek ülkemize uygulanabilir yeni ürün ve teknolojileri temin etmiş, geliştirilmiş, satış, eğitim ve teknik destek alanlarında hizmet vermek amacıyla 1987 yılında kurulmuştur. Çok yeni bir teknoloji olan bilgisayar facilitated iletişim sistemini, kurduğunda dünya ile aynı anda ülkemizin kullanımına sunan **kets**, çalışmalarını iletişim ve büro otomasyonu alanında yoğunlaştırarak bilgi sistemleri arasında köprüleri kuran, her türlü kullanıcının dokümanları kurum içinde paylaşımını, işlemlerini ve görüntülerini serbest bir şekilde değiş tokuşunu sağlayan aşağıdaki konularda çözümler sunmaktadır.

- Sistem analizi, tasarımı ve çözümlemesi
- İletişim tasarımı ve Network Faks & Telex Sistemleri
- Anahtar Teslimi Belge ve Görüntü Yönetimi Sistem Çözümleri
- İş ve Bilgi Akış Analizi (Workflow) kullanarak Yeniden Yapılandırma Optimizasyonu
- Özel Yazılım Geliştirme ve Danışmanlık Hizmetleri
- Geniş alan Network Sistemleri (LAN & WAN)
- Grup Toplu Çalışma Sistemleri (Workgroup) Uygulamaları
- Bilgi İşlem Sistem Organizasyonu ve Stratejileri Oluşturma
- Teknik Destek Servisleri ve Eğitim Hizmetleri
- Tarama İnceleme Optik Kayıt ve benzeri dosya dönüştürme hizmetleri (Backfile Conversion)
- Mevcut Bilgi İşlem Sistemlerinde verimlilik ve etkinlik analizleri
- Donanım ve Yazılım seçimi/ Temini
- İstemci/Sunucu Açık Mimari Proje Yönetimi

kets

KETS KOMÜNİKASYON ELEKTRONİK OTOMASYON
SİSTEMLERİ SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ.
Perişank. Park 1. kat. No: 19 Daire 4 80200 Teşvikiye/İSTANBUL
Tel.: 0212/1 932 55 56 - 232 25 31 - 240 37 38. Faks: 240 18 28

KULLANICI SORULARI**Pil kullanımında nelere dikkat edilmeli?**

Piyasada çeşitli marka ve tiplerde piller mevcuttur. Pil seçimi bilgisayarınız için yaptığımız önemli seçimlerden biridir. CHIP Mart 96'da bahsettiğimiz, HP Palmtop PC'lerde iki tip pil kullanılmaktadır.

Birincisi, kalem pil olarak bildiğimiz AA tipi 1.5 Volt'luk asıl gücü sağlayan 2 adet Alkaline pil. İkincisi ise, kalem pilleri değiştirirken hafızadaki bilgilerin korunmasını sağlayan CR2032 koduyla satılan 3 Volt'luk Lithium pil. Bu pilleri satın alırken çeşitli markalardan istediğinizi seçebilirsiniz.

Önemli olan pilin taze olmasıdır. Taze bir CR2032 pilini yaklaşık bir yıl kullanabilirsiniz. Yalnız AA tipi kalem pilleri değiştirirken çabuk davranmalısınız. Aksi takdirde o sırada enerji CR2032 pillerinden sağlanacağı için bu pilin ömrü çok kısalmalıdır!

HP 200LX'in atası olan HP 95 LX modeli sadece Alkaline pil ile çalışacak şekilde tasar-

lanmıştır. Eğer hala bu modeli kullanıyorsanız başka bir pil kullanmanızı tavsiye ederim. Yoksa bilgisayarınızdaki bilgileri kaybedebilirsiniz. Bunun da nedeni bilgisayarın içindeki enerjiyi seviyesini kontrol eden programın sadece Alkaline pili tanıyacak şekilde programlanmış olmasıdır. Örneğin, şarjlı pillerin bu modelde kullanılması son derece sakıncalıdır.

HP 200 LX (ve bir önceki model olan HP 100LX'de) modelinde ise Alkaline pilin haricinde NiCd (nikel kadmiyum) olarak bilinen şarjlı piller de kullanılabilir. Bu piller bilgisayarın içindeyken de şarj edilebilir. Bir tedbir olarak bu tür pillerin ayda

HP Palmtop'larla ilgili her türlü soru için;

1. HP'yi arayabilirsiniz.
Tel: (212) 224 59 25
Fax: (212) 224 59 39
2. Ahmet Özışık'a Internet üzerinden ulaşabilirsiniz;
ozisika@donuk.com.tr
3. Sadece HP Palmtop'lar için DORUK BBS bünyesinde kurulan forum grubunun aşağıdaki adresine elektronik posta gönderebilirsiniz.
hppalm@donuk.com.tr
4. Ya da
forum@donuk.com.tr adresine

SUBSCRIBE HPPALM.F mesajını göndererek bu forum grubuna üye olabilirsiniz. Bunu yaptığınız takdirde forum grubuna gelen bütün postalar size de ulaşacaktır. Forum grubuna bağlanmak için daha detaylı bilgi DORUK BBS'den alabilirsiniz.
Tel: (212) 227 28 10
Fax: (0.212) 227 28 11.

en az bir kere tamamen boşaltılıp tekrar doldurulması üretici firmaların ortak tavsiyesidir. Aksi takdirde pilin kapasitesini azaltıcı bir problem olan "hafıza yapma" ya da "kapasite azalması" olarak bilinen bir sorun ortaya çıkmaktadır.

Bahsettiklerimiz dışında başka pil çeşitleri de mevcuttur. Yalnız bu tip pilleri kullanmak sakıncalı olabilmektedir.

Yanınızda her zaman iyi durumda 1 takım yedek pil taşımanız bilgilerinizin güvenliğini sağlayacaktır.

Bir Palmtop PC kullanıcısı en çok nelere dikkat etmeli?

Bence bir bilgisayardaki en önemli şey içindeki size özel bilgidir. Yüklediğiniz programları bir şekilde temin etmek mümkün oluyor ama aylarca uğraşıp oluşturduğunuz dosyalarınızı kaybederseniz bunu size kimse geri veremiyor. Bunun için bilgilerinizi yedekleyin! Bunu birkaç şekilde yapmak mümkün;

Bir PC'niz varsa muhakkak bir seri kablo ya da Connectivity Pack (bağlantı paketi) edinin ve bilgilerinizi PC'ye yedekleyin.

Bir PC'niz yoksa PCMCIA tipi bir RAM kart ya da Flash Kart alın ve bilgilerinizi bu kartlara yedekleyin. Firmaların çeşitli kapasite ve tiplerde kartları var. Yalnız ürünleri satın alırken mutlaka denemeye çalışın ve uygunluğundan emin olun.

En önemli bilgilerinizi ayrıca kağıda bastırarak başka bir ortamda saklayın. Bilgisayarınız bir kazaya uğrarsa ya da kaybolursa her şeyi kaybetmemiş olursunuz.

Avuçiçi bilgisayarlar virüslerden etkilenir mi?

Evet! Bu her bilgisayarda olduğu gibi avuçiçi bilgisayarlar için de bu risk vardır. Yalnız bu kişisel bilgisayarlardaki kadar kolay değildir. Bir virüsün sisteme bulaşması için temas gereklidir. Eğer hiç kimse ile program ve bilgi alışverişinde bulunmuyorsanız virüs riskiniz yoktur.

Ama başka bir bilgisayardan program çektiğiniz anda PC'deki bir virüs sizin bilgisayarınıza da bulaşabilir. Bu bağlantı; kablo ile bir programın PCMCIA tipi kartla kopyalanmasıyla ya da modem aracılığıyla olabilir. Virüsler de sonuç olarak bir programdır ve amaçları zarar vermektir. Bu nedenle de bağlantı kuracağınız bilgisayarın temiz olmasına dikkat etmelisiniz.

Avuçiçi bilgisayarların hafıza yapıları kişisel bilgisayarınkinden farklıdır. Bu nedenle hafızayı etkileyen virüsler sisteme girse bile etkili olamayabiliyorlar. Ama bir DOS programı kullanmaya başlamışsanız ve program da virüs varsa bu diğer programlara da sıçrayabilir. Avuçiçi bilgisayarın asıl programları ROM'da (Read Only Memory - silinemeyen hafıza) korunduğu için onlara virüs bulaşma riski yoktur. En kötü durumda ise bilgisayarı herşeyi silerek (formatlayarak) ilk güne dönmek mümkünüdür.

En emin yol bağlantı kurulacak diğer bilgisayarların iyi bir virüs kontrol programıyla korunduğuna emin olmak ve orijinal olmayan programları kullanmamaktır.

Ahmet Özışık

Grafik Kartlarına Bir Bakış

Herkeste var, herkesin ihtiyacı var ama hemen hemen hiç kimse onları tanımıyor. PC'nin derinliklerinde saklı olan grafik kartları, kullanıcılara resimleri ve renkleri ile ekran başında zevk ve korku dolu saatler sağlıyor.

Bilgisayar ve insan arasındaki en önemli arabirim monitördür. Kullanıcı ekran aracılığıyla hemen hemen bütün önemli sistem bilgilerini alabilmekte. Ama dijital yönelimli PC, analog çalışan monitör için bir arabirime ihtiyaç duyar. İşte grafik kartının görevi.

Grafik kartının kalbi, teknik dilde kısaltması DAC veya RAM-DAC olan Digital-Analog-Converter'dır. Bir tercüman gibi bilgisayarın bir sıfır durumlarını monitör için RGB sinyallerine çevirir. RGB, red (kırmızı), green (yeşil), blue'nun (mavi) baş harflerinden oluşur. Bütün monitörler bu üç ana rengin üzerine kurulmuştur.

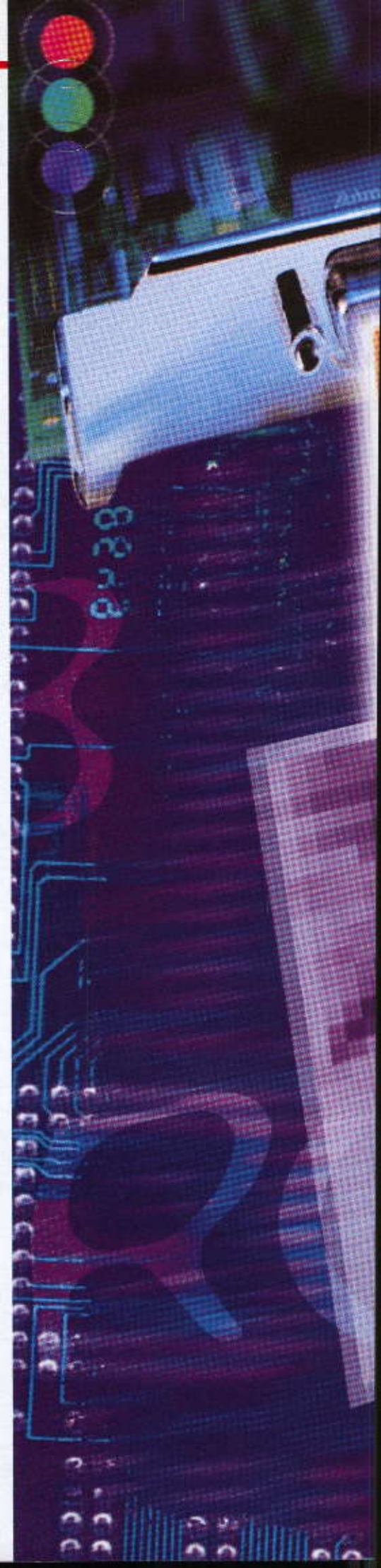
Grafik kartının diğer iki önemli yapı parçası, video işlemcisi ve hafızasıdır. Grafik ya da video chipi dijital resim verilerini sistem veriyolundan doğrudan ya da bilgisayarın işlemcisinden alır. Grafik kartı buradan ekranın ileride oluşacak halini pikselleri hesaplayarak oluşturur. Grafik chipi eskiden şimdi olduğu gibi akıllı değildi, PC işlemcisinin grafik kartına gönderdiği verileri yönetiyordu, bugün ise modern, akıllı grafik işlemcileri bilgisayarın yükünü hafifletmekte.

Yükü hafifleyen ana işlemci uygulama programının diğer işlemlerini gerçekleştirebilir. Bu olay sistemin performansını yükseltir ve bugünlerde adı çok duyulan grafik işlemcisi için grafik hızlandırıcısı

ismini açıklar. Bir monitör resminin oluştuğu noktalar kümesi çözünürlüğe bağlıdır, bu yatay ve dikey sıralanmış piksellerin sayısına eşittir. VGA modunda bir satırda yanyana 640 nokta gösterilir. VGA resmi 480 satır yüksekliğinde olduğu için çözünürlük satır ve sütun olarak ifade edilir. Buradan piksel sayısı $640 \times 480 = 307.200$ olarak bulunur. Tek renkli monitörlerde ise her monitör noktasına sadece aydınlık veya karanlık bilgisi eşleştirilir. Bunun için bir bit yeterlidir.

Bugün halen kullanılan 16 renkte ise iş zorlaşıyor. Bunları karıştırmak için her grafik noktası dört bite ihtiyaç duyuyor, 256 renkte ise sekiz bit, Real-Color gösteriminde (65.536 renk) 16 bite ihtiyaç duyuluyor. Ancak bu her şeyin sonu değil: modern grafik kartları True-Color modunda 16 milyon rengi ekranda gösterebiliyorlar ve bunun için her noktaya 24 bit eşleştirmeleri gerekiyor. Uzmanlar bu sayıyı renk derinliği olarak tanımlıyorlar. Ve çözünürlük çarpımında çarpan olarak yerini alıyor. Sonuç: daha çok renk, veri sayısını artırıyor.

Yukardaki VGA örneğinde veri sayısı resim başına $640 \times 480 \times 4$ bit olarak hesaplanır. Bu 1.228.800 Bit, ya da bilgisayar dilinde Byte geçerli olduğu için (1byte=8bit) 153.600 Byte olarak bulunur. Bir yüksek standartta (SVGA=Super-

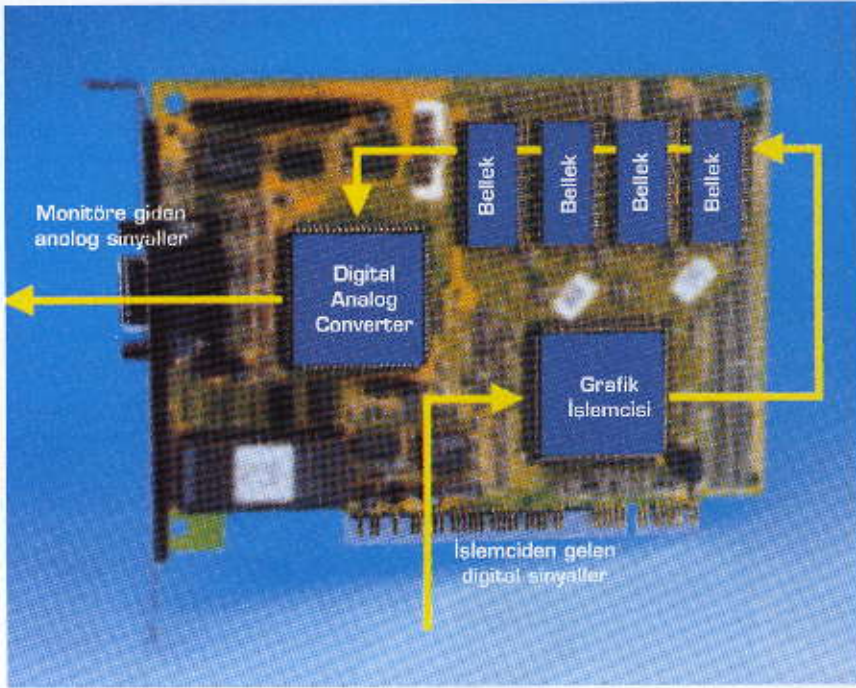

VGA) 800*600 çözünürlükte ve 256 renkte her resim 480.000 Byte'a ihtiyaç duyuyor, ve 800*600 çözünürlüğünü Real-Color (16 bit renk derinliği) gösteriminde seyretmek isteyenlerin grafik kartının resim başına 960.000 Byte'ı hafızaya yazmaları gerekiyor. İşte burada 1Mb'lık kartların olanakları sona eriyor. Daha yüksek çözünürlük ve renk için daha çok hafızaya ve paraya ihtiyaç duyuyor.

Veri yoluyla resim bilgileri süratle video hafızasına geçiyor ve ancak orada nefes alabiliyorlar. Kartın yapı taşlarının arasındaki bağlantı hatları 16,32,64 hatta 128 bit genişliğinde olabilir. Bir otoban gibi, ne kadar çok paralel gidiş yolu olursa veriyolu da o kadar çok veriyi aynı anda transfer edebiliyor. 16 bitlik daha eski kartlar artık piyasada çok az bulunabiliyor. Buna karşın 32 bit grafik kartlarına daha sık rastlanabiliyor. 64 bit bugün standart olarak geçerli. Bazı Amerikan firmaları 128 bite koşuyorlar. Diğerleri de yakında bunları örnek alacaklar.

Mucitler, sadece genişletilmiş veriyolları ile değil DAC'ın değişme frekansı ve her şeyden önce ara belleğin varlığı ve büyüklüğü ile grafik kartlarını hızlandırıyorlar. Video hafızası fazla pahalı ve çabuk doluyor. 17 inç monitörler için tavsiye edilen çözünürlük olan 1024*768 (kısaca binli çözünürlük) Real-Color gösteriminde 1.5 Megabyte'dan daha fazlasına ihtiyaç duyuyor ve gerçek renkler için (True Color) 2,4 Mb hafıza gerekli.

Hafıza donanımı ikiye katlanarak gidiyor. 0,5, 1, 2, 4, 8 Mb büyüklüğünde video hafızaları var. İlk kategori bugün hemen hiçbir rol oynamazken 1 Mb kartlar rahatlıkla bulunuyor. Dört, sekiz ve üstü hafızaya sadece DTP veya CAD programlarını kullanan uzmanlar ihtiyaç duyuyor. Ev kullanıcıları 2 Mb video hafızası ile en

Grafik işlemcisi, video hafızası ve RAM-DAC grafik işlemlerinde hızı sağlıyorlar.

iyi şekilde çalışabilirler, çok büyük monitörler ile çalışmak dışında. Teste katılan kartlar, 1 Mb'dan 4 Mb'a kadar değişen kapasitelerde, 55 \$ 'dan 6995'a kadar fiyatlarda toplam 16 adetti.

Digital Analog Converter (DAC) resim verilerini bellek yapı taşlarından alıyor. DAC verileri okumamışsa grafik chipi yeni resimleri hafızaya yazamaz. DAC'ın geçiş önceliği vardır. Dönüştürücü yapı taşının çalışma temposu alt sistemin performansındaki bir diğer etken oluyor.

Eğer satıcınızı kara kara düşünürmek istiyorsanız ona DAC'ın piksel frekansını sorun. Bu sayı basit bir formülle rahatça hesaplanabilir: İstenen çözünürlük*resim yinleme hızı + %30. Mesela 1024*768 resim noktasını 90 Hertz ekran yenileme hızıyla monitöre yollamak isteyen biri $70.778.880 + \%30 (21.233.664) = 92.012.544$ Hertze yaklaşık 92 Megahertz'e ihtiyaç duyar.

Yaklaşık üçte birlik rezervi yapı taşı, monitöre gönderdiği senkronizasyon sinyalleri için kullanıyor, tabii geri dönüş için de.

Ekran borusundaki elektron ısıyı nokta nokta soldan sağa mat cama yazıyor ve ekranın sağ kenarındaki satır sonundan sol kenarındaki satır başına geri atlamak için zamana ihtiyaç duyuyor. Yüksek değerli dönüştürücü yapı taşları keskin sinyaller oluşturuyor ve bunlar monitördeki resme keskinlik ve kontrast olarak geri dönüyor. Kirli resimler zayıf DAC'lar yüzünden ortaya çıkıyor. Tümen süper örnekleri 220 Megahertz piksel frekansı sunuyorlar.

Eskiden çok normal DRAM- (Dynamic Random Access Memory)-chipleri kartlarla birlikte geliyordu, tıpkı PC'nin RAM'leri gibi. Üç yıldan beri ise VRAM (Video RAM) yapı taşı hafıza bankaları grafik kartlarını fethetmiş durumdalar.

Eski Dram'lar sadece bir kapıya sahipler; verilerin sadece giriş ya da çıkış yapmalarına olanak tanıyorlar. Vram'lar ise hemen hemen eş zamanlı okuma ve yazma özelliğine sahipler (Bu yüzden çift kapılı olarak adlandırılıyorlar). Bu da hafızayı sanal olarak iki katına çıkarıyor.

Genel olarak söylenemese de Vram kartları çok iyi performans notları alıyorlar. Ama her Vram tabanlı kart Dram chipli karttan iyi değil. Yeni rakipler de çıkıyor: Wram'ler (Window RAM) hafıza yarışında yerlerini alıyorlar. Bunlar da eş zamanlı okuma ve yazma yapıbiliyorlar ve yüksek saat hızına sahip oldukları için diğerlerinden daha hızlı oldukları söylenebilir.

Grafik kartları donanım parçasıdır. Ve yazılımsız donanım hiçbir işe yaramıyor. Grafik kartlarını harekete geçirmek için sürücüler gerekli. Bütün işletim sistemleri ve bazı özel uygulamalar için sürücüler mevcut. Bazı grafik kartları sıfırdan üretilmiyor; grafik chipleri ve bellek yapı taşları yarı üreticilerden satın alınıyor ve bu yapı taşları için platin tasarımlar yapılıyor.

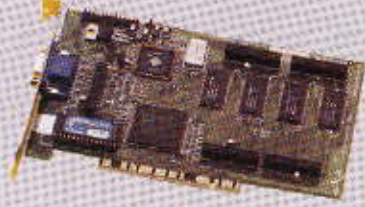
Yarı üreticiler bile grafik işlemcisi için sürücülerini birlikte veriyorlar. Kart üreticileri de bunun üzerine geliştirmelerini yapıyorlar. Temel sürücüler eksikse kart üreticileri de işin içinden çıkamıyorlar.

Kart üreticileri iş güçlerinin %80'ini sürücü yazılımlarını geliştirmek için kullanıyorlar.

Optimize edilmiş sürücülerini kart sahiplerine Güncellenmiş olarak düzensiz zaman aralıklarıyla sunuyorlar.

İyi sürücü desteği satın almak için Chipucu: garantili güncelleme desteği (disketle veya Mailbox'la) olan ürünleri aynı özellikteki No-Name (isimsiz) ürünlere tercih edin.

Üreticiler pazar paylarını artırmak için grafik kartlarının video olanaklarını sürekli artırıyorlar. Hareketli resimler genellikle CD-ROM'la ve buradan da AVI- ya da MPEG-formatıyla bilgisayarlara geliyor. Motions Expert Group (MPEG) bugün, bu standardın tek ismi ve Multimedia uygulamalarının zaferinde en büyük pay sahibi.

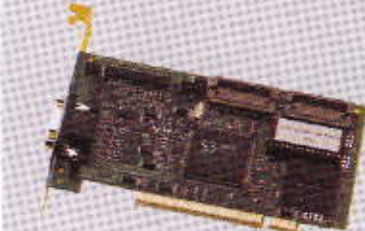
Diamond Stealth64 - Vram

2 Mb Vram'a sahip Diamond Stealth64 Video, üstün performansı ile 2 Mb'lık kartlarda birinciliği aldı. CAD ve Windows hızlandırıcısı mevcut. Chipset olarak S3 Vision968 kullanıyor. Windows 3.1, NT, OS/2 ve AutoCad sürücüleri kartla birlikte geliyor. Win95 tarafından da tanınıyor. Yazılımlarıyla gelen Sanal Masaüstü özelliği sayesinde, 640x480 çözünürlükte gördüğünüz masaüstünüzü 1280x 1024 olarak kullanabiliyorsunuz. In Control Tools adı verilen Win-

dows arabirimi sayesinde hem tüm ayarları yapabiliyor, hem de Windows'u başlatmadan renk ve çözünürlük değiştirebiliyor.

CHIP'İN YORUMU: Kendi klasmanında en iyi dereceleri elde ederek testimizde birinciliği aldı.

Türkiye temsilcisi : Karma
Tel : (0212-2333030)
Satış fiyatı : 2 MB Stealth64
Vram 330 \$ + KDV

Elsa Winner 1000 Trio/V

1 Mb'lık bu kart, S3 Trio64V+ chipset ve Dram kullanıyor. Mpeg Decoder ve TV Tuner takılabilir. Windows 3.1, NT, OS/2 ve Win95 için sürücüleri beraberinde gelen CD'de mevcut.

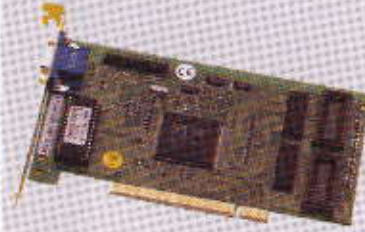
Yine bu CD'de pek çok programcık geliyor. 1280x1024'de 16 renge çıkabiliyor.

640x480 çözünürlükte en fazla 64K

renk olabiliyor. 2 Mb'a çıkarma imkanı var.

CHIP'İN YORUMU: 1 Mb'da 16.7 milyon renge çıkamamasına rağmen güçlü bir kart.

Türkiye temsilcisi : Tet
Tel : (0212-2563532)
Satış fiyatı : 135 \$ + KDV

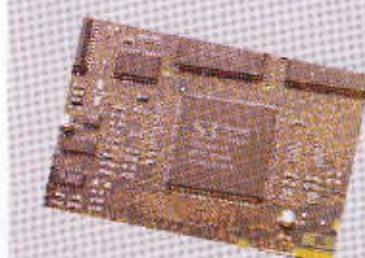
Miro Crystal 12SD

Teste katılan son 1 Mb'lık kart, S3 Trio32 chipset kullanan Crystal 12SD idi. Trio64 kullanan diğer rakiplerine göre, kullandığı işlemcinin Trio32 olması yüzünden geride kaldı. 2 Mb'a çıkarılabilir.

1280x1024 çözünürlükte 16 renk olurken, 640x480'de 16.7 milyon renge çıkabiliyor.

CHIP'İN YORUMU: Miro'ların çok geniş bir yazılım desteği var ama 1 Mb'lık bu model rakiplerine karşı pek başarılı olamadı. Ev kullanıcılarına yönelik

Türkiye temsilcisi : Olçsan
Tel : (0212-2809781)
Satış fiyatı : 169 \$ + KDV

Spea V7 Mercury

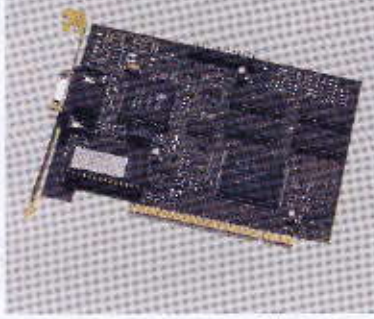
2 Mb Vram'li bu kart, klasmanında dikkat çekici bir başarı gösterdi. Çok geniş sürücü desteği ile gelen kart, 4 Mb'a çıkarılabilir. Virtual Screen özelliği sayesinde 1536x1024 genişliğinde bir çalışma alanı kullanmanız mümkün.

Chipset olarak S3 Vision968 kullanıyor. 1280x1024 çözünürlükte 64K renk desteği verebiliyor. 16.7

milyon renge de 800x600'de ulaşabiliyor.

CHIP'İN YORUMU: 2 Mb'lık kartların arasında, tercih edilebilecek kartlardan...

Türkiye temsilcisi : Karma
Tel : (0212-2333030)
Satış fiyatı : 305 \$ + KDV

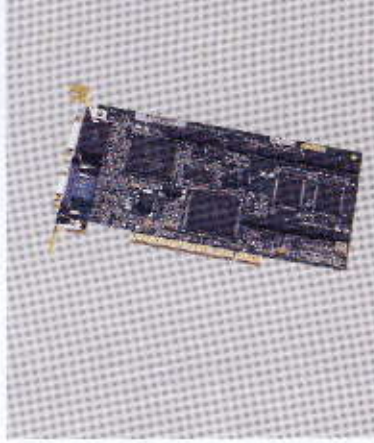
Elsa Winner 1000 Pro/X

S3 Vision868 kullanan bu kart, 2 Mb Dram ile geliyor ve hafıza artırım imkanı yok. 1600x1200 çözünürlükte 256 renge kadar çıkabiliyor. 16.7 milyon renge ise 800x600'de ulaşabiliyor. Bütün ortamlar için sürücüler mevcut. CAD hızlandırıcısı sayesinde, özellikle bu ortamda oldukça başarılı bir kart. Firma tarafından

CAD'e giriş için öneriliyor.

CHIP'İN YORUMU: Özellikle CAD ortamı için geliştirilmiş bir kart, CAD'cilerin seçimi olabilir.

Türkiye temsilcisi : Tet
Tel : (0212-2563532)
Satış fiyatı : 369 \$ + KDV

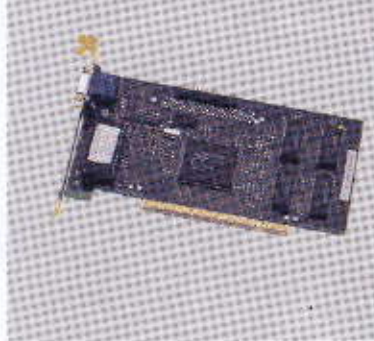
Matrox Millennium (2 ve 4 Mb WRAM modelleri)

Window RAM kullanan ve MGA chipset'e sahip Matrox'lar, gerek DOS gerekse Windows ortamı için oldukça ideal bir kart. Donanımdan AVI desteği var. 3D ve AutoCad ortamları için hızlandırıcısı mevcut. 2 Mb'da 16.7 milyon renge 800x600'de ulaşabilirken, 4 Mb'da 1600x1200'de ulaşabiliyor. 4 ve 8 Mb'e kadar hafıza artırım mümkün. Beraberinde gelen NASCAR oyununda da görülebileceği gibi, DOS ortamında, özellikle de 3D çizimlerde, oldukça başarılı sonuçlar veriyor. Tüm

ortamlar için sürücüler mevcut.

CHIP'İN YORUMU: Performansı oldukça iyi olan bu kart, özellikle 4 Mb'da performans arayanlar için ideal olabilir.

Türkiye temsilcisi : Harmony
Tel : (0212-2583024)
Satış fiyatı : 2 MB'lik modeli
431 \$ + KDV
4 MB'lik modeli
651 \$ + KDV

Miro Video 22SD

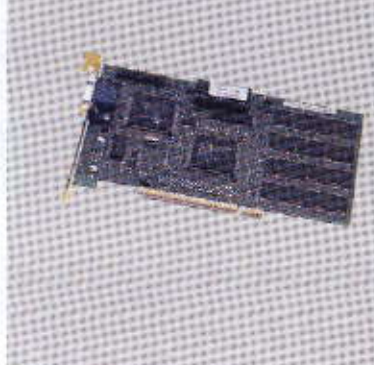
S3 Trio64V+ chipset kullanan ve 2 Mb EDO Dram ile gelen bu kart, donanımdan sağlanan AVI desteği ile de dikkat çekiyor. Hafızası artırılmıyor. 16.7 milyon renge 800x600'de ulaşabiliyor.

NT dışında tüm ortamlar için sürücüler mevcut. Beraberinde gelen Miro programları sayesinde, pek çok işlemi rahatça gerçekleştirebilme imkanı var.

Win95 için tak çalıştır özelliği sayesinde kurulumu çok kolay.

CHIP'İN YORUMU: Multimedia konusunda iddialı bir firmanın, orta karar bir ürünü.

Türkiye temsilcisi : Ölçsan
Tel : (0212-2809761)
Satış fiyatı : 339 \$ + KDV

Miro Video 40SV

Miro'nun testimize katılan en üst modeli, 4 Mb'lık Vram ile gelen ve S3 Vision968 grafik işlemci kullanan Video 40SV idi. Hafıza artırım olanağı olmayan bu kartın, donanımdan MPEG ve AVI desteği dikkat çekiyor.

1600x1280 çözünürlükte, 65.536 renk verebilen kart, 16.7 milyon renge 1280x1024'de ulaşabiliyor. NT hariç tüm platformlar için sürücüler mevcut.

Beraberinde gelen programlar sayesinde pek çok ayarı Windows'dan yapılabiliyorsunuz.

CHIP'İN YORUMU: Video üzerinde çalışmayı hedefleyen, hızlı ve güçlü bir kart.

Türkiye temsilcisi : Ölçsan
Tel : (0212-2809761)
Satış fiyatı : 699 \$ + KDV

TEST EDİLEN GRAFİK KARTLARININ

Kart ismi	Winner2000 AVI	Winner1000Trio/v	Winner1000Pro/x	MGA-Millennium/4+
Üretici	ELSA	ELSA	ELSA	MATROX
Temsilci/Tel (0212)	-	Tel/256 35 32	Tel/256 35 32	Harmony/258 30 24
Fiyat (\$)	265	135	389	651
Garanti	3 yıl	3 yıl	3 yıl	-
Grafik İşlemci	Vision968 /S3	Trio64V+/S3	Vision868 /S3	MGA
RAM (türü/inst./max)	VRAM/2/4	DRAM/1/2	DRAM/2/2	WRAM/4/8
Feature Connector	Yok	Var	Yok	Var
AVI Hızlandırıcı	Var	Yok	Yok	Var
3D Desteği	Yok	Yok	Yok	Var
MPEG-Decoder	Var	Yok (Takılabilir)	Yok	Yok (Takılabilir)
Max Çözünürlük/renek	1536*1152/256	1280*1024/16	1600*1200/256	1600*1200/65536
Max Renk				
640*480	16.7 mil	65536	16.7 mil	16.7 mil
800*600	16.7 mil	65536	16.7 mil	16.7 mil
1024*768	65536	256	65536	16.7 mil
1280*1024	256	16	256	16.7 mil
1600*1200	256	-	256	65536
Resim tekrar sıklığı (256 renk)				
640*480	200	200	200	200
800*600	200	163	200	200
1024*768	164	103	200	120
1280*1024	97	-	121	110
Dokümantasyon	1	1	0	0
Sürücüler (OS/2, CAD, Win95, NT)	Var, Var, Var, Var	Var, Var, Var, Var	Var, Var, Var, Var	Var, Var, Var, Var

Kart ismi	V7-MERCURY P-64V	microVIDEO406V argo	microVIDEO225D	microVIDEO125D
Üretici	Spea	Miro	Miro	Miro
Temsilci/Tel (0212)	Karma/233 30 30	Ölcan/280 97 61	Ölcan/280 97 61	Ölcan/280 97 61
Fiyat (\$)	305	699	339	169
Garanti	3 yıl	-	-	-
Grafik İşlemci	Vision968/S3	Vision968/S3	S3 Trio64v+	S3 Trio32
RAM (türü/inst./max)	VRAM/2/4	VRAM/4/4	EDO DRAM/2/2	DRAM/1/2
Feature Connector	Var	Var	Var	Var
AVI Hızlandırıcı	Var	Var	Var	Yok
3D Desteği	Yok	Yok	Yok	Yok
MPEG-Decoder	Var	Var	Var	Yok
Max Çözünürlük/renek	1280*1024/65536	1600*1280/65536	1408*1024/256	1280*1024/16
Max Renk				
640*480	16.7 mil	16.7 mil	16.7 mil	16.7 mil
800*600	16.7 mil	16.7 mil	16.7 mil	65536
1024*768	65536	16.7 mil	65536	256
1280*1024	65536	16.7 mil	256	16
1600*1200	-	65536	-	-
Resim tekrar sıklığı (256 renk)				
640*480	?	100	100	100
800*600	120	100	100	100
1024*768	?	100	100	80
1280*1024	100	100	75	70 (16 renk)
Dokümantasyon	0	1	1	1
Sürücüler (OS/2, CAD, Win95, NT)	Var, Var, Var, Yok	Var, Var, Var, Yok	Var, Var, Var, Yok	Var, Var, Var, Yok

TEKNİK ÖZELLİKLERİ

MGA-Millennium/2+	A2000/Vpro	Genesis/vpro	Joytech
MATROX	CARDEX	CARDEX	Cirrus Logic
Harmony/256 3D 24	Empa/599 3D 5D	Empa/599 3D 5D	Empa/599 3D 5D
481	122	256	55
-	-	-	-
MGA	ARK2000PV	Vision968/SS	CL54M3D
VRAM/2/8	VRAM/1/2	VRAM/2/4	DRAM/1/2
Var	Var	Var	Var
Var	Var	Var	Yok
Var	Yok	Yok	Yok
Yok (Taktılabilir)	Yok (Software)	Yok (Software)	Yok
1600*1200/256	1280*768/16	1600*1200/256	1280*1024/256
16,7 mil	16,7 mil	16,7 mil	16,7 mil
16,7 mil	65536	16,7 mil	16,7 mil
65536	256	65536	65536
256	16	256	256
256	-	256	-
200	90	75	75
200	90	75	75
120	75	75	75
110	75	75	43,5
0	1	1	0
Var, Var, Var, Var	Var, Yok, Var, Yok	Var, Yok, Yok, Yok	Yok, Yok, Yok, Yok

Steelth64 DRAM	Steelth64 Video	Graphics Pro Turbo	Graphics Xpressions
Diamond	Diamond	ATI	ATI
Karma/233 3D 3D	Karma/233 3D 3D	Bogazici/288 92 92	Bogazici/288 92 92
132	330	670	410
5 yıl	5 yıl	-	-
S3 triob64	Vision968/SS	mach64	mach64
DRAM/1/2	VRAM/2/4	VRAM/2/4	DRAM/2/2
Var	Var	Var	Var
Yok	Var	Yok	Yok
Yok	Yok	Yok	Yok
Yok	Yok (Taktılabilir)	Yok	Yok
1280*1024/16	1600*1200/256	1280*1024/16	1280*1024/16
65536	16,7 mil	16,7 mil	16,7 mil
65536	16,7 mil	16,7 mil	16,7 mil
256	65536	65536	256
16	256	16	16
-	256	-	-
120	120	100	100
120	120	100	75
100	120	100	75
60	75	75	75
1	1	1	1
Var, Var, Var, Var	Var, Var, Var, Var	Var, Yok, Yok, Var	Var, Yok, Yok, Var

NOTEBOOKLARIMIZ ARTIK KORUMASIZ DEĞİL

TCUN 01

Geleneksel Notebook çantalarının yerine
çağdaş Notebook çantalarını deneyin.

ASC 621

ASC 681-24

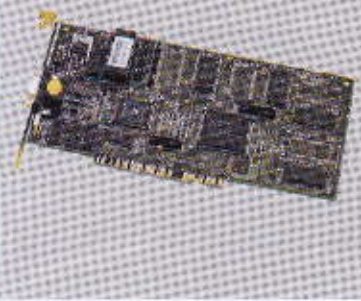
Sekiz ayrı modeli ile çok amaçlı
Notebook çantalarını birkez
görmeniz yeter.

Nerede mi?

BEDEM BİLGİSAYAR Akçadere cad. No:62 K:1 Mecidiyeköy/İstanbul
Tel:(212) 288 47 00
ERENET BİLGİSAYAR Kısık Sok. No:127 Etiler/İstanbul
Tel:(212) 275 25 20
SPECTRUM Çarşı/İstanbul Tel:(212) 515 07 48-29
SPECTRUM Pendik/İstanbul Tel:(216) 390 98 92/8 hat
SPECTRUM Çarşı/İstanbul Tel:(212) 266 31 20-21
CENTRUM Akmerkez No:132 Akmerkez/İstanbul Tel:(212) 282 07 17/20
DATA BİLGİ HALL LTD. Akmerkez/İstanbul cad. No:100/12 Şişli/İstanbul
Tel:(212) 231 20 01 - 230 34 93
OZAN BİLGİSAYAR Halk Pazarı sok. No:21 Karşıyaka/İstanbul
Tel:(212) 243 22 52
ERENET Akçadere cad. 54/1 Kocaeli/İstanbul Tel:(216) 348 35 00
TEPEK Vakkaspaş cad. Süleyman Aksoy sok. No:6 Nişantaşı/İstanbul
Tel:(212) 225 09 00
KARAN BİLGİSAYAR LTD. ŞTİ. Beşiktaş cad. Marmara Apt. 24/4
Kadıköy/İstanbul Tel:(216) 347 80 92
ARMA BİLGİ (İŞEN) Cumhuriyet Bul. 300 Şişli/İstanbul D:101 K:1
Akmerkez/İstanbul Tel:(212) 463 26 01
PRINCE BİLGİSAYAR LTD. ŞTİ. Akmerkez cad. Tahir sok. Örnektek Apt.
No:5/3 Beşiktaş Tel:(212) 220 29 25
DATASET BİLGİSAYAR Kızıldağ cad. 44/5 Çarşı/İstanbul/Akmerkez
Tel:(212) 447 25 17 - 447 24 18

BOYUT SATIŞ HİZMETLERİ TİC. ve PAZ. LTD. ŞTİ.
Eski Büyükdere cad. No:33/4 4. Evi/İSTANBUL
Tel:(212) 270 45 72 - 73 - 282 9318 - 19

Cardex Genesis /V Pro

2 Mb Vram ile gelen ve 4 Mb'e çıkabilen Genesis, S3 Vision968 kullanıyor.

Donanımdan sağlanan AVI desteği var. 1600x1200'de 256 renk kullanılabiliyor. 16.7 milyon renge ise 800x600 çözünürlükte ulaşabiliyor. Beraberinde sadece Windows 3.1 için sürücüler geliyor.

MPEG desteğini ise sadece yazılım yardımıyla sağlıyor.

CHIP'İN YORUMU: AVI desteği ve chipseti ile iyi bir kart.

Türkiye temsilcisi : Empa

Tel : (0212-5993050)

Satış fiyatı : 256 \$ + KDV

Cardex A2000 /V Pro

Cardex'in bu modeli, piyasadaki S3 çoğunluğuna karşı ARK 2000PV işlemcisini kullanan, Vram'li bir kart... Normalde 1 Mb ile geliyor ve 2 Mb'e artırım mümkün.

1280x1024 çözünürlükte 16 renge çıkabilirken, 16.7 milyon renge ise 640x480 çözünürlükte kullanabiliyor. AVI hızlandırıcısı var, MPEG gösterimi ise sadece yazılımla sağlanabiliyor.

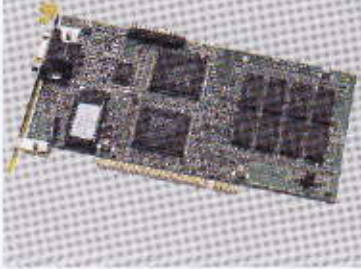
Windows 3.1, OS/2 ve Win95 ortamında sürücülerini beraberinde getiriyor.

CHIP'İN YORUMU: ARK işlemcileri, S3 kadar başarılı olamıyor, ancak 1 MB için normal bir performans sergiliyor.

Türkiye temsilcisi : Empa

Tel : (0212-5993050)

Satış fiyatı : 122 \$ + KDV

Ati Graphics Xpression

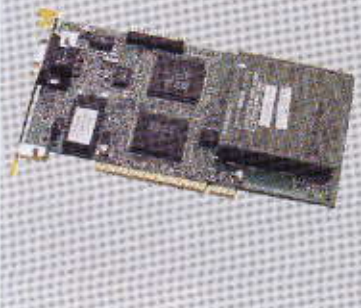
Ati'nin bu 2 Mb Dram'li modeli, grafik işlemci olarak Mach64 kullanıyor. Hafıza artırımı mümkün değil. 16.7 milyon renge 800x600 çözünürlükte ulaşabiliyor. Windows 3.1, OS/2 ve NT sürücülerini kart ile birlikte veriliyor.

CHIP'İN YORUMU: Güçlü bir işlemciye sahip, normal performansta bir kart.

Türkiye temsilcisi : Boğaziçi

Tel : (0212-2889292)

Satış fiyatı : 410 \$ + KDV

Ati Graphics Pro Turbo

Testimize katılan bir diğer 4 Mb'lık kart, Ati'nin Mach64 chipset'li Graphics Pro Turbo modeliydi. 4 Mb'a çıkarılmış olarak teste katılan kartın hafızasının daha fazla artırılma imkanı yok. Hafıza için Vram kullanıyor. 16.7 milyon renge 1024x768 çözünürlükte ulaşabiliyor. Kart ile birlikte, Windows 3.1,

Win95 ve NT sürücülerini veriliyor.

CHIP'İN YORUMU: Kendi klasmanında ikinciliği alan, başarılı bir kart.

Türkiye temsilcisi : Boğaziçi

Tel : (0212-2889292)

Satış fiyatı : 670 \$ + KDV

Grafik Kartı Test Sonuçları

Çözünürlük: (800x600)

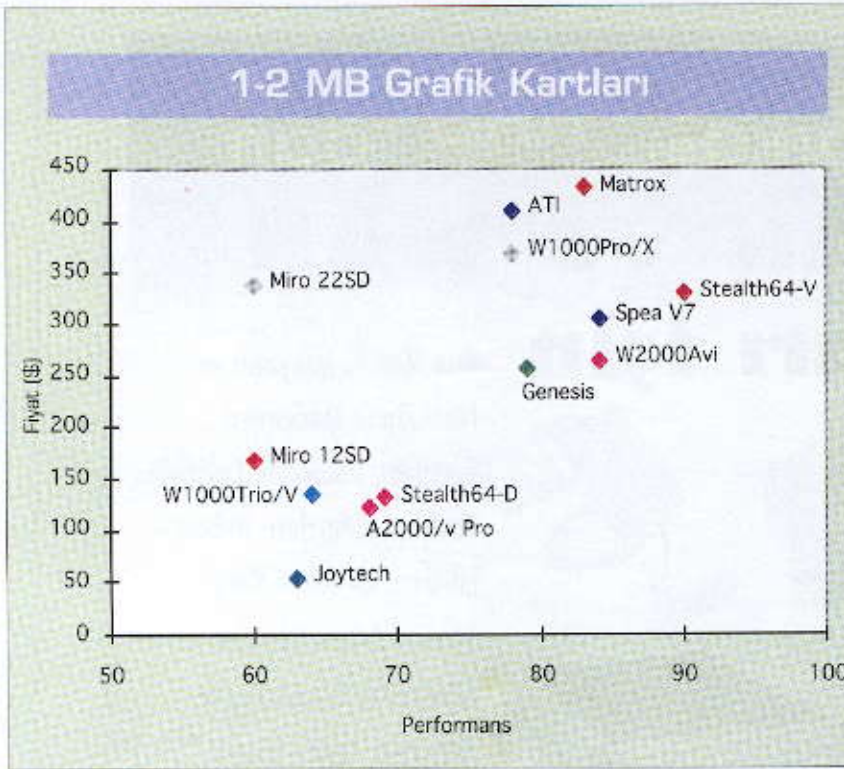
Grafik Kartı	Chip Bench	Word	Excel	C. Draw	P. Styler
Joytech CL5430	14.46	33.8	9.3	35.9	50.7
Diamond Stealth64 Dram	23.06	33.1	7.9	33.8	51.9
Elsa Winner 1000 Trio/V	27.11	31.9	7.8	95.4	54.2
Miro Crystal 12SD	14.3	36.5	11.3	31.1	53.6
Ati Graphics Expression	31.95	32.7	6.9	32.5	53.8
Cardex A2000/v Pro	28.93	33.3	7.5	148.4	48.6
Cardex Genesis /v Pro	34.25	33.0	6.8	33.1	53.6
Diamond Stealth64 Vram	42.38	32.6	6.9	29.7	52.8
Elsa Winner 1000 Pro/X	32.24	32.2	7.0	39.1	51.6
Elsa Winner 2000 avi	37.53	33.0	6.8	35.5	50.6
Matrox Millenium /2+	65.58	34.2	6.9	30.2	53.3
Miro Video 22SD	30.45	34.4	8.9	34.4	54.3
Spea V7 Mercury	35.65	33.8	6.9	32.8	49.3
Ati Graphics Pro Turbo	14.82	37.4	8.3	25.1	57.6
Matrox Millenium /4+	24.04	34.1	7.7	23.7	53.7
Miro Video 40SV ergo	13.55	35.0	9.5	25.9	56.1

Çözünürlük: (1024x768)

Grafik Kartı	Chip Bench	Word	Excel	C. Draw	P. Styler
Joytech CL5430	10.8	37.8	12.0	44.4	50.7
Diamond Stealth64 Dram	18.18	35.3	9.4	33.6	48.6
Elsa Winner 1000 Trio/V	21.48	35.8	9.5	197.5	54.1
Miro Crystal 12SD	9.97	43.5	15.8	36.6	53.7
Ati Graphics Expression	34.15	34.8	7.5	38.5	53.6
Cardex A2000/v Pro	25.61	35.5	9.0	159.4	49.2
Cardex Genesis /v Pro	33.72	32.7	6.9	43.0	48.9
Diamond Stealth64 Vram	41.41	32.1	6.9	28.8	52.8
Elsa Winner 1000 Pro/X	28.89	36.5	7.8	58.4	54.5
Elsa Winner 2000 avi	37.55	33.6	7.2	44.7	51.5
Matrox Millenium /2+	66.36	32.4	7.5	48.4	49.1
Miro Video 22SD	25.81	34.6	10.0	40.1	49.7
Spea V7 Mercury	35.98	34.4	6.9	43.3	49.3
Ati Graphics Pro Turbo	14.56	36.4	9.9	31.1	52.8
Matrox Millenium /4+	25.1	34.1	8.5	28.2	49.3
Miro Video 40SV ergo	12.61	41.1	11.3	30.1	57.8

FİYAT-PERFORMANS ANALİZİ

Fiyat-Performans Tablosu

Grafik Kartı	Ram	NOT	FİYAT (\$)
Diamond Stealth64 Vram	2 mb	90	330
Elsa Winner 2000 avi	2 mb	84	265
Spea V7 Mercury	2 mb	84	305
Matrox Millenium /2+	2 mb	83	431
Cardex Genesis /v Pro	2 mb	79	256
Ati Graphics Expression	2 mb	78	410
Elsa Winner 1000 Pro/X	2 mb	78	369
Diamond Stealth64 Dram	1 mb	69	132
Cardex A2000/v Pro	2 mb	68	122
Elsa Winner 1000 Trio/V	1 mb	64	135
Joytech CL-5430	1 mb	63	55
Miro Crystal 12SD	1 mb	60	169
Miro Video 22SD	2 mb	60	339

Değerlendirme Dışı

Ati Graphics Pro Turbo	4 mb	65	670
Matrox Millenium /4+	4 mb	100	651
Miro Video 40SV ergo	4 mb	60	699

Nasıl test edildi ?

Grafik kartları testinde, mimarinin PCI ve bu ortamı en iyi kullanan işlemcilerin Pentium'lar olması sebebiyle, 8 Mb'lık belleğe sahip bir Pentium 75 kullanıldı. Ekran kartıyla iyi bir ikili olması gereken monitörse, MAG Innovation MXPT-17" oldu. Testler, gerek kartlarda sürücü desteğinin en yoğun olduğu, gerekse halen çok yaygın bir platform olduğu için Windows 3.1 üzerinde gerçekleştirildi. Yardımcı programlar olarak da Word, Excel, Corel Draw ve Photo Styler kullanıldı. Benchmark ölçümlerinde CHIP için özel olarak hazırlanmış bir test programı olan Chip Windows Benchmark kullanıldı. Bu program, kartı değişik programların emülasyonlarını yaparak test ediyor ve sonuçları ayrıntılı bir şekilde sunuyor. Word, Excel, Corel Draw ve Photo Styler testlerinde ise, önceden hazırlanmış Macro'lar ile hız ölçümü yapıldı. Programın başlamasından, bitimine kadar olan süre, Microsoft Test programı aracılığı ile 3'er defa ölçüldü ve son verdikleri değerler baz alındı. Bu Macro'larda, gerek metin gerekse grafik işlemler yaptırılarak, ekran yenileme hızları ve işleme süreleri değerlendirildi.

Kullanılan tüm programların ilk halinde alınmış yedekler her işlemiden sonra açılarak, sistemin her zaman aynı yükte olması sağlandı. Her kart takıldıktan sonra, kartın beraberinde gelen sürücülerini yüklenerek teste hazırlandı. Test işlemlerinde, ekran yenileme hızları, monitörün dijital göstergesinde kontrol edildi.

Testte kartlar 3 kategoride test edildiler. Kategorilere ayırırken, gözönüne alınan kriter, kartların kurulum aşamasındaki hafıza miktarları oldu. 1,2Mb ve 4 Mb hafızalı kartlar, ayrı gruplarda test edildiler. 1 ve 2 Mb'lık kartlar 800x600 ve 1024x768 çözünürlüklerde 256 renk ile test edilirken, 4 Mb'lık kartlar, aynı çözünürlüklerde 16.7 milyon renk ile test edildiler.

Barış Ergin-Orkun Peşinci
Mete Turgal

Konfigürasyon Sorunu

Hiçbir şey bilgisayar başındaki eğlenceyi net olmayan karakterler ve titreyen resimler kadar bozamaz. Farkında olmadığınız bazı rezervasyonlar vardır; bunlar kötü konfigüre edilmiş sistemlerde ortaya çıkar.

Piksel frekansı, çözünürlük, yatay frekans, yenileme hızı, sürücü versiyonu, renk derinliği... Grafik sistemine girişi engelleyen bir yığın tanım.

Bulanık optik, gözleri fazlasıyla yorar ve en kötü durumda göz rahatsızlıklarına sebep olabilir. Sadece birkaç saatliğine bile minicik harflerle ve sallanan resimlerle karşı karşıya kalıp gerilen biri göz yanmalarına ve baş ağrılarına şaşmamalı.

Ortalama bir kullanıcı bugün işlemci performansları, bellek büyüklükleri ve işletim sistemleri hakkında bilgi sahibidir. Bunda yazılı basının ve üreticilerin donanım kapsamı ve performans sayıları ile ilgili pazarlama stratejilerinin katkısı kuşkusuz büyüktür.

Ama sistemler fazla pahalı olmak zorunda oldukları ve büyük monitörler oldukça pahalı olduğu için üreticiler ekran büyüklüğünden tasarruf ediyorlar ve sistemlerini kü-

çük monitörlerle birlikte satışa sunuyorlar. Bu ergonomik açıdan bakıldığında büyük bir günah ancak pratikte değil. Hergün saatlerce faltası gibi açılmış gözlerle böyle bir ekranın karşısında oturmamanın birinin gözlerinin bozulmasından korkmasına gerek yok. Buna rağmen herkes monitörünün ve grafik kartlarının teknik özelliklerini en iyi şekilde ayarlamalı; yani monitör büyüklüğüne bağlı en uygun çözünürlüğü ve optimal ekran yenileme frekansını ayarlamalı.

Yeni grafik kartları ile bu iş çok çabuk gerçekleştirilebiliyor, çünkü seçenekler menüsünden sadece çözünürlüğü ve renk sayısını değil ekran yenileme hızını da ayarlamak mümkün. Eski kartların ayar penceresinde ekran yenileme frekansı yok, bu durumda monitör kitapçığına bakmak gerekir. Burada monitörün maksimum satır frekansı (yatay frekans) verilmiştir, mesela 48 Kiloherتز. Bu sayı grafik kartının konfigürasyon menüsüne aktarılmalıdır. Bundan sonra grafik kartı, monitörü ne kadarlık bir ekran yenileme hızıyla besleyeceğini bilir.

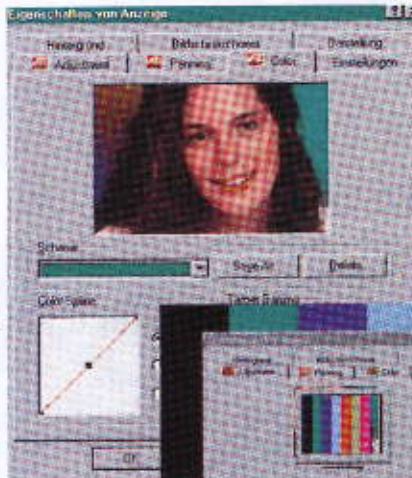
Daha eski grafik kartları sadece çözünürlük, renk ve yazı tipi büyüklüğünü seçmeye imkan verir. Bu durumda da ekran yenileme frekansını

elektron ışınlarını monitörde senkronize etme yüzünden oluşan performans kayıpları bu aralık yüzünden meydana gelir. Yukarıdaki örnekteki 48 Kiloherتزlik cihaz 800*600 çözünürlükte şu işlemi doğurur: $48000 : 600 = 80$. Sonuç olan 80'den tekrar yüzde 10 çıkarılır, sonuç 72 Hertz olur.

Ekran büyüklüğüne uygun olan bir çözünürlük, harflerin ve sayıların ekranda yeterli büyüklükte görülmesini sağlar. Ekran 50 cm'lik bir uzaklıkta bir yazının uzunluğu en az 3 mm olmalıdır. Daha uzak mesafede oturan biri karakteri en az 4 mm'ye çıkarmalıdır. 15 inçlik bir monitörde Windows Desktop'un (küçük) karakterleri tavsiye edilen 800*600 çözünürlükte 3 mm yüksekliğindedir. Windows, program sembollerini bu çözünürlükte yaklaşık 1 cm büyüklüğünde gösterir. 1024*768 çözünürlükte simgeler 7.5 milimetreye karakterler de 2 milimetreye düşerler.

Çok az üretici aletlerini satmadan önce konfigüre etme işiyle uğraşır. Chip testlerindeki genel kural, kartların 640*480 VGA çözünürlüğünde, 16 renk ve 60 Hertz ekran yenileme hızıyla evlere girdiğinden yola çıkılması gereklilidir. Bunun nedeni grafiksel kullanım yüzeylerinin entegre edilmiş bir VGA sürücüsü içermesi ve bu minimum ortak düzlemde otomatik olarak kartla birlikte çalışmaları.

640*480 çözünürlük 14 inçlik bir monitör için doğru ancak renk sayısı ve ekran yenileme frekansı çok düşük kalıyor. IBM'in 1987 yılında Video-Graphics-Array standardını pazara çıkarmasından beri teknoloji müthiş bir hızla gelişti. Bugün VGA en küçük ortak payda olarak geçerli. Çok ucuz grafik kartları bile iki kat çözünürlüğü saniyede 90 Hertz'lik

Bütün ekran parametreleri bir menüyle ayarlanabilir.

ekran yenileme hızıyla monitöre gönderiyorlar. Hemen hemen bütün modern kartlar 16 milyonun ("True Color") üzerinde renk tonu sağlayabilmekte. Ancak bu ergonomik ve pratik olarak sadece gerekli olduğunda önemli. Ayrıca optimal renk sayısının ayarlanması CPU'yu frenleyebilir. Eski ve performansı düşük olan Pentium işlemcilerin bile bu veri selini hesaplamakta problemleri olabiliyor.

Video filmlerinin oynatılmasında bu fenomen, belirgin olarak ortaya çıkıyor. Konfigürasyon menüsünde ne kadar çok renk seçilmişse resimler o kadar daha yavaş hareket ediyor. Karakterlere dayanan uygulamalarda, kelime işlemcisi ve çarpım tablosu gibi, 256 renk fazlasıyla yeterlidir.

Renkli resimler ise (Photo-CD gibi) 65536 renk ("Real Color") ile küçük monitörlerde gerçek renklerinde görülebiliyor. Buna gerçekten sadece resim işlemlerinde bir profesyonel ihtiyaç duyabilir.

Grafik kartları çok düşük bir maliyetle ortalama bir monitörün faydalanabileceğinden daha fazla çözünürlük ve renk sunabilirler. Ancak her kullanıcının gerçekten de kar elde ettiği bir şey ekran yenileme frekansıdır. Her 100 kullanıcıdan 90'ı saniyede 73 defa yenilenen bir resmi ha-

KESKİN RESİMLER İÇİN MONİTÖR ÇÖZÜNÜRLÜĞÜ

Ekran diagonalı	Tavsiye edilen çözünürlük	Maximum çözünürlük	85 Hz resim tekrarlama oranı için gerekli olan horizontal frekansı
14 Inch	640x480	800x600	45 kHz
15 Inch	800x600	1024x768	56 kHz
17 Inch	1024x768	1280x1024	73 kHz
19 Inch	1200x1024	1600x1200	98 kHz
21 Inch	1600x1200	2000x1500	111kHz

reketsiz olarak algılar.

Konunun uzmanları 90 Hertz ekran yenileme frekansında yüzde 99'un üzerinde kullanıcının göz yanılmasına uğramadığını söylüyorlar. 100 Hertz'in üzerindeki yenileme hızları teknik olarak mümkün, ancak ergonominin iyileştirilmesi için pek bir şey ifade etmiyorlar. 14 inç monitörlerde en az 73 Hertz ekran yenileme hızını zorunlu görüyorlar, ve tüm ekran diyagonalleri için saniyede 85 adet ekran tazelemeyi tavsiye ediyorlar.

Grafik kartı-monitör ortaklığında monitörün sesi daha çok çıkar. Monitör genel olarak grafik kartından birkaç kat daha pahalı ve teknik verileri ile alt sistemin performansını sınırlıyor. 14 inçlik bir monitörün görünebilir ekran yüzeyi maksimum 275*210 milimetredir. Aydın-lık tabakanın arkasında genellikle

0.28 milimetrelik nokta aralığı olan delikli ya da çatlak bir maske vardır. İki değer basit bir bölümü yata- olarak 980, dikey olarak 750 noktanın yanyana sığabileceğini gösterir.

Bu hesaplama 14 inçlerin 800*600 çözünürlüğüne kadar temiz çözünürlük bildiği sonucuna ulaşırız.. Buna rağmen uzmanlar bu monitör sınıfı için bir alt çözünürlük olan 640*480 pikseli tavsiye etmekte. Tüm monitör sınıfları için bir maksimum bir de ergonomik açıdan tavsiye edilen çözünürlük vardır (üstteki tabloya bakınız).

PC'ye daha fazla kullanıcı halkası katma çabası içinde olan enformasyon teknoloji alanındaki bazı şirketler, IBM, Intel ve Microsoft gibi, işletim sistemi, grafik kartı ve monitör arasındaki koordinasyonu otomatikleştirmeyi düşünüyorlar. Bu düşünce insanın gözlerini kamaştırıyor: İşletim sistemi, ilk veya yeniden kurulumlarda teknik verileri soruyor ve optimal konfigürasyonu ayarlıyor. Bu konsept "Plug and Play" olarak adlandırılıyor ve sadece Windows95 altında ve özel seçilmiş donanım çalışıyor.

Monitör ve grafik kartı üreticileri monitör ve grafik kartı arasındaki bir veri yolu üzerinde çalışıyorlar. Ara sonuca DDC (Display Data Channel) denmiş ve kısa yaşamı boyunca üç versiyonu çıkmış. DDC 1 ve DDC 2B monitörle grafik kartı arasındaki bağlantı kablolarının (15 pinlik) 2 ve 4 serbest damarını kullanıyor, DDC 2AB ise iki yapı parçası arasında bir kablo yerine kendi özel arabirimini kullanıyor.

Çok az makine DDC'yi destekliyor. Bir satın alma argümanı için o-lay henüz yeterince gelişmedi. □

GRAFİK İŞLERİ İÇİN KÜÇÜK BİR SÖZLÜK

Çözünürlük: Bir ekran resminin oluşturu noktaların (piksellerin) sayısı. Örnek: 800*600 çözünürlüğü bir satırda 800 yanyana ve bir sütunda 600 altalta noktanın yer aldığını gösterir.

Ekran yenileme frekansı=dikey video frekansı=yenileme hızı= ekran yenileme hızı: Bir monitör resminin bir saniyede ekrana yeniden yazılma sıklığıdır(refresh). Titreşimsiz gösterim için en az 73 Hz gereklidir.

Renk derinliği: Bir ekran noktasına renk bilgilerini estirmek için gerekli olan bit sayısı. VGA gösteriminde (16 renk) 4 bit, Super-VGA (256 renk) 8 bit, Real Color (65536 renk) 16 ve True Color gösterimleri (16777216 renk tonu) 24 bite ihtiyaç duyuyor.

Yatay frekans= Satır frekansı: Bir monitörün saniyede gösterebileceği maksimum satır sayısı. Bu sayı satır sayısının ekran yenileme frekansı ile çarpılmasıyla yüzde besten yüzde ona kadar bir ilaveyle bulunur. Örnek: 800*600 çözünürlüğü 85 Hertz hızında ekrana yansıtmak zorunda olan bir monitör 56 Kilohertzlik bir yatay frekansa sahip olmalıdır.

Piksel frekansı: DAC'ın (Digital-Analog-Converter) performans ölçüsü. Çözünürlük ve ekran yenileme frekansının çarpımına yüzde otuz eklenir. Örnek: 1024*768 çözünürlük ve 85 Hertz'de 87 Megahertzlik bir piksel frekansı.

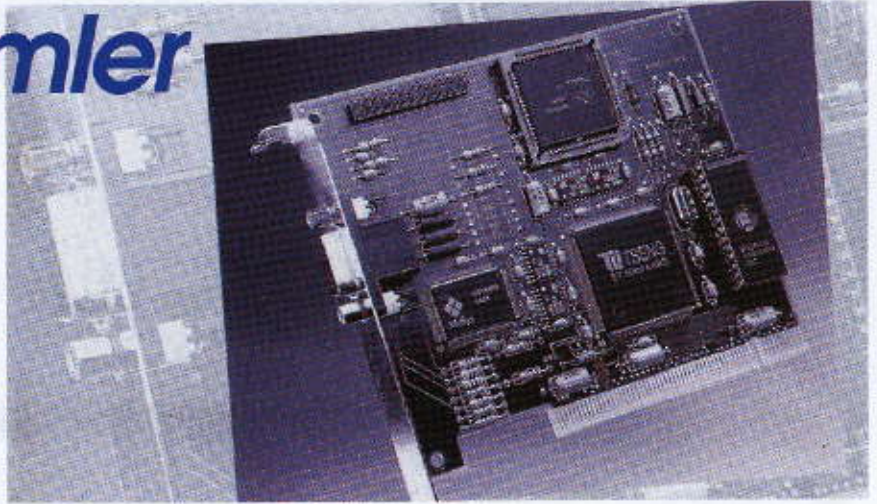
Yeni Eğilimler

Her geçen gün daha gelişmiş işlemciler üretiliyor. Grafik alanında da yeni gelişmeler için geniş bir alan açıldı. Yazılım ve donanım alanındaki yeni eğilim ise daha hızlı grafik üretimi ve buna bağlı yeni teknolojiler oluşturma yönünde.

Dağa yüksek hız, renk ve çeşit bolluğu, bugün bütün grafik kartı üreticilerinin varmayı amaçladığı hedefler. Bu amaçla grafik kartı çiplerinin, daha önce hayal bile edilemeyen video ve TV gösterimi, Windows'u yüksek hızlarda kullanma, MPEG gibi görevleri yerine getirmesi sağlanmakta. Bu gelişmeler istenilen şekilde devam ettirilmeli ve hızla ortaya çıkan yeni gelişmelerin de eklenebilmesi gerekmektedir. Örneğin 3-D grafik hızlandırıcıları, önde gelen isteklerden.

Günümüz kullanıcıları artık 256 renkle yetinmek istemiyor; istenen, her çözünürlükte gerçek renkte (true color-24 bit renk) görmek doğrultusunda. Şimdilerde (UMA) Unified Memory Architecture'un uyarlanmasıyla yönelik açık bir eğilim görülmekte. UMA'nın özelliği ise, okunabilir belleğin, ana işlemci ve grafik chipi gibi diğer bellek ağırlıklı parçalar üzerinden ortak olarak kullanılabilmesidir. Burada amaç kıymetli RAM potansiyelini doğru şekilde kullanmak ve her bilgi parçasının sadece gerçekten kullanılan kısmının bellekte tutulması.

"Tipik olansa kolay fakat masraflı bir bellek alanı ki ona 4 Megaby-

telik bir video kartı hizmet etmekte."

1024x768 noktadan oluşan bir resmi gerçek renkte oluşturmak için sadece 2,359,296 Byte'lık bir bellek alanı gerekir. Halbuki bir grafik kartı 4,194,304 Byte'lık bir belleğe sahiptir. Bu durumda 1,835,008 Byte'lık bir alan kullanılmamış olarak kalır. Eğer resim "Off-screen" denilen bir durumda oluşturulacaksa, kullanılmamış olan bellek alanı video hızlandırması görevi için devreye sokulabilir; fakat bu sadece bir istisnadır.

UMA'da grafik kartı platin üzerine monte edilmiştir.

Okunabilir bellekte ihtiyaç duyulan alan, çözümlemeye meydana getirilir. Bu olay Notebook'lar da (UMA'nın temel kullanım alanıdır) büyük farklılıklar gösterebilir. LC-Display çoğunlukla sadece 640*480 noktalık bir çözünürlükte başarılı olabilir, fakat harici monitörde daha yüksek bir çözünürlük gerekir. Doğrusu UMA için bir koşulu daha yerine getirmek gerekir: Kullanılan bölümlerin bellek erişimi ile dağıtılmış bellekli sistemlerin hızlarının aynı düzeyde olması gerekir.

Günümüzde grafik kartlarındaki karışıklığın sebebi belleklerdir. SDRAM, VRAM, Rambus ve MDRAM gibi yeni bellek tasarımları ekran belleğinin içeriğine daha hızlı bir erişimi mümkün kılacaktır. Bu yeni tasarımlarda kullanılan yöntemler birbirlerine benzer-

ler. Normal DRAM hücreleri bir salter vasıtasıyla aktif hale geçer.

Hızdaki artış, grafik kartının artan performansının doğal sonucudur. Yeni chipli ve yeni bellekli grafik kartları daha şimdiden değerlendirilmede ve üretim safhasında ve bu yıl içinde piyasaya çıkması bekleniyor. Bu ürünlere Cirrus Logic çipleri ve şimdilik bir saniyede 1 Gigabytelik bellek transferini gerçekleştirebilen Tseng ET-6000 çipleri dahil edilebilir.

Hızlandırılmış Direct Draw Interface özelliğinden yoksun piyasaya sürülen Windows 95 bir çok grafik kartı üreticisi tarafından garip karşılandı. Ancak Microsoft'un bu özelliği kullanmaması normal karşılanmalı; Windows NT'nin sürücü mimarisi ile kolay uyumunu sağlamak amacıyla böyle bir tutum içersine girdiler. Bunun yerine Windows NT ile de uyumlu, Direct X-API kullanılmak gerekir. Bu mimarinin bir örneği 3-D grafik kartı yardımıyla oluşturulabilir.

Temel olarak Unified Driver Modeli (UDM)'nin görevi Windows 95 ve Windows NT gibi farklı sürücülerin bulunduğu bir ortamda yaşanan karışıklıkları bir düzene sokmaktır. Grafik modelinin donanım ile ilgili bölümünde, grafik kartı üreticileri tarafından yazılan bir çok Hardware Abstraction Layer (HALs) bulunur. Bunun üzerine evrensel bir görüntü aygıtı sürücüsü (Display Device Driver) hazırlanabilir.

Sorun, Söyleyeyim....

BİLGİSAYARI WIN 95'E UPGRADE EDİNCE...

Sayın SuperChipman,

Derginize abone oldum. Başarılarınızın devamını dileyerek bir türlü çözemediğim iki problemi çözmenizi rica ediyorum. Benim bir 486 DX/2 bilgisayarım var. Geçen aylarda 3.1'den Windows 95'e upgrade ettim. Ancak 3.1'de sorunsuz çalışan fax/modemim 95'de sorun çıkıyor. Daha doğrusu 95'deki fax/modem yazılımlarım herhangi birine ya da modemimle gelen "Quick Link 2 for Windows and Dos" a girdiğimde şöyle bir yazıyla karşılaşıyorum: "Unable to open COM 2. The port selected in the setup file could not be opened." Dolayısıyla COM 2'yi açamayan bilgisayarıma modemini kullanamıyorum. Fakat Windows 95'den çıkıp doğrudan DOS'a girdiğimde (MS-DOS modunda kullandığımda) kullandığım yazılımda sorun çıkmıyor, modemim normal çalışıyor. Fakat 95'de "Add New Hardware" bölümündeki "Auto Detect" işlemini yaparken modemini tanıtmıyor ve ben de modemimi manuel olarak tanıtmak zorunda kalıyorum. Manuel olarak sorunsuz tanıttığım modem yine de kullanamıyorum. (Tahminim 95'te COM 2'yi meşgul eden birşey var.) Sonuçta COM 2'yi açamayan bilgisayar modemini kullanamıyor. Sebep nedir ve ne yapmam gerekiyor? İkinci sorum ise "AMI-BIOS" ile ilgili. Her zaman kullandığım şifreyi girdiğim halde bilgisayar tanıtmıyor.

Dincer Kaya

Büyükkçekmece/İSTANBUL

CHIP - Modeminiz dahiliyse I/O kartından Jumper Setting'lerle oynayarak COM 2'yi disable edin. Ve Windows 95'in comm port ayarları ile oynayın. Modeminizi Windows 95'e standart modem olarak tanıtabilirsiniz.

Uygulayabileceğiniz en kesin çözüm, bilgisayarınızın pilini çıkartıp 1-2 dakika sonra tekrar takmaktır. Böylece BIOS şifreyi unuttur.

CD-ROM'UN GAZABINA UĞRAYANLARDAN BİRİYİM

Sevgili SuperChipman,

Geçtiğimiz aylarda sizin de bildiğiniz gibi bir dergi "Bomba" adlı seriye bağlı olarak birkaç CD-ROM vermişti ve maalesef birçok kişi bu CD-ROM'ların gazabına uğramıştı. İşte ben de bu kişilerden biriyim. Fakat benim sorum CD-ROM'daki Junkie adlı virüsle ilgili değil. Benim sorum, derginin verdiği CD-ROM'daki programlardan biri olan Lucas Arts'ın Star Wars ekran koruyucusuyla ilgili. Bu programı Windows'da çalıştırdıktan sonra Windows bir daha çalışmamaya başladı. Bunun üzerine ben de CD-ROM'u veren dergiye bir mektup yolladım. (O zamanlar sizin derginiz henüz çıkmamıştı.) Fakat hiç bir yanıt alamadım. Acaba Windows'u mu kurtarmam için bana yardımcı olur musunuz?

Yayın hayatınızda başarılar.

Mahmut Alper ER

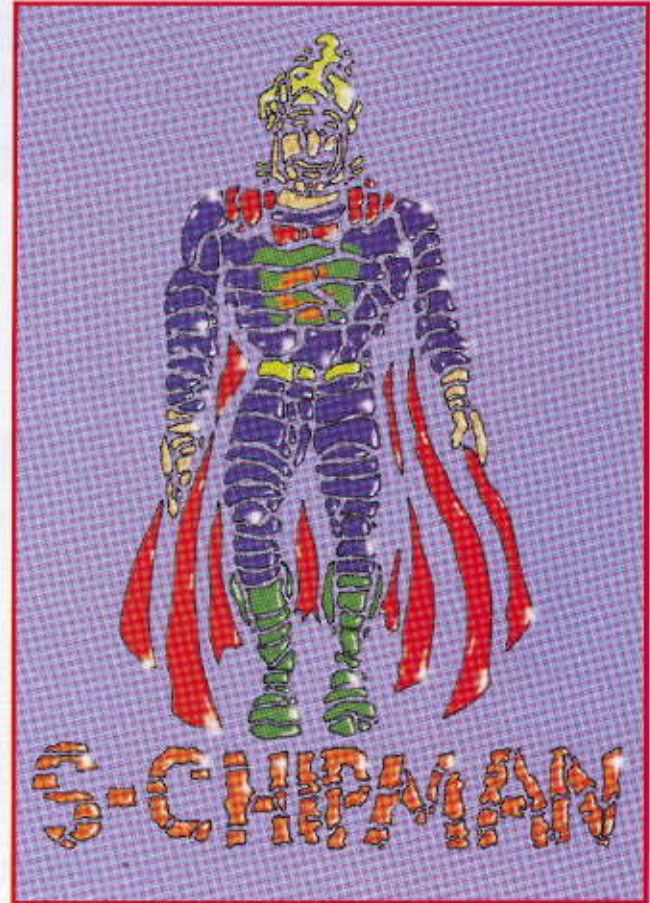
Bakırköy/İSTANBUL

CHIP - Windows'unuzun verdiği hata mesajlarını yazsaydınız daha kesin cevaplar verebilirdik. Yapabileceğiniz ise, Win.ini dosyasını bir editörle açıp içerisinde Screen Saver ile ilgili olan bölümleri silmeniz. Veya win.old gibi win.ini'nin backuplarından birini (Screen Saver'ı kurmadan evvel bir backup varsa) rename edip win.ini olarak değiştirin.

RUN PARITY ERROR

Merhaba,

Bilgisayarım arastra, tam bir programın ortasında "Run Parity Error" veriyor ve kilitleniyor. Bilgisayarımı reset etti-

ğinde ise bazen açılmıyor ve beep sesi veriyor, taa ki yeniden açınca kadar. Sizce bu neden olur? Acaba donanım ile ilgili bir problem mi?

Burak Borhan

CHIP - Bu hata mesajı bilgisayarınızın ana kartı veya hafıza modüllerinde hata olduğunun bir göstergesi. Garanti sürecinde ise değiştirmenizi öneririz.

WINDOWS 95 VE OYUNLAR

Merhaba Sayın Chip Yetkilileri,

1-Size WARCRAFT2 adlı oyunun tanıtımını gönderdim, yayınlanacak mı bilmiyorum ama yayınlanmasa da yeni oyunlar göndereceğimden emin olabilirsiniz. Ayrıca ilk sayımızdaki "Full Throttle"ın tanıtımı çok iyi olmuş, onlar

sayesinde oyunu aldım ve birtirdim.

2- Ben bilgisayarda resim çizmeyi çok seviyorum. Onun için bazen grafik programları alıyorum ama şu ana kadar hiç biri istediğim gibi çıkmadı. Aldıklarımın en iyisi 3D Studio idi. O da bana fazla karışık geldi. Bana 3 boyutlu resim ve animasyonlar yapabileceğim kullanması kolay birkaç program tavsiye edebilir misiniz?

3- Windows 95 altında GIF uzantılı dosyaları açabilmem için hangi programı kullanabiliriz?

4- Duyduğuma göre Windows 95'in gizli bir demosu varmış. Bunu çıkarabilmem için ne yapmam lazım?

5- Bir oyun CD'sini (Örneğin 500 Mb) hardiske yükleyip oradan Install'ını yapıp oradan oynatabilir miyiz? Ben

bunu Dark Forces adlı oyunda denedim ve yüklediğim dizini Fakecd programıyla D sürücüsü olarak gösterdim fakat Install'ünü yapmaya çalışınca hata verdi. Bunun başka bir yolu var mı?

Yayın hayatınızda başarılar dilerim.

Berk Akbulut

CHIP - Oyun açıklamanız elimize geçti ancak oyun biraz eskidiğinden ve başka yerlerde açıklaması yayınlandığından yayınlamadık. Shan-nara oyunu hakkında geniş açıklama ve hatta tam çözüm için yakında çıkacak olan Chip Special : Adventure oyunları kılavuzunu beklemenizi öneririz.

3d/fx programını tavsiye ederiz. ACDSee adlı Shareware program GIF ve JPG uzantılı dosyalar için en ideal çizim programı. BBS'lerden bulabilirsiniz. Bazı programlar FakeCD ile çalışmayabiliyor.

32 BIT DISK ERIŞİMİ

Sayın SuperCHIPman yetkilileri,

Geçen aylarda kendime 4x CD-ROM Sürücü ve bir Ses Kartı aldım. Install disketlerini kurduktan sonra Windows'a girdim. Ses kartı bir problem oluşturmadı ama CD-Rom sürücü Windows altında problem yarattı. 32 bit disk erişimi ile bir problem olduğunu bir mesaj ile ekrana

bildirdi. Bilgisayarımı kapatıp yeniden açtım ve Windows'u yeniden başlattım. Bu sefer 16 bit erişimini kullandım. CD-Rom sürücü canavar gibi çalışmaya başladı. Hiç bir problemle karşılaşmadım. Ben uygulamaları daha da hızlandırmak için Windows'un 32 bitte çalışmasını istiyordum. Ama olmuyor. İkisinden birini yani ya CD-Rom'u mu ya da 32 bit disk erişimini çöpe atmalıyım. İkisi ile beraber çalışmak istiyordum.

Ahmet Oğuz Erkoçak
Osmaniye / Adana

CHIP - CD-ROM'u aldığınız firmadan CD sürücüsünün yeni sürücüsünü isteyebilirsiniz. Bazı CD sürücülerinin eski versiyonları böyle problemler çıkarabiliyor.

LAZERLE İLGİLİ BİLGİ

Sayın CHIP Dergisi,

Derginizi ilgiyle izlemekteyim. İçerdiği konular ve okuyucularına yardımcı olmaya çalışması gerçekten çok güzel.

Ben Kibris'ta Doğu Akdeniz Üniversitesi (EMÜ) Electric Engineering bölümünde son sınıfta okumaktayım. Ben, sizden bir projem hakkında yardım istiyordum. Lazer dersi alıyorum ve projemin konusu Laser Printer (Lazer Yazıcıları). Ben konunun teknik yönüyle yani Lazer Printer'lerin çalışma sistemleriyle ve diğer printerlerden farkıyla ilgileniyordum. Eğer beni bu konu

hakkında bilgilendirebilirseniz çok sevinirim.

Efsun Evliyaoglu
Doğu Akdeniz Üniversitesi
Gazimagosa / KKTC

CHIP - Hızlı yanıt istediğinizi belirttiğiniz için size telefonla ulaşmaya çalıştık ancak verdiğiniz numaradan yanıt alamadık. Lazerle ilgili sizin istediğiniz kapsamda bilgi kaynağına ne yazık ki sahip değiliz. Lazer yazıcı üreten firmalardan örneğin HP gibi bu konuda bilgi isterseniz sanırım size yardımcı olacaklardır.

İNTERNET'E BAĞLANMAK İSTİYORUM

Sevgili CHIPman,

Bilgisayarım 486DX2-66 ve 8 Mb RAM'a sahibim. İnternet'e bağlanmak istiyordum. Aşağıdaki sorularımı yanıtlarsanız çok sevinirim. İnternet'in Türkiye şartlarında çok yavaş hizmet verdiğini duydum. Bu ne derece doğru? Eğer doğruysa şu an İnternet'e bağlanmam yanlış mı olur? Şu anda elimdeki memory ve işlemcim İnternet'e bağlanınca sorun yaratır mı? Upgrade yapmama ihtiyaç var mı? 14.400'lük bir modem yavaş mı kalır? Modem aldıktan sonra İnternet'e bağlanmanın yaklaşık olarak fiyatı nedir?

M. Ekin Bilici
Karşıyaka / İZMİR

CHIP - Şu anda yurt dışı hatları isteğe karşılık verecek durumda değil. TÜRKPAK devreye girdiğinde daha hızlı bağlantı sağlanacağını umuyoruz. Sisteminiz İnternet'e bağlanmak için yeterli. 14.400 modemler zaten yavaş olan İnternet hatları için ideal. Her firmanın İnternet bağlantı ücretleri farklı. Chip-Planet işbirliğiyle sağlanan İnternet hizmeti fiyatları oldukça uygun ve bu fiyatları Chip'de bulabilirsiniz.

SİLDİKLERİMİ NASIL GERİ ALABİLİRİM?

Sayın CHIP yetkilileri;

Yayın hayatınızda başarılar dileyerek sorunlarımı aktar-

mak istemekteyim.

1-Bilgisayarım Cx4860X2-66. Windows 3.11 Win'yi kullanıyorum. Geçtiğimiz günlerde, bir program grubu açtım. Kolaylık olması için bana gereken programları bu grubun içinde topladım. (File Manager,YWAV, vs) ve bu grubu yanlışlıkla sildim. Şimdi ben bu programları Undelete ile geri kazanabilir miyim? Yoksa Windows'u tekrar mı yüklemem gerekiyor. (Bu dosyaların kopyası yok.) 2-Bir CD-ROM sürücüyü bilgisayara nasıl tanıtabilirim?

3- Birkaç Shareware ve Freeware program gönderebilir misiniz? Kaç disket göndermem gerekir?)

Nurseli Fidan

CHIP - Siz program grubunu silmekle dosyaları silmiş olmadınız. Sadece bu dosyalara ulaşan simgeleri sildiniz. Tekrar bir grup açıp bu gruba program ekle seçeneğiyle istediğiniz dosyaların sabit diskteki yerini bularak ekleyebilirsiniz. CD-ROM ile beraber gelen install disketleri bu işi otomatik olarak yapar. Eğer bu disketler yoksa, CD-ROM'un sürücüsünü bulmanız ve bunu config.sys'e eklemeniz gerekiyor. Eğer modeminiz varsa bu tarz programları CHIP BBS'i arayarak elde edebilirsiniz.

Numaramız: 2813909

BİLGİSAYAR ALIRKEN...

Merhaba,

Acaba 286 işlemcili PC'de C dili kullanılabilir mi? Umarım bu sorumu yanıtsız bırakmazsınız. Bundan başka sorunların da var. Acaba nasıl bir PC almalıyım? Markaya mı önem vermeliyim yoksa sadece özellikler yeterli mi? Aynı özelliklerdeki bir markalı PC ile toplama bir bilgisayarın çok farkı olabilir mi?

Sevgilerimle,

Hasan Yasin Öztürk
Aksaray

CHIP - Eğer 286 tabanlı bir bilgisayarda çalışabilecek bir C Compiler programı bulur-

sanız program yazabilirsiniz. PC alırken markalı olup olmamasının bir önemi yoktur. Sadece markalı bilgisayarlar daha güvenli ve garantilidir.

ADI BİLİNMEYEN VE GÜLEN VİRÜS

Sevgili SuperCHIPman;

Ben derginizin liseli büyük bir hayranıyım ve derginize aboneyim. Benim bir 486 DX2-66 4MbRAM 544MbHDD bilgisayarım var ve bilgisayarım da adını bilmediğim bir virüs var. Bu virüs ortaya çıktığında ekrana "İstanbul CCC was here : HA HA HA" mesajı çıkıyor. Ben bu virüsün ne amaçlı veya nasıl bir virüs olduğunu bilmiyorum. Fakat bir arkadaşımın söylediğine göre bu virüs harddisk'i bozuyormuş. Lütfen bana bu virüs hakkında biraz bilgi ve nasıl silebileceğimi söylerseniz gerçekten sevinirim. Görüşmek üzere.

Serkan Bayram
ORDU

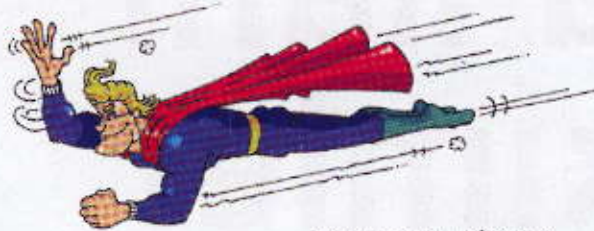
CHIP - Virüsü temizlemeniz için CHIP BBS'de bulabileceğiniz F-Prot programını tavsiye ediyoruz. Eğer program virüsü temizleyemiyorsa, Scan adlı virüs programını BBS'lerden temin edebilirsiniz.

EXCEL 5.0 KULLANIYORUM

"CHIP Emrinizde" Dikkatine!

Excel 5.0 kullanıyorum. Yaptığım hesap tablolarında sütun veya satır sonuna sum(A1:A10) vb. formül yazdığında işlem gerçekleşiyor. Bu formülü diğer hücelere kopyaladığında, tabloda rakam varsa topluyor ancak ilave rakamlar yazdığında işlem gerçekleşmiyor. Ancak formülü kopyalamadan her satır sonuna tek tek yazarsam sonuç alabiliyorum. Bunun sebebi nedir? Gazete reklamlarında görmüşsünüzdür. Casper bilgisayar Multimedia kit+6 Türkçe CD 247 dolar veriyor. Almamı önerir misiniz? Saygılarımla.

Neslihan Ocalan

CHIP - Bir satıra veya sütuna rakamlarınızı girdikten sonra, toplamı yazmak istediğiniz hücreye gelip "sum" seçeneğini seçin, daha sonra toplamak istediğiniz bölgeyi seçin. Toplam yazılacaktır. Eğer siz bu satır veya sütuna bir hücre daha eklerseniz, toplam hücrelerine yukarıda eklediğiniz sayı eklenecektir. Multimedia Kit'ten çıkan CD-Rom'un hızı 6 ise bu ürünü alabilirsiniz.

MONİTÖRÜMÜN GÖRÜNTÜSÜ BOZUK

Değerli CHIP çalışanları

Öncelikle derginizin beni nasıl etkilediğini anlamak istiyorum. Derginizi ilk sayısından itibaren takip ediyorum. Mart ayında abone oldum. Nisan sayısının 2 Nisan günü elim'e ulaşması beni çok etkiledi. Çünkü diğer abone olan arkadaşlarımdan dergileri 15-20 günden önce geliyor. Dergiyi getiren kişi öğleden önce 10.00'da kapımıza kadar gelerek dergiyi bana verdiğinde bayagi şaşırmıştım. "Ben bir şey sipariş vermedim ama bu gelen şey ne?" diye düşündüm. Paketin içinden CHIP dergisini görünce sevinçten çılgına döndüm. Hem erken gelişinden hem de içeriği yönünden. İnşallah bu tutumunuzu değiştirmeyerek diğer dergilere fark atarsınız. Arkadaşlarıma takılmadan edemedim. Çünkü onların dergilerinin gelmesine 15 gün var.)

Mayıs sayısında Internet'e değineceğinizden bahsediliyor. Internet'te 1 saat kalmamın faturası ne oluyor. Ayrıntılarıyla yazmanızı rica ediyorum. Abonelere yönelik taksitlerle yazılım ve donanım

vermenizi rica ediyorum.

Müzik CD'sini çalarken parça içinde parçalar arasında kendiliğinden atlamalar yapıyor. Bunu nasıl düzeltebilirim.

Eski Siyah-Beyaz monitörümün bir bozukluğu var. Bilgisayarı ilk açtığı zaman görüntü bozuk olarak açılıyor. Yani yatay şekilde ekran karışıyor. Bilgisayarımı servise götürmeden önce monitörü arkadaşlarımdan bilgisayarında denedim, onlarda da bozuk gösterdi. Ankara'ya servise gönderdim 10 gün sonra monitörün bir problemi olmadığı notunu düşerek geri gönderdiler. Daha sonra monitörü Giresun'da bulunan bilgisayar servislerine götürdüğümde bu sefer gözlerimle hiç bir bozukluğun olmadığını gördüm. Eve gelip tekrar baktığımda monitörüm eski bozukluğunu devam ettiriyor. Prizi topraklantı priz olarak değiştirdim bu sefer 1-2 dakika sonra bozuk olarak kalıyor ve düzeliyor. Bunun nedeni nedir? (Yeni renkli monitörde bir bozukluk olmuyor.) Neden?

Zafer Yılmaz
Giresun

CHIP - Abonelerimize dergiyi 3 büyük kentte özel dağıtım şirketleri yoluyla ulaştırıyoruz. Bu Internet erişimini aldığınız şirkete bağlı. Ama genelde sizin aradığınız numaranın normal kontur ücretlehdirmesi ve buna ek olarak saatte 3-4 \$ civarında servise ödediğiniz ücretten oluşuyor.

Abonelerimize yani Chip Club üyelerine her ay dergi-

de ve BBS'de açıklandığı gibi piyasa fiyatının altında ürünler sunuyoruz. Taksitle alımlar içinse, herhalde bu sayfaya gelene dek sürprizlerimizden haberinizi olmuştur. CD'nizin takılması ise kirlenmiş olması veya üzerinde çizik olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yapabileceğiniz tek şey bir CD temizleme seti edinip CD'lerinizi düzenli olarak temizlemeniz. Monitörünüzü görmeyen bir şey diyemeyeceğiz ancak enlatığınız üzere içinde soğuk leğim olma ihtimali var, bunun tespiti ve düzeltilmesi oldukça zor.

PC'İ GELİŞTİRDİKÇE GENİŞLEME SOKETLERİ AZALIR

Sevgili CHIP,

Ben 000780 CHIP CLUP üyeniz A. Sinan Özlem. Bir kez daha teşekkürler. Üstün derginizle olan dostluğumuzun sürekli olması dileklerimle. Öncelikle bir sorum var. PC'yi geliştirdikçe ana kart üzerindeki genişleme soketleri azalıyor. Şu an sadece iki tane kaldı. TV kartı gibi eklemelerden sonra bana genişleme imkanı kalmayacak. Bunu göz önünde tutarsak yeni bir anakart almak veya bazı kartlardan vazgeçmek kaçınılmaz gibi gözüküyor. En azından bana öyle geliyor. Bu konuda her türlü tavsiyeye ihtiyacım var. Ayrıca KLIK&PLAY yarışmasına katılmak istiyorum. Fakat bu ürün özellikle şu sıra benim gibi bir öğrenci için büyük masraf oluşturmamak. Konuyla ilgili yapabileceğiniz birşey varsa çok sevinirim.

Saygılarımla.

A. Sinan Özlem

CHIP - Öncelikle ovgüleriniz için teşekkür ediyoruz, sorularınız yanıtlarına gelince:

Eğer ana kartınızda daha fazla soket istiyorsanız fazla yapabileceğiniz bir şey yok. Daha fazla genişleme soketi olan bir ana karta geçiş yapabilirsiniz veya kart seçimi yaparken Combo tabiri edilen ve birden fazla özellik ba-

rındıran kartlar almanız. [Mesela, ses ve grafik kartının beraber olduğu kartları, kendinden ses kartlı ve grafik kartlı anakartlar gibi.] KLIK & PLAY programı yarışmaya katılmak isteyen abonelerimize ücretsiz gönderiliyor.

DOS İÇİN KİTAP

Sayın Editör;

DOS işletim Sistemi ve BASIC Programlama ile ilgili geniş ve açıklamalı (örneklili) bilgiler içeren bir kitap tavsiye edebilir misiniz?

Selman Fatih Düzce /Bolu

CHIP - MS-DOS için, ALFA yayınevinden, Yalçın Özkan tarafından yazılmış MSDOS 6.20-6.22 adlı kitabı tavsiye ediyoruz. Bu kitapta DOS komutları örneklerle ve tüm parametreleriyle ansiklopedik bir biçimde açıklanmış ve DOS ile birlikte gelen yardımcı programların kullanılması hakkında da bilgi mevcut.

WWW SAYFLARINI SAVE EDEMİYORUM

Sevgili SuperCHIPman,

Derginizin ne kadar iyi olduğu ve beğenerek okuduğu-

ma dair klasik bir giriş yapmayacağım. Zaten beğenmem oturup da sorularımı yazıp gelecek sayının çıkmasını beklemem. Eğer cevap verirseniz memnun olurum.

Sorularım: DLL dosyalarının hangi programa ait olduğunu bulmanın bir yöntemi var mı? Netscape'te bir WWW sayfasını save ederken resim kısımlarını alamyorum. Bunların yerine soru işaretli kutular oluyor. Resimler nasıl kaydedilir? 3-4 güne kadar Pentium 75 ve ana kartını alacağım. Üzerine biraz parayı artıyor. Acaba CD-Rom oyunlarındaki performansı artırmak için fazladan Ram almak daha mı iyi olur (Şu anda 8Mb) yoksa 32 bitlik S3 Trio kartını 64 bitlik ile mi değiştirmek? Ekran kartlarındaki 32/64 bit neyi ifade ediyor, ne değişiyor? Win3.1 write programını açtığınızda istediğiniz fontun seçili olması nasıl sağlanabilir? Benim için derginize abone olmak, pek evde bulunmadığımdan avantajlı olmuyor. Ama Chip Club'a üye olmak istiyorum. Mümkün mü? Saygılarımla.

Cengiz Yılmaz
Ankara

CHIP - DLL dosyaları Windows programlarının kullandığı "Dynamic Link Library"lerdir. Bu dosyaları analiz ederek hangi programda kullanıldıklarını gösteren bazı yazılımlar vardır. Bu yazılımları BBS'lerden temin edebilirsiniz. Resimler Netscape'in cache dizininde bulunuyor. Bunlar zaten otomatik olarak kaydedilmekte. Eğer sayfayı kaydettikten sonra o sayfada bulunan resimleri de sayfayı kaydettiğiniz dizine kopyalarsanız, bu sayfayı görüntülediğinizde resimlerde yüklenir. Netscape'de resimleri kaydetmenin bir başka yolu ise resmin üzerine gelip sağ butona basmaktır. Çıkan diyalog kutusunda resmi kaydet seçeneğini seçin. Windows 95'in genel performansını artırmak istiyorsanız 8 Mb bellek daha ilave

etmeniz iyi olur. Ama 64 bit Windows hızlandırıcı grafik kartı almakta hız artışında epey büyük rol oynar. Eğer oyun ağırlıklı olarak makinenizi kullanıyorsanız grafik kartınızı değiştirmeniz kaçınılmaz. Ekran kartları konusunda geniş açıklama için ekran kartı test sayfalarımızı okumanızı tavsiye ediyoruz. Write'in Default fontunu değiştirmenin imkanı yok. Word kullanıldığında bu işlemi yapmak için font kısmına girip fontu seçip, "default" kutucuğuna basmanız gerekiyor.

Abone olmayanlara Chip Club üyeliği için Chip Club sayfasına bakınız.

DİSKET TAKIM BEDELİ NEDİR?

Tüketici bölümünün dikkatine;

95 yılı Elit Bilgisayar yazılım firmasından kendi işletmemiz bünyesine uygun ticari bir yazılım satın aldık. Bununla birlikte tüm işlemlerimizi bu programla yürüttük. Ancak bir süre sonra bilgisayar programında bir arıza nedeni ile Elit Ticari Programı (ticari ismi eti-plus seri no:0028..... kullanılamaz hale geldi. Bu konudaki yardımları için Elit firmasına 15/3/96 tarihinde bilgilerimizin hepsi sözkonusu bilgisayarda kayıtlı olduğu için, acil yardım istedik. İlgili firma bize önce ilgili program disketlerinin kendilerine göndermemizi istedi ve ilgililerin istedikleri gibi 19/3/95 tarihinde kendilerine gönderdik. Bir süre kendilerinden hiç bir haber alamadık ve biz aramak zorunda kaldık. Ve ilgililer disketin tamiri için bizden Disket Takım Bedeli adı altında 3.600.000 TL aldı. Ve acil olduğunu ilgili şirkete bildirmemize ve istedikleri Disket Takım Bedelini de yatırmamıza rağmen halen program disketleri elimize ulaşmamıştır. Sorularımız: Bilgisayar yazılım piyasasında kendi ürünü olduğu halde disket takım bedeli diye bir ücretlendirme şekli var mı-

dır? Garantisi olduğu halde niçin böyle bir ücret alınmaktadır? Böyle bir firma programı kendisi ürettiği halde böylesi acil durumlar neden bu kadar vurdumduymaz olabiliyor? Türk Standartları Enstitüsü'nün bilgisayar programları konusunda ne gibi çalışmaları var?

Teşekkürler.

Mustafa Değirmenci
Mersin

CHIP - Sorunuzu çözebilmek ve sorularınızı yanıtlayabilmek için firma ile yaptığınız sözleşmedeki maddeleri bilmemiz gerekiyor. Ancak Microsoft gibi firmalar bu sorunları bedelsiz çözmektedir.

Konuyla ilgili başvurduğumuz TSE'den gelen yanıt ise şöyle: Bilgisayar Özel Daimi Komitesi 1995 yılı son çeyreğinde yeniden kurulmuş olup, ilk etapta 1996-1997 yılı iş programının hazırlanmasına başlanmış, ayrıca kamu özel kurum ve kuruluşların bilgisayar standartları konusunda ihtiyaçlarının ve önceliklerinin belirlenmesi amacıyla 103 kamu, özel kurum ve kuruluşa anket formu hazırlanarak gönderilmiştir. Mayıs ayındaki TSE Genel Kurulunda anketlere verilen cevaplar doğrultusunda hazırlanan iş programının onaylanmasını müteakip standart hazırlama çalışmalarına başlanacaktır.

BİR OMNİGO NEREDEN ALINABİLİR?

Sayın CHIP Dergisi Yetkilisine,

Derginizin Şubat sayısında Avuçiçi bilgisayarın tanıtımı vardı. (sayfa 72,73) Tanıttığınız OmniGO bilgisayarın temin edebileceğimiz bir adres, telefon veya faks ve fiyat yok.

Fax: 0 466 517 15 59

Cengiz Özen Artvin

CHIP - İlk sayılardaki bu türden eksiklerimiz için özür dileriz. OmniGO bir HP ürünüdür. HP Tel: (0.212) 224 59 25

ŞİMARMAİYİNİ!

Merhaba;

Derginizin çıkacağını önceden, bir günlük gazeteden öğrendim ve çıkacağı günü sabırsızlıkla bekledim. Piyasadaki "Kişisel Bilgisayar Dergisi" boşluğunu dolduracağına dair umutlanmışım. Beklediğim gün geldi ve CHIP çıktı. Tahmin ettiğimden çok daha fazlasını bulmuşum. Diğer dergiler gibi boş değildi ve gereksiz konuları ele almıyordu. Test, Dershane, Donanım konuları çok ilgimi çekti. Bütün uğraşlarıma rağmen eleştirecek bir şey bulamamışım. Fakat şunu merak ediyordum, programlama dilleri ve teknikleri ile ilgili yazılar yayımlayacak mısınız? Ayrıca hangi dosya uzantısının hangi programlama diliyle oluşturulduğu hakkında bilgi verirsiniz memnun olurum. Şımarıp da dergiyi boz(a)mayacağınızı nitelikte iyi günler dilerim.

Özgür Odabaşı/Van

CHIP - Övgüleriniz için teşekkürler. Programcılık konusunda ilerde özel sayılarımız olacak. Ayrıca Chip'te bu tarz yazılar yer alacak. Piyasada değişik uzantılı dosyalar yazan programlar olduğundan hepsini yayınlamamız mümkün değil.

İSTEDİĞİM ÇİZGİDE BİR DERGİ

Sayın CHIP yetkilileri;

Bildiğiniz gibi bilgisayar teknolojisi hızla değişiyor. Bununla beraber bu alanda yayın yapan dergi sayısı gün geçtikçe çoğalıyor. Ama bugün, piyasadaki bilgisayar dergilerinin hemen hepsi birbirini taklit ediyor. Sayfa düzenleri, işlenen konular, verilen reklamlar, dağıtılan hediyeler vb.. Ben de bu çarpık ortamda her ay bir dergi alıyorum fakat bu dergi her ay değişiyordu. Çünkü benim istediğim gibi bir çizgiyi yakalayabiliş, bunu devam ettirebilen dergi bu-

lamıyordum. Şimdi ise durum farklı. Gel gör ki ikinci sayınızı da okuyunca derginize abone olmaya karar verdim. Bir elektrik- elektronik mühendisliği öğrencisi olarak sizi kutlar ve yayın hayatınızda başarılar dilerim. Şimdi de biraz dergimizi eleştirelim. Gelecek sayıda nelerin yer alabileceğini bildirmanız gerçekten çok güzel. Bazı dergiler bunu devlet sırrı gibi saklıyor gibi reklam aleti olarak kullanıyorlar. (Nedense) CHIP CLUP ise hence bu sektöre örnek olabilecek bir olay. Daha da gelişmesini temenni ediyorum.

Yusuf Oruç / İSTANBUL

CHIP - Övgüleriniz için çok teşekkür ediyoruz ve programlama hakkında yazı talebi çok olduğundan bu konuda yazıların yakında başlayacağını müjdeliyoruz. Üstelik bu konuda bir de Özel sayı yayınlanacaktır.

CHIP'İN İLK SAYISINI ALMAK İSTİYORUM

Sayın CHIP yetkilileri,

Biliyorum her çıkan derginin başına gelir. "Derginizin ikinci sayısını aldım. Çok beğendim. İlk sayısını nasıl temin edebilirim" diye. İşte öyle bir durumdayım. Ben ilerde kendi bilgisayarımı kendi isteklerim doğrultusunda monte etmek istiyorum.

Bu yüzden "Sabit Diskin PC'ye Yerleştirilmesi" konusundaki yazınız çok ilgimi çekti. Yani anlayacağımız ben derginizin birinci sayısını almak istiyorum. Lütfen yardımcı olun. Ya Ankara'daki irtibat büronuza birinci sayıdan bir kaç tane gönderin. Ya da bir banka hesabı açın parayı yatırdıktan sonra derginizin birinci sayısını adresime gönderin. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Özdemir Doğan

CHIP - Chip'in eski sayılarını telefonla dergiyi arayıp isteyebilir veya bizzat gelip alabilirsiniz.

SERDAR TURGUT OLAYI HAKKINDA

Sayın Yetkili,

Windows 95 ve Linux konulu CHIP özel sayılarının mümkünse adresime gönderilmesini istiyorum.

Ayrıca belki yeri değil ama Serdar Turgut olayı hakkında da birşeyler yazmak istiyorum. İlk sayınızı aldığım da Serdar Turgut söyleşisini görünce sevindim. Donanım, DOS, Windows konularıyla sınırlı kalmayan bir bilgisayar dergisi görmek beni mutlu etti. Fakat sonraki sayılarımıza alınca oldukça şaşırdım. Doğrusu Serdar Turgut ile yapılan bir söyleşinin bu kadar tepki alacağı

aklının ucundan bile geçmezdi. Fakat ne yazık ki kendisinden farklı düşünen insanlara tahammül edemeyen okurlar da varmış.

Bir okur pornoyu vahşet olarak nitelendirmiş. Şu bir gerçek ki çağımızda insanlar porno sektörüne oldukça büyük ilgi gösteriyor. İnternet'teki seks hatlarına, porno filmlere, dergilere ve CD'lere olan ilgi bunun kanıtıdır. Tabii pornodan hoşlanmayan insanlar da olabilir. Fakat bu onlara başka insanları o konuda konuşmalarını engelleme ve küçümseme hakkı vermez.

Başka bir okur da "bilgisayar dışında her konuda fikir beyan eden" birinin yazılarını okumak için dergiye para vermeyeceğini yazıyor ve tehditkar bir ifade ile ne yapmak istediğini gözden geçirip kendisine dergisini ona göre göndermenizi istiyor. Eğer sayın okur o yazıyı doğru dürüst okumuş olsa idi konuyu bilgisayarın Serdar Turgut adlı gazetecinin yaşamındaki yeri olduğunu ve iddia ettiği gibi seks hatlarına ulaşım yollarının anlatılmadığını kolayca anlardı. Sayın okur şunu bilmeli ki bu dergi sadece kendisi için çıkmıyor. Başka yüzbinlerce okuru var ve bu dergi yaşamak için onun parasına muhtaç değil. Eğer ikiye yüz sayfalık derginin içindeki iki sayıya tahammül edemiyorsa bu kendi sorunudur ve eminim kimse ona dergiye abone olması için baskı yapmamıştır. İsteyen bu dergiyi alır, istemeyen almaz.

Korcan Kavuşan
İstanbul

CHIP - Çok teşekkürler. Eğer aboneyseniz, özel sayılarımız piyasadan daha düşük bir ücretle istediğiniz üzerine adrese gönderilebilir. Eğer değilseniz özel sayıları büyük bayi ve kitapçılardan ya da doğrudan Chip'e başvurarak alabilirsiniz. ☐

CHIP İftiharla Sunar!

EVET!**Her CHIP okuru
5 saat Internet
kullanacak.**

CHIP-PLANET işbirliğiyle sunulan Internet Erişim Servisi aracılığıyla verilecek olan bu fırsattan Internet şifrenizi aldıktan sonraki bir hafta içinde yararlanmanız gerekiyor. Hat yoğunluğunu kontrol altında tutmak ve dolayısıyla CHIP-Planet'den Internet hizmeti alan müşterilerin ve sizlerin sorunsuz kullanımını sağlamak için her hafta belli sayıda okur şifre alacaktır. Şifreler başvuru sırasına

göre verilecektir. Hafta boyunca Internet'den yararlanacak kullanıcı sayısı dolduğu zaman başvurular bir sonraki haftaya kadar bekletilecektir.

ESKİ SAYILARIMIZI ALMAK İSTEYENLER İÇİN...

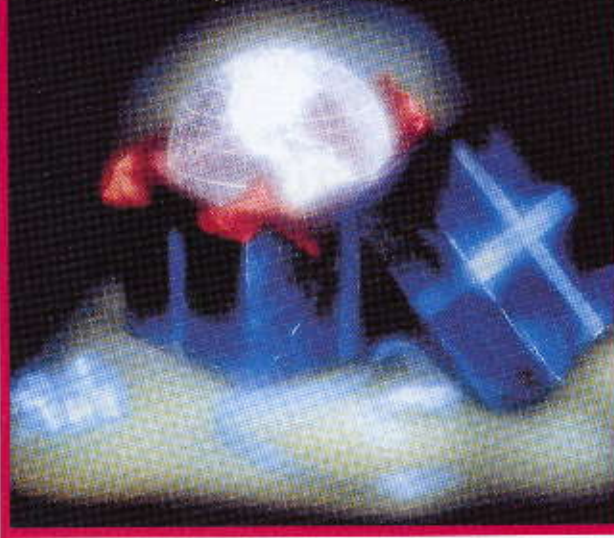
2/96, 3/96, 4/96 sayılarından edinmek isteyenler telefon ya da faksla CHIP Abone servisine başvurabilirler. Ödemelerinizi banka yoluyla ya da kredi kartıyla yapabilirsiniz. Lütfen sipariş başvurunuzda ödemeyi nasıl yaptığınızı belirtin. Banka yoluyla ödemelerde dekontu adresimize göndermeniz, kredi kartı ödemelerinde gerekli bütün bilgileri siparişinizle birlikte vermeniz gerekmektedir.

CHIP-BBS

28800 hızında çalışmaya başlayan BBS'imize 281 39 09 ve 282 80 54 numaralardan Modem bağlantısı kurarak ulaşabilirsiniz.

Eski sayıların her biri
150.000.- TL
Üçü birlikte
400.000.- TL

**CHIP, okurlarına Internet
Dünyası'nın kapısını açıyor!
Herkes 5 saat ücretsiz
Internet kullanımı**

Nasıl

Yararlanacaksınız?

Derginizin içindeki "5 Saat Internet Kampanyası" formunu eksiksiz doldurup CHIP'e posta ile yollayın. Dikkat! Formun orijinalinin elimize geçmesi gereklidir. Bu nedenle faksla yollanacak formular kabul edilmeyecektir. 5 saat kullanıma göre ayarlanmış kullanıcı ismi ve şifreniz istediğiniz yolla (telefon-faks-posta) size bildirilecektir. Unutmayın! Bu hakkınızı size bildirilen tarihten sonraki bir hafta içinde kullanmalısınız. Kullanıcı adınızı ve şifrenizi aldıktan sonra

Internet'e bağlanmak için ihtiyacınız olan programlara CHIP-BBS'den erişeceksiniz. 172. sayfa da bu programları BBS'den nasıl alacağınız ve kuracağınız açıklandı. Buradaki tarifleri izleyerek gerekli programları kurduktan sonra kullanıcı adınız ve şifrenizle Internet'de dolaşmaya başlayabilirsiniz.

CHIP dergisi İzmir temsilcisi TUNAJANS Uluslararası Tanıtım ve Fuar Hizmetleri Ltd. Sti.'nin fuar çalışmalarının yoğunlaşması ve VOGEL Yayıncılık'ın İzmir'de ayrı bir şube açması nedeniyle sürdürülen işbirliği karşılıklı olarak sona erdirilmiştir. İlgililere duyurulur.

Vogel Yayıncılık Ltd. Şti.

Abone Kampanyası

Mart ayı abone kampanyası hediye çekilişi:

• Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünden alınan iznin

tarih ve sayısı: Sayı: B.07.1.MPI.0.13.00.02/590-2785

Tarih: 19.04.1996

• Çekilişe 1 Mart-30 Mart 1996 tarihinde abone olan herkes dahil edilmektedir.

İkramiyeler:

15 adet Aztech Explorer Multimedia Kit (CD-ROM sürücü, Ses Kartı, Hoparlör)

5 adet Aztech CD-ROM Sürücü

5 adet Aztech Ses Kartı

5 adet Zoom Faks-Modem Kartı

4 adet Aztech FM Radio Kartı

• Katma Değer Vergisi hariç olmak üzere diğer vergi, yasal yükümlülük ve harcamalar iştirakçilere aittir.

• Çekiliş 20.4.1996 tarihinde Milli Piyango İdaresi ve Noter huzurunda yapılmıştır.

• Kazanan iştirakçiler 27 Nisan 1996 tarihinde 5/96 sayılı Chip dergisiyle duyurulmuştur. • Kazananlara hediyelerinin en son teslim tarihi 11 Mayıs 1996, yedekler için 26 Mayıs 1996'dır. • Belirtilen süre içinde alınmayan ikramiyeler yedeklik sırasına göre müracaat eden yedeklere teslim edilecektir. • Belirtilen sürelerde ikramiyelerini almayan asıl ya da yedek katılımcılar haklarını kaybederler.

Kazanan okurlarımızın isimleri dergiyle birlikte verilen abone formunun arka yüzünde yer almaktadır

Bundan sonraki abone kampanyası Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz aylarını kapsayacaktır. Bu kampanyada da abonelerimiz ses kartları, CD-ROM sürücüler, faks-modem kartları kazanacaktır. Kampanya ödülleri Temmuz ayında açıklanacaktır.

Nasıl Abone Olacaksınız?

Dergi abonelik ücretini peşin ödeyebileceğiniz gibi **TAKSİTLE** de ödeyebilirsiniz.

Ödemeleri adresinizde yapmanız da mümkün.

Ödemeyi banka havalesi ile yapacaksınız:

Osmanlı Bankası veya Yapı Kredi Bankası şubelerinden havale masrafı ödemeden havale yapabilirsiniz. Bulduğunuz yörede bu iki bankanın şubesi yoksa herhangi bir banka şubesinden EFT (Elektronik Fon Transferi) sistemi ile sadece EFT masrafı ödeyerek yapabilirsiniz. Havale masrafı konusunda sorun yaşarsanız hesabın bulunduğu şubelere başvurabilirsiniz.

Osmanlı Bankası Levent Şubesi

Tel: 0.212.264 14 72 - 269 52 93

Yapı Kredi Bankası Oto Sanayi Şubesi

Tel: 0.212.264 13 83 - 264 13 84

Dekontu ve abone formunu 20.5.1996 tarihinde elimizde olacak şekilde faks ya da posta ile gönderebilirsiniz.

Ödemeyi kredi kartı ile yapacaksınız:

Yalnızca peşin abone için geçerli olduğunu unutmayın.

Abone formunda kredi kartımızla ilgili bilgileri de doldurduktan sonra en geç 20.5.1996 tarihinde elimizde olacak şekilde faks ya da postayla gönderin.

Ödemeyi kendi adresinizde yapacaksınız:

Bu olanak yalnızca İstanbul, Ankara ve İzmir kentinde yaşayanlar için geçerli. Aboneliğinizin başlaması için bize telefonla bilgi vermeniz yeterli. Siz sadece derginizi teslim etmek için gelen

kişiye doldurduğunuz abone formunu ve peşin abonelik ücretini bir makbuz karşılığında vereceksiniz. Kredi kartıyla ödeyecekseniz yalnızca abone formunu teslim etmeniz yeterli.

Taksitle ödeme durumunda ikinci ve üçüncü taksitlere ait banka dekontlarının en geç son ödeme tarihinden 5 gün sonra elimizde olması gerekmektedir. Aksi takdirde aboneliğinizin iptal edileceğini üzülerek bildiririz.

ANKET HAKKINDA...

Şubat ve Mart sayıları anket katılımcıları hediye çekilişi:

Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünden alınan iznin tarih ve sayısı:

Sayı: B.07.1.MPI.0.13.00.02/260-1350

Tarih: 26.02.1996

• Çekilişe Şubat 96 ve Mart 96 sayılarında yayınlanan ve 30 Mart 1996 tarihine kadar Chip Dergisi'ne ulaştıran herkes katılmaktadır.

İkramiyeler:

2 adet Facit Lazer Yazıcı

2 adet Aztech CD-ROM Sürücü

2 adet Aztech Ses Kartı + Hoparlör + Mikrofon

20 adet Hoparlör

Katma Değer Vergisi hariç olmak üzere diğer vergi, yasal yükümlülük ve harcamalar iştirakçilere aittir.

• Çekiliş 20.4.1996 tarihinde Milli Piyango İdaresi ve Noter huzurunda yapılmıştır.

• Kazanan iştirakçiler 27 Nisan 1996 tarihinde 5/96 sayılı Chip dergisiyle duyurulmuştur.

• Kazananlara hediyelerinin en son teslim tarihi 11 Mayıs 1996, yedekler için 26 Mayıs 1996'dır.

• Belirtilen süre içinde alınmayan ikramiyeler yedeklik sırasına göre müracaat eden yedeklere teslim edilecektir. • Belirtilen sürelerde ikramiyelerini almayan asıl ya da yedek katılımcılar haklarını kaybederler.

Kazanan okurlarımızın isimleri dergiyle birlikte verilen "5 Saat İnternet" kampanyası formunun arka yüzünde yer almaktadır.

CHIP Club Üyelerine Bilgisayar Kampanyası!

Chip okurlarına hizmet amacıyla kurulan Chip Club bilgisayar almak, bilgisayarınızı upgradeniz olanları seçerek eldeki bilgisayarınızı upgrade edin.

yenilemek isteyen üyeleri için bir kampanya hazırlandı. Kampanya, uygun fiyatlar ve şartlarla her türlü bilgisayar parçası ve Pentium 75 işlemcili bilgisayarları kapsamakta.

İsterseniz listedeki ürünlerden ihtiyacı-

8 ay ödeme, 4. ayda teslim

Taksitli bilgisayar kampanyası

Pentium 75

8 MB Ram

850 MB sabit disk

1 MB PCI ekran kartı

0.28, 14 inç ekran

3 1/2 disket sürücü

Türkçe Q Klavye, mouse

DOS 6.3 ve Windows 3.11

İsterseniz ihtiyacınıza göre seçeceğiniz ürünleri birleştirip kendi bilgisayarınızı kendiniz yapın.

İsterseniz Pentium 75 işlemcili bilgisayarı uygun taksitlerle ve kısa sürede alın.

Bu konfigürasyonda bir bilgisayara sahip olmak için yalnızca 8 ay ödeme yapacak ve bilgisayarınızı 4. ayda teslim alacaksınız. Her ay 140 \$ ödeyerek ve kısa zamanda bilgisayarınıza kavuşabileceksiniz.

Üstelik SuperCHIPMan desteğiyle...

KAMPANYA SARTLARI:

* Taksitli bilgisayar teslimatı Ankara, İstanbul ve İzmir Vogel Yayınlık bürolarından yapılacaktır. Bilgisayarınızı teslim almak istediğiniz kenti "CHIP Club Bilgisayar Kampanyası Sipariş Formu"nda bildirin.

* Listedeki ürünlerden seçtiğiniz yaparsanız siparişleriniz adresinize yollanacaktır. Ancak posta ya da kargo masrafları size aittir. Ürünleri sipariş formuna yazarken herhangi bir karışıklığa sebebiyet vermemek için lütfen kodlarını yazmayı unutmayın.

* Bilgisayar Kampanyası ödemelerinin \$ olarak yapılması gerekmektedir. Bu kampanya ödemeleri için \$ hesabımız aşağıdadır:
Osmanlı Bankası
Lavant Şubesi Hesap No:
337655-354

Anakart-CPU

BO1	Intel DX4/100, 486 VIP 256 kb, Vesa I/O Controller	195 \$
BO2	Pentium 75, Pentium 256 kb I/O	280 \$
BO3	Pentium 100, Pentium 256 kb I/O	405 \$
BO4	Pentium 120, Pentium 256 kb I/O	480 \$
BO5	SCSI I/O Controller	255 \$

RAM (*)

RO1	4 MB 72 pin	70 \$
RO2	8 MB 72 pin	142 \$

Sabit Disk

DO1	850 MB IDE	230 \$
DO2	1.0GB IDE	255 \$
DO3	1.2 GB IDE	280 \$
DO4	1.0 GB SCSI	310 \$

Ekran Kartı

EO1	1 MB PCI	80 \$
EO2	1 MB PCI	115 \$
EO3	1 MB DRAM Upgrade	56 \$

Monitör

MO1	14 " 0.28 ekran	260 \$
MO2	15 " ekran	440 \$
MO3	17 " ekran	865 \$

Diğer

OD1	Mini tower kasa	41 \$
OD2	Q Klavye Türkçe	11 \$
OD3	3.5" disket sürücü	28 \$
OD4	486 CPU Fan	8 \$
OD5	Pentium CPU Fan	12 \$

* İlgili ürünlerden en fazla üçer adet, diğerlerinden yalnızca birer adet sipariş verilebilir. Fiyatlara KDV dahildir.

Bilgisayar Kampanyası dışında da diğer Chip Club ürünlerinin satışı çeşitleri artarak sürüyor.

CHIP Club üyeleri bu ay da sunulan ürünleri çok ucuza alacaklar!

Bu sayfada yayınlanan ürünlerden istediklerinizi "CHIP CLUB Ürün Sipariş Formu'na" yazarak CHIP Club'e yollayın.

Ürün bedelini banka havalesi ya da kredi kartıyla ödeyebilirsiniz. Bedeli elimize geçtiği andan itibaren 10 gün içinde teslim alacaksınız.

Her CHIP Club üyesi, her ürününden yalnızca birer adet

sipariş verebilir.

Kar amacı güdülmeyen için ürünleri piyasa fiyatlarının çok altında alabileceksiniz. Ödemeniz gereken yalnızca **ürün bedeli ve posta ya da kargo masrafları.**

Mayıs ayı içinde Chip Club'a yeni ürünler dahil edilirse Chip Club üyelerine postalanacak bir bültenle duyurulacaktır.

CHIP Club okurlarına hizmet amacıyla kurulmuştur.

CHIPCLUB'DA BU AY...

	CHIP Club fiyatı	Perakende fiyatı
Yazılım		
Logo Futbol	2,760,000 TL	2,800,000+KDV
Logo Tangram	1,150,000 TL	1,200,000+KDV
Moonster Windows için		
Kelime İşlem	7,250,000 TL	99 \$ + KDV
CHIP Club fiyatlarına % 15 KDV dahildir.		
Bilgisayar Aksesuarları		
CD-ROM Temizleyici	800,000.- TL	
Mouse	490,000.- TL	
3.5 inçlik disket kutusu (20'lik)	150,000.- TL	
3.5 inçlik disket kutusu (50'lik)	270,000.- TL	
Disket sürücü kiti	400,000.- TL	
Taşınabilir CD Kutusu (10'luk)	690,000.- TL	
CD Rafı (20'lik)	450,000.- TL	
CD Rafı (40'lik)	1,000,000.- TL	

Bu ürünler ve fiyatlar yalnızca 26 Mayıs 1996'ya kadar geçerlidir. Sipariş formlarının en geç 30 Mayıs 1996'da elimizde olması

	CHIP Club fiyatı	Perakende fiyatı
Multimedia Ürünleri		
Kit: 4 hızlı CD-ROM Sürücü		
16 bit ses kartı	8,750,000.- TL	
Kitaplar		
Pusula Yayıncılık		
Kim Korkar Hein Bilgisayardan	400,000.- TL	550,000.- TL
Kim Korkar Windows'dan	650,000.- TL	850,000.- TL
Acil Susam Acil: Bilgisayar	1,000,000.- TL	1,250,000.- TL
Kim Korkar Excel'den	550,000.- TL	750,000.- TL
Kim Korkar Unix'den	550,000.- TL	750,000.- TL
Kim Korkar Network'den	375,000.- TL	500,000.- TL
Acil Susam Acil: Excel	1,000,000.- TL	1,250,000.- TL
Literatür Kitabevi		
World Wide Web Adres Rehberi		
CD-ROM'la birlikte	1,550,000.- TL	1,750,000.- TL

gerekmektedir. Fiyatlara KDV dahildir. Posta ya da kargo masrafı dahil değildir.

Ayrıca Chip Club üyeleri kartlarını gösterdikleri takdirde:

- Literatür Kitabevi'nden her üründe %10 indirim alacaklar. Literatür Kitabevi, Beyoğlu
- Bil-merk Bilgisayar ve Eğitim Hizmetleri A.Ş. Microsoft Eğitimleri'nden %10 indirim alacaklar. Bil-merk Tel: 0.212.230 48 49

CHIP-Club

Sülün Sokak No. 22/1,
Levent 80620 İstanbul
Tel: (0 212) 283 42 44
Faks: (0 212) 269 50 21
Banka Hesap Numaraları:
Osmanlı Bankası
Levent Şubesi Hesap No:
337655-351
Yapı Kredi Bankası Oto
Sanayi Şubesi Hesap No:
1002808-4

Internet'e Erişimde
İyi Hizmet ve 24 Saat Destek

CHIP-Planet Internet Erişim Hizmeti

NASIL BAŞVURACAKSINIZ?

Derginizle birlikte verilecek Başvuru Formunu doldurup belirtilen adres veya faksa yollayın. Verdiğiniz bilgiler doğrultusunda sizinle irtibata geçildikten sonra Internet bağlantınız sağlanacaktır.

Istanbul içindeki üyelere:

Üyelğin başlamasıyla birlikte CHIP-PLANET teknik destek ekibi evinizde/büronuzda bağlantı için gerekli programları ücretsiz olarak bilgisayarınıza yükler.

Istanbul dışındaki üyelere: Disket seti ve gerekli dokümanlar adresinize ücretsiz olarak postalanır.

Üyelığınız sırasında Internet'e erişimle ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda 24 saat boyunca destek alabileceksiniz.

KİŞİSEL ERİŞİMLER

SLIP/PPP erişim olanakları,
E-Mail alma/yollama olanakları,
UNIX Shell Hesabı (2 Mb disk alanı),
Kendi WEB sayfanızı ücretsiz yaratma olanakları,
24 saat ücretsiz teknik danışmanlık hizmeti.

Giriş ücreti: 30 Dolar

Aylık: 23 Dolar (30 saat kullanım)

Ekstra saat ücreti: 1.7 Dolar (30

saatin üzerinde kullanım için)

CHIP Club üyeleri için ayrıcalıklı ücretler:

Giriş ücreti: 20 Dolar

Aylık: 23 Dolar (40 saat kullanım)

Ekstra saat ücreti: 1.7 Dolar (40 saatin üzerinde kullanım için)

TİCARİ/KAMU KURULUŞLAR

SLIP/PPP erişim olanakları,
E-Mail alma/yollama olanakları,
UNIX Shell Hesabı (2 Mb disk alanı),

24 saat ücretsiz teknik danışmanlık hizmeti.

Giriş ücreti: 75 Dolar

Aylık: 150 Dolar (200 saat kullanım)

Ekstra saat ücreti: 2.5 Dolar (200

saatin üzerinde kullanım için)

Alternatif ödeme fırsatları, dilediğiniz takdirde peşin ödeme, avantajlarından yararlanabilirsiniz.

ŞAHİSLAR

6 ay peşin: 120 Dolar (Her ay 30 saat kullanım)

12 ay peşin: 200 Dolar (Her ay 30 saat kullanım)

KURULUŞLAR

6 ay peşin: 800 Dolar (Her ay 200 saat kullanım)

12 ay peşin: 1400 Dolar (Her ay 200 saat kullanım)

Ekstra saat bedelleri aylık olarak tahsil edilir.

HP Scanner 3p. Çok temiz,
yeni
Tel:(0.216) 349 25 10

IBM 486 Çok az kullanılmış
Notebook
Tel:(0.216) 349 25 10

Sahibinden 486-SX 25 4Mb
Ram 85Mb HDD 1Mb VGA
0.28 Ekran 16 BIT
CREATIVE ses kartı mouse
850S
Tel:(0.422) 321 46 38
Malatya

AMIGA 3000 veya 4000
arıyorum.
Tel:(0.232)545 31 01 Levent

Satılık PC Magazine Türkiye-
İlk 25 sayı (Aralık 93-Aralık
95) Oyun ekleriyle birlikte.
Tamamı 750.000 Lira
Tel:(0.216) 341 14 66-67
(216)

CD ROM'da 6000 adet erotik
*GIF 49S
1.4 HD'de Adedi 2S
Tel:(0.212) 227 22 83

Sahibinden hiç
kullanılmamış 286 PC, 1Mb
RAM, 1.2 ve 1.44 Mb
sürücü, Hercules
Monochrome
monitör, Mini Tower
kasa, 200S
Fettah Koşar
Tel:(0.216) 394 18 08

Sahibinden hiç
kullanılmamış Monochrome
monitörler+Hercules ekran

kartları, ikisi beraber 30\$
Tel:(0.216) 394 16 06
İSTANBUL

Sahibinden kullanılmış 486
veya Pentiumlar alınır
satılır. 4 Mb RAM 850-
540 Mb hard disk
olanlar tercih
edilir.
Tel: Gündüz
(0.352) 22271 74
Akşam (0.352) 231 97
66

TÜBİTAK'ın Bilim ve Teknik
Dergisi 1-27 ciltlerini 15
milyona satıyorum.
Tel:(0.372) 266 31 61 - (0.372)
252 02 46 (iş)

Sound Blaster 16 PNP ses
kartı 100S
Tel:(0.312) 213 28 86

Uygun ücretle WWW sayfası
hazırlanır.
www url:
http://bornova.ege.edu.tr/~eu
nal
e-mail: eunal@bornova.
ege.edu.tr

Sahibinden Macintosh
Classic + Stylewriter
Printer
800S
Tel:(0.321) 431 76 55

Sahibinden satılık
486DX4-100 bilgisayar
aranıyor. (Manisa civarında
olması rica olunur.)
Tel:(0.236) 231 05 54 (Saat
2'den sonra)
Melih Aktarakçı

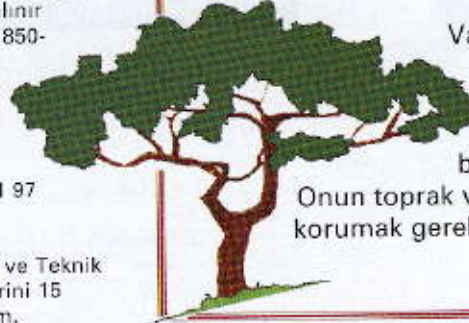
Bilgisayar kullanan
sağlıkçılar haberleşelim ve
deneyimlerimizi
aktaralım.
Tel:(0.212) 572 61 22
Dr. Mustafa Süttaş

Temiz kullanılmış
Notebook arıyorum.
286-386 Mono 40-60
Mb Hard Diskli
Dr. Erdoğan
Tel: (0.258) 538 50 10

IBM 755 CD Laptop. 486
DX4/100 8Mb 540HDD 10.4"
Aktif Matrix
TFT Dahili CD-ROM
mikrofon stereo hoparlörler,
faks modem. Ayrıca HP 340
Portable Printer
Cengiz Güzel
Tel:(0.312) 504 39 67

Sahibinden satılık 486DX280

Türkiye için ağaç dik yeşili koru!

Vatanı sevmek sadece
onun bayrağını
sevmekle, elinde
silah nöbet
beklemekle olmaz.
Onun toprak ve bitki örtüsünü de
korumak gerekir.

Yaşar Uslu

4Mb 60 nsRAM 100 MB HD
SOUND VISION 16GOLD
VESA L.BUS
MonoVGA 4X CD-ROM az
kullanılmış 600S
Ali Demirkan
Tel:(0.216) 366 78 10

IBM Pentium
Multimedia PC
almak istiyorum.
Fikret Günaydın
Tel:(0.362) 821 25 97

Sorunlarınıza ideal çözümler
eğitim , satış, teknik servis,
danışmanlık, tasarım.
İsmetpaşa Mah. 12. Sok.
Yıldız İşhanı Telefaks:(0.344)
212 13 83
Kahramanmaraş

Ponçık BBS
DOS, Windows, OS/2,
Games, Internet, Turknet,
Peacenet, Sciencenet, Over
2000 Adult Files!!!
Data:(0.216) 302 77 43 Call
now!

Sahibinden Performa 630
8x500 Mb, CD-ROM, garanti
kapsamında çok uygun
fiyatla Tel:(0.532) 241
55 15

İsteğe bağlı
program yazılır.
Borland C++,QBasic
7.1 ve Visual Basic ile
DOS, Windows, Win95
platformlarında ticari,
Utility, demo programları.
Not bırakın.
Tel:(0.232) 388 83 82

Sahibinden yeni Motorola
Flare cep telefonumu (hat
dahil) 486 Dx tabanlı PC ile
takas etmek istiyorum
Tel iş: (0.216) 451 05 39
(4 hat)
(Ev) (0.542) 453 48 35

Bilgisayarı olanlara ek gelir
imkanı! On dolara satın
alacağınız reklam disketini
çoğaltarak milyarlar
kazanabilirsiniz. Ödemeli
isteme adresi:
Pk:12 Isparta

Mediavision Midi
kit, çok az
kullanılmış. (Ses kartı
ile org v.b. aletleri
bağlayıp müzik
yapabilmek için.) Tel:
Akşam (0.216) 335 02 03

Macintosh Powerbook 160
10/120 1200 USD. ve Apple
Laser NT 400 USD
Tel:(0.212) 285 34 66
Akşam-(0.216) 369 04 09

Windows için İng.-Türkçe
sözlük Key To English
Melody Software Group'tan
10\$'a ödemeli
Pk.33 Etimesgut 06791
Ankara Tel-Faks:(0.312) 280
55 09

Sahibinden 386DX-40, 4Mb
- RAM, 170 Mb HD, SBPRO
ses kartı, Sony tek hızlı CD-
ROM,
14 "028 renkli monitör, 350S
Oğuzhan/İstanbul
Tel:(0.212) 559 11 47

Sahibinden 386X40 4 MB
RAM 028 EKTRAN 112 MB
HDD 1.44 sürücü ayrıca
kullanabileceğiniz
programlar.
Mustafa Başpırmak
Tel:(0.312)362 05 55

Spot BBS

Her Şey Bedava
Bekliyoruz
90 414 3121742
Şanlıurfa

BİM BİLGİSAYAR

Satış sonrası tam
destek almak
istiyorsanız
BİM BİLGİSAYAR
seçiniz. 14 yıllık
tecrübemizle ve
referanslarımızla
satışta, eğitimde,
bakımda, onarımda
tekiz.
Tel:(0.326) 214 65 43

Internet Dedikleri...

Henüz Internet'e bulaşmamış olan okurlar, bu yazıda, bu dünya çapındaki bilgisayar ağının kullanım olanakları, işleyiş tarzı ve pratik yararları üzerine genel bir görüş edinecek ve en önemli soruların cevaplarını bulacaklar.

Internet bir zamandan beri "bilgi otobanı" ya da "veri otobanı" sloganlarıyla herkesin ağızda. Peki bu ışıltılı kavramlar tam olarak neyi ifade ediyorlar?

Internet, bilgi çağının en anlamlı teknik ve toplumsal kazanımlarından biri. Tüm dünyada iki milyondan fazla Server'ı birbirine bağlıyor ve böylece olağanüstü büyük bir WAN (Wide Area Network) oluşturuyor. Harita Internet'in ve bağlantı makineleri (Gateways) üzerinden e-

rişilebilen ağların yaygınlık düzeyi hakkında genel bir bakış sağlıyor. Toplam yaklaşık 160 ülke bu ağına bağlanmış durumda, özellikle de tüm sanayileşmiş ülkeler ve Batı Avrupa (yakın zamana kadar çatışmaların sürdüğü Balkan bölgesi hariç).

Internet de her bilgisayar ağı gibi kaynakların ortak kullanımını sağlıyor. Bu kaynaklar, bilgisayarla kapsanabilecek bilgilerin tümü anlamına geliyor. Ayrıca abone olan kullanıcılar arasında haberleşmeye de o-

lanak veriyor.

Bu nedenle Internet'i dünya üzerinde her ulustan, ırktan ve kültürden yaklaşık 40 milyon insanın bağlantısı olarak niteleyebiliriz. Her katılımcı farklı tecrübeler ve ilgi alanlarına sahip, bu da Internet'in yararını ve çekiciliğini sağlayan çok yönlülük özelliği.

INTERNET'İ KİM KULLANABİLİR?

Günümüzde Internet artık yalnızca bilgisayar meraklıları tarafından işgal edilmiyor, gerçekten her eğitim düzeyinden ve her yaş grubundan farklı insanların ilgisini çekiyor. Bu açıdan yararlanmak mümkün, aktif kullanıcıların çoğu olaya her iki ba-

kiş açısından da yaklaşıyorlar. Mesleki kullanım daha okul sıralarından (örneğin bir odevin hazırlanması) başlayabiliyor. Üniversitelerde ise Internet'le uğraşmak gündelik hayatın bir parçası artık. Bilimsel araştırmalar, ihtisas haberleşmeleri ve yayımların yaygınlaştırılması başlıca kullanım alanları.

Bilimsel olmayan meslek grupları da giderek Internet'e önem vermeye başlıyorlar. Örneğin zaman harcamadan tüm dünyadaki borsalarda meydana gelen kur değişikliklerini öğrenebilen bir borsa uzmanı ya da kapsamlı bir botanik Online-veri bankasında seyrek bulunan bir bitkinin üretimi için tavsiyeler bulabilen bir bahçıvanı düşünün.

Internet, bir şekilde bilgisayarla uğraşan herkese ölçülemez boyutlarda bir yazılım ve her türden bilgiyle dolu bir hazine sunuyor.

Aynı şekilde Internet'in kişisel kullanımı için de herhangi bir sınırlama yok. Olası tüm hobiler, spor türleri, televizyon serileri, müzik (klasikten Underground'a kadar) vb. tartışma sayfalarında içeriliyor. Ayrıca toplumsal ve politik konular da tartışılıyor. Diğer katılımcılarla online eski ya da yeni oyunlar oynanabiliyor, örneğin birbirini tanımayan yüzlerce kişi (çoğunlukla çok yönlü ve karmaşık olan) macera oyunlarında yarışabiliyorlar (MUD = Multi-User Dungeon).

INTERNET NELER SUNUYOR?

Değişik hizmet olanakları iyi kullanılabildiği takdirde, Internet aynı anda dünyanın en kapsamlı sözlüğüne, dev bir yazılım kütüphanesine ve 40 milyon potansiyel partnerle akla gelen tüm alanlarda ilişki kurulabilen bir ilişki borsasına dönüşebiliyor.

Internet'in sağladığı hizmetlerin en önemlileri "Bir Bakışta Internet" sayfasında ayrıntılı olarak yer almaktadır.

INTERNET NASIL ÖRGÜTLENDİ?

Aslında Internet ticari olmayan, bağımsız bilgisayar ağlarının tüm dünyayı kapsayan biçimde örnek olarak

oluşturdıkları bir yapı. Gerek teknik gerekse örgütlenme açısından çok sayıda küçük bilgisayar ağlarının birbirine bağlanmasıyla gelişti. Bu nedenle merkezi bir yönetiminin olmaması anlaşılabilir. Tüm bileşenleri birbirlerinden bağımsız olarak örgütlenmiş ve bunlar da her çeşit (PC, Unix-Workstation, Macintosh, Amiga...) bilgisayardan oluşabilen başka ağlara dallanabiliyorlar.

Her isteyen aktif ya da pasif olarak Internet'e katılabilir. Kimse makinesindeki kaynakları diğerlerinin kullanımına sunmaya zorlanamaz. Buna rağmen milyonlarca kişi özgürce zamanlarını, sabit disklerini ve bilgisayarlarının çalışma sürelerini diğer katılımcıların kullanımına sunuyorlar. Bu çok yönlü katkıların toplamı olarak, herkesin yararlanabileceği inanılmaz boyutlarda bir bilgi arzı meydana geliyor.

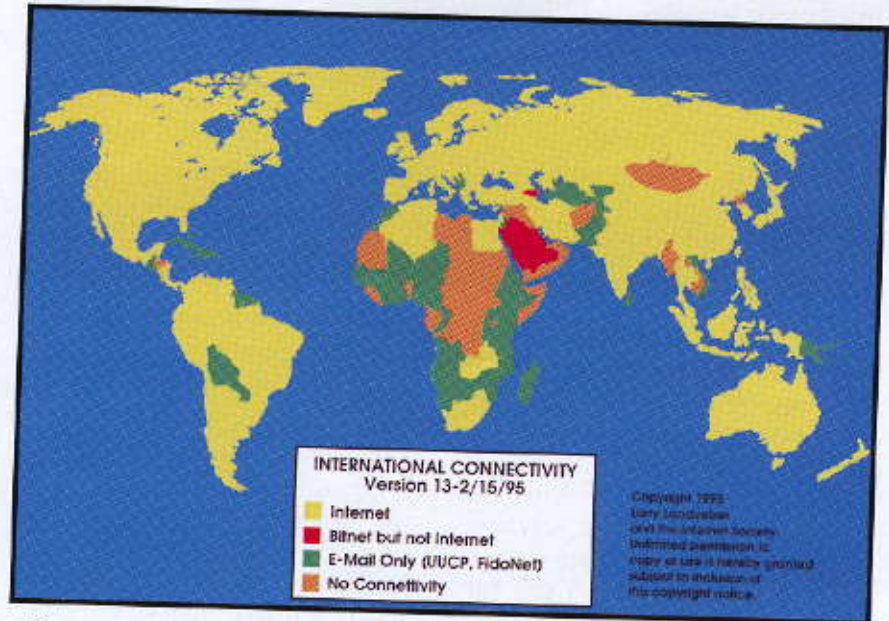
INTERNET NASIL ÇALIŞIYOR?

Internet kullanımları prensip olarak Client-Server modeline dayanırlar. Bir Client (ya metne dayalı bir program ya da grafik yüzeyli bir Browser) yardımıyla Server'lardan veriler sorulur ve böylece bunların hizmeti talep edilir. Client ve Server arasındaki iletişimi mümkün kılabilmek için veri değiş tokuşu hakkında ortak kurallar izlemek gerekir. Bu da pro-

tokol olarak adlandırılır.

TCP/IP, bilgisayarlarla bilgisayar ağlarının bağlanmalarına ilişkin 100'den fazla protokolün toplamıdır. Internet'te FTP (File Transfer Protocol) ve SMTP (Simple Mail Transfer Protocol) gibi doğrudan gerçekleştirilen hizmetlerin yanısıra HTTP (HyperText Transfer Protocol) gibi daha genel protokolleri kapsar. TCP/IP adı, iki ana protokol olan TCP (Transmission Control Protocol) ve IP (Internet Protocol)'den kaynaklanmaktadır.

Internet'te yer alan bir sürü makinenin birine erişebilmek için, o makinenin IP adresinin bilinmesi gerekir. Bu adres dört alana bölünmüş (0'dan 255'e kadarki sayılardan) 32-bitlik bir sayıdan oluşmaktadır. Örneğin 145.157.50.42. Bu dört alanın her biri belirli bir adres bilgisini (normal postada sokak ya da posta kodu, şehir ve ülkeden oluştuğu gibi) içermektedir. Tabii ki her Host'un (Internet'e bağlanmış makine) kendine özgü bir IP adresi vardır. Pek hoş olmayan bu sistemi kullanıcıya daha sempatik gelecek şekle dönüştürülmesi, TCP/IP hizmetlerinden biri olan, DNS (Domain Name System) yardımıyla gerçekleşir. Bu sistem IP adresleriyle örneğin rummelplatz.uni.mannheim.de gibi isimler arasındaki düzenlemeyi yapar.

Ağların yaygınlık düzeyi hakkında genel bir bakış.

arak özellikle Amerika'da kullanı-
lan şu kısaltmalar geçerlidir:

- com** : ticari kuruluşlar (firmalar...)
- edu** : eğitim kurumları
(üniversiteler...)
- gov** : idari makamlar (government)
- mil** : askeri kuruluşlar
- net** : bilgisayar ağı işleticisi,
service provider
- org** : diğer organizasyonlar

INTERNET'E NASIL KATILINIYOR?

Internet'in bağlanan kullanıcılardan ücret tahsil edebilecek bir sahibi olmadığından, her kısmi ağ yalnızca teknik ve yönetsel olarak değil finansal olarak da özerk. Her yerel, bölgesel ya da ülkesel kuruluş ağı kendine ait bölümünün masraflarını, bu masraflar daha yüksek bir makam tarafından üstlenilmediği takdirde, karşılıyor. Örneğin çoğu üniversite, tüm öğrencilerinin ve bilimsel görevlilerinin Internet'ten ücret ödemediği yararlanabilmeleri için, kendi kampüs alanlarına ilişkin görüşü anlaşmalar yapmış durumdadır.

Özel kullanıcılar Internet'i kullanmaları karşılığında kural olarak bölgeler üstü kuruluşlar tarafından oluşturulan yerel Internet Service Provider'a ödeme yaparlar. Yani Internet'e giriş hakkını alabilmek için önce bu tür yerel bir Provider'la anlaşma yapmak ve böylece onun kısmi ağına bağlanmak gerekir. Bu seçimi yaparken verimlilik ya da fiyatlar konusunda farklılıklar gösteren seçeneklerle karşılaşılabilir. Seçeneklerden biri şu anda okuduğunuz derginin iştirakiyle hizmete giren CHIP-Planet Internet hizmeti. Ayrıntılı bilgiyi sf. 124'de bulabilirsiniz.

Eğer kullanıcı kendi makinesini (olabildiğince hızlı) bir modem üzerinden bir seçmeli bağlantıyla Internet'e bağlarsa, TCP/IP'nin tüm olanaklarını kullanabilir. Böylece makine kendi IP adresini verir ve giden ve gelen tüm verileri kendisi yönetir. TCP/IP'ye uyumlu tüm kullanımlar normal bir telefon hattı üzerinden işletilebildiği için, Host'un PPP- ya da SLIP-yazılımıyla donatıl-

Bereket versin, Internet adreslerinin verilmesi sırasında çoğunlukla 32-bitlik sayı yerine (çok daha kolay akılda tutulabilecek) DNS versiyonu kullanılabiliyor. Bu tarz adreslemede çoğunlukla makinenin adı (örnekte "Rummelpatz"), bulunduğu yer (örnekte "Mannheim Üniversitesi") ve ülke (Almanya için Deutschland'ın kısaltması olan "de") okunabiliyor. Standartlaştırılmış o-

lan kısım yalnızca en sağda bulunan kısım (Top Level Domain'de). Burada ya bir devleti simgeleyen iki harflik ya da bir organizasyon biçimini simgeleyen üç harflik bir kısaltma yer alıyor. Ülke kısaltmalarına örnek olarak "at" (Avusturya), "ch" (İsviçre), "de" (Almanya), "nl" (Hollanda) "tr" (Türkiye) ve "uk" (Büyük Britanya) sayılabilir.

Organizasyon biçimleriyle ilgili o-

miş olması gerekir. Burada adı geçen PPP (Point-to-Point Protocol), eski olmasına rağmen hala çok yaygın kullanılan SLIP'ten (Serial Line Internet Protocol) nöbeti devralan modern protokol.

Eğer kullanıcı kendi bağlantısını sağlayamıyor ya da kullanamıyorsa, bir Time Sharing System üzerinden erişim de yeterli olabilir. Bu sırada kendi makinesi Host olarak görev yapmaz, yalnızca merkezi bir makinenin terminali olarak çalışır. Bu durumda yalnızca merkezi makinenin bir IP adresi vardır ve dolayısıyla tam bir Internet-Host'udur. Yerel bir ağda bir terminalden Host'a bağlantı modem üzerinden (Dial-up) ya da sabit bir kablo bağlantısıyla (Hard-Wired) gerçekleştirilebilir.

INTERNET NE KADAR YAYGIN?

Araştırmalar gösterdi ki, 1995 yılı-

nın başında yaklaşık 3.85 milyon makine (Host'lar) Internet'e bağlıydı. Her makinede ortalama on kişinin iş yaptığını öngören yumruk kuralı kullanıldığında, Internet'ten yararlanan insan sayısı olarak yaklaşık 50 milyona erişiliyor. Bu resmi değer çoktan karlanmış olmalı, çünkü Host'ların (ve bağlantılı olarak abone olan kullanıcıların) sayısı her yıl yaklaşık ikiye katlanıyor.

INTERNET'TEN EN İYİ NASIL YARARLANILIR?

Internet'e giriş konusundaki bölümde bağlantının seçilmesi finansal ve teknik bakış açılarından incelendi. Kullanıcı açısından tabii ki pratik yan da önemli. Internet'in kaynaklarına en rahat erişim grafik yüzey, Windows veya OSF Motif kullanımlarıyla sağlanıyor. Bu programlar fareyle kullanılabilir, bir menü sistemi üzerinden konfigürasyonu yapılabilir ve yönetilebilir ve çoğunlukla da Online yardımına sahipler. Grafik Internet yazılımı standart bir bağlantı yeri üzerinden TCP/IP düzeyine erişiyor. MS Windows altında bu bağlantı yeri Windows Sockets Interface, kısaca WinSock'tur. Windows NT ya da Windows 95 gibi modern işletim sis-

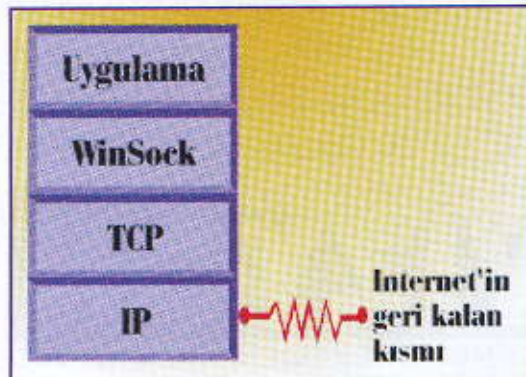
temleri prensip olarak Sockets bağlantı yerleriyle donatılmış durumda.

Internet'in her hizmet seçeneği için bir sürü grafik Internet kullanımı var. Bunların çoğu bedelsiz olarak Internet'ten alınabiliyor. Ama böyle bir sürü Utility arasına dalıp seçmeyle uğraşılacağına, olabildiğince kapsamlı tek bir programı almak ve bunu iyi kullanmak daha uygun. Bu işe en uygun olanı WWW-Browser, çünkü World-Wide-Web hemen tüm Internet hizmetlerine kullanıcı dostu bir erişim sağlıyor.

GELECEKTEKİ MANZARA

Kullanıcı dostluğu yönündeki (hiper medya sistemi WWW ile başlayan) sürekli gelişme Internet'e girişi ve Internet'te uğraşmayı giderek kolaylaştırıyor. Information Highway herkesin kullanımına açık. Çok yakın bir gelecekte gazete, telefon, posta, faks, televizyon ve video gibi diğer enformasyon hizmetlerinin yerine geçecek. Ardından da çok fonksiyonlu ve kolayca kullanılabilen tek bir alet üzerinden güncel verilere ulaşım gündeme gelecek.

Internet'in toplum tarafından tümüyle kabul edilmesi ve tanınması için öncelikle insanların kafalarındaki belirli bir eşik korkusunu aşmak gerekiyor. B.A.T.-Boş Zamanlar Araştırma Enstitüsü'nün temsili bir

TCP/IP'nin yapısı.

anketinin sonuçları, kendisine soru sorulan kişilerin % 48'inin kendini tam manasıyla bilgi selinin altında kalmış hissettiğini ortaya koyuyor. Her dört kişiden yalnızca birisi bunun hayatı daha hoş ve kolay hale getireceğine inanıyor.

Bazı kişiler telekomünikasyonun yaygınlaşmasını hukuksal haklar açısından bir tehdit olarak algılıyorlar. Temel korku, şimdi anonim biçimde birbirleriyle iletişim kuran insanların bu gelişmeyle birlikte giderek yalnızlaşacakları öngörüsünden kaynaklanıyor. Ayrıca Veri koruyucuları şeffaflaşan vatandaş tehlikesine karşı uyarıda bulunuyorlar. Elektronik bilgilerin ya da kullanılan hizmetlere ilişkin olarak yapılan ödemelerin izinsiz "dinlenmesi" bireyin özel alanını yaralayabilecek.

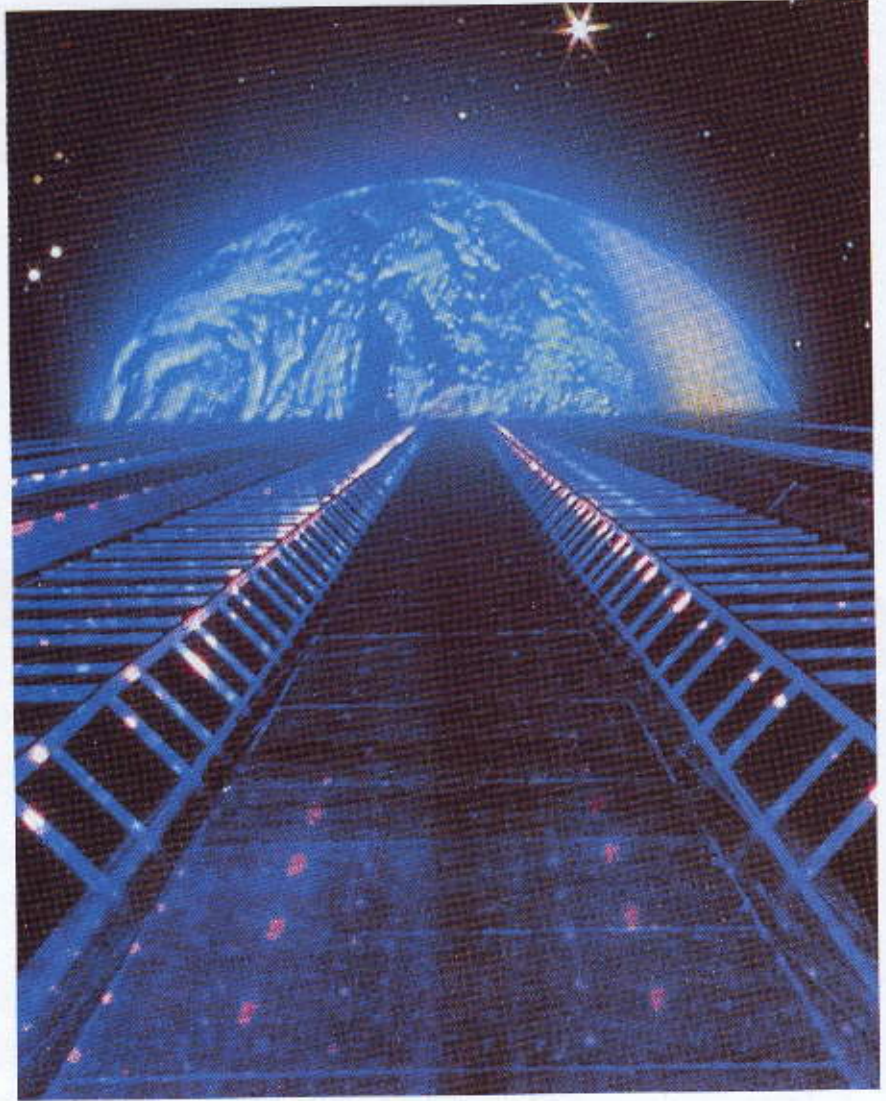
Diğer yandan Internet kullanıcısının kimliğinin net bir biçimde belirlenebilmesi de gerekli. Bunun gerekliliği özellikle elektronik yazışmaların ve online siparişlerin resmîleştirilmesi açısından ortaya çıkıyor. Tabii ki hesap numaralarının ve diğer gizli sayıların dinlenmeye karşı korunmuş olması gerekli.

Bir başka sorun ise hızla artan bilgi çeşitliliğiyle başa çıkabilme olanaklarının giderek azalması. Anket yapılanların % 22'si bu yeni tekniklerle uğraşabilecek zamanları olmadığını belirttiler. Gerçekten Internet'e yönelik ilgi arttıkça bilgi arzı ve sergilenmesi de (Multimedya...) giderek mükemmelleşiyor. Örneğin insanın kendi oturma odasında istediği filmi online seyretmesini sağlayan Video on Demand gibi.

Diğer yandan insan anormal boyutlara ulaşan bilgi arzı nedeniyle saatlerce sıkılmadan Internet'le uğraşabilir. Gerçekten de birkaç Amerikalı psikiyatrist kısa zaman önce Internet bağımlıları için terapi grupları başlatmış durumdalar.

GENEL KULLANILABİLİRLİK

Internet Service Provider'ların rekabeti sayesinde fiyatlar, isteyen herkesin veri otobanında bir "seyahat" yapmasına elverişli hale gelecektir. Örneğin böylece artık yalnızca "ay-

malıklık" üniversiteler değil, bu işle ilgilenen ve kendini geliştiren tüm okullar Internet'e bağlanmış olacak. Ev halkı için Internet'e dahil olmak, bugün eve bir telefonun bağlanması kadar basit hale gelecek.

UCUZ TARİFELER

Ucuz tarifeler ve Internet'in hızla yaygınlaşması ticari kullanımı küçük ve orta boyutlu işletmeler için de cazip hale getirecek. Bir yandan bu yolla (görece ehven) büyük bir kitleye tanıtılabilecek, reklam yapabilecek, yazışmalar sürdürebilecek ve siparişler alabilecekler. Diğer yandan da varolan Internet altyapısı sayesinde dış noktalar ve şubeleriyle iletişimleri ülkeyi kapsayan kendi ağlarına oranla çok daha uygun koşullarla gerçekleşecek.

Uluslararası düzeyde de modern

bilgi medyalarının zafere yürüyüşü artık durdurulamıyor. Sonuçta tüm ülkeler Information Highway üzerinde yolculuğa başlayacaklar, ama maalesef bu otoyol şüphesiz tüm nüfusun kullanımına hazır değil. Bu arada Üçüncü Dünya Ülkeleri de Internet'i kendilerini daha gelişkin bir teknolojik gelişme ve daha yüksek bir eğitim düzeyine erdirebilecek bir şans olarak görüyorlar. Internet Doğu Avrupa'da da en kısa zamanda yerini alacak.

Bilgi otobanı üzerinde sürekli artan trafik nedeniyle varolan hatlar sınırlarına kadar yükleniyor. Internet kanlımcılarının on iki ayda bir yaklaşık ikiye katlandığı belirtilmişti. Aynı ifade aktarılan veri miktarları için de geçerli. Veri otobanının tıkanması için yeni, daha verimli bağlantıların yapılması gerekiyor. □

Bir Bakışta Internet

E-Mail

İnternette her şey elektronik postanın gönderilmesiyle başladı. Şimdi bu ortamın yardımıyla birkaç milyon kişiye en kısa sürede erişebilmek mümkün. E-Mail diğer kullanıcılara hızlı, ucuz ve güvenli bir yolla elektronik posta (metinler ve dosyalar) gönderilmesini sağlıyor. CompuServe ya da Fidonet gibi diğer elektronik ağların kullanıcıları Gateways üzerinden İnternet'e bağlanabiliyorlar.

WWW

Hiper medya sistemi olarak adlandırılacak Worldwide Web, bir sürü grafik örnekler sayesinde göze hitap eden dokümanlar sunar. Tüm önemli İnternet hizmetlerine masteren girilmesine olanak verir. Kullanıcı WWW'nin içine yerleştirilmiş cepnız zincirlemeler üzerinden bir sayfadan bir diğerine atlayabilir. Bu işlem sırasında ilgili sayfanın dünya üzerinde hangi bilgisayarda kayıtlı olduğu hiçbir önem taşımaz.

WWW'deki Hypertext'e dayalı multi-medya dokümanları sunuş oldukça kullanıcı dostu bir olgu.

Newsgroups

Herhangi bir konuda kendine dünya üzerinde bir tartışma arkadaşları arayan bir kullanıcı burada mutlaka birini bulacaktır. 10.000'den fazla reyonun içinde akvaryum bilgilerinden Zen Budizm'e, ciddiye alınmaya kadar her aradığınızı bulabilirsiniz. Oluşturulmuş sayfaların çoğu İngilizce, ama Alman Newsgroup'ları da var.

Internet Hizmetleri Hakkında Bilmeniz Gerekenler

● İnternet hizmetleriyle prensip olarak bu dünya çapındaki ağı tüm olanakları size açılıyor: Bilgi arama, farklı konulara ilişkin tartışmalar, elektronik posta, uzağa erişim ve veri aktarımı.

● İnternet'e girebilmek için ya üniversitelerde olduğu gibi daha önce bağlanmış olan bilgisayarlara ya da sizi uygun bir fiyatla bağlayabilecek bir Service-Provider'a (İnternet Erişim Hizmeti veren kuruluş) erişmeniz gerekiyor.

● Eğer Provider'ınızdan hazır bir etkileşimli İnternet girişi aldıysanız (çoğunlukla Mailbox'larda olduğu gibi), kural olarak sunulanların yalnızca bir kısmını kullanabilirsiniz. Örneğin WWW'nin grafik olanaklarından vazgeçmek zorunda kalırsınız.

● Ancak SLIP ya da PPP üzerinden bir doğrudan bağlantı size İnternet'in ve dolayısıyla World Wide Web'in tüm olanaklarını sunacaktır. Böylece bilgisayarınız modem bağlantısı süresince İnternet'in bir parçası haline gelir ve siz İnternet'te yer alan, hizmete özel Client programları yardımıyla sunulan tüm servislerden yararlanabilirsiniz.

FTP

Bir bilgisayar kendi verilerinin bir bölümünü İnternet'in File Transfer Protocol'u üzerinden ağda yer alan tüm diğer istasyonların kullanımına sunabilir. Bunu yaptığı zaman FTP-Server olarak adlandırılır. Eğer isteyen her kullanıcıya erişim veriyorsa (Anonim FTP), veri içeren tüm dünyaya açık olan bir tür İnternet Mailbox olur. FTP (File Transfer Protocol) üzerinden gigabayt boyutunda yazılım hiç bir ücret ödenmeden alınabilir.

Gopher

Gopher, farklı bilgisayarlardan metinlerin ve diğer dosyaların bulunmasını ve aktarılmasını sağlar. Bu işlem sırasında bilgisayarın sahibi bu veri dağılımından bir şey almaz. Gopher sistemi geliştirilmiş bir WWW'nin bir tür bir aşamasıdır. Merkezi özelliği ise arka planında bir metin, bir kayıt maskeşinin ya da bir dosyanın saklı olabileceği hiyerarşik seçmeli menülerdir.

IRC

İnternet Relay Chat, klavye ve ekran yardımıyla gerçek zamanda sohbet etme olanağı verir. Her isteyen kendini buraya kapatabilir ve içindeki yazma tellerini servise bağlayabilir. IRC yardımıyla kişiler aynen halk bandı telsizinde olduğu gibi bir ya da birden fazla kişiyle online sohbet edebilirler. Newsgroups'da olduğu gibi burada da tek tek Chat'ler konuya göre ayrılmıştır. Bağlantı, IRC-Server'lerden oluşan ve dahil olunması gereken ayrı bir ağı seçilir.

Ayrıca yalnızca birbirini tanıyan iki kişinin karşılıklı konuşabildiği özel bir haberleşme şekli talk da kullanılıyor.

Telnet

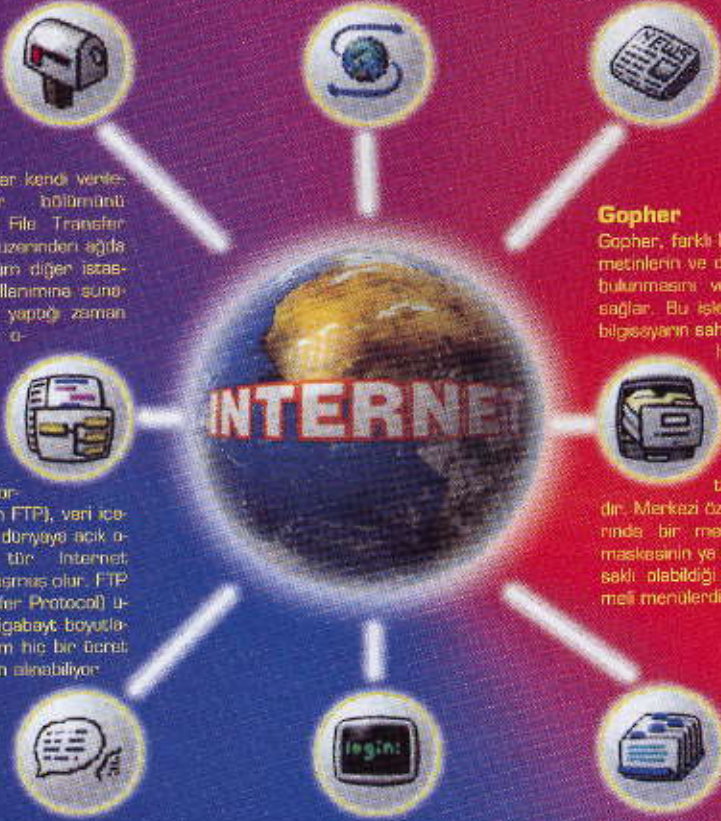
Bir Telnet-bağlantısı akasından dolayı modem üzerinden bir Mailbox arama anlamına geliyor. İstlenen bilgisayarı adresi veriliyor, kendisi yönlendiriyor ve bunun üzerine kendisine her tarafında farklı bir yüzey sunuluyor. Bazı Mailbox'lar kullanıcılarına modernin yanında daha eski bir erişim alternatifi olarak Telnet'i sunuyorlar.

Telnet yardımıyla başka makinelerin hostelerinden yararlanmak mümkün. Bunun için yerel terminalden diğer makinelere bağlanmak gerekiyor.

Archie

Her Archie-Server'i, tüm dünyadaki FTP-Server'ların dosya içerdiklerini kapsayan bir veri bankası bulundurun ve kullanıcılara bu bağlara nasıl ulaşabileceklerini gösteren bir arama mekanizması sunar.

Böylece kullanıcı fazla araştırıp eşlenmeden ve dolayısıyla hatları fazla meşgul etmeden belirli bir parolaya ilişkin dosyaları bulur. Almanya için en yakın Archie-Server:archie.th.darmstadt.de

Internet

World-Wide-Web

Hemen tüm Internet hizmetlerine kullanıcı dostu bir erişim sağlayan World-Wide-Web oldukça yaygın olarak kullanılıyor. WWW hakkında çeşitli bilgiler ve WWW adreslerinin çalışma yöntemini bu yazıda bulacaksınız.

WWW tüm dünyayı kaplayan bir Hypermediasystem. Bunun yardımıyla bir dokümanın herhangi bir yerindeki kenar notları (solda), herhangi bir Internet-Host'ta kullanıma sunulan başka kaynaklara yönlendirme yapabilir. Yerel bir Hypertextsystem için en iyi örneklerden biri MS Windows'un Online-Yardımları. Fakat WWW-sayfaları yalnızca metin girişlerini değil, entegre e-

dilmiş grafikleri ve diyalog unsurlarını içeriyor. Sol üzerinden dış dosyalara bunlardan başka videolar ve ses bilgileri bağlanabiliyor. Hiper medya sayfaları tüm işletim sistemleri ve grafik kullanıcı yüzeyleri için geçerli olan Browser adı verilen özel programlarla incelenebiliyor.

Hiper medyanın olanaklarını gösterebilmek için bir pratik örneği adım adım inceleyelim. Burada bu yıl Avusturya'da yapacağımız tatile iliş-

kin bilgiler arıyoruz.

Internet'te yapacağımız tüm keşif gezileri için en iyi başlangıç noktası, Münih'teki LEO-Server (Link Everything Online). LEO-Server'in WWW'deki erişim adresi www.leo.org.

İlginç bir sürü kayıt arasından fareyle tek bir klik yaparak "World-Wide-Web'e giriş noktaları"nı seçiyoruz. Buna WWW tarafından takip edilen bir Hypertextlink bağlanmış durumda. İlgili sayfa derhal otomatik olarak yükleniyor ve Browser'da görüntüleniyor.

Bu sayfada tatilimizin planlaması için çok umut vaat eden bir ibare keşfediyoruz. "Sanal Turist" başlığını tıkladığımızda tüm dünyaya açılan bir Online kapıya geliyoruz. Yazık ki bizim tatil bütçemiz Amerika'ya yapılacak bir geziyi karşılayamıyor, dolayısıyla kendimizi Avrupa'yla sınır-

lamak zorunda kalıyoruz.

İlk "Avrupa" satırını tıkladığımızda tekabül eden sayfayı bir süre beklemek durumunda kalıyoruz, çünkü kaynak artık Almanya'da değil Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunuyor. Daha net bir ifadeyle: Buffalo'da Niyagara Şelalesi'nin yakınlarında. Uğraşıp yeni bir adres vermemize gerek kalmadan, Web bizi Atlantik Okyanusu'nun ötesine birkaç bin kilometre uzağa götürdü. Oradaki üniversite tüm Internet turistlerine ekrandaki Avrupa haritası gibi olanaklar sağlıyor.

İstedikimiz ülkeyi uzun bir listede arayıp bulmak yerine harita üzerinde o ülkenin bulunduğu yeri tıklamak yeterli oluyor.

Böylece bir anda yeniden Avrupa topraklarına geri dönüyoruz, çünkü Avusturya'ya ilişkin kapak sayfası Viyana Üniversitesi'nde. Henüz belirli bir tatil yöresini seçmeden, ilk Hypertext yannotu aracılığıyla genel turistik bilgileri istiyoruz. "Servus in Österreich" (Avusturya'ya Hoşgeldiniz) ifadesi bize çok daverkar geldiğinden ilgili sayfayı çağırıyoruz ve yeniden başka bir yere, Linz'e gidiyoruz. Çünkü o sayfa Linz kentinden yönetiliyor. Kullanıcı dostu WWW sayesinde bu yolculuk için de uğraşmamız gerekmiyor.

Bu sayfa çok fazla bilgi (politik durumdan uçak şirketlerine kadar) sunduğu için, "Sonstiges" (diğer) başlığı altında bedava tatil broşürleri

bulana kadar listeyi birkaç kez tarıyoruz. Tabii bedava olan tatil değil, broşürler. Bu broşürlerde tüm ailemizle birlikte bize uygun bir tatil yoresi arayabiliyoruz. İşte uygun bir yer!

Aslında Online çizelgesinde "Bestellung absenden" (sipariş gönderin) kutusunun tıklanmasıyla çağrılan bazı broşürleri işaretleyebilir ve ücretsiz olarak (normal) postayla (tabii kendi posta adresinizi yazmayı unutmamamız şartıyla) elinize ulaşmasını sağlayabilirsiniz.

Böylece küçük örneğimizin hedefine erişmiş bulunuyoruz. İsteyenler sunulan sayfalardan Avusturya üzerine bir çok ilginç bilgiyi çağırabilirler.

WWW ADRESLERİ NASIL ÇALIŞIYOR?

Hiper medya verilerini kullanıma sunan WWW-Server ile ekranında sayfalar oluşturup kullanıcı faaliyetlerini Server'a ileten WWW-Client arasındaki haberleşme HTTP (Hypertext Transfer Protocol) adlı protokol üzerinden gerçekleşiyor. Bu nedenle WWW kaynakları <http://host/fiz> olarak belirtilir. Bu biçim URL (Uniform Resource Locator) olarak adlandırılıyor.

URL ile yalnızca kaynağın hangi adla ve nerede bulunabileceği değil, bunlara nasıl erişilmesi gerektiği de belirtiliyor. WWW altında ayrıca diğer veri türleri, örneğin Gopher-me-

nüleri ve FTP-fihristleri de hiper text biçiminde görüntülenebiliyor. Önemli Internet hizmetlerine ilişkin URL spesifikasyonlarını inceleyelim:

■ WWW sayfaları <http://Host/İz> satırıyla çağırılır. Örnek: <http://www.uni-stuttgart.de/Mfg/mfg/html>. Bir WWW fihristinin ana sayfasına erişebilmek için, çoğunlukla dosya adı kullanılmayabilir. Örnek: <http://www.Dortmund.netsurf.de/adventure>

■ <ftp://Host/İz> ya da <file://Host/İz> yardımıyla FTP-fihristlerine erişilir. Örnek: <ftp://ftp.uni-stuttgart.de/pub>. Bunun geliştirilmiş biçiminde bir kullanıcı adı da verilebilir. Örnek: <ftp://UserNameHost/Pfad>.

■ Telnet bağlantılarının biçimi şöyledir: <telnet://Host:Port>. Burada Port'u belirtmek zorunlu değildir. Örnek: <telnet://info.funet.fi>

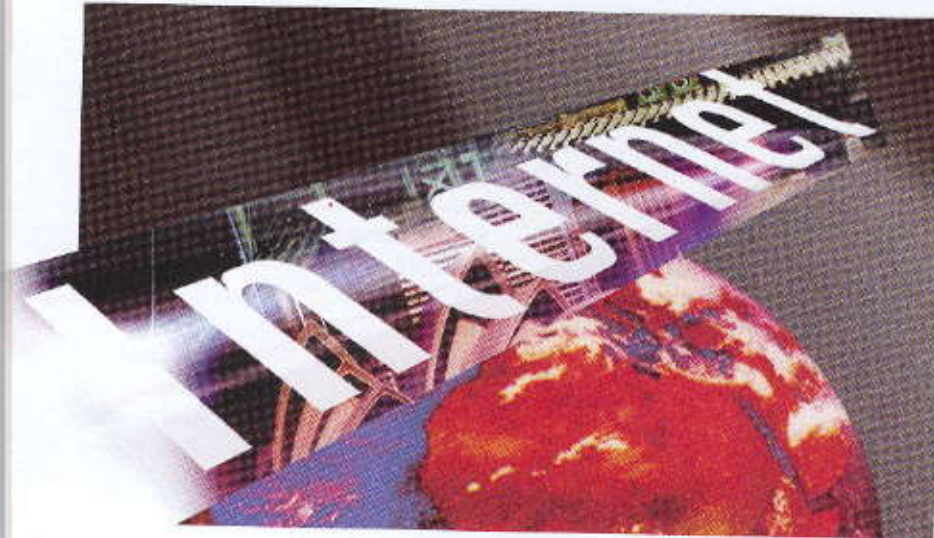
■ Gopher-Server'a erişimin en basit yolu <gopher://Host:Port> biçimindedir. Örnek: <gopher://gopher.micro.umn.edu>. Eğer belirli bir kayda doğrudan erişmek isteniyorsa, iş biraz zorlaşır. O zaman Host'tan sonra kaydın tipini belirten numarayı vermek gerekir. Hatta (çoğu WWW-Browser'da) bunu iki kez yinlemek gerekir. Birinci tip yani bir fihriste erişime örnek: <gopher://tamuts.tamu.edu/11/dir/subject.dir>

■ UseNet tartışma sayfalarında (şaşılacak biçimde) çift taksim işareti kullanılmıyor: <news:grup adı>. Bir örnek: <news:comp.infosystems.www>

■ WAIS-veri bankaları çoğunlukla WWW-sayfalarının içine entegre edilmiş durumda olduklarından, bunlara doğrudan erişilemiyor. Bazı istisna durumlarında URL-formatı kullanılıyor: <wais://kaynak>. Örnek: <wais://novell.com>

■ Çoğu WWW-Browser yardımıyla email yollamak da mümkün: <mailto:email.adres>. Örnek: <mailto:info.addison-wesley.de>

World-Wide Web'e girişle ilgili bilgiler resimli ve kapsamlı bir biçimde www.w3.org/hypertext/WWW/Talks/General.html şeklindeki URL adresinde bulabilirsiniz. □

En Hızlı Posta

Elektronik çağda iletişim giderek önem kazanıyor. Yeniliklerin yaygınlaşmasında ya da bilgilerin değiş tokuşunda, hız da önemli bir rol oynuyor. Posta, telefon ve radyo gibi "geleneksel" iletişim araçlarının muadilleri Internet'te de var.

E-mail ile haber, grafik hatta program gibi postaların gönderilmesi sorun oluşturmuyor. Bunun en önemli avantajlarından biri gerçekleşme hızı. E-mail yardımıyla bu haberler tüm dünya üzerinde bir bilgisayardan diğerine aktarılabilir. Hız, aktarımın verimliliğine ve haberin uzunluğuna bağlıdır. Ama kural olarak tüm aktarma işlemi birkaç saniye sürüyor.

E-MAIL İLE POSTA GÖNDERMEK

Tabii burada da gönderilmek istenen haberlerin adreslenmesi gerekiyor (geleneksel postayla bir paralellik daha). Çünkü elektronik mail-sistemi (e-mail), haberin kime gönderildiğini bilmek zorunda. Bir e-mail adresi - alışıldığı gibi - bir isim ve bir adresten oluşuyor ve isim-adres şeklinde yazılıyor.

İsim, çoğunlukla kullanıcı tarafından ağı katılırken verilmesi gereken

kullanıcı adıdır. Ashında bu isimlerin aynı olması pek de zorunlu değil, elektronik posta kutusunda tamamen farklı bir isim de bulunabiliyor. Adresin geri kalan kısmında da haberin ulaşması istenilen e-mail katılımcısının bilgisayarının adı yer alıyor. Örneğin geçerli bir adres şöyle:

chip yaz@chip.com.tr

(@) karakteri daima kullanıcı ismini bilgisayar adresinden ayırıyor. Bunun tek istisnası olarak VM işletim sistemi (sanal makine) altında adres şöyle yazılıyor: İsim@ adres.

Örnekte de görüldüğü gibi, adresin verilmesi oldukça karmaşık. Bu nedenle böyle bir adreslemeden bazı bilgilerin okunabilmesi gerekiyor. Bilinmesi gereken, adresin sondan başa doğru okunduğu (normal mektup postası da böyle adresleniyor, onda da ülke ve şehir en sonda yer alıyor). Örnekteki adres Türkiye'de (tr), ticari bir kuruma ait (com) ve

chip adında bir Server'da yer alıyor. Kullanıcı adı ise CHIP dergisi yazı işlerini simgeleyen chip yaz.

Internet'te adresleme üzerine bu kadar söz yeterli. Peki, başka ağlardaki - örneğin EARN/BITNet ya da Compuserve gibi - alıcılara e-mail göndermek mümkün mü?

Evet, bu da mümkün. Bunu yapabilmek için Gateway olarak adlandırılan yollar kullanılıyor. Bunlar bir sistemden diğerine geçişi sağlıyorlar. Gateway'lerin varoluş gerekçeleri, örneğin üzerinde BITNet adresi olan bir gönderinin Internet'te "alıcısı bilinmiyor" muamelesi görmemesi gereğine dayanıyor.

Gönderinin doğru adrese ulaşabilmesi için asıl BITNet adresinin Internet'teki Gateway adresiyle birleştirilmesi gerekiyor. Böylece haberin önce Gateway'e, oradan BITNet'e ve son olarak asıl alıcısına ulaşması sağlanıyor.

Bu süreci gösteren bir örnek verelim. Varsayalım ki, alıcının BITNet adresi orası herhangibiryer. O zaman doğru adres şöyle olmalı:

orasi@herhangibiryer.bitnet gateway

Burada Gateway'in yerine her iki sisteme geçişi olan bir Gateway adresi yazılmalı (cunyvm.cuny.edu gibi).

Daha basit bir yol ise, bir Default Gateway'in tanımlanmış olması. Bu durumda doğru adresleme şöyle oluyor:

orasi@herhangibiryer.bitnet

Alıcının Internet'te bir adresi (burasi@baskayer gibi) olması durumunda ise kullanılan e-mail yazılımına bağlı olarak iki olasılık var. En basit durumda email'i doğrudan burasi@baskayer adresine yollayabiliriz. Bu olmazsa, daha önce gösterilen biçimde bir deneme yapılabilir:

burasi@baskayer gateway

Burada .bitnet kullanılmıyor, çünkü haberin gönderilmek istendiği yer Internet.

Internet'ten Compuserve'e bir haber gönderilmesi sırasında dikkat edilmesi gereken konu, Compuserve adreslerinin iki farklı biçimde olabilmesi. Burada karar verilmesi gerekiyor. Daha sık görülen adres biçimi şöyle: 76543.212. Bu durumda doğru adresleme şöyle oluyor:

76543.212 compuserve.com

Diğer biçimi kendi e-mail dağıtıcısına sahip olan firmaların çalışanları kullanıyor. Burada adreslerin biçimi şöyle:

firma:bölüm:isim

Doğru Internet-e-mail adresi ise şöyle oluyor:

isim@bölüm.firma.compuserve.com

Şimdi de tersi duruma bir bakalım: Bir haberin Compuserve'den Internet'e yollanması. Internet adresi şu-rası uzakta şeklindeyse, adresleme şöyle olacaktır:

INTERNET:şurası uzakta

EMAIL'LERİN YAPISI

Adresleme konusuyla yoğun biçimde ilgilendikten sonra biraz da e-mail'in yapısına bakalım:

Bir email haberi örneği

From atarhan Tue Apr 21 15:35:29 1996

Subject: bir metin-mail

To: mod (Orkun Peşinci)

Date: Tue, 21 Apr 1996 15:35:29 +0200 (MSZ)

Cc: metet

(Mete Turgal)

X-Mailer:

ELM (Versiyon

2.4 PL23)

SMILEY ÖRNEKLERİ

Bu Smiley'lerden düzinelerle var.

Smiley	Anlamı
:~)	neşeli Smiley
:~)	göz kırpan Smiley
:~)	uzgun Smiley
:~)	sırttan Smiley
:~)	solaklar için Smiley
%~)	Smiley 15 dakika sonra ekranda
B*)	güneş gözlüklü Smiley
P*)	korsan Smiley
:*)	Bart-Smiley
:*)	Tiryaki Smiley
(*)	Captain Picard
:~)	Ltd.Worf
~D)	Commander Riker
(~*)	Data

MIME-Versiyon: 1.0

Content-Type: text/plain; charset=US-ASCII

Content-Transfer-Encoding: 8Bit

Content-Length: 129

Status: RO

Merhaba ,

Bu metin, bir e-mail haberinin kafasında neler olduğunu görmeyi amaçlıyor. sevgiler.

Görüldüğü gibi bir e-mail bir başlık, asıl haber ve bir imzadan oluşuyor. İmza olarak çoğunlukla kendi adı, e-mail adresi ve bazen basit bir ASCII-resmi kullanılıyor. Çoğu e-mail programı, gönderilen e-mail'e otomatik olarak eklenen bir imza dosyası bulunduruyor. Başlıkta (Header) diğerlerinin yanısıra haberin teslimi açısından gerekli olan bilgiler de yer alıyor. Bu alanların sayısı ve sıralaması e-mail programından programına değişebiliyor. Aşağıda bunlardan en önemlileri kısaca tanıtılacak. E-mail'in gündelik kullanımında bu alanların doldurulması e-mail programı tarafından üstleniliyor.

Bir e-mail'in başlığında olabilen alanlar

Alan: Tanım

From: Göndericinin e-mail adresi

Return-Path: Burada, haberin gönderildiği yere teslim edilememesi durumunda geri gönderilebileceği adres belirtilir: Bu adres genellikle From alanındaki aynıdır.

Reply-To: Bu adres, bu e-mail karşılığında kime cevap gönderilmesi gerektiğini belirtiyor. Burada da genellikle From alanındaki adres kullanılıyor.

Subject: Bu alan, normal mektup-taki "konu" satırına karşılık geliyor. Bu satır da aynen mektuptaki gibi kısa ve öz olmalı.

To: Burası, haberin alıcısının adresini içeriyor. Haber birden fazla kişiye gönderilmesi gerekiyorsa, tüm adresler -bir boşlukla ayrılmış olarak yazılıyor.

Date: Buraya haberin gönderildiği tarih ve saat yazılıyor.

Cc: Bu alana (Carbon Copy), email'in kopyalarının gönderilmesi gereken kişilerin adları yazılıyor.

Bcc: Blind Carbon Copy alanı, Cc ile aynı amacı taşıyor, yalnız burada asıl alıcı kopyaların başka kimlere gönderildiğini göremiyor.

Başlıktan sonra salt ASCII-Text olarak derlenmesi gereken asıl haber geliyor. Burada "ü", "ö", "ş", "ç" gibi harfleri kullanmamak gerekiyor. Çünkü bu karakterler farklı diller kullanan sistemler tarafından tanınmadıklarından, haber metnini bozabiliyorlar.

Ama haberi okurken :-)) ya da :-)) gibi garip işaretlere raslarsanız, elinizdeki mutlaka bozuk bir metin olmayabilir. Burada sözkonusu olan, kağıdı yan çevirerek bakılması gereken ve farklı yüzleri simgeleyen Smiley'ler. Bunlar, bir cümlelin amacını vurgulamak ya da haberi yazanın o andaki duygularını belirtmek için sık sık kullanılıyor.

Diğer Smiley'lere ilişkin kapsamlı bir listeyi CHIP Şubat sayısıyla birlikte verilen Internet CD'sindeki Smiley's fihristinde ya da Gopher ile bulabilirsiniz.

Ama yeni başlayanları şaşırtacak tek şey Smiley'ler değil. Alışılmadık bir sürü kısaltma da var. email'leri anlayabilmek için aşağıdaki listede bu kısaltmaların en önemlilerini veriyoruz:

Kısaltma Anlamı: İngilizce/Türkçe
ASAP:As Soon As Possible/olabil-digince çabuk

BTW: By The Way/sırası gelmiş-ken, bu arada

DSH: Desperately Seeking Help/u-marsızca yardım arayarak

FAQ: Frequently Asked Questions/sürekli sorulan sorular

FYI: For Your Information/senin (sizin) bilginize

IMO: In My Opinion/fikrime göre

RTFM: Read The Fucking Manual/Allahın belası el kitabını oku!!!

SCNR: Sorry, Could Not Resist-/özür dilerim, dayanamıyorum....-)

Daha kapsamlı bir listeyi sözde-len CD'de doc dizinde bulabilirsiniz.

Uçuşan notalar...

Internet, henüz adı duyulmamış yetenekleri yetiştiriyor. Yapılan transferler sadece metin ve resim ile sınırlı değil, her çeşit sesin transferi gün geçtikçe artıyor. Radyo ve telefonun rakipleri artıyor.

Audio verilerinin Internet üzerinden transferi eskiden beri varolan bir uygulama. Birçok ünlü Unix iş istasyonu üreticisinin ağlarda kullanılabilen yazılımlar ile audio donanımı uzun zamandır standart donanıma dahil.

Yöntem çok basit. E-mail'ler nasıl bir bilgisayardan diğerine gönderilebiliyorsa, sistem verileri de aynı yöntemle bilgisayar konfigürasyonuna transfer edilebiliyor. X-Windows'un çalışma şekli aşağı yukarı böyle. Unix sistemli, merkezi bir ağ bilgisayarı üzerinde X-Server olarak adlandırılan

bir bilgisayar çalışıyor. Her bir X-terminali, X-Server programı ile LAN üzerinden birbirine bağlanıyor ve buradan da bütün emirleri alıyor.

Eğer bir ağ yoksa, Linux işletim sistemli bir Stand-Alone bilgisayar ile evde çalışıldığında olduğu gibi, sistem sanki bir tane varmış gibi davranıyor. Bu durumda bir "Loop-back Interface"den bahsediliyor. Aynı şekilde audio verilerini işlemek mümkün. X-Server'a paralel olarak arka planda bir Audio Server çalışıyor. Ve bu Server, ağ üzerinden audio verileri aldığında bunları işliyor, yani çalışıyor.

Bir Audio Server'ın yardımı ile birçok Multimedia uygulaması mümkün yapılabilir. Normal e-mail'ler audio verilerini Hucpack olarak taşıyabilir ve yazılmış olan bilgileri de ses olarak (Voice-Mail) değiştirebilirler. Bunun dışında programlar, yerel iş istasyonları üzerinde aynı şekilde yerel olarak çalışan Audio Server'ı ile dahili Loop-back ağına bağlanılarak sesleri çalıştırabilirler. Audio Server bütün audio verileri için merkezi başlangıç noktasını oluşturur. Bu verilerin yerel kaynaklı veya

Internet üzerinden geliyor olması ise bir fark oluşturmaz.

Bunların dışında Audio Server'ın başka bir önemli bir fonksiyonu var. Neredeyse her üretici başlangıçta ses verileri için kendi formatını kullanıyordu. Günümüzde hala birçok değişik format bulunuyor. Bu yüzden iyi bir Audio Server kullanılan bütün formatları tanıyabilmeli ve bunları bilgisayardaki ses kartının kullanılabileceği bir formata otomatikman dönüştürebilmeli.

Network Audio System (NAS) yaygın olarak kullanılan ve beğenilen bir Audio Server'dır ve Network Computing Devices tarafından geliştirilip, X konsorsiyuma devredilmiştir. NAS kaynak kodunda temin edilebilir ve birçok UNIX platformunda çalışır. Hatta Windows PC'sinde bile çalışır. FTP yazılımının XVision Version 6 adlı X-Server'ı sadece bir Windows PC'sinin X-Windows altında çalışan bir UNIX Host'una bağlanmasını sağlamakla kalmıyor aynı zamanda audio verilerinin NAS ile transferini de sağlıyor.

Bütün bunlar Internet için ne ifade ediyor? Yanıt çok şaşırtıcı. Ağ birçok alanda uzun zamandır audio bilgilerinin naklini sağlayacak donanım ve yazılıma sahip. Ancak Multimedia'nın bu dalı ancak son zamanlarda

Internet'de yer almaya başladı. Bunun için de grafik ortamı World Wide Web'lerin genişlemesi gerekti.

MBONE: AUDIO VERİLERİNİN BİLGİ OTOYOLU

Buna bir örnek Multicast Backbone (Mbone). Mbone üzerinden, Internet-Freak'leri tarafından oluşturulan Asenkron Radio Programı, Internet Talk Radio (ITR) naklediliyor. Bu program 15 Megabyte büyüklüğündeki bir audio dosyasından oluşuyor ve 30 dakika sürüyor. Mbone hakkında bilgiye <http://best.com/~prince/techinfo/mbone.html> adresinden ulaşılabilir.

Kapsamlı ağlarla radyo istasyonlarının Internet'teki olanakları genişliyor. Özellikle Multicasting çok umut verici. "Broadcast" ile arasındaki fark, Broadcast'ta bir iş istasyonu verileri gönderir ve bu veriler ağ üzerindeki bütün diğer istasyonlar tarafından alınıp dağıtımına genişleterek devam eder. Multicast ise belirlenmiş olan daha büyük bir topluluğa yayın yapmayı mümkün kılar.

Bunun için bir Multicasting Server gerekir. Multicasting Server programları gelen verileri kontrol eder ve bunları ağ üzerindeki iş istasyonları üzerinden abonelere gönderir. Bütün

bunları bir radyonun işleyişine benzetmek mümkün. Radyonun kanalı ayarlandıktan sonra bütün istasyonlardan gelen programlar değil sadece seçilen kanaldakiler dinlenebiliyor.

Internet'te ses naklinde kullanılan ve popüler olan bir teknik de Real Audio. Bu sistem özel bir audio formatı kullanıyor. Saniyede 1 Kilobyte'lik transfer oranıyla idare edebiliyor ve 14400 bps'lik bir modem, sıkıştırma olmaksızın saniyede 1,5 kilobyte veri transfer edebiliyor.

Real Audio 8 kilohertz örnekleme oranıyla 16 bit'lik sesler üretiyor. Buradaki ses kalitesi kısa dalga bir radyo ile kıyaslanabilir. Örnekleme (Sampling) oranı 11 Kilohertz'e çıkartılabilir, ancak bu durumda da 8 bit'e düşme sorunu ortaya çıkmakta.

Bu yazılım <http://www.realaudio.com> adresinde bulunabiliyor. Şu anda bir Windows 1.00 versiyonu da bulunuyor. Üretici firma kısa bir zaman içinde Unix platformları içinde bu programı sunacak.

Kurulum aşamasında birçok Browser'la birlikte çalışmak için gerekli ayarlamalar yapılıyor. Bu durumda Web Browser, audio verilerini aldığı anda otomatik olarak sürücüyü çalıştırıyor. Audio yazılımın testi için <http://www.hkweb.com/radio> adresinden 24 saat canlı yayın yapan Radio HK kullanılabilir.

Internet üzerinde kullanılan Audio veri naklinin başka bir şekilde Internet Phoning. Bu sayede Internet yardımıyla telefon edilebiliyor. Bazı üreticiler bilgisayarlar için telefon kartları üretmeye başladılar bile. Ancak temelde bunun için örnekleme yapabilen bir ses kartı, hoparlör ve mikrofon yeterli. <http://www.vocaltec.com/homep.htm> adresinden temin edebilirsiniz. Vocaltec'in yazılımı ile diğer Internet telefoncuları ile hemen bağlantıya geçebilirsiniz.

Bu eski telefon etme yönteminin mazide kaldığı anlamına gelmiyor. Internet üzerinden telefon etme daha çok bir eğlence. Çünkü birçok kısıtlama var. Konuşma esnasında sadece bir taraf konuşabiliyor. Bunun dışında sadece o anda bağlantıda olan kişilere ulaşmak mümkün.

Vocaltec yazılımı ile, o anda bağlantıda olan IRC kullanıcılarını listeyen bir IRC (Internet Relay Chat) fonksiyonundan da yararlanılabiliyor. Eğer aralarında telefon fonksiyonunu kullanabilen bir katılımcı varsa onunla bağlantıya geçilebiliyor.

AUDIO ÖRNEKLEMELERİ İNTERNET ÜZERİNDE

Audio uygulamaları ITR ve Internet telefon ile sınırlı değil. Belirli konulara ağırlık veren FTP Server'ı şeklinde, audio Server'ları var. Buralarda ünlü televizyon dizilerinin ve sinema filmlerinin Gigabyte'larca örnekleri bulunuyor.

Sadece Jingle'ların olduğu Server'lar da var. Buralarda eğlenceli sesler bulmak mümkün. Şu aralar Internet Underground Music Archive (IUMA) çok popüler. Burada birçok grubun audio ve video örnekleme ve müzikle ilgili her türlü bilgi bulunuyor (<http://www.iuma.com/>).

Bunun dışında Rolling Stones (<http://www.stones.com/>) veya Alice Cooper (<http://www.music.sony.com/Music/ArtistInfo/AliceCooper.html>) gibi ünlü rock yıldızlarının Homepage'leri görülmeye değer. MIDiseverler de unutulmamış. Onlar için de ayrı bir Homepage var (<http://www.eeb.ele.tue.nl/midi/index.html>).

Audio ve Internet kombinasyonu şu anda Internet'in "Vahşi Batı'sında" bulunuyor. Bundan iki üç yıl önce WWW olduğu gibi altın arayıcılarının ve öncülerin sözü geçiyor. Çok yakın bir zaman da Internet üzerindeki audio veri akışını yaygınlaştıracak olan standartlar düzenlenecek.

Web Browser'lar, eklenen akustik boyut ile gerçek Cyberspace ara yüzlerine dönüşecekler. 3D grafikler Virtual Reality Modelling Language (VRML) sayesinde çok yakında mümkün olacak.

INTER AUDIO DOSYALARI

Audio Related Links:

http://www.cyborganic.com/People/paul/sound_Research/audio.html

Audio Related Sites on Internet:

<http://enana.panix.com/userdirs/bobkatz/sites.html>

Audio on the Internet:

<http://www.nyu.edu/atg/docs/papers/internet.audio/Contents.html>

Hi-fi

Audio Web Internet Links:

<http://www.audioweb.com/directory/links/index.html>

Internet ve Video

Hareketli resimler Internet'in karakterini değiştirebilirler. Güncel gelişmeler bu ağın geleceği ile ilgili chipucları veriyor.

Hareketli resimler Internet'te iki formatta bulunur. Bu formatlardan biri video konferansı; bu format ile birçok kişi karşılıklı olarak görsel ve işitsel temas kurabilirler. Diğer format olan video klipi ise eğlence ve haber amaçlı kullanılıyor ve Server'lar da bulunabiliyor.

Sıkıştırma sayesinde de bu görüntüler gerçek zamana yakın olarak gerçekleşiyor. Bir tıklama ve biraz beklemeden sonra seçilen video başlıyor. Bu yöntem sayesinde uzun Download süreçlerine gerek kalmıyor.

Eğer bu iki video uygulamasını da kullanmak istiyorsanız, bir Multimedia bilgisayarınızın olması gerekiyor. Ancak Internet üzerinden bir video konferansında aktif katılımcı olmak istiyorsanız biraz daha harcama yap-

manız gerekiyor. PC uyumlu bir kamerasız olmadan hiçbir video konferansına katılamazsınız.

Yazılım masrafları ise çok fazla değil, sadece birkaç aracı Download etmek gerekiyor. Cu-Seeme (Can you see me-Beni görebiliyor musun) video konferans programı, ayrıca Vdo-live ve Streamwork gibi görüntüleme programları, kişisel amaçlı kullanıcılar için ücretsiz olarak temin edilebilir.

CU-SEEME 1.0

Cu-Seeme 1992 yılında US-Elite üniversitesinde bir proje olarak ortaya çıktı. Araştırmacılar, o zaman temin edilebilen Desktop bilgisayarları ile pahalı ilave donanımlar kullanmadan uygun fiyatlı bir video konferansı aracı üretmek istediler. Sonuç görülmeye değer. Yazılım, bugünkü aşamasında profesyonel olmayan uygulamalara izin veriyor.

Cu-Seeme'nin Macintosh ve Windows sürümleri bulunuyor. Ayrıca kurulumu çok kolay. Sabit sürücünde de sadece 250 kilobyte alan kaplıyor. Programın diğer iyi yönü ise, sadece

video almak isteyenler için bir Windows altında bir 386 sistemi yeterli olması. Kendiniz resim ve sesler birleştirmek istiyorsanız, bu durumda da bir 486 sizin işinizi görür.

Kullanım çok kolay. Reflector olarak adlandırılan Cu-Seeme Server'larından birine bağlanılır. Bunların sayıları da her hafta artıyor. Sunum yelpazesi, deneysel amaçlı üniversite bilgisayarları ile gerçek uzay yolculuklarının filmlerini gösteren NASA-TV ile oldukça geniş. Bu Server'ların küçük bir listesini program yüzeyinde bulmak mümkün.

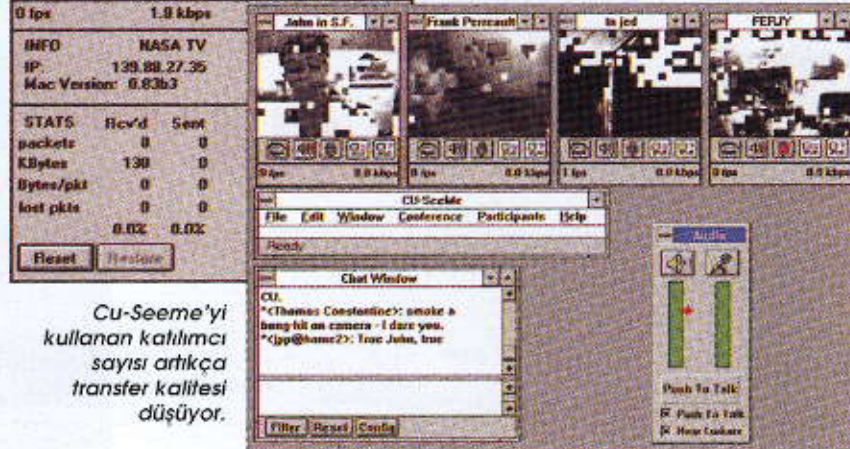
Kullanıcı istediği Server'ı fare ile seçiyor. Bunun üzerine yazılım bu bilgisayara ulaşmaya çalışıyor. Bunun için de Winsock temelli bir Internet bağlantısının olması gerekiyor.

Her şey yolunda gittiye diğer konferans katılımcılarının video resimlerinin bulunduğu küçük pencereler ardı ardına açılıyor. Simgelerde katılımcıların, videonun yanında ses verileri ile alıp gönderebildiklerine dair bilgiler oluyor. Eğer bu olanak yoksa, Internet Relay Chat (IRC)'e başvurabilirsiniz.

Video resimlerinin kalitesi transfer hızına bağlı. 14400 bps'lik bir hızla Internet'e bağlanıldığında akıcı bir görüntü elde etmek mümkün değil. Ancak yavaş bağlantılar bile Internet Video hakkında fikir sahibi olmak için yeterli.

NASA uzay yolculuklarını, Video konferans yazılımı Cu-Seeme sayesinde aktarıyor.

Cu-Seeme'yi kullanan katılımcı sayısı arttıkça transfer kalitesi düşüyor.

STREAMWORKS

Xing tarafından üretilmiş olan Streamworks-Client for Windows ilk versiyonlarında bile Audio verilerinin yanında Video verilerini işleyebiliyordu. Bu yazılım aslında bir Standalone uygulaması, fakat istenilen Web Browser için Viewer olarak da konfigüre edilebiliyor.

Streamworks'ü kullanan birkaç resmi pilot proje var. Mesela NBC bir

borsa programı yayınlıyor, Bloomberg Information News Radio ise New York'tan canlı olarak dinleyicilere ulaşmaya çalışıyor. Bu Videospace ile ilgili daha fazla bilgi almak için başlangıç noktası olarak <http://www.xingtech.com> seçmek en uygunu.

Buna alternatif olarak kullanıcı, program penceresinde konfigüre edilmiş olan Streamworks Site'larına ait bir liste buluyor. Ancak çok geniş

sevindirici, çünkü bu video yazılımı için sadece Download masrafları yeterli.

VDOLIVE PLAYER

<http://www1.vdolive.com/pyvdo001.htm> Web sitesinin dizininde çağrılmayı bekleyen bir video kaynağı bulunuyor. Burada CBS haberleri, etkileşimli polisiye bulmacaları ve San Francisco'dan gelen canlı haberler gibi geniş bir yelpaze bulunuyor.

Aynı URL, Vdolive (Video Live) adlı bir Videoplayer'i ücretsiz olarak sunuyor.

Kurulum esnasında uygulamayı Netscape 2.0 Plug In olarak veya kendi başına bir program olarak konfigüre etmek mümkün. Bir Web Browser'a yapılabilen bu entegrasyon birçok kullanıcı için ürünü çekici hale getiriyor.

Programın Setup'ı ve kullanımı çok kolay. Bu yazılım için Windows işletim sistemli bir multimedia bilgisayara ihtiyaç var. Ses olmadan da idare edilebiliyorsa ses kartı olmayan bir bilgisayar da yeterli olabilir.

Unutulmaması gereken nokta, Vdolive'in düşük hızlı bağlantılara karşı alerjisinin olması. 14400 bps modem bağlantısında ses ve video nun başlaması için birkaç dakika beklemek gerekebilir. Gerçek zamanlı videolar bu durumda söz konusu dahi olamaz.

En optimal şartlarda bile programdan mucizeler beklememek gerekir. Resimler renkli fakat küçük bir pencerede çıkıyorlar. Eğer pencere büyütülürse bu durumda da çözünürlük bozuluyor.

İlk türler teknik açıdan çok ilginçler. Ancak orta düzey bir donanımına sahip kullanıcı için hiç biri tatmin edici değil. Özellikle ağa yapılan yavaş bağlantılar Multimedia zevkinin tadına varılmasına engel oluyor. Internet Videoyu kabul edilebilir kalitede kullanabilmek için en azından ISDN hıza ihtiyaç duyuluyor.

Internet alt yapısında Video uygulamaları için daha hazır olmaması bunlara ekleniyor. Burada Video hizmetleri sağlayıcılarına görev düşüyor. Onların sorumlulukları yeterli ağ kapasitelerini uygun fiyatlarla sunmak. □

Streamworks iş başında. Akıcı resimler ancak her iki tarafta ISDN kullandığında sağlanabiliyor.

YAZILIMLARIN TEMİN EDİLEBİLECEĞİ KAYNAKLAR

Yazıda bahis edilen yazılımlar aşağıdaki Internet adreslerinde veya Compuserve forumlarında bulunabilir.

Ou Seeme
<http://ou-seeme.cornell.edu/pub/video>
veya

<ftp://ou-seeme.cornell.edu/pub/ou-seeme>
veya Compuserve üzerinden GO INTERSOURCE, Bibliothek PC Internet S/W

Vdolive Player
<ftp://www.vdolive.com>
<ftp://demon.co.uk>
<ftp://grolier.fr>

Streamworks
<http://ou-seeme.cornell.edu>

Vdonet
<http://www.vdolive.com/index.html>

Xing
<http://www.xingtech.com>

bir seçenekler listesi yok. Bu kısıtlı seçenekler, gelecekte Internet'te olacak Multimedia sunumu için ancak bir fikir verebilir. İlk Video on Demand servisi olan Streamworks, insanı hayrete düşürecek kadar gelişmiş değil fakat kullanıcılara yeni ufukları gösteriyor.

Ancak bu türde de hızlı bir veri transferi gerekiyor. Yaygın olarak kullanılan 14400 bps'lik bir modemle, ses destekli bir Diashow'unu ancak izleyebiliyorsunuz. Gerçek zamanlı videolar ise bu hızda mümkün olmuyor.

Program en fazla birleşik iki tane 112 Kbit/s'lik ISDN hatını destekliyor. Bu hızdaki video görüntülerinde taminkar sonuçlar elde ediliyor. Bunun dışında video server'ının ağ bağlantısı yüksek hızlı ve veri otoyolunun da trafiksiz olması gerekir.

Üretici firma Xing, kendi ürününün öne geçebilmesi için başarı vaat eden bir yöntem seçmiş. Ürün ücretsiz olarak temin edilebiliyor. Firma parayı Server yazılımı ile kazanmayı planlıyor. Bu kullanıcılar için

Internet'de Etkileşim: JAVA

Java bugünlerde Internet dünyasında en çok konuşulan konuların başında geliyor. Bunun sebebi MS-DOS'un IBM PC için yapığını Java'nın Internet için yapacağı iddiasından kaynaklanıyor. Internet gibi çok farklı donanım platform ve işletim sisteminden oluşmuş bir Network'de Java'dan çok şey bekleniyor.

Java ile ilgili çalışmalar, 1990'ların başında, Sun Microsystems'de, James Gosling'in önderliğini yaptığı küçük bir grup tarafından başlatıldı. Grubun amacı, çok farklı mimarilerinden oluşan elektronik araçlara yazılım geliştirmekti. Bu amaçla önce C++ kullanıldı. Ancak grup, farklı platformlara daha kolay taşımak amacı ile C++'a benzer yeni bir dil geliştirdi. Sun, bu yeni dilin, Internet'in asıl ihtiyacı olan dil olduğuna karar verdi ve son yıllarda Java'yı Internet için geliştirmeye başladı.

Java, Sun tarafından geliştirilmiş nesne-yönelimli (object-oriented), C/C++ benzeri bir programlama dili. Her programlama dilinde olduğu gibi Java'nın da bir derleyicisi var. Ancak Java derleyicisi alışlagelmiş derleyicilerden farklı olarak, belirli bir mimari için kod üretmek yerine sanal, gerçekte var olmayan bir mimari için

kod üretir. Sanal bir makine için üretilen kod ne işe yarar? Bu kod, PC'den Main Frame'lere kadar her türlü sistem üzerinde çalışan Java Interpreter'ler tarafından, yeniden derlemeye gerek duyulmadan çalıştırılır.

Java'ya sadece programlama dili gözü ile bakmak haksızlık olur. Java programının yazımından Java Runtime sistemi tarafından çalıştırılmasına kadar geçen bütün süreç Java demek daha doğru olur. Yazının geri kalan bölümünde bu sürecin parçaları anlatılmıştır.

JAVA BASITTIR

Java nesne yönelimli, Multithreaded, Garbage-collected, işletim sistemi ve mimarilerden bağımsız, performansı yüksek, programcının hata yapmasına izin vermeyen, öğrenmesi kolay bir programlama dilidir.

Java, C/C++'dan daha basit çünkü daha az konu var. Java'da C/C++

programcılarının alışık olduğu Operator Overloading, Header dosyalar, Preprocessing, Pointer aritmetiği, Struct ve Union veri yapıları, çok boyutlu Array'lar, Template kavramı, Implicit Type Conversion ve Multiple Inheritance gibi kavramlar yok. Java, C/C++ programcısına oldukça tanıdık gelecektir, çünkü Java'nın yaratıcıları en azından C/C++ programcılarını yeni bir programlama dili öğrenmek zorunda bırakmamak için, Java'yı olanaklar ölçüsünde C/C++'a benzetmeye çalışmışlar.

JAVA NESNE YÖNELİMLİDİR

Java nesne yönelimlidir. Java programı Class'lar üzerine oturtulmuş. Bir Class başka bir Class'dan türetilir. Class ailesinin en tepesinde 'Object' Class'ı yer alır.

Java'da fonksiyon kavramı yok, sayılar ve Boolean değerler dışında her şey nesne olarak tanımlanmış. Ayrıca nesnelerin metodları var. Metod nesnenin davranışının tanımlandığı fonksiyondur.

Garbage-Collection pek çok programcının hiç dikkat etmediği ancak bellek yetersizliği gibi sonuçlara yol açabilecek derecede önemli bir konu. Örneğin, bir fonksiyon içinde malloc() ile Free Store-Heap'den bel-

DOLPHINS

Cyrix 486DX2-66	900 \$
Cyrix 586DX4-120	985 \$
Intel 486DX4-100	995 \$
Pentium - 75	1093 \$
Pentium - 100	1280 \$
Pentium - 120	1360 \$
Pentium - 133	1495 \$
Pentium - 150	1710 \$
Pentium - 166	2055 \$

ORTAK ÖZELLİKLER:

8MB RAM, 850 MB HDD, 1MB PCI 53 Trio64 Ekran kartı, Pentiumlarda Intel Triton Chipseti, 256 KB Burst Cache Main Board, 0.28 NI/LR ekran, 1.44MB FDD, Mini Tower kasa, Q Türkçe Win95 105 klavye, DOS 6.22 + Win3.11 Lisans + Kitap, 1 yıl parça ve bakım garantisi.

MULTIMEDIA

Creative Perf. CD 32 6X	515 \$
Creative Designwork 4X	500 \$
Creative Startervalue 4X	280 \$
Discovery CD 32 4X	450 \$
Discovery CD 16 4X	380 \$
Soundvision 16 S.Kartı+4WS	59 \$
SV 16 4X	220 \$
SV 8X	389 \$
Diamond Edge 3D	393 \$

YAZICILAR

HP Deskjet 600	250 \$
HP Deskjet 660C	450 \$
HP 5L	600 \$
HP 5P	950 \$
Panasonic 1150	180 \$
Panasonic 1695	490 \$
OKI 320E	590 DM
OKI 321E	750 DM
OKI 521E	800 DM

- Novell, Windows NT ve POS Sistemleri kurulumu
- Diğer ürünler ve OEM parçalar için fiyat alınız.
- İstanbul içindeki sistemler yerinde kurulur.
- Fiyatlara %15 KDV eklenecektir.

IDM

exper digital

**SIEMENS
NIXDORF**

**HP HEWLETT
PACKARD**

olivetti

RAMS BİLGİSAYAR VE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ LTD. ŞTİ.

MERKEZ

İnönü Cad. No: 2/20 Maltepe

Tel: (0216) 383 29 55 Fax: (0216) 383 29 56

SHOWROOM

Sarıyeri Gönülhay Cad. No: 131-821

Tünelkapı/RENKÖY - Telefax: (0216) 411 79 11

lek isteniyorsa, fonksiyondan çıkıldığında da bu bellek kullanılmıyormuş gibi kalır. Bu nedenle programcı free() ile fonksiyondan çıkmadan önce Heap'den aldığı belleği geri vermek zorundadır. Programcı bunu yapmadığı zaman, hele bu fonksiyon birden fazla kez çağrıldığında, programın kullanabileceği boş bellek alanı hızla azalır. C/C++ programcısı bu konuya dikkat etmek zorundadır. Ancak Garbage-Collection Java'da otomatik hale getirilmiştir. Run-time sırasında düşük öncelikli bir Thread, otomatik Garbage-Collection yapar, böylece Java programcısı programı yazarken bu konuya dikkat etmek zorunda kalmaz.

Gelecekte daha çok örnekleri ile karşılaşacağımız Multithreaded programlama Java'nın içine yerleştirilmiş. Bilindiği gibi, Multithreaded programlamada, bir program içinde birden fazla Thread - bu yazının sınırları içinde bir Thread, bir fonksiyon olarak düşünülebilir - aynı anda, bağımsız olarak çalıştırılabilir. OS/2, Windows NT gibi işletim sistemlerinde Scheduler'ın işlemciye gönderdiği temel birim Thread'dir.

JAVA MULTITHREADED'DİR

Bir Java programı birden fazla Thread'i aynı anda çalıştırabilir. Böylece, program içinde, örneğin, Thread'in biri bir takım hesaplamalar yaparken

diğeri kullanıcının Input'larını toplayabilir. Ancak Multithreaded programlama pek kolay değildir, çünkü programın işleyişi aynı anda birden farklı koldan yürümeye başlar ve bir süre sonra hangi Thread'in hangi değiskene eriştiği karışır. Bu nedenle Thread'leri senkronize bir şekilde çalıştırmak gerekir. Bir Java programı içinde birden fazla Thread'in kaynaklara, örneğin aynı bellek alanına erişimlerini düzenlemek için çeşitli mekanizmalar geliştirilmiş, bu konu ile ilgili 'Synchronize' adlı yeni bir şifre tanımlanmıştır.

Bir programlama dilinin derleyicisi, programcıya esneklik gösterip, küçük kural dışına çıkmalara hata vermeyebilir. Ancak bu esneklik iyi kullanılmadığı durumda programcının yaptığı küçük hataların Run-time'a taşınmasına sebep olur, bir başka deyişle program çalışır ancak istenilen sonuçları vermeyebilir. Oysa çok sıkı bir Compile-Time Type Checking yapan bir derleyici programcıya ne esneklik ne de hata yapma olanağı verecektir, programcının hatasını hemen bulup çıkaracaktır. Java da C++ gibi sıkı Compile-Time Type Checking yapan bir programlama dilidir.

Java'da C/C++'ın Pointer aritmetiği yoktur. Pointer yerine gerçek Array ve String'ler tanımlanmıştır. Java Run-time sistemi Array başlangıç-bitiş noktalarını ve String indekslerini kontrol altında tutarak hataya izin vermez.

CLASS KÜTÜPHANELERİ

Bir Java programı Run-time sırasında işletim sistemine erişip bazı sistem Call'larını kullanmak istediğinde, o sisteme aktarılmış Class kütüphanelerini kullanmak durumundadır. Class kütüphanelerini işletim sistemi ile Java programı arasındaki ara yüz-

dür. İşletim sistemi değiştiğinde yeni işletim sistemi için yazılmış Class kütüphaneleri sağlandığı sürece Java programları çalışacak demektir. Java programı üzerinde çalıştığı işletim sistemi ile ilgili hiç bir varsayımda bulunmaz.

Sözü geçen kütüphaneler:

- Java.lang** : genel Class yapıları
- Java.util** : Utility Class'ları
- Java.io** : File sisteme erişim için I/O Class'ları
- Java.net** : Network I/O için Class'lar
- Java.awt** : Windowing sistem için Class'lar
- Java.applet** : Applet yazmak için Class'lar

TAŞINABİLİRLİK (PORTABILITY)

Taşınabilirlik özelliğinin bir başka gereği de 'char', 'int' gibi en temel veri çeşitlerinin sistemden sisteme farklılık göstermemesidir. C/C++'da bu özellik tam anlamı ile sağlanamadığından, örneğin Float farklı sistemlerde farklı uzunlukta byte'dan oluşmaktadır. Java bu durumu her sistem için geçerli standart bir veri yapısı-uzunluk tablosu oluşturarak aşmıştır.

BYTE CODE

Java derleyicisi alışlagelmiş anlamda makine kodu üretmez. Bunun yerine sanal bir mimari için, 'Bytecode' üretir. Bytecode işlemciden, işletim sisteminden ve Windowing sistemden

bağımsızdır. Bytecode'u PC'lerden Mainframe'lere kadar küçük büyük her sistemde yorumlayıp çalıştıran Java Interpreter'dir. Java Interpreter (Java Run-Time sistemi demek daha doğru olurdu) ANSI C ile yazılmış ve bugün için pek çok sisteme aktarılmıştır.

Java'nın taşınabilirlik (farklı sistemler üzerine aktarılabilme) özelliğinin temelinde yatan neden budur.

BYTECODE DOĞRULAMA

Java Run-Time sistemi ister kendi üzerinde olsun, isterse Internet'den getirsin, Bytecode'da dönüştürülmüş Java programını bir doğrulama işleminden geçirilmeden çalıştırmayacaktır. Bu test, kodun gerçek bir Bytecode olduğunu kontrol etmekten kullanıcının belirlediği bir dizi Access Restriction'ı uygulamaya kadar uzayabilir. Doğrulama işlemi bitmeden kod kesinlikle çalıştırılmaz.

Java güvenlik sisteminin temelinde yatan nokta budur. Böylece başka bir yerden, örneğin Internet'den gelen bir program Java Run-time sistemi

tarafından kontrol edilip öyle çalıştırılır. Kullanıcı isterse bytecode'un sistem kaynaklarına da erişmesini yasaklayabilir. Bir Access-Restriction listesinde

Bytecode'un file sisteme erişimi ya da Network'e erişimi kısıtlanabilir.

JAVA VE WEB

Web için yazılıp Bytecode'a çevrilen küçük Java programlarına Java Applet denir. Applet'ler tıpkı gif, jpeg image dosyaları gibi Web sayfasının içine gömülüp, httpd server tarafından Browser'a gönderilir. Browser HTML sayfasını yüklediğinde Applet'de Browser'a gelir. Aynı zamanda bir Java Run-time sistemi olan browser applet'i doğrulama işleminden geçirdikten çalıştıracaktır.

Java Applet'ler ile CGI programlama arasında şöyle bir fark var; CGI programlar httpd server tarafında çalışıp, çıkışını httpd server'a, server'da client'a gönderir. Ancak Java Applet'ler Client tarafında çalıştırılır.

Applet'leri HTML sayfası içine gömmek için <Applet> adlı bir 'Tag' kullanılmaktadır. Ancak standart HTML içinde bu Tag yer almaz. Ancak Java Applet'lerini çalıştırabilen Browser'lar <applet> Tag'ını anlayabilir. Diğerleri HTML sayfası içinde <applet> </applet> arasındaki bölgeyi hiç dikkate almaz. Her Browser Java Applet'leri çalıştırmaz. Sun'ın HotJava'sı ve Netscape Navigator 2.0 Java Applet'leri çalıştırabilirler.

EKRANA 'HELLO WORLD!' YAZAN BİR JAVA PROGRAMI

```
public class HelloWorld {
    public static void main(String argv[]){
        System.out.println("Hello World!");
    }
}
```

HTML sayfası içinde HelloWorld.Class adlı Applet'in yerleştirilmesi. HelloWorld.class httpd server'ın çalıştığı yerde Bytecode dönüştürülmüş bir Java programıdır.

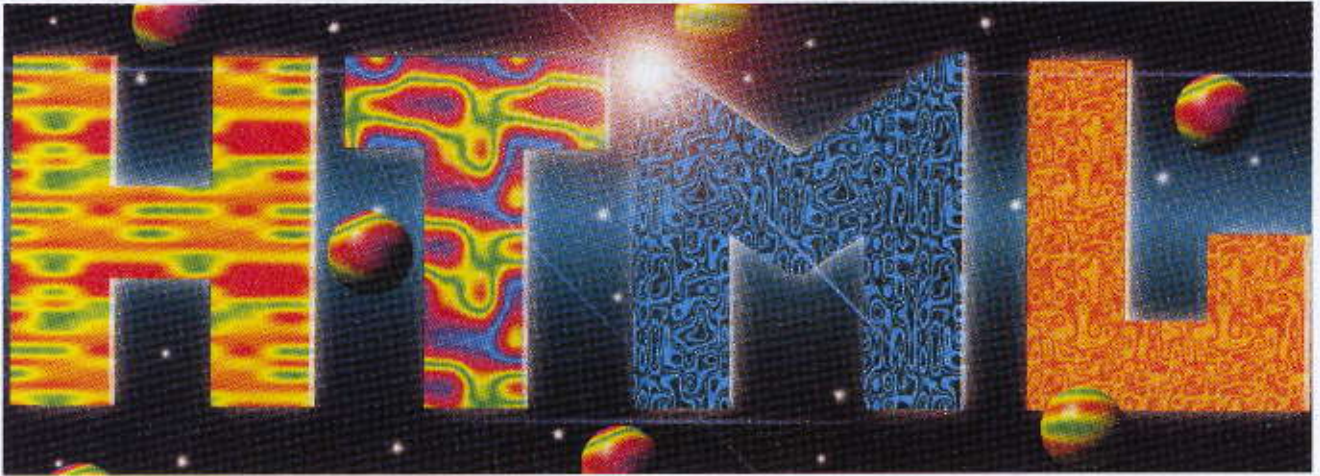
```
<applet code="HelloWorld.class" width=100 height=30>
<param name=text value="Hello World!">
</applet>
```

KUŞKULAR

Bir ürün bu kadar iddialı olunca ona kuşku ile bakmak da doğal olabilir. Performans ve güvenlik ile ilgili noktalar pek açık değil. CERT Advisory Bytecode doğrulama işlemi ile kuşkularını yayınladı. Ayrıca Java Run-time tarafından çalıştırılan Bytecode C/C++ versiyonuna göre % 20 daha yavaş çalışıyor. Performans problemini yenmek için Bytecode'u makine koduna çeviren derleyiciler öneriliyor. Ancak Java'nın bütün bu kuşkuları dağıtıp Sun'ın iddia ettiği konuma gelmesi için biraz daha zamana gereksinimi var.

Yusuf Kenan YILMAZ

ykenan@rnd.netas.com.tr

WEB Sayfası Yapmak...

World Wide Web Internet'e yeni bir hava getirdi. WWW evvelinin resimsiz ve sessiz tekst ortamı WWW ile daha canlı ve bol grafikli, daha basit ve etkileşimli hale geldi. Internet'te bilgiye ulaşırken sadece yazılar değil grafikler de kullanılmaya başlandı. Sonuçta bilgiye ulaşım çok daha düzenli ve kolay oldu.

WWW sayfaları HTML (HyperText Markup Language) adı verilen bir dilde hazırlanıyor. Şu an yaygın olarak kullanılan HTML 2.0, tüm Web Browser'lar tarafından desteklenmekte. HTML 3.0'm temelleri şimdiden atılmış ve üzerinde çalışılmakta. Ve hatta Netscape 2.0, daha dil resmi olarak ortaya çıkmadan olası komutları tanımaya başladı bile.

HTML, Browser'lar tarafından etkileşimli olarak görülecek sayfadaki elementleri basit bir dille birleştirir. Programlaması bittiğinde ve Netscape veya Mosaic gibi bir Browser'la bakıldığında Windows'un Yardım dosyalarına benzeyen bir görünüm sergiler.

Yardım dosyalarında değişik renkteki yazılara ve grafiklere mouse yardımıyla basıldığında konusuyla alakalı sayfaya gidilir. HTML'de buna *Link* adı verilir. Ve bu mantıkla bir Web sayfasında okunulan paragraftaki renkli kelimelere basılarak, sayfalar arasında dolaşılabilir. Veya sayfada etkileşimli bir resim ve düğme var-

sa bunlara basılarak sayfalar arasında hareket edilebilir. İlk girilen bir WWW sayfası bir derginin indeks sayfası olarak kabul edildiğinde, indekste okunmak istenen sayfaya basılarak (yani dergide o sayfayı çevirek) okunulacak sayfaya ulaşılabilir.

Tabii HTML sadece bu imkanı sağlamaz, eğer sayfada bir resim olacaksa bu resmi kullanıcı kendi sayfasına koyabilir (Gopher ve benzeri Internet sistemlerinde böyle bir imkan yoktur), eğer sayfada bir ses veya konuşma efekti olacaksa bu da sayfaya eklenebilir. Kullanıcı aynı şekilde diğer Multimedia öğelerini de rahatça ekleyebilir ve birbirine ilişkilendirme imkanına sahiptir.

Eğer sayfanızda bir anket olacaksa ve bunun doldurulmasını veya sayfanızı ziyaret eden kullanıcılardan herhangi bir Input istiyorsanız bunu sağlayabilirsiniz. Sayfalarınızda Excel benzeri hesap tabloları kullanacaksa bunları da ekleyebilirsiniz.

Sayfanızdaki *Link*'lerin sadece diğer HTML sayfalarına gitmesi gerekmez, Internet'teki diğer hizmetlere bağlı o-

labilir. Mesela metindeki bir e-Mail adresine koyduğunuz bir *Link* üzerine basıldığında e-Mail hizmetini sunabilir. Veya metindeki bir FTP adresi kullanıcıyı oraya bağlayabilir ve FTP yapmasına imkan verir. Aynı şeyler diğer Internet hizmetleri için de geçerlidir. Bir Web sayfası bilgiye erişmek için yeterlidir.

BROWSER'LAR

HTML sayfalarını bilgisayarlarda görüntülemek ve WWW'ye erişmek için kullanılan programlardır. Bunlar, HTML editörleriyle yapılmış ve Server'larda bu şekilde bulunan programları yorumlayarak kullanıcıya gösterirler ve Internet'te hareketi sağlarlar.

En popüler Browser'lar Netscape ve Mosaic'tir. Bunun dışında bir çok Shareware Browser mevcuttur.

EDİTÖRLER

HTML Script dilinin yazılmasını sağlayan ve Hypertext komutlarının kullanılabilceği editörlerdir. WWW sayfaları da bu editörler yardımıyla yapılabilir. Shareware editörler BBS'lerden veya Internet'ten bulunabilir. Birkaç editörü Chip/3/96'da dergiyle beraber verilen Internet CD-Rom'unda bulabilirsiniz.

Birçok kaliteli editör programı HTML dilini öğrenmeden basit Homepage'ler yapma imkanı sağlar. Chip'in Internet CD'sinde bulunan HTMLed Pro bu imkanı sağlayan ve

HTML EDITÖRÜYLE YAZILMIŞ ÖRNEK BİR WEB SAYFASI

```

<html>
<head>
  <title>Örnek sayfa</title>
</head>
<body>
  <h1>Örnek sayfa</h1>
  Bu basit bir HTML dokümanıdır. Bu ilk
  paragraftır. <p>
  Bu özel efektleri gösteren ikinci paragraftır.
  Bu bir <i>italik</i> kelimedir. Bu <b>bold</b> bir kelimedir.
  Bu ise bir deneme resmi. 
  <p>
  Linkleri gösteren üçüncü paragraftayız. Renkli kelime
  için bir hypertext linki
  <a href="subdir/myfile.html">foo</a>
  "subdir/myfile.html" adlı sayfaya gitmekte. (Ama eğer bu linke
  basarsanız böyle bir sayfa olmadığından hata mesajı gelir.) <p>
  <h2>2 stilde bir header</h2>
  fixed-width font larla yazılmış bir paragraf : <p>
  <pre>
    On the stiff twig up there
    Hunches a wet black rook
    Arranging and rearranging its feathers in the rain ...
  </pre>
  İki elementten oluşan bir liste : <p>
  <ul>
  <li>Loser Team Up
  <li>Young BBS
  </ul>
  Ve deneme sayfamız burada bitiyor. <p>
  <address>Me (me@mycomputer.chip.tr)</address>
</body>

```


ilk başlayanlar için oldukça iyi bir yazıdır.

Editorler, Word benzeri yazı programlarıdır. Ama yazdığınız metinde HTML komutlarını kullanarak Linkler yaratabilir, grafiklerinizi ekleyebilir ve dokümanınızı bir Multimedia sayfası haline getirebilirsiniz. Sayfanız bittiğinde ise herhangi bir Browser kullanarak test edebilirsiniz.

Örnekte görüldüğü gibi ekranda gözükecek teksten dışında "< >" işaretleri arasında komutlar bulunmaktadır. HTML editörlerinde bu işaretler arasına komutlarınızı yazarak sayfaya yazı dışındaki öğeleri ekleyebilirsiniz. "<komut>" yazılarak başlayan komut, "</komut>" olarak bitirilir. Bu ikilinin arasına ise komutun uygulanacağı tekst yazılır. Üst üste açılmış parantezler mantığıyla bir tekste birden fazla komut uygulaya-

bilirsiniz. Veya bir komutu diğer bir komutun etkisi altına alabilirsiniz.

Bir HTML sayfası 3 ana bölümden oluşur ; HTML, Head ve Body. Zaten bir editör programında yeni sayfa yaratma seçeneği seçilirse bu 3 bölüm otomatik olarak sayfaya eklenir. <html> komutu sayfanın başındaki ilk komuttur ve yazacaklarınızın HTML olduğunu belirtir. Bunu ilk parantez olarak kabul ettiğimizden en son kapatılacak parantezdir, yani sayfanın sonunda da </html> yazmak gerekir.

İkinci parça olan Head komutu sayfanızın başlığıdır. Buraya sayfanın ne hakkında olduğunu yazarsınız. Sayfa başlığı yazarken Header stillerini kullanarak (<h1...6>) başlığın boyutunu ayarlayabilirsiniz, bu boyutlar en büyük olan 1 boyutundan en küçük olan 6 boyutuna kadar bir bo-

yutta olabilir. Ve <header> içerisinde <title> komutunu kullanarak kullanıcının göremeyeceği sadece size hatırlatma amaçlı açıklama yazabilirsiniz.

Üçüncü parça olan Body, sayfanızdaki metni ve resimleri ve linkleri koyacağınız ana unsurdur. Sayfanın içeriği <body> ve </body> arasına yazılır.

Bir sayfa yaparken ilk önce sayfada görülecek metinleri Body içerisine yazmanız ve daha sonra HTML komutlarını bu yazı üzerine uygulamanız tavsiye olunur. Editörler'de yazıdan bir parça işaretledikten sonra menülerden işaretli parçaya uygulanacak komutu seçerek sayfanızı daha kolay hazırlayabilirsiniz. Herde komutları iyice öğrenince buna gerek kalmadan, editör içerisinde komutları kendiniz yazabilirsiniz.

Sayfanızda bir kelimeye bağlantı (link) yapacaksınız komutu kullanılır ve bu komuttan sonra gerekli parametreler girilir. Bu parametreler genelde bu teksten hangi sayfaya bağlantı kuracağını gösterir.

Yazılarınızdaki paragraflara <p> komutuyla başlarsınız. Ve </p> paragraf bitimini gösterir. Aynı şekilde <pre> komutu yazdığınız yazının arasında kullandığınız boşlukları ve satır atlamaları aktif hale getirmeye yarar, eğer bu komutu kullanmadan bir paragraf yazarsanız, bir kelimeden sonra birden fazla boşluk kullanacaksınız buna imkan tanınmaz.

Yazınızda kullandığınız kelimeleri değişik stilde yazmak isterseniz (mesela, bold veya italik) yazının başına veya <i> komutunu eklenir. Ve tekrar normal yazı stiline dönmek amacıyla </komut> komutunu kullanılır.

Eğer yazınıza resim eklemek istiyorsanız, komutunu kullanmalısınız. Burada "dosya adı" içersine dokümanda görüntülenmesini istediğiniz "gif" formatındaki resmi ekleyebilirsiniz.

Eğer yazınızda bir liste kullanacaksanız (mesela Word'deki bulleted list, numbered list vb.) liste yapma komutları kullanılır. Mesela komutu "sirasız liste" yapmak amaçlıdır. Bu komutla listeye başlandığında, listede listelenecek her öğenin ba-

sına komutu koyulur. Ve liste bittiğinde liste komutu kapatılır.

İç içe komut kullanmak isterseniz, mesela bir resim koyup bu resmin üzerine basıldığında bir işlev yerine getirmek isterseniz ; gibi iç içe komutlar kullanabilirsiniz. Verdiğimiz örnek "resim" öğesine basıldığında "deneme" adlı sayfaya gitmeyi sağlar.

Bu en sık kullanılan komutların dışındaki komut açıklamalarını bir sonraki sayfadaki tabloda görebilirsiniz.

ÖNERİLER

Sayfanızı hazırlarken dikkat edeceğiniz noktalardan bir tanesi sayfanıza Internet aracılığıyla bağlanacak kullanıcıların hızları. Siz sayfanızı test ederken hız bir sorun olmayacaktır a-

ma çoğu kişinin Internet'te hızı düşük olacağından kullanacağınız resimlerin Kilobyte olarak uzunluğunun fazla olmamasına dikkat edin. Sayfanızda arka planda resim yükletiyorsanız (Background Image) bunun hızı düşürdüğünü unutmayın. Olabildiğince az sayıda ve küçük resimler kullanın.

Şu anda sadece Netscape 2.0'nin görüntülenebileceği "tablo" komutlarını kullanmaktan kaçınm ve eğer kullanacaksanız, diğer Browser'larla sayfanıza gelecek olanların görebilmesi için tablodaki öğeleri başka bir formatta sayfa altında bulundurun.

Sayfanın başındaki başlıkta kullanıcının nerede bulunduğunu belirtin ve sayfanızdan diğer sayfalara geçildiğinde nerede olduğunu unutturmak amacıyla sayfa başlarına bulun-

dukları yeri yazmayı ihmal etmeyin.

Sayfalarınız genel bir yapısı olsun ve bunun dışına taşmamayı hedefleyin, böylelikle kullanıcılar sayfalarınızı kullanmakta güçlük çekmesin.

DİĞER ÖĞELER

Netscape 2.0 ile beraber gelen Sun Microsystems'ın geliştirdiği Web sayfaları içerisinde kullanmaya yönelik Java programlama dili WWW'de giderek yaygınlaşmaya başlıyor. Bu dil, Browser'ların yorumlayabileceği bir takım kodlar içeriyor ve bu sayede sayfalarınıza animasyonlar ve benzeri birçok şey ekleyebiliyorsunuz. Bu dil Web üzerinde kullanılmak amacıyla yaratıldığından son derece hızlı ve kısa. Ama henüz bir çok Browser Java dilini tanımlayamadığından ana öğelerinizi Java'ya bağlamamalısınız.

Kullanabileceğiniz bir diğer Web sayfası özelliği ise "Image Mapping". Ve henüz sadece Netscape 2.0 destekliyor. Image Mapping sayesinde sayfanızdaki bir resmin çeşitli yerlerine linkler koyabiliyorsunuz. Mesela bir ağaç, bir ev ve bir çiğciden oluşmakta olan bir manzara resmini sayfanıza koyduğunuzda, resmi oluşturmuş öğeler olan ağaç, ev ve çiğciden birinin üzerine bastığınızda sizi başka sayfalara gönderebilmekte. Bir resimden oluşan sayfa yaptığınızda, ve bu sayfaya üzerine basılması gerektiğini düşündürten objeler koyduğunuzda, bu objelere linkler koyarak aktif hale getirebilirsiniz.

SONUÇ

HTML dili hakkında daha çok bilgi edinmek ve denemeler yapmak isterseniz "HTM" uzantılı dosyalara bir HTML editörüyle bakmanızı öneririz. Böylece Internet'te dolaşırken gördüğünüz ilginç sayfaların nasıl yazıldığını görür ve karşılaştırarak profesyonel görünümlü sayfalar yazabilirsiniz. HyperText Markup Language'in 3.0 versiyonu bir standart olarak kabul edildiğinde, Internet çok daha eğlenceli ve doyurucu olacak. Hem programlanması daha kolay, hem etkisi daha büyük sayfalarda gezinebilecek ve asıl amaç olan bilgiye daha hızlı erişim hayalleri gerçeğe dönüşecek.

Orkun Peşinci
mod@chip.com.tr

HTML 2.0 KOMUTLARI

- A - Anchor - Dokümanda bir Hypertext Link'i seçer. Parametreleri vardır. Address - adres - İmzaları, adresleri ve referansları değişik yazı stiliyle belirtir.
- B - Bold - Yazıyı kalın harflerle yazdırır.
- Blockquote - Alıntı - Yazıda başka bir dokümandan alıntı yapıldığında kullanılır.
- Body - Ana text - Görüntülenecek dokümanın bir komutun sonra yazılmaya bağlanır.
- Br - Satır sonu - Paragrafta satırın sonu olduğunu gösterir.
- code - Kod - Bilgisayar kodu örnekleri gösterirken kullanılır.
- dir - Kısa isim - Kısa kelime yazmak için kullanılır.
- dl - Sözlük listesi - Daha çok tanımlar için kullanılan liste yapmak için.
- dd - dl ögesi - Sözlük listesinde anları kısmını yazmak için.
- dt - dl ögesi - Sözlük listesinde başlık kullanmak için.
- em - Altçizgi - Yazının altına çizgi çekmek için.
- form - Form - Kullanıcının yazabileceği form yaratmak için.
- h1..6 - Başlık stili - En büyük başlıktan en küçük başlığa.
- head - Başlangıç - Dokümanın başlık kısmı bu kısma yazılır.
- hr - Çizgi - Enlemesine çizgi çekmek için.
- html - Html - dokümanın html dokümanı olduğunu belirtmek için.
- img - Resim - Yazıya resim eklemek için. Parametreleri vardır.
- i - İtalik - Yatık (italik) yazı yazmak için.
- input - Bilgi girişi - Formlarda bilgi girişini sağlamak amacıyla kullanılır. Parametreleri vardır.
- li - Liste unsuru - girilecek yazının liste parçası olduğunu belirtir.
- menu - Liste çeşidi - Standart menü yapmak için kullanılır.
- ol - Liste çeşidi - Sıralı liste yapmak için kullanılır.
- P - Paragraf - paragraf başladığını haber verir.
- pre - Düz yazı - Ascii karakterlerle ekranda birebir görüntülenecek yazı yazmak için.
- textarea - Form ögesi - Formlarda birden fazla satırlı giriş yaptırmak için kullanılır.
- tt - Yazı stili - daktilo karakterleriyle (monospaced) yazı yazmak için.
- ul - Liste çeşidi - sırasız liste yapmak için.

İlk Türk Internet yazılımı: NetKar!

Denemesi de Bedava!

Türkiye'nin Internet'e Amerika'dan daha fazla ihtiyacı olduğunu savunan TürkNet İletişim şirketi, iddialı bir hamle ile Türkiye Internet pazarını genişletmek istiyor. NetKar Türk girişimcilerinin ve genç Türk halkının cebine Internet ile para girmesini isteyen bir yazılım paketi.

TürkNet İletişim Ltd. Türkiye'nin ilk Internet yazılımı olan "NetKar" beta sürümleri dağıtımına başladı. NetKar tabandan Türkçe ve Türk mühendislerince tasarlanmış özgün ve güçlü bir ürün. "NetGain" adı ile İngilizce bir ihracat modeli de tasarlanmış durumda. NetKar Türkçe sürümü ise Türkiye şartları ve Türk kullanıcı temel alınarak biçimlendirilmiş. NetKar özellikle Türk girişimcileri ve Türk gençlerine somut maddi üstünlükler sağlamayı hedefliyor. Ürün Türk Internet kullanıcılarına aşağıdaki kritik avantajları sunmakta:

■ Internet erişim maliyetini ve kullanım zamanını en aza indiren yerel araştırma imkanı. NetKar ile sunulan 20.000 amaçlı yönelik, seçkin Internet adresi üzerinde bilgisayarda otomatik tarama yapılabilmekte. Kullanıcının bağlanmak istediği adresler bir hedef listesi halinde Internet görüntüleyicisi içinde sunulmakta, daha sonra Internet bağlantısını açan NetKar kullanıcısı, istediği şıklar üzerine tıklayarak gerekli bilgiyi alıp hatı kapatabilmekte. Bu durumda NetKar kendi kendini ödeyen bir yazılım oluyor. Detay araştırmaları için belirttiğiniz

araştırma kriterleriniz tek bir tıklama ile yabancı araştırma merkezlerine yollanıyor. Sonuçlar yine aynı görüntüleyici ortamı içinde size sunuluyor.

■ NetKar, Türk kullanıcısının Türkiye'nin önde gelen uzmanları tarafından hazırlanmış Türkçe Multimedia Internet eğitimi ile Internet'e yumuşak geçiş yapmasını da sağlıyor. Eğitim programı içerisinde temel Internet bilgileri, Internet ile para kazanma yolları, Internet ile eğitim imkanları ve Internet ile yurtdışında iş bulma imkanları gibi konular anlatılıyor.

■ NetKar içinde Internet için gerekli tüm popüler temel yazılımlar, ses, 3 boyutlu görüntü, animasyon, ayrıca canlı yazışma (chat), Internet telefonu gibi etkileşimli uygulamalar tek pakette toplanarak sunuluyor. Bu adımla da kullanıcının bu yazılımlar için para ve zaman kaybı önemli ölçüde yok edilmekte. Ayrıca bir çırpıda yepyeni Internet kullanım ufukları sunulmakta.

Tam 20.000 adreslik odaklanmış bir veritabanına sahip olan Netkar içerisinde bulunan Internet adres sınıflarından bazıları ise şöyle.

1. **Ticaret:** İhracat, ithalat, yabancı ortaklar,
2. **İmalat:** Tekstil, inşaat, makine, otomotiv, kimya, plastik, elektronik.

3. **Borsacılık:** Yurtdışı pazarları, yabancı fonları takip ve yatırım,
4. **Bankacılık:** A.B.D., İsviçre, İngiltere, Karayibler,
5. **Girişimcilik:** Yurtdışından kredi ve risk sermayesi,
6. **Tanıtım:** Bedava uluslararası reklamı,
7. **Eğitim:** Yurtdışından akredite diploma yüksek eğitim,
8. **Çalışma:** Yurtdışında iş bulma ve kariyer imkanları,
9. **Teknoloji:** Teknolojik bilgi merkezleri, patent kurumları,
10. **Yaşam:** Sağlık, spor, sanat, kitap, antika, otomobil, eğlence.

Bu faaliyetlerin tümünü gerçekleştirmek için sadece Internet erişimine sahip olmak yeterli.

TürkNet İletişim Ltd., NetKar ürünü bir teknolojik güç gösterisi platformu olarak kullanacağını vurgulamakta. Resmi Netkar sürümü içerisinde Java, VRML, RealAudio ve ShockWave teknolojilerinden örnekler sunulmakta.

NetKar 1.0'ın resmi sürüm fiyatı 50 Dolar seviyesinin altında tutulacak. Halen dağıtım ücretsiz yapılan 0.7 Beta sürümü için kullanıcılar TürkNet İletişim Ltd. ile temasa geçebilirler (0216 361-9555). Ayrıca Netkar beta sürümünün promosyon dağıtım haklarının satış imza aşamasında. Bu sayede Türk kullanıcılar Netkar 0.7B sürümünü ilgili yayın organı ile birlikte ücretsiz alabilecekler. PC üreticileri ile halen süren "Bundle" anlaşmaları ile de pek çok yeni Türk bilgisayar kullanıcısı NetKar yazılımına bilgisayarları ile birlikte kavuşacaklar. Yakında NetKar deneme sürümü LeviNet sponsorluğunda Internet üzerinden de sunulacak. Ayrıca çok yakında NetKar deneme versiyonunu CHIP, BBS ve CHIP Web sayfalarından edinebileceğiniz gibi, NetKar 1.0 sürümünü indirimli olarak CHIP Club ile edinebileceksiniz. NetKar'ı edinme konusunda daha ayrıntılı bilgi için TürkNet İletişim Ltd. ile temasa geçebilirsiniz.

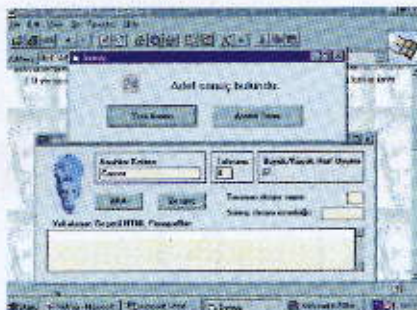
Tel:(216) 361-9555,

Fax:(216) 416-5339.

Metin Özsavran

Türkiye'nin ilk Internet yazılımı NetKar Türk kullanıcılarına somut maddi üstünlükler sağlamayı hedefliyor

BBS'e Bağlanmak ve Verimli Kullanmak...

CHIP

BBS İCİNDEKİLER

DOSYALAR 1 Alan Secme 2 Arama 3 Listeleme U Dosya Gonderme D Dosya Alma	MESAJLAR 4 Konu Secme 5 Tarama 7 Okuma 8 Yazma R Reader	CHIP EMRİNİZDE C CHIP Club 0 Okuyucu Anketi 9 CHIP'e Mesajlar V Duyurular H CHIP Hakkında
KULLANICI SERVİSLERİ A Ayarlar I İstatistikler T Bugun Arayanlar K Kullanıcı Listesi	UE DİĞERLERİ S SysOp'a Mesajlar / SysOp'u Çağırma f Hattı Kesme	BW OFF-LINE READER B BW Ayarları X Paket Gonderme Z Paket Alma

Mo0

Hattıf [Dosya Alanı : DOS Mesaj Alanı : SysOp'a mesajlar]

BBS'ler, çeşitli programlara ve mesaj ağları aracılığıyla her konuda yazışabileceğiniz insanlara ulaşmanız için gerekli kaynaklardır. Fakat, bu engin kaynaklara erişirken gözünüze almanız gereken önemli bir faktör var.

Yaptığınız her işlemi **ONLINE** yani telefon hattı açıkken yaptığınız için uzun süreli bağlantılar telefon faturalarınıza ağır yük getirebilir.

Bir BBS'e bağlanmak için, sadece bir bilgisayar, bir modem ve bir telefon hattına ihtiyacınız var. Modeminizi bilgisayarınıza bağlandıktan sonra bir terminal yazılımına ihtiyacınız olacak. Bu programlar, genelde modemlerle birlikte veriliyorlar. Başlıcaları; TERMINATE, TELIX, COMit, PRO-COMM...

Programı bilgisayarınıza kurduktan ve modeminizle ilgili ayarları girdikten sonra, BBS'lere bağlanmak için her şeyiniz hazır demektir. Bildiğiniz bir BBS numarası yoksa, Chip'in listesinden bir tanesini seçebilirsiniz. Örnek olarak CHIP BBS'i seçerseniz, programınızın telefon defterinden CHIP BBS'e tıklayarak veya terminal ekranına ATDT 2813909 yazarak modeminizin numarası çevirmesini sağlayabilirsiniz.

Eğer numara meşgul değilse ve modeminizin sesi açıksa (terminal ekranından ATM1L3 yazarak modemin sesini açabilirsiniz) biraz sonra karşı tarafın telefonu açıldığını ve bir takım garip seslerin geldiğini duyacaksınız. Bu sesler modemlerin birbirleriyle bağlantı kurmak için çıktıkları seslerdir. Yaklaşık 30 saniye sonra, sesler kesilecek ve ekrana CONNECT mesajıyla birlikte bağlantı hızınızı gösteren bir mesaj gelecektir. Eğer bu tür mesaj alamıyorsanız veya ekrana NO CARRIER yazısı geldiyse, bağlantı kurulamamış demektir ve yeniden denemeniz gerekiyor. CONNECT mesajından sonra, BBS'e giriş öncesi sizi karşılayan programın PRESS ESCAPE TWICE TO CHIP BBS yazısı gelecektir.

Bu aşamada iki defa ESC tuşuna

basarak BBS'e girebilirsiniz. Bundan sonra gelecek ekran, BBS'in logosu olacaktır. Logodan hemen sonra, sizden isminizi girmeniz istenecektir. İsmınızı girdikten sonra, eğer daha önceden kaydınız varsa şifreniz sorulacaktır. İlk kez kaydoluyorsanız, size çeşitli sorular sorularak cevap vermeniz istenecektir. Bu sorular, sistem operatörünün, sisteme aldığı kişiler hakkında bilgi sahibi olması için sorulur ve cevapları gizli tutulur. Bütün sorulara cevap verdikten sonra, genelde pek çok BBS'de kullanılan ve kayıtlı kullanıcıların numaralarını kontrol amaçlı bir sistem olan CBV (Call-back verify) programı çalışır.

Bu program hattı kestikten sonra, verdiğiniz numarayı arayarak, modeminizle bağlantı kurar ve önceden belirleyeceğiniz şifreyi sorar. (Bu işlem için, telefonunuz çaldığında, terminal ekranınızda ATA yazıp Enter'a basmanız yeterlidir) Bu aşamayı geçtikten sonra, sistem artık sizin kullanımınıza açıktır. Bir dahaki bağlantınızda, normal menüler ve normal kullanıcı hakları ile karşılaşacaksınız.

EN VERİMLİ KULLANIMI

BBS'ler, çeşitli programlara ve mesaj ağları aracılığıyla her konuda yazışabileceğiniz insanlara ulaşmanız için gerekli kaynaklardır. Fakat, bu engin kaynaklara erişirken gözünüze almanız gereken önemli bir faktör vardır. Yaptığımız her işlemi **ONLINE** yani telefon hattı açıkken yaptığınız için uzun süreli bağlantılar telefon faturalarınıza ağır yük getirebilir. BBS kullanımı sırasında yapacağımız işlemlerde, belli noktalara dikkat ederseniz, hem daha seri bir kullanıcı olursunuz, hem de yüklü telefon faturalarından belirli oranda kurtulmuş olursunuz. Bu basit çiplerini şöyle sıralayabiliriz:

Mesaj okuyorsanız :

Eğer BBS'lerden, mesaj ağlarına, yani her çeşit konuda yazışabileceğiniz yüzlerce insana ulaşmayı düşünüyorsanız, bunu online yapmanız hem çok zor hem de çok pahalı olacaktır.

Ancak bu amaçlı kullanıcılar için çok kullanışlı mesaj okuma prog-

ramları vardır. Bu programlar sayesinde, BBS'e bağlandığınızda, ilgilediğiniz alanlara gelen yeni mesajlar, bir paket haline getirilip sıkıştırılır ve kısa zamanda size iletilir, bundan sonra tek yapacağınız, size uygun bir zamanda, rahatça mesajlarınızı okuyup yazmak.

Daha sonra yazdığınız cevaplar da paketlenir ve bir dahaki bağlantınızda BBS'e iletebilirsiniz. Böyle bir yöntemle istediğiniz kadar mesaj okuyup yazma işlemi size günde en fazla 5 dakika telefon görüşmesine malolacaktır. Mesaj kurtlarının mutlaka kullanması gereken bu programların en başında BLUEWAVE geliyor. Bluewave, OLR (offline reader) programlarının en popüler ve kullanışlılarından. Ayrıca Silver Xpress de oldukça yaygındır.

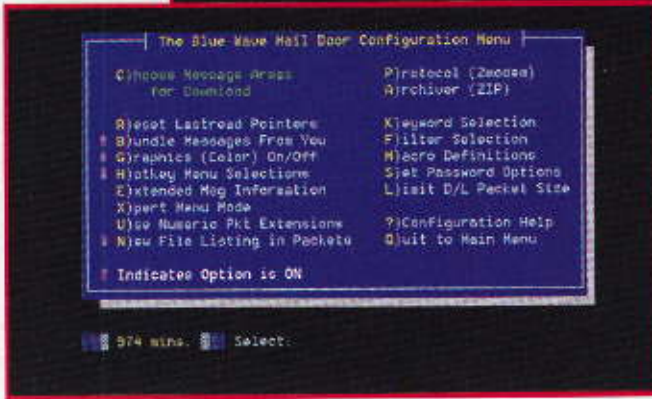
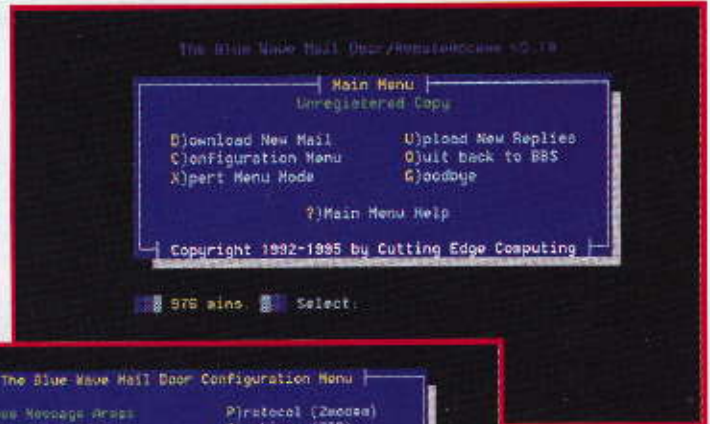
Dosya alıyorsanız :

BBS'lere, her tür programa ulaşmak ve arşivinize katmak amacıyla bağlanıyorsanız, bağlantı sürenizi kısaltmak için, planlı ve düzenli olmanız gerekiyor. Bir BBS'e bağlandığınızda, ilk yapmanız gereken, o BBS'in dosya listesini almak olmalı. Bu sayede, kısa bir transfer sayesinde, daha sonra bütün dosyaları rahatça inceleyebilirsiniz. Listedeki seçtiğiniz dosyalara, BBS'e bağlandığınızda kolayca erişebileceksiniz. Dikkat etmeniz gereken bir diğer nokta, dosya alışveriş protokolü olacaktır. Şu an en çok kullanılan ve en rahat protokol, ZMODEM'dir. Eğer terminal programınız destekliyorsa bu protokolü seçmeniz yarar var. ZMODEM protokolü hem diğerlerine göre daha hızlıdır, hem de transfer sırasında hat kesilirse, bir dahaki bağlantıda kaldığınız yerden devam etmenizi sağlar. Ayrıca hata düzeltme özelliği sayesinde dosyalarınızın sağlam olarak size aktarılmasını sağlar.

BBS ortamında kurallar :

Her ne kadar çok özgür bir ortam gibi gözükse de, bir yere kadar uymanız gereken kurallar var tabii ki. Eğer bu ortamda daha çok dost sahibi olmak ve sevilen biri olmak istiyorsanız, insanlara saygılı olmanız gerekiyor. Mesela, mesaj yazarken karşınızdakinin de bir insan olduğunu

Bluewave programının ana menüsü. Mesaj paketi alma ve gönderme işlemlerinizi buradan da yapabilirsiniz.

Bluewave için bütün ayarlarınızı buradan yapacaksınız. (Mesaj alanlarını seçmek, protokol belirlemek ve diğer ayarlar.)

nu hatırlayarak, yüzüne söyleyebileceğiniz sözleri yazmaya dikkat etmeniz gerekiyor. Mesaj ağları üzerindeki tartışmaların ve anlaşmazlıkların çoğu bu sebeple ortaya çıkıyor. Bir diğer önemli konu ise, teknik sorunlardan dolayı karşınıza çıkan, Türkçe harflerin bu ortamda kullanılmaması durumu.

Gerek BBS'e kayıt olurken ve kullanırken, gerekse mesaj yazarken, Türkçe harfleri (ğ,ü,ş,ı, ö,ç,ğ, Ü,Ş,İ,Ö,Ç) olabildiğince kullanmaya dikkat etmelisiniz. Bu problemin ana kaynağı ise maalesef bir türlü bir standarda oturamayan kod sayfası farklılıkları.

Ayrıca, yine hatırlanması gereken bir diğer kural da, BBS ve mesaj ağlarında, o ortam izin vermediği sürece takma isim veya sahte kayıt kullanılmamaktır. Örneğin şu an HiTNet'te sadece gerçek isimle mesaj yazılabiliyorken, PeaceNet'te takma isim kullanımına izin veriliyor. Gerçek isminiz ve bilgilerinizle girerek hem operatörlerin hem de diğer kullanıcıların güvenini kazanabilirsiniz.

BLUEWAVE OFF-LINE MAIL READER

Hatta kalmadan mesaj yazmak ve okumak için kullanılan BLUEWAVE

programı mesaj ağlarını destekleyen her BBS'de bulunur. Bu programı ilk defa kullanıma hazırlamak için yapacağınız:

1. Programı Download ettikten sonra yapmanız gereken programı kurmak ve gerekli ayarları yaptıktan sonra mesaj okumak için takip edeceğimiz BBS'i aramaktır. Burada önemli olan ayarlar programın gelen dosyaları hangi dizinden okuyacağına dair ve hangi dizine sizin mesajlarınızı yazdığınız dosyayı koyacağına dair ayarlardır.

2. BBS'e girdikten sonra "BW ayarları" kısmına girmeli ve ayarlarınıza buradan devam etmelisiniz. BW ayarları kısmı her BBS'de aynıdır. Karşınıza çıkan menüden "Configuration Menu" seçeneğini seçin. Karşınıza çıkan seçeneklerden "Configure Message Areas To Download" seçeneği yardımıyla takip etmek istediğiniz mesaj alanlarını işaretleyin. Bu alanlar işaretlenirken kendinize uygun üç çeşit mesaj alma tipi vardır.

Bunlar; Personal (Sadece o alandan size gelen mesajları almak), Personal ve All (Size gelen mesajlar ve herkes için yazılmış mesajlar), All (Bu alana gönderilmiş her mesajı almak)'tır. Alanları işaretlerken istediğinize göre bu tiplerden birini seçebi-

lirsiniz.

3. Buradan almak istediğiniz mesaj alanlarını seçtikten sonra menuye dönüp, "Download New Mail" seçeneği seçilmelidir. Böylece ilk mesaj paketiniz hazırlanmış olur ve siz bunu Download edersiniz.

4. Aldığınız paketi, configure ettiğiniz dosya dizinine kopyalamanız (veya terminal programınızın bunu otomatik olarak yapmasını sağlayabilirsiniz) gerekmektedir.

5. Taşıma işlemini yaptıktan sonra BW programını çalıştırıp, paketinizi açabilirsiniz. Mesajları cevapladığımızda program "*.new" isimli bir dosya oluşturup bunu sizin daha evvelden belirlediğiniz dizine kopyalayacaktır.

6. Tekrar BBS'i arayıp menüden, mesaj paketi yollama seçeneğini seçin. Ve "*.new" dosyasını Upload edin.

Basamakları takip edip ilk mesaj alış veriş yapıldıktan sonra, düzen-

BBS'in dosya listesinden bir bölüm. İstedığınız dosyaları buradan seçiyorsunuz.

```
06 ANDLT03D.ZIP  92008 13-07-95 check us out today! NO FLAMES ARE ALLOWED!!!
(V18.5) Amiga Life - Windows Telnet Client
Taranas: emulation for the Windows Sockets
(UHSOCK) environment. Includes sizable
font. 80/132-column support.

07 ARMA0237.ZIP  7527 03-09-95 Armada: a general purpose PC Echo GMR/F100
08 BBS2HTML.ZIP  40033 27-08-95 BBS2HTML: a file conversion utility converts
FILES.BBS listings to HTML Put your file
collection on the WWW!

09 CFTP1487.ZIP  237732 23-08-95 CutaFTP (V.4 beta 7 - 1995 by Alex Kuznetsov,
FreeWare - CutaFTP is a Windows FTP client,
designed to simplify remote file transfers
via Internet.

10 CYBER.ZIP  74131 21-07-95 == (IDG)SMT == Is a net dedicated to
Cyberpace, and currently has about 26
message echoes and are planning on file
echoes! This Info Packet is everything you
need to get started!

11 CYBERLOG.ZIP  80901 21-07-95 Cyberlog: 1.01
12 DOUG.NET.ZIP  28489 11-09-95 DOUG.NET: GMRnet Info, Mode/Route/User List
Everything you ever wanted to know about it
but were afraid to ask. The whole list and
Kobold's call of war, and sales on the
Fastest growing "little" network in town!

Name (E/B//I/Surety/Dierunio/Diestatir)?
```

li olarak mesaj paketi alıp cevaplarınızı göndermelisiniz. Bunu, 3. ve 6. basamakları tekrarlayarak yapabilirsiniz. Sadece 3. basamakta bahsedilen işlemi, BW ayarları kısmına girmeden ana menüden "Mesaj Paketi Al" seçeneğini seçerek yapabilirsiniz.

Eğer ilerde yeni bir mesaj almak isterseniz veya bir mesaj ala-

nımı almayı kesmek isterseniz anladığı gibi BBS'e bağlanıp BW ayarları menüsünden yapabilirsiniz (ki mesaj alanını kapamak isterseniz, bu mesaj alanının numarasını yazdığımızda kapanmasını isteyip istemediğinizi soracaktır) veya kendi bilgisayarınızdaki BW programıyla yapabilirsiniz.

Barış Ergin ☐

TÜRKİYE'DEKİ BELLİ BAŞLI BBS'LER...

BBS İsmi	Şehir	Sysop İsmi	Telefon	Baudrate	Dosya alanı	Mesaj ağıları	Modem
Qacar BBS	Ankara	Çengiz Kınık	(0312) 408 1487	14.400 bps	2.0 GB online	HT	-
Alp BBS	Ankara	Ali Öner	(0312) 229 7948	28.800 bps	5 GB online	HT, TN	Zetex V43B
Sarı BBS	Ankara	Sarp Uzel	(0312) 408 6583	14.400 bps	880 MB online	HT	Zetex 14.4
ShapeShifters BBS	Ankara	Özgür Eren	(0312) 219 5755	14.400 bps	1.3 GB online	HT	Smartlink 14.4
Karadönz BBS	Gümüşh	Kemal Kaptanoğlu	(0454) 212 3128	14.400 bps	1 GB online	HT	Boss 14.4i
Academy BBS	İstanbul	Hakan Beyranoglu	(0216) 246 93 04	28.800 bps	5 GB online	HT, PN, TN, SN, INT	ProLink 28.8
Bayrak BBS	İstanbul	Erol Biner	(0216) 416 6043	28.800 bps	420 MB online	HT, TN, TN, SN, INT	Zetex V34i
CHP BBS	İstanbul	Özkan Fındık	(0212) 381 3809	28.800 bps	1 GB online	HT, INT	Zetex V34X
Çoban Yıldız BBS	İstanbul	Aydın Çoban	(0212) 503 3852	14.400 bps	1.8 GB online	HT, PN, TN, SN	-
CS BBS	İstanbul	Mehmet Özlük	(0212) 234 5889	28.800 bps	1 GB online	HT, PN, TN, INT	Supra 28.8
FreeOut BBS	İstanbul	Hakan Yıldızkaya	(0212) 231 2533	28.800 bps	5.5 GB online	HT, PN, TN, INT	Supra 28.8
Free BBS	İstanbul	Can Aytekin	(0216) 337 3201	14.400 bps	1 GB online	HT, PN, SN	-
Çace Mevizi BBS	İstanbul	Murat Yılmaz	(0216) 316 2833	28.800 bps	5 GB online	HT, PN, TN, INT	USRobotics 28.8
Marmara BBS	İstanbul	Özkan Koculu	(0212) 542 3053	14.400 bps	1.5 GB online	HT, PN, TN, SN	Boss 14.4i
Mars BBS	İstanbul	Hakan Kızılcı	(0212) 418 8715	14.400 bps	1.5 GB online	HT, TN	Zetex 14.4
Mimara BBS	İstanbul	Emir Karama	(0212) 248 5385	14.400 bps	1 GB online	HT, PN, TN, SN	ProLink 14.4
Nesim BBS	İstanbul	Nezir Hızır	(0212) 278 5868	14.400 bps	1.4 GB online	HT, PN, TN, SN, INT	Boss 28.8
Onion BBS	İstanbul	Hakan Yazman	(0212) 516 0972	28.800 bps	1.2 GB online	HT, SN	Boss 28.8
Pencil BBS	İstanbul	Gökçe Bekir	(0216) 308 7743	28.800 bps	1.2 GB online	PN, TN, SN	Boss 28.8
Plaza Arabacı	İstanbul	Özgür Özer	(0216) 308 0261	28.800 bps	180 MB online	HT, PN, INT	Supra 28.8
Picik BBS	İstanbul	Özgür Demirel	(0216) 316 6823	28.800 bps	1.5 GB online	HT, TN, TN, INT	Boss 28.8
Rockers Jam BBS	İstanbul	Koray Paksoy	(0212) 531 8755	14.400 bps	750 MB online	HT	AdalModem
Sarıgözü BBS	İstanbul	Özgür Kalkan	(0216) 226 0541	14.400 bps	1.4 GB online	HT, TN, SN	Boss 14.4
The Ultimate BBS	İstanbul	Can Yılmaz	(0216) 226 8721	28.800 bps	2 GB online	HT, PN, TN, SN, INT	Boss 28.8
Endless American BBS	İstanbul	Selma Düşer	(0216) 310 7030	14.400 bps	1 GB online	HT	Supra 14.4
Young BBS	İstanbul	Barış Ergin	(0212) 227 3616	28.800 bps	1 GB online	HT, PN, TN, INT	Boss/ProLink
Cycle BBS	İzmir	Özgür Şal	(0232) 244 7411	14.400 bps	1.2 GB online	HT, PN, TN, SN, INT	Boss 14.4i
IRS BBS	İzmir	S. Özgür Kızılcı	(0232) 342 8559	28.800 bps	2.5 GB online	HT, PN, TN, INT	USRobotics 28.8
Shirina BBS	İzmir	Deniz Çetinkaya	(0232) 373 8192	14.400 bps	1.8 GB online	HT, PN, SN, INT	ProLink H1414B
Kayseri BBS	Kayseri	Erol Koca	(0352) 235 3231	14.400 bps	2.5 GB online	HT	Rockwell 14.4
Akay BBS	S. Ürfe	M. Baki Okumus	(0414) 310 4135	14.400 bps	1 GB online	TN, SN	ProLink 14.4
apT BBS	S. Ürfe	Muhammet Tesci	(0414) 312 1742	28.800 bps	2.7 GB online	TN, SN	-

LEGEND HT HTNet, TN TNet, PN PNet, INT Internet, TN TNet, SN ScienceNet

Internet'e Bağlanmak İçin....

CHIP'in sunduğu herkese 5 saat Internet kullanımı olanağından faydalanmak için gerekli işlemleri yaptıysanız sıra programları yüklemeye geldi. Bunun için yapacağınız tek şey CHIP BBS'e bağlanıp, programları almak. Aşağıdaki yazıda bu işlemleri nasıl yapacağınız tüm aşamalarıyla anlatılmakta.

BBS'lere bağlanmak için gerekenlerle ilgili yazıyı okuduktan sonra, Internet bağlantı programlarını almak için Chip BBS'e bağlandınız. Ana menüye geldikten sonra yapmanız gereken işlemler sırasıyla şöyle:

■ "1" numaralı seçenek ile dosya alanlarının bir listesi çıkar. Buradan 15 numaralı alan (PLANET) seçilir,

■ Ana menüden bu kez de 3 numaralı seçenek ile bu dosya alanındaki

dosyalar listelenir.

■ Ekranda alacağınız programların listesi çıkar, "1" tuşuna basarak işaretleme seçeneğine girilir. Almak istediğiniz dosyaları, dosyaların başındaki numaraları yazarak ve her numaradan sonra bir boşluk bırakarak işaretlersiniz (mesela : 01 02 03) ve buradan tekrar ana menüye dönülür.

■ Ana menüye döndüğünde, "D" tuşuna basarak Dosya Alma seçilir.

■ Transfer protokolü olarak ZMODEM seçilir (eğer sorulursa),

■ Transfere başla komutu geldikten sonra, kendi modem programınızda da ZMODEM'i seçtikten sonra transfer başlatılır,

■ Eğer bu arada herhangi bir hata yapmadıysanız, işaretlediğiniz dosyalar bilgisayarınıza gelmeye başlayacaktır.

■ İşlem bittiginde BBS'de transferin başarılı olarak tamamlandığına dair bir mesaj göreceksiniz.

Internet'e bağlanmak için CHIP BBS'den almanız gereken programlar; Trumpet for Windows, Netscape Navigator 2.0.

Bu programların nasıl kurulduğunu ve çalıştırıldığını öğrenmek için aynı dosya alanındaki "Kurulum.doc" dokümanını okumanız gerekli. Doğru bir kurulum ve sağlıklı bir bağlantı için bu dokümanın okunması şiddetle önerilir.

172

İLETİŞİM

KESİNTİSİZ GÜÇ KAYNAĞI

SÜREKLİ VE GÜVENLİ ENERJİ İÇİN...

- Her marka UPS servisi tamir ve garantili yıllık bakım anlaşması
- 500 watt'tan 60 KWA'ya kadar profesyonel nitelikte üretim
- Sinüs dalga çıkışlı, aşırı akım ve kısa devre korumalı istendiğinde by-pass devreli modern kontrol paneli ile **EN UYGUN FİYATLARI İLE KALİTELİ VE TİTİZ ÜRETİM**

İLETİŞİM

ÜRETİM SERVİSİ

İÇ VE DIŞ TİC. LTD. ŞTİ.

Ofis: Kemeraltı Cad. Adıyaman Han
K.3/12 80030 Karaköy/İstanbul
Tel: (0212) 252 81 61 • 249 16 31 • Fax: 251 96 58

Üretim: Kozyatağı Barbaros Mh. Orta Bahar Cad.
İkizler Sk. No: 16 Yenısahra Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 315 40 49

Kara Haberciler

Interrupt'lar, her şeyden önce problemlerle ortaya çıkıyorlar. İşlerini şikayetsiz yürüttükleri sürece kimsenin ilgisini çekmiyorlar. İkisi ya da daha fazlası birbirine karıştığı zaman belirli ameliyatları gerçekleştirmek kaçınılmaz oluyor.

İl arabirimler, klavye, ses kartı, sabit disk sürücü Controller'ı gibi, öngörülmesi olabilir. CHIP, çoğu kullanıcının karşılaştığı donanım Interrupt'larını bütçe altında inceledi.

DONANIM INTERRUPT'LARININ GÖREVİ

İlk PC'ler (XT'ler) tek bir Interrupt-Controller ile donatılmışlardı. Bu yüzden bu bilgisayarlar sekiz tane Interrupt hattı sunuyorlardı. 286'lardan beri her PC'de iki adet Interrupt-Controller var, böylece kullanılabilir Interrupt hattı 15'e çıkıyordu. Görünürde eksik olan 16. Interrupt'ın yardımı ile (numarası 2 olan Interrupt) birinci Controller (Master) ikinci Controller'a (Slave) söz söyler. XT zamanında Interrupt 2'nin hükümdarlığını sürdürdüğü hattı şimdi o zamanlar ortalıkta olmayan Interrupt 9 meşgul ediyor.

Bir genişleme kartını Interrupt 9'a diğerini Interrupt 2'ye bağlarsanız iki kart da aynı hattı kullanacaktır. Eğer bir IRQ (Interrupt Request) tarif ettiğimiz hatlardan biriyle gerçekleşiyorsa ana işlemci kendini sadece bu olaya adanmak için güncelleme işini kesintiye uğratar. Daha önceden de kesintiye uğrattığı yeri aklında tutar. Bundan sonra ilgili Interrupt rutinine dallanır ve bu işi bitirir. Bu rutinler genel olarak bir sürücünün bileşenleridir ya da PC'nin BIOS'unda bulunur. Bu kısa ara nağmeden sonra işlemci eski işine devam eder.

Hangi Interrupt rutinine hitap edil-

Biraz bilgi birçok durumda problemlerin ortadan kalkmasına yetiyor. Bilgisayarına ses kartı, SCSI-adaptörü takmak isteyen herkes ister istemez bunlardan anlamak zorunda. Kart için hangi Interrupt seçilmeli? Standart konfigürasyonu mu tutmalıyım? Başka bir Interrupt seçersem ne olur? Hangi Interrupt'lardan kaçınımalıyım? Ve Interrupt da neyin nesidir aslında?

NEDEN INTERRUPT'LAR?

Interrupt'lar ana işlemciyi (CPU) çalışırken kesintiye uğratırlar. Bunu şaka yapmak ya da ortalığı velveleye vermek için değil, işlemciyi belli bir olaydan haberdar etmek için yaparlar. Bu, bir tuşa basınca, yazıcı "Kağıdım bitti" diye uyarıda bulunduğu ya da ses kartı ilgili verileri hoparlörlere gönderdiğini ve yeni alacak

hareketlere hazır olduğunu belirttiğinde olabilir.

Eğer Interrupt'lar olmasaydı işlemci, sürekli olarak, bir tuşa basılıp basılmadığını, farenin tıklayıp tıklamadığını ya da bir arabirimde bazı verilerin alınmaya hazır bekleyip beklemediğini kontrol etmek zorunda kalacaktı. İşlemci, bu durumda zamanının büyük bir bölümünü onaylama işlemleri için harcayacaktı ve gerçek işini hemen hiçbir zaman yapamayacaktı.

Buna ek olarak bir bileşenin durumu hakkında bilgilendiği bir sırada başka bir yerdeki bir olaydan haberdar olamayacaktı.

Prensip olarak donanım ve yazılım Interrupt'ları birbirlerinden ayrılır. Yazılım Interrupt'ları programlar tarafından harekete geçirildikleri zaman, donanım Interrupt'ları değişik donanım bileşenleri için, seri ve para-

diği harekete geçen Interrupt'a bağlıdır. Mesela IRQ1 klavyenin olaya karıştığı haber verdiği bir sırada IRQ4 bir mouse klicki yüzünden harekete geçmiş olabilir. Bir Interrupt'ın neden harekete geçtiğini ilgili Interrupt rutini belirler. Burada önemli olan her Interrupt hattına normal bir durumda en fazla bir genişleme kartı veya arabirim bağlanmış olmasıdır. Aksi koşullarda ilgili donanım bileşenleri ya da Interrupt rutinleri birbirlerine karışabilirler, en kötü durumda da bilgisayarınız kilitlenebilir.

ÖNÜNE GEÇMEK DÜZELTMekten İYİDİR

Bir Interrupt hattının birden fazla bileşen tarafından aynı anda işgal edilmesini önlemek için, bilgisayarı Upgrade etmeden (ses kartı ile mesela) önce hangi Interrupt'ların meşgul, hangilerinin serbest olduğu hakkında bilginiz olması gerekir. Eğer iki sistem genişlemesi aynı Interrupt'u paylaşıyorsa er veya geç büyük problemler ortaya çıkacaktır.

Aşağıdaki tablodan hangi Interrupt'lardan uzak durmanız gerektiğini anlayabilirsiniz, çünkü bunlar genel olarak standart bileşenler için (seri ve paralel arabirim gibi) ayrılmışlardır. Ek olarak hangi IRQ'ların belirli kartlar tarafından sevildiğini ve normalde serbest kullanıma hazır olan IRQ'ları bulabilirsiniz.

Şimdilerde kullanılan Interrupt'lar hakkında bazı yardımcı programlar da bilgi veriyorlar, MSD(Windows ile birlikte geliyor), Check It ya da IRQ

**Güvenilmez
danışman:
Hemen hiçbir
Utility
bilgisayarın
halen işgal
edilmiş
Interrupt'ları
hakkında
yüzde yüz
doğru bilgiler
veremiyor.**

ve System Info Checker gibi Shareware-Tools programları bunlardan bazıları. Ama bu Utility'lerin bir dezavantajı var: Her şeyi bilemiyorlar. Bu tür Diagnose-Tool'lar donanımın kendisini değil sadece sürücülerini tanıyabiliyorlar.

İlgili bir yardımcı programı çalıştırdığınızda (mesela ses kartı sürücüsü yüklenmeden önce), ses kartının ayarlarını güvenilir bir şekilde tanıyamıyor. Bazı oyunlar kurulumları sırasında ses kartının ayarlarını seçilebilir yapmaya çalışıyorlar, bu tür kurulum rutinleri öncelikle ses kartlarının en çok bulunabildiği Interrupt 5 ve 7'yi kontrol ediyorlar.

Ses kartını ararken, onu bulmadan önce başka bir donanım bileşenine tosluyorsanız bu olay maddi bir çöküntü doğuracaktır.

Eğer ses kartınızın nasıl konfigüre edildiğini biliyorsanız, Auto-detect-on mekanizmasından vazgeçin ve yazılıma hangi Interrupt'ları ve diğer donanım bileşenlerinin hangi adres-

leri kullanmaları gerektiğini kendiniz söyleyin.

PROBLEMLER

Çoğu zaman donanım geliştirme sevinci başarısız bir kurulumdan sonra donakalıyor. Eğer bilgisayar anlaşılmaz nedenlerden dolayı kilitleniyor, Windows çalışmamakta direniyor, çıktı alırken hoparlörler takırdıyorsa Interrupt problemleri var demektir.

Eğer bilgisayarınızda Jumper ayarlarıyla konfigüre edilen donanım bileşenleri varsa, öncelikle bunların meşgul olan Interrupt'ları işgal etmediğinden emin olun. Sonra bilgisayarınızı tekrar boot edin ve açılış dosyaları olan AUTOEXEC.BAT ve CONFIG.SYS dosyalarını, Starting MS-DOS yazısı çıkınca F5 tuşuna basarak yükletmeden geçin. Artık yazılımlarla konfigüre edilebilen her genişleme kartını istediğiniz gibi ayarlayabilirsiniz.

Buna rağmen yazılım ile konfigüre edilebilen iki kart istenmeyerek aynı Interrupt'a ayarlanmışsa ve bunlardan herhangi birine bir erişim sözkonusu olduğunda bilgisayar kilitleniyorsa başka bir metod uygulamalısınız. Böyle bir durumda iki karttan birini bilgisayarınızdan sökün ve kalanını başka bir IRQ'ya ayarlayın. Sonra diğer kartı tekrar takın, rekabet artık önlenmiş olmalı. Bazı eski oyunlar da ses kartının Interrupt 7'ye ayarlandığını varsayıyorlar, aksi hareketler kabul edilmiyor.

Problemler sadece Interrupt'lar tarafından kışkırtılmıyor. Bütün donanım bileşenleri IRQ ayarlarının kesismeleri imkansız olacak biçimde konfigüre edilmişse ilgili I/O-adreslerini ve DMA kanallarını kontrol edin. Çift rezervasyonlar bu yerlerde de istenmeyen etkilere yol açıyor.

BÜTÜN DONANIM-INTERRUPTLARI

- 0: Sistem saati
- 1: Klavye Controller'i
- 2: Dahili kullanılıyor; 2.Interrupt-Controller için
- 3: 2. seri arabirim (COM2)
- 4: 1. seri arabirim (COM1) - genellikle mouse tarafından kullanılır
- 5: 2. paralel arabirim(LPT2) / yeni SoundBlaster uyumlu ses kartlarının ana ayan
- 6: Disket sürücüsü controller'i
- 7: 1. paralel arabirim(LPT1) / eski SoundBlaster uyumlu ses kartlarının ana ayan
- 8: Gerçek zamanlı saat
- 9: Bazı VGA kartları (CGA yazılımlarına uyumlu olmaları için), bazı Onboard-SCSI Controller'ları ve çoğu ses kartının MIDI bölümleri
- 10: Normalde boş
- 11: Bazı SCSI-Controller'larının standart ayan
- 12: Normalde boş
- 13: Matematik işlemci
- 14: IDE-sabit disk controller'i
- 15: Normalde boş

Güvenlik Güvenlidir

PC sabit diskten açıldığı ve programlar sorunsuz olarak kullanıldığı sürece her şey yolundadır. Ancak gün gelir sabit diskteki verilere ulaşılamaz, ya da veriler yanlış kişilerin eline geçer; ve kabus başlar. CHIP size verilerinizi korumanın yollarını gösteriyor.

Windows

Windows ve Windows for Workgroups'da veri kaybı yaşamamanız için bilmeniz gereken her şey.

Windows 95

Yeni işletim sistemi Windows 95 ile veri güvenliği konusunda chipuçları.

MS-DOS

MS-DOS ile birlikte gelen programları kullanarak veri kaybının önlenmesi.

Access

Access ile kullanıcı haklarını tanımlamanın yolları, problemlerin çözümleri.

Word

Word ile önemli dokümanlara yetkisiz kişilerin ulaşımının engellenmesi ve zarar görmüş dosyaların kurtarılması.

Yedekleme

Yedekleme programlarının kullanımı ve güvenli yedeklemenin yolları.

WINDOWS VERİLERİ KAYDETMEYİ UNUTUYOR

Windows altında Denetim Masası - Geliştirilmiş 386 - Varsayılan bellek - Değiştir bölümünde 32 Bit Disk Erişimi Kullanın özelliği fare ile tıklanarak aktif duruma getirilebilir. 32 bitlik erişim kullanılırken Windows'tan çıkıp hemen bilgisayarı kapatarsanız, 32 bitlik erişimde kullanılan önbelleğin içeriği sabit diske yazılamaz. Sonuç olarak veri kaybı meydana gelir ya da Windows ortamında bazı dosyalar açılmaz.

Önbellek içeriğinin sabit diske aktarılmasını sağlamanız mümkün. Bunun için Ana Grup'ta bulunan MS-DOS Bilgi İstemi simgesine çift tıklayın. MS-DOS penceresi açıldığında [Ctrl]+[C] ya da [Ctrl]+[Break] tuşlarına basın. Daha kolay bir yöntem olarak, Dosya yöneticisi'ni açıp aynı tuşları burada kullanarak önbellek içeriğini sabit diske kopyalayabilirsiniz. Ayrıca, SMARTDRV /C satırından oluşan bir toplu işlem dosyası (Batchfile) oluşturarak bu işlemi hızlandırabilirsiniz.

RESTORE ÇALIŞMADIĞI ZAMAN PANİĞE KAPILMAYIN

Yedeklenmiş disketlerin MWBACKUP.EXE programı ile okunması sırasında problemler meydana gelebiliyor. Örneğin, bir katalog Restore menüsünde tekrar oluşturulursa ha-

ta mesajı verir.

Probleme şu ilişki neden oluyor: Yedekleme sırasında bir ya da daha fazla disket oluşturulur. Her diskette, yedeklenmiş verilerle ilgili bilgileri içeren bir dosya bulunur. Son diskette ise bu dosyaların bilgilerine sahip bir katalog dosyası bulunur.

Restore sırasında katalog dosyası okunamıyorsa, yedekleme işleminin hangi Backup programı ile yapıldığını belirlemeniz gerekir. Çünkü genelde bu hata farklı bir Backup programıyla oluşturulmuş yedekleme disketlerinin MWBACKUP.EXE ile kullanılmaları nedeniyle oluşuyor.

Son disketi sürücüye yerleştirin ve DOS'un DIR komutuyla ya da Windows'un dosya yöneticisinde diske-
tin dosya listesini alın. MWBACKUP'un katalog dosyası disket içinde şu şekilde bulunur: CD40524A.FUL. Burada,

C ilk yedeklenen sürücü,
D son yedeklenen sürücü,
4 yılın son sayısı,
05 yedekleme yapılan ay,
24 yedekleme yapılan gün,
A yedekleme sekansı,
FUL yedekleme tipini belirtir.

Son yedekleme disketindeki dosyanın farklı bir biçime sahip olması yedekleme işleminin MWBACKUP programı ile yapılmadığını gösterir. Backup ve Restore işlemleri aynı program ile yapılmalıdır. Çünkü yedekleme programları kendi aralarında uyumlu değildir.

Katalog dosyasının biçimi MWBACKUP programına uyuyorsa ve buna rağmen verileri okutamıyorsanız, CONFIG.SYS ve AUTOEXEC.BAT dosyalarını minimuma indirgemelisiniz. Satırbaşlarına REM ekleyerek açılış sırasında sürücülerin yüklenmesini engelleyin. Burada sadece klavye ve fare sürücülerinin yüklenmesini sağlayın. Bu sayede, genelde yukarıda belirtilen probleme neden olan sürücü çakışmalarını engellemiş olursunuz.

ANLAŞILMAZ HATA MESAJLARI

MS-DOS 6.0 setup programı ile kurulduğunda, Windows altında çalışan MWBACKUP.EXE isimli yedekleme programı da DOS dizinine yerleştirilir. Bu programı Dosya Yöneticisi'nden ilk olarak çalıştırdığınızda, Windows hata mesajı verir ve yedekleme işlemi yapılamaz.

Bu durumda VFINTD.386 dosyasını DOS dizininden C:\WINDOWS\SYSTEM dizinine kopyalayın. Daha sonra SYSEDIT.EXE programını çalıştırın ve SYSTEM.INI dosyasındaki [386Enh] bölümüne aşağıdaki satırları ekleyin.

```
device=c:\dos\
dmabuffersize=32
```

Windows'u tekrar çalıştırın ve MWBACKUP.EXE programını başlatın. Burada Configure üzerine tıklayın ve Compatibility Test'i başlatın. Test bir problem çıkmadan tamamlanırsa, yedekleme işlemi yapabilirsiniz.

Yedekleme programı sıkıştırma özelliğine sahip olduğu için, gereksiz dosyalar seçilmediği sürece genelde fazla sayıda diskete ihtiyaç duyulmaz.

Restore işlemi yedekleme yapılan bilgisayarda yürütülürse genelde bir problem çıkmaz. Verilerin başka bir bilgisayarın sabit diskine kaydedilmesi gerektiğinde ise çeşitli engellerle karşılaşılır. Hata mesajlarını gösteren pencereler tekrar açılır ve Restore programı çalışmaz.

Nedeni ise şöyle: Microsoft'a göre MS-DOS 6.22 ile birlikte gelen MWBACKUP.EXE programı eski DOS sürümleri ile uyumlu.

Ancak pratikte durum böyle değil. Yedekleme MS-DOS 6.22 ile yapıldığında ve Restore işlemi yapılacak bilgisayarda örneğin DOS 6.0 ya da DOS 6.20 bulunduğunda problemler yaşanıyor.

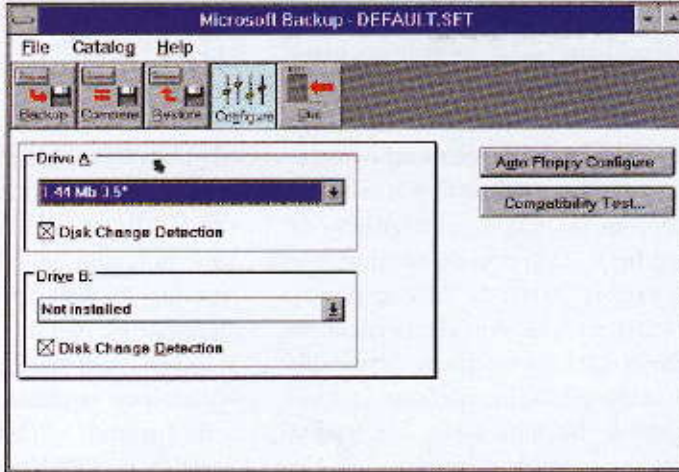
Farklı DOS sürümleri nedeniyle oluşan bu problemi çözmenin bir yolu var. Yedekleme işlemi veri sıkıştırma özelliğini kullanmadan yapın. Ancak bu durumda yedekleme ve

32 bitlik erişim aktif durumdayken veri kaybı meydana gelebilir.

MWBACKUP programında *Compatibility Test*'in sorunsuz olarak gerçekleştirilebilmesi için **CONFIG.SYS**'ye iki parametre eklemeniz gerekiyor.

MAIL simgeyi çift tıklanarak çalıştırıldığında tekrar şifre sorulması sağlanabilir. MSMAIL.INI dosyasına eklenmesi gereken satırlar ise şöyle:

[Microsoft Mail]

security=1

Bilgisayarınızı açık durumda bırakıp gitmeden önce, Mail verilerine erişimi engellemek amacıyla, aktif durumda bulunan Mail penceresini minimum pozisyonuna getirin. Oluşan Mail simgesi çift tıkladığında şifrenin tekrar girilmesi istenecek.

Restore sırasında disket yığınları ile boğuşmanız gerekebilir.

AĞ SÜRÜCÜLERİNE YEDEKLEME YAPARKEN HATA MESAJLARI

Windows'un yedekleme programı olan MWBACKUP.EXE ile sadece disketlere değil, ağ sürücülerine de verileri yedeklemek mümkün. Örneğin sabit disk C:'den seçilen bazı dosyalar, ağ sürücüsü G:'ye aktarılır.

Ağ sürücülerine yedekleme yapmak oldukça avantajlı. Öncelikle veri güvenliği disketlere oranla daha yüksek. Ayrıca çok kısa bir sürede yedekleme yapılabilir. Bunun yanında ağ sürücülerine yapılan yedekleme sırasında da çeşitli problemlerle karşılaşmak mümkün. Özellikle yüksek veri miktarlarının aktarılması sırasında, sürücüde yeterli kayıt alanı bulunduğu halde sürücü kapasitesinin dolduğu mesaj veriliyor ve yedekleme işlemi durduruluyor.

Bu problemin nedeni biraz karmaşık, MWBACKUP.EXE programı, ağ içinde yedekleme için hazırlık yapılması sırasında O'larla dolu olan bir yedekleme dosyası oluşturur. Yüksek miktarda veri aktarımı söz konusu olduğunda bu işlem birkaç dakika sürer.

Bu uzun süreç Windows for Workgroups'un ağ yönetim modülü-

nün kafasının karışmasına yol açar ve kullanılan terminal uyarı yapılmaksızın ağ dışına atılır.

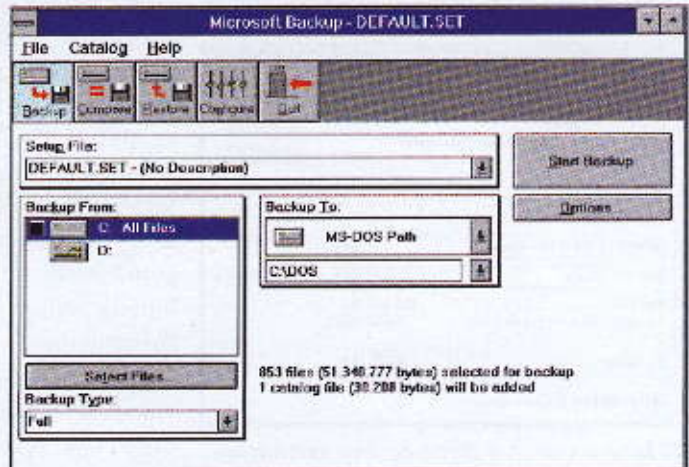
Problemin çözümü oldukça kolay. SYSTEM.INI dosyasında [Network] kısmına SESSTIMEOUT=50 (burada daha yüksek bir değer de belirleyebilirsiniz) satırını ekleyin. Bu sayede ağ içinde yedekleme işlemi sorunsuz olarak gerçekleşecektir.

Yedekleme işleminden sonra SESSTIMEOUT değerini tekrar eski haline getirmelisiniz. Aksi takdirde ağ sürücülerinin okuma ve yazma hızları düşer.

MAIL VERİLERİNE ULAŞIMIN ENGELLENMESİ

Windows for Workgroups'un MS-Mail'i aktif durumda iken yetkisiz kişilerin Mail verilerine ulaşmaları mümkün. Ancak MSMAIL.INI dosyasına küçük bir ekleme yapılarak,

SYSTEM.INI dosyasına küçük bir ekleme yaparak, Windows'un ağ sürücüsüne yapılan yedeklemeyi engelleyebilirsiniz.

ZYPERN KELİMESİNİ KESİNLİKLE ŞİFRE OLARAK KULLANMAYIN

Bu da nereden çıktı? diye düşünebilirsiniz. Ancak Windows ya da Windows for Workgroups altında ekran koruyucu şifresi olarak Zypern (Kıbrıs) kelimesini kullanırsanız, ekran koruyucu aktif duruma geçtikten sonra tekrar Windows'a geri dönmeyebilirsiniz. Doğru şifreyi yazdığınız halde Windows bunu kabul etmez. Bu durumda, üzerinde çalıştığınız dosyaları sabit diske aktarmanız da tabii ki imkansız.

Denetim Masası-Masaüstü-Ayarlar-Parola belirle kısmından şifreyi değiştirme çabaları da eski şifre kabul edilmediği için sonuçsuz kalıyor. Bu problemin nedeni Zypern şifresinin Windows tarafından yanlış kodlanması.

Bu tatsız durumdan şu şekilde kur-

tulabilirsiniz: Windows dizinindeki CONTROL.INI dosyasını DOS'un EDIT programı ya da Norton Commander ile açın. Burada, Zypern şifresi için dosyaya eklenmiş olan aşağıdaki satırları bulun:

[Screensaver]

Password='Wxpl'

Bu satırları CONTROL.INI dosyasından silin ve Windows'u çalıştırın. Şimdi tekrar bir ekran koruyucu seçebilir ve yeni bir şifre tanımlayabilirsiniz.

AĞ ÜZERİNDE OTOMATİK YEDEKLEME

Windows ağı üzerinde önemli verilerin belirli bir yerde otomatik olarak yedeklenmesini sağlayabilirsiniz. Bunun için ilk olarak Start-Settings-Control Panel'den Network bölümüne geçin. Burada Add'i ve daha sonra Service'i seçin.

Üretici listesinden Cheyenne (ARCserve Agent) ya da Arcada (Backup Exec Agent)'yi seçin ve OK'a tıklayın.

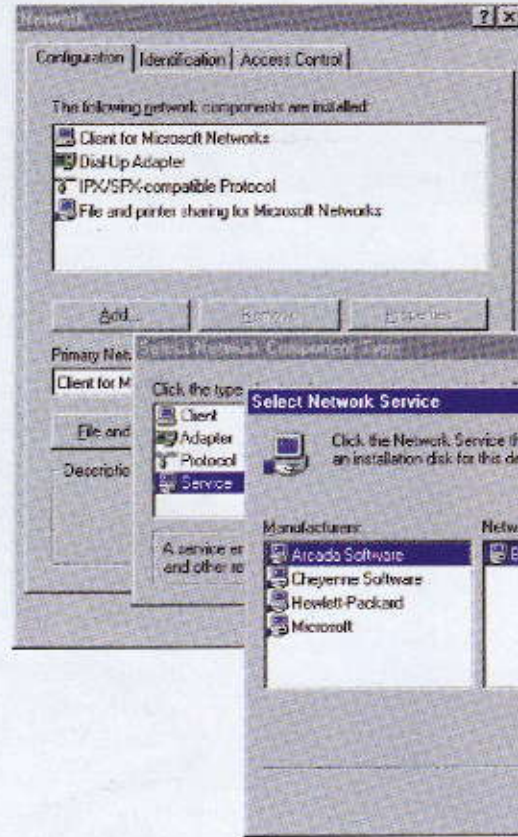
Backup Exec Agent'i kurduysanız, Configuration kısmında bu seçenek üzerine tıklayıp, Properties'i seçtiğinizde çıkan pencerede bulunan Protocol kısmında bir protokol belirlemelisiniz. Otomatik yedeklemeyi aktif duruma getirmek için ise, aynı pencerede bulunan General kısmında Enable Network Backup'i tıklamalısınız.

SABİT DİSKTE OLUŞAN HATALARIN AÇILIŞ SIRASINDA DÜZELTİLMESİ

Windows 95 ile çalışırken de sistem çökerse ya veri kaybı olur ya da bazı dosyalar çalışmaz duruma gelir. C:\WINDOWS\COMMAND dizininde bulunan SCANDISK.EXE programını StartUp kısmına kopyalarsanız, zarar görmüş dosyalar Windows'un her açılışında otomatik olarak tamir edilir.

Şimdi Start menüsündeki Find se-

Windows 95 ağı sürücülerine otomatik olarak yedekleme yapılmasını sağlamak için çeşitli seçenekler sunuyor.

çenegeninden Files or Folders'a tıklayın ve StartUp'ı aranacak dizin olarak yazın. StartUp bulunduktan sonra üzerine çift tıklayarak pencereyi açın. Arama işlemini tekrarlayarak bu defa Scandiskw.exe programını buldurun. Dosya bulunduktan sonra üzerine sağ tuş ile tıklayın ve tuşu basılı tutarak dosyayı StartUp penceresine taşıyın. Burada, tuşu bıraktığınızda çıkan menüden Create Shortcut(s) Here seçeneğini işaretlemelisiniz.

Scandiskw programını StartUp penceresine taşıdıktan sonra Shortcut to Scandiskw simgesinin üzerine sağ tuş ile tıklayın. Burada Properties'i seçin ve çıkan pencerede Shortcut kartına geçin. Bu kartta bulunan Target alanında çeşitli seçenekler belirlemeniz mümkün.

Find Target penceresinde aranması gereken sürücü ya da sürücülerini belirleyin. Bu sayede Target alanına ekleyebileceğiniz aşağıdaki parametreler kullanımınıza sunulacaktır:

/a bütün yerel sabit diskleri kontrol eder

/n Scandisk'i otomatik olarak başlatır ve sona erdirir

/p Scandisk'in hataları düzeltmesini engeller

Örneğin D: sürücüsünü kontrol etmek ve Scandisk'i otomatik olarak başlatıp sona erdirmek için Target alanına şu satır yazılmalıdır:

C:\WINDOWS\SCANDISKW.EXE
D: /N

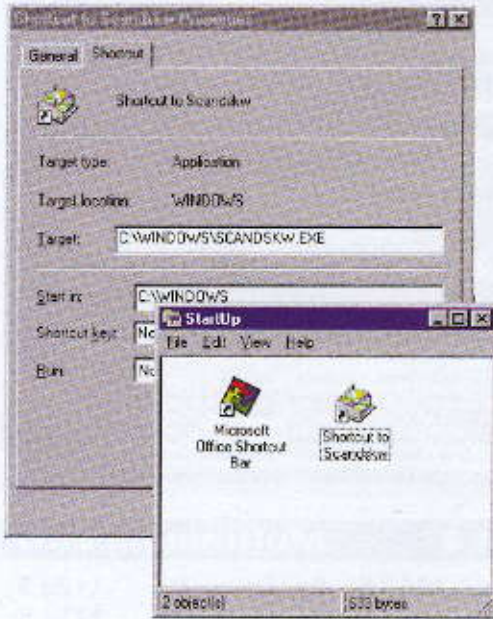
Windows 95'in açılış sırasında sistemdeki bütün sabit disklerin kontrol edilmesini sağlamak ve Scandisk'in bulunan hataları düzeltmesini engellemek için ise Target alanına yazılacak komut satırı şu şekilde olmalıdır:

C:\WINDOWS\SCANDISKW.EXE
/A /P

HER KULLANICI BİR AÇILIŞ DİSKETİNE İHTİYAÇ DUYAR

Windows 95 kurulum sırasında bir açılış disketi (Startup Disk) oluşturulmasını tavsiye eder. Sabit diskte değerli verileriniz bulunuyorsa bu tavsiyeye uymanız gerekir. Windows

Windows 95 ile daha güvenli bir şekilde çalışmak için Scandisk programını Startup grubuna ekleyin.

95'in açılış sırasında bir problem yaşadığında, bu disket sayesinde sabit diskte bulunan verilerinize ulaşabilirsiniz.

Genelde kullanıcılar kurulum sırasında bu tavsiyeye uyup bir açılış disketi oluştururlar. Bu diskete sahip olmayanların ise üzülmelerine gerek yok; açılış disketi oluşturmak için Setup programını tekrar çalıştırmaya gerek yok.

Start-Settings'den Control Panel penceresini açın ve burada Add/Remove Programs simgesini çift tıklayın. Açılan Add/Remove Programs Properties penceresinde Startup Disk'i seçin. Burada da Create Disk üzerine tıklayın ve disket sürücüyü bir disket yerleştirin. Windows 95, gerekli durumlarda PC'nizi boot etmenizi sağlayacak olan açılış disketine bütün sistem dosyalarını kopyalayacaktır.

YEDEKLEME İŞLEMİ İÇİN MWBACKUP'IN KULLANIMI

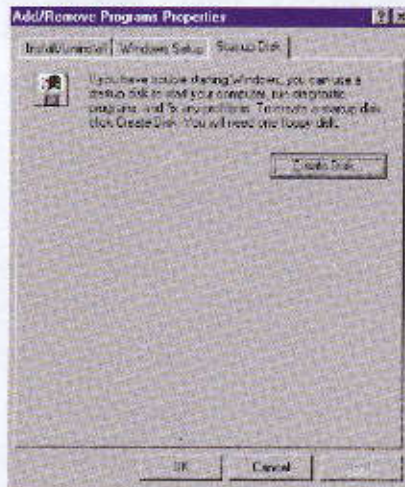

MS-DOS 6.22 ile birlikte gelen MWBACKUP.EXE programını verilerinizi yedeklemek için Windows 95 ile birlikte de kullanabilirsiniz. Bu

program sayesinde dosyalarınızı disketlere, yedekleme ünitelerine ya da ağ üzerinde başka bir bilgisayara yedekleyebilirsiniz. MWBACKUP.EXE programını kullanarak Windows 3.1 ya da Windows for Workgroups ortamında yedeklediğiniz dosyalarınızı Windows 95 ortamında da sisteminize yükleyebilirsiniz. Ancak bu işlemin sorunsuz olarak gerçekleşmesi için bazı küçük ayarlamalar yapmak gerekiyor.

MWBACKUP.EXE programını ilk defa çalıştırmadan önce, SYSEDIT.EXE'yi kullanarak C:\WINDOWS\SYSTEM dizindeki SYSTEM.INI dosyasında bazı değişiklikler yapmanız gerekir. Bu dosyada bulunan (386Enh() bölümüne DEVICE=VTINTD.386 satırını eklemelisiniz. Daha sonra VFINTD.386 dosyasını DOS dizininden C:\WINDOWS\SYSTEM dizinine taşımalısınız (kopyalamayın!).

Start-Find-Files or Folders seçeneği ile VTINTD.386 dosyasının C:\WINDOWS\SYSTEM dizininden başka ikinci bir dizin altında bulunup bulunmadığını kontrol edin. Backup programının kendini otomatik olarak konfigüre edebilmesi için, VTINTD.386 dosyasının sadece bu dizin altında bulunması gerekir.

Windows 95'in kurulumundan sonra da bir açılış disketi oluşturabilirsiniz.

Yukarıda belirtilen ayarlamaları yaptıktan sonra, MWBACKUP.EXE programını Windows 95 altında da kullanarak verilerinizi yedekleyebilirsiniz.

EKRAN KORUYUCUNUZ SİSTEMİ YABANCILARA KARŞI DA KORUSUN

Windows 95 ortamında ekran koruyuculara şifre vermeniz mümkün. Şifreyi bilmeyen bir kişi aktif durumda olan ekran koruyucuyu devreden çıkaramaz. Bu sayede yabancıların sisteme müdahale etmeleri engellenmiş olur.

Şimdi Start-Settings'den Control Panel'i seçin ve Display'e çift tıklayın. Açılan pencerede Screen Saver bölümüne geçin ve bir ekran koruyucu belirleyin. Password Protected seçeneğini aktif duruma getirdikten sonra şifre belirlemek üzere Change'i tıklayın. Burada şifreyi yazıp OK'i seçerek sisteminizi yabancılara karşı korumaya alabilirsiniz.

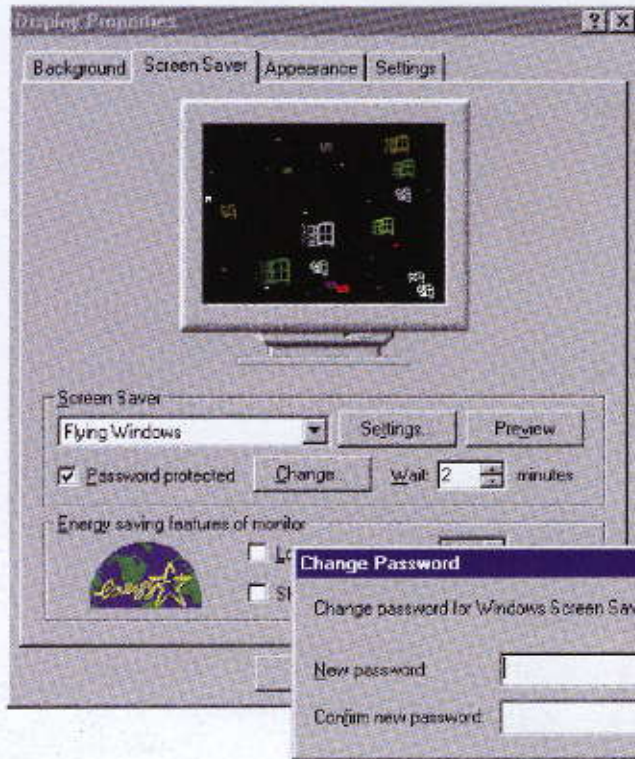

MS-DOS ile birlikte gelen yedekleme programını Windows 95 altında da kullanabilirsiniz.

AĞ ÜZERİNDE YEDEKLEME SIRASINDA İŞLEM DİŞİ BIRAKILACAK DİZİNLERİN SEÇİMİ

Start-Settings'den Control Panel penceresini açın ve burada Network'e çift tıklayın. Ağ bileşenlerinin bulunduğu listede daha önceden eklediğiniz ARCserve Agent'i işaretleyin ve Properties üzerine tıklayın. Açılan pencerede Add'i seçin ve yedeklenmeyecek dizini belirleyerek OK'e tıklayın.

Bilgisayarınız açık durumdayken uzun bir süre başka bir yerde bulunmanız gerekiyorsa, ekran koruyucu şifresini aktif duruma getirmelisiniz.

bulunuyor.

Buna rağmen, Drivespace ile kaydedilen veriler farklı bir biçime sahiptirler. Doublespace ile Drivespace arasındaki bu küçük fark, verilerin depolanması ve yeniden oluşturulması sırasında MSBACKUP.EXE programının hatalı çalışmasına yol açar.

Problemin çözümü görüldüğü gibi zor değil. Norton Commander'ı ya da Windows'un Dosya Yöneticisi'ni kullanarak sabit disk tarayın ve MSBACKUP.INI dosyasını bulun. Bu dosya sabit disk içinde bir ya da birden fazla yerde bulunabilir. Dosyalar bulunduktan sonra bunları silin. Şimdi MSBACKUP.EXE programını çalıştırın ve otomatik konfigürasyonu başlatın. Bu sayede MSBACKUP.INI dosyası yeniden oluşturulacak. Artık düşük ya da yüksek miktardaki verilerinizi disketlere yedekleyebilir ve tekrar sabit diske aktarabilirsiniz.

MS-DOS 6.x RESTORE SIRASINDA PROBLEM ÇIKARIYOR

MS-DOS'un MSBACKUP.EXE programı ile disketlere yedekleme yapıldıktan sonra, Restore sırasında genelde problem yaşıyor. Veriler disketlere hatasız olarak yazıldığı halde, bunları tekrar sabit diske aktarmak mümkün olmuyor.

Alnacak küçük bir önlem sayesinde bu problemten kurtulmak mümkün. Verilerinizi sık sık MSBACKUP.EXE programını kullanarak yedekliyorsanız, sabit diskinizi Doublespace programı ile sıkıştırmaktan kesinlikle kaçınmalısınız.

RESTORE SIRASINDA SİSTEM ÇÖKÜYOR

Yedeklediğiniz verilerinizi DOS dizininde bulunan MSBACKUP.EXE programını kullanarak sabit diske aktarmak üzere Restore işlemine başlıyorsunuz. Ancak sistem çöküyor ve [Ctrl]+[Alt]+[Del] tuşlarını

Diğer ağ kullanıcılarının verilerini ze ulaşmasını engellemek istiyorsanız, dizinler için ek birer şifre belirleyebilirsiniz. Add seçeneğini tekrar kullanarak listeye yeni dizinler eklemeniz mümkün.

Tabii ki bu dizinleri tekrar liste dışı bırakabilirsiniz. Bunun için, listeden çıkarmak istediğiniz dizini seçin ve Remove üzerine tıklayın.

Bir dizinin erişim hakkı özelliklerini (şifre ve yazma koruması) değiştirmek istiyorsanız, ilk olarak dizini seçmeli ve daha sonra Details üzerine tıklamalısınız. Eğer sabit diskin tamamını güvenlik altına almak istiyorsanız, sürücü adının ve anadizinin güvenlik listesinde olmasına dikkat edin.

KAYNAKLARIN ŞİFRE İLE KORUNMASI

Windows 95 ile yapılan Peer to Peer bağlantıda dizinlere erişimi bir şifre ile engellemek yararlı olacaktır. Bu sayede diğer ağ kullanıcılarının sabit diskinizdeki önemli verileri bir hata sonucu silmelerini engellemiş olursunuz.

Aynı durum ağ üzerindeki bir kul-

lanıcıya kısa süreli olarak belli bir dizine tam erişim hakkı verildiğinde ve daha sonra yazma koruması özelliğinin aktif duruma getirilmesi unutulduğunda da söz konusu olabilir.

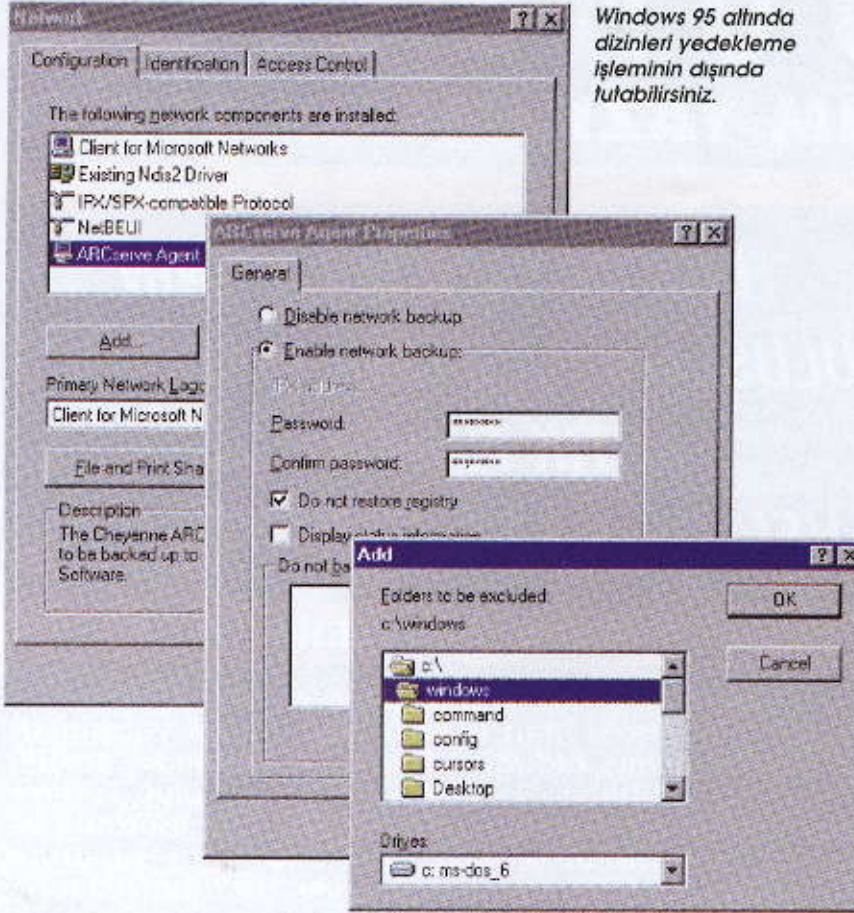
Bilgisayarınız ağ bağlantısına sahipse, Windows 95 açıldıktan sonra erişim haklarını kontrol etmelisiniz. Bunun için ilk olarak My Computer penceresini açın.

Daha sonra erişim hakları belirlenecek kaynağa tıklayın. File'dan Properties'ı, buradan da Sharing'i seçin. Artık erişim haklarını değiştirebilir, yeni bir şifre verebilir, ya da eskisini değiştirebilirsiniz.

MS-DOS 6.22'YE TERFİ ETTİKTEN SONRA YAPILAMAYAN İŞLEMLER

MS-DOS 6.22 ile güncelleme yapıldıktan sonra, sabit sıkıştırılmış ise ve yedekleme işleminde disketler kullanılıyorsa MSBACKUP.EXE programı problem çıkarıyor. Eski sürümlerin tersine MS-DOS 6.22 sıkıştırma programı olan DBLSPACE.EXE'ye sahip değil. Bunun yerine yeni sürümde Doublespace ile aynı fonksiyonlara sahip olan DRVSPACE.EXE

Windows 95 altında
dizinleri yedekleme
işleminin dışında
tutabilirsiniz.

rekiyor.

Sorundan kurtulmanın biraz zahmetli olan bir yolu daha var: Sabit diskin tamamını yedekleyin ve FORMAT.EXE ile sabit diski formatlayın. Bu sayede Volume-Label'ı içeren hatalı sektör kapatılır. Yedeklenmiş verileri tekrar sabit diske aktardıktan sonra Scandisk sorunsuz olarak çalışacaktır.

KULLANICI HAKLARININ KISITLANMASI

Microsoft Access 7.0 for Windows 95 ile bir uygulama oluşturulduğunda, Tools-Security kısmında erişim hakları belirlenerek yetkisiz kişilerin bilgilere ulaşması engellenebilir. Ancak bazı durumlarda bir kullanıcı kendisine tanınan haklardan daha fazlasına sahip olabiliyor. Bu problem veritabanının açılış sırasında bir hata oluşması nedeniyle meydana geliyor. Bir veritabanı için geçerli olan erişim haklarını doğru bir biçimde belirleyebilmek için şunların yapılması gerekiyor:

İlk olarak veritabanının (MDB uzantılı) ve SYSTEM.MDA dosyasının birer güvenlik kopyasını alın. Şimdi Microsoft Office program grubunda bulunan MS Access Workgroup Administrator simgesine çift tıklayın ve Create'i seçerek yeni bir SYSTEM.MDA oluşturun.

Açılan pencerede bir kullanıcı adı, bir firma adı ve bir de çalışma grubu kodu belirleyin. Burada yazılan küçük ve büyük harflerin daha sonra aynen yazılması gerektiğini unutma-

kullanarak sistemi boot etmekten başka çare kalmıyor.

Paniğe kapılmanıza gerek yok; verilerinizi kaybetmiş değilsiniz. DOS dizininde bulunan EDIT.COM programı ile CONFIG.SYS dosyasını açın ve bu dosyada bulunan aşağıdaki satırları gösterilen biçimde değiştirin.

Files=30

Buffers=30

Stacks=9,256

Bu değişikliklerden sonra Restore işlemi sorunsuz olarak gerçekleşecek. Ancak burada bir koşulu yerine getirmeniz gerekiyor; sabit disk sıkıştırılmamış olmalı (bir önceki CHIPUCU'na bakın).

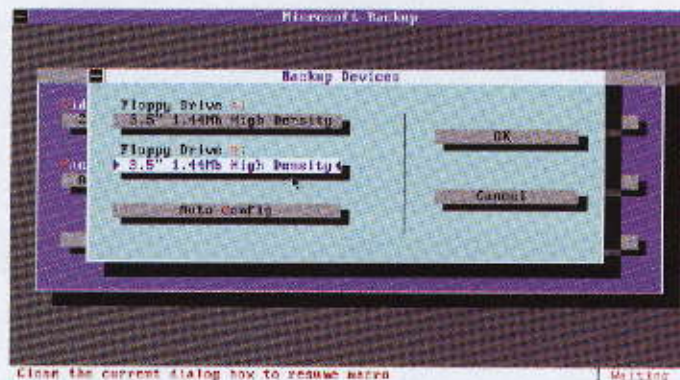
SCANDISK BAZI HATALARI DÜZELTEMİYOR

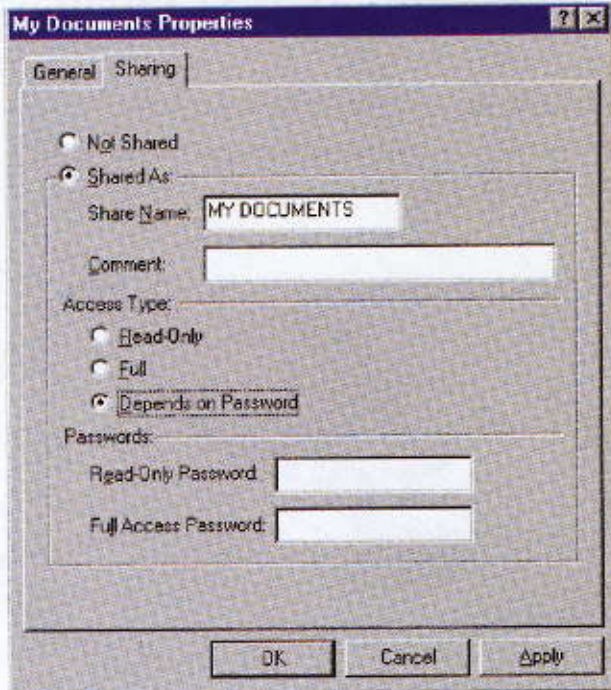
Scandisk manyetik sürücülerdeki hataları bulan ve düzelteren bir MS-DOS yardımcı programı. Ancak bu yardımcı program bazı zamanlar sabit diskte ya da disketlerde bulunan ha-

taları düzeltmeyeceği mesajını veriyor. SCANDISK.EXE'yi tekrar çalıştırıp yeni bir deneme yapıldığında da sonuç aynı oluyor.

Bu problem Scandisk hatalı bir sektöre rastladığında ve bu sektör Volume-Label'ı, yani disketin ya da sabit diskin ismini içerdiğinde ortaya çıkıyor. Scandisk'i kullanarak bu problemi çözmeniz mümkün değil. Bu noktada sabit disk üreticilerinin yardımcı programlarına ya da Symantec'in Norton Utilities'inde bulunan Disk-Doctor'a başvurmak ge-

MS-DOS
6.22'ye terfi
ettikten sonra
eski
yedekleme
disketleri
okunamıyor.
Bu problemi
kolayca
çözebilirsiniz.

Windows 95 ağında ulaşılabilen kaynakları şifre ile koruyabilirsiniz.

yın. Girdiğiniz bilgileri bir yere not etmeniz yararlı olacaktır.

Şimdi Access'i tekrar çalıştırın ve Tools'dan Security'yi seçin. Çıkan listede Set Database Password üzerine tıklayın ve Password kısmına veritabanı şifrenizi yazın. Daha sonra Verify kısmına da aynı şifreyi yazın. Burada da büyük ve küçük harf ayrımına dikkat etmelisiniz.

Tools-Security-User and Group Accounts kısmında New üzerine tıklayarak yeni kullanıcıları belirlemelisiniz. Açılan pencerede Name alanına kullanıcı adını yazın. Örneğin CHIP. Daha sonra kullanıcının Personal ID'sini (4 - 20 karakter) belirleyin ve OK'e tıklayın.

İleride problem yaşamamak için bu bilgileri bir yeye not edin. Büyük ve küçük harf ayrımına tabii ki burada da dikkat etmelisiniz. Şimdi Group Membership alanındaki Available Groups kısmında Admins'i seçin ve Add üzerine tıklayın. İşlemi OK ile bitirin.

Access'i kapatın ve yeniden başlatın. Kendinizi yeni Administrator olarak tanıtmalısınız. Örneğimizde bu alana CHIP yazmalı ve Password kıs-

mını boş bırakmalısınız. Şimdi File-New Database'i seçerek yeni bir veritabanı oluşturun. Oluşturulan bu veritabanı yeni Administrator'ın yönetiminde olacaktır. Eski Administrator'ı Tools-Security-User and Group Account kısmında bulacağınız listeden çıkartın. Tools-Security'den User and Group Permissions kısmına geçin ve burada diğer grup ve kullanıcıların yeni obje için geçerli olan bütün haklarını iptal edin.

Şimdi Access'in Importmanager'ını kullanarak eski veritabanındaki bütün objeleri yeni veritabanına aktarmalısınız. Bunun için File-External Data'dan Import üzerine tıklayın. Bu sayede bütün objelerin yönetimi yeni Administrator'a geçer. Gereküğinde yeni kullanıcılar ve gruplar tanımla-

yabilir, bunların veritabanı objelerine erişim haklarını belirleyebilirsiniz.

ADMINISTRATOR SİLİNEMİYOR

Microsoft Access 7.0'da Administrator'ı silmek mümkün olmuyor. Bu nedenle, erişim haklarının belirlenmesi sırasında Access 1.0 ile uyum problemleri yaşıyor. Sorunun çözümü hiç de zor değil.

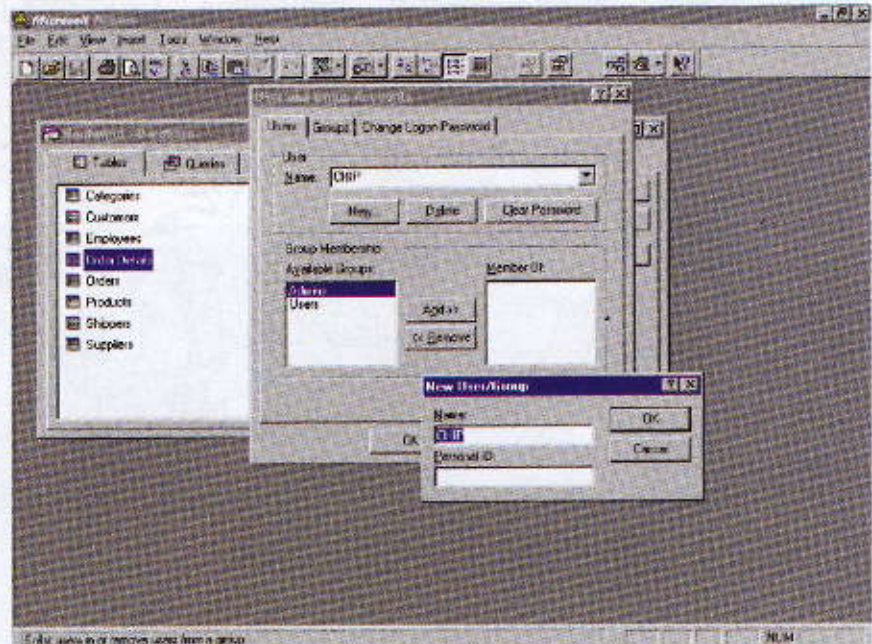
İlk olarak Administrator'ı Tools-Security-User and Group Account kısmında bulacağınız Administrator listesinden çıkarın.

Bunun için Name alanında Administrator'ı belirlemeli ve listeden Administrators seçerek Remove üzerine tıklamalıyız. Bu sayede Administrator sadece kullanıcı haklarına sahip olur.

WORD DOKÜMANLARI AÇAMIYOR

Windows altında çalışan Word 6.0 ile Insert menüsünden dosyaları, grafikleri, veri tabanlarını, Corel Draw objelerini ya da diğer Windows uy-

Access'de kullanıcı haklarını doğru belirleyebilmek için bir dizi işlem yapmak gerekiyor.

gulamalarını import edebilirsiniz. Özellikle grafiklerin eklenmesi sırasında, Word dokümanı hızlı bir şekilde sabit disk üzerinde büyük bir alanı işgal eder.

Word 6.0 dokümanı limitlerin üzerinde bir büyüklüğe ulaştığında, dosyanın kaydedilmesi sırasında ne yazık ki uygun bir hata mesajı verilmez. Dosya tekrar açılmak istendiğinde ise hata mesajı verilerek dosyanın açılmadığı bildirilir. Sabit diskte dosyanın bir güvenlik kopyası bulunmuyorsa, doküman için belkide günlerce harcanan emek boşa gider.

Küçük bir chipucu ile Windows 3.1 ve Windows for Workgroups altında bu sorunu çözmek mümkün. Açık olan bütün uygulamaları kapatın ve Donatılar grubundaki WRITE'i çalıştırın.

Açılmayan Word dokümanını bu program ile açın ancak dönüştürmeyin. Bu durumda ekranda hiyeroglif yazısını andıran şekiller göreceksiniz.

Şimdi dokümanı yeni bir ad vererek sabit diske kaydedin. Write ile kaydettiğiniz bu doküman büyük bir ihtimalla Word ile çalışacaktır.

WORD DOKÜMANLARININ SALT OKUNUR DURUMA GETİRİLMESİ

Word 6.0 ile önemli ve gizli bilgiler içeren bir doküman hazırlandığında, yetkisi olmayan kişilerin dokümana ulaşmasını engellemek için önlem alınmalıdır.

Bazı durumlarda da yanlışlıkla değiştirilmesini engellemek amacıyla doküman salt okunur duruma getirilmelidir. Word bu amaçla üç koruma mekanizması sunuyor: Dosyanın değişikliklere karşı korunması, dokümanın salt okunur pozisyonunda açılması ve dokümanın şifre ile korunması.

Word dokümanlarının salt okunur duruma getirilmesi güvenlik açısından oldukça yararlı. Bu sayede dikkatsizlik sonucu dokümanın değiştirilmesi ihtimali de ortadan kalkıyor. Bir dokümanın salt okunur duruma getirilmesi için ilk olarak Dosya'dan Aç'ı seçin ve dokümanı belirleyin. Daha sonra Salt-Okunur kutucuğunu işaretleyin ve OK'e tıklayın. Dokümanın adının yanında Salt-Okunur yazdığını göreceksiniz.

Pratikte bazı durumlarda dokümanların sadece Salt-Okunur Önerilir seçeneği ile açılmasını sağlamak daha avantajlı oluyor. Örneğin diğer ağ kullanıcıları da dokümanınızla çalışıyorlarsa bu özelliği kullanın. Bir kullanıcı bu şekilde korumaya alınmış bir dokümanı açtığında, Word değişikliklerin dosya üzerine kaydedilmesi nedeniyle dokümanın salt okunur pozisyonunda açılması gerektiği mesajını verir. Bu noktada kullanıcının dokümanı normal ya da salt okunur olarak açma imkanı vardır.

Anlatılan bu koruma mekanizmasının aktif duruma getirmek için Araçlar-Seçenekler'de bulunan Kaydetme kartında Salt-Okunur Önerilir seçeneğini aktif duruma getirin.

DOKÜMANIN ŞİFRE İLE KORUNMASI

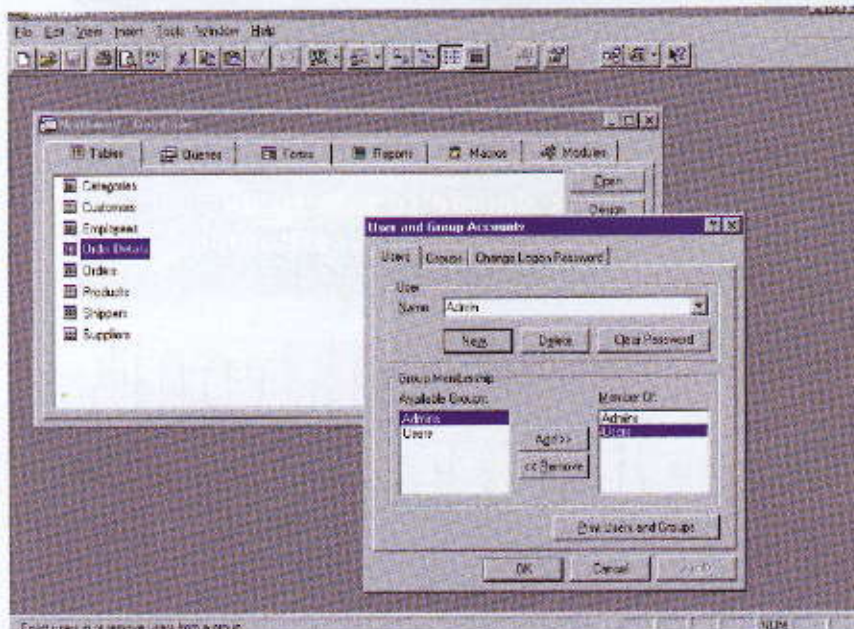

Diğer kullanıcıların bir dokümanı açmalarını ve değiştirmelerini engellemek istiyorsanız, dokümanı şifre ile korumaya alabilirsiniz. Bir dokümana şifre verdiğinizde, dokümanın her açılışında bu şifreyi yazmalısınız. Şifre ile korunmuş olan bir dokümanın bu şifre kullanılmadan açılması mümkün değildir.

Bir dokümana şifre vermek için ilk olarak dokümanı açın. Daha sonra Dosya'dan Yeni Adla Kaydet'i seçin. Dokümana henüz bir isim vermediyseniz, dosya adı kısmında ismini yazın. Seçenekleri seçtiğinizde açılan Kaydetme penceresinde Koruma Parolası ya da Yazma Hakkı Parolası kısmında bir şifre belirleyin ve OK'e tıklayın.

Harflerden, sayılardan ve diğer işaretlerden oluşabilecek bir şifre 15 karakter uzunluğunda olabilir. Word şifreyi onaylamamızı istediğinde şifreyi tekrar yazın ve OK'e tıklayın. Şifreyi yazarken büyük ve küçük harfleri aynen yazmaya dikkat edin.

Bir dokümana verdiğiniz şifreyi istediğiniz zaman silebilir ya da değiştirebilirsiniz.

Access'de Administrator'ı silmek mümkün değil, ancak erişim hakları değiştirilebilir.

tirebilirsiniz. Bunun için ilk olarak Dosya menüsünden Yeni Adla Kaydet'i seçin. Daha sonra Seçenekler üzerine tıklayın. Burada eski şifreyi silmeniz ya da değiştirmeniz mümkün. Şifreyi değiştirdiğinizde Word yeni şifreyi tekrar onaylamanızı isteyecektir.

NORTON COMMANDER İLE YEDEKLEME

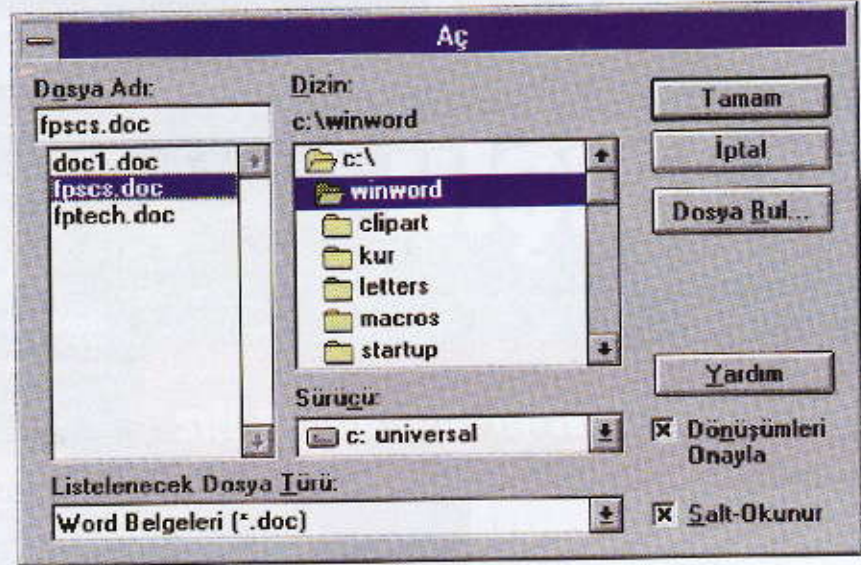
Sadece sabit diskteki birkaç dizin disketlere ya da ağ sürücülerine yedeklenecekse, bu işlem için Norton Commander programı da kullanılabilir.

Bu program kendi sıkıştırma özelliğinin yanında, kullanıcılara PKZIP ve ARJ programlarına tek bir fare tıklaması ile ulaşma imkanı sunar. Ancak bunun için programların Commander ile aynı dizininde olmaları gerekir.

Yedekleme işlemi Norton Commander ile kolay bir biçimde yapılabilir. Fare ya da yön tuşları kullanılarak dosyalar seçilir ve yedekleme için [Alt]+[F5] tuşları ile sıkıştırma işlemi başlatılır. Yedeklenmiş verilerin disketlerden ya da ağ sürücülerinden tekrar okunmaları için ise [Alt]+[F6] kullanılır.

Kurulundan sonra Norton Commander ARJ ve PKZIP programlarının bütün özelliklerini kullanmaz. Örneğin yedekleme birden fazla diskete yapılacaksa, C:\NC dizininde bulunan PACKER.SET dosyasında ARJ ve PKZIP'in arkasına gerekli parametreleri yazmalısınız.

Bu değişikliklerden sonra, ARJ ve PKZIP programlarını kullanarak

Salt-okunur özelliği ile dokümanlarınızın başkaları tarafından değiştirilmesini engelleyebilirsiniz.

yedekleme ve Restore işlemlerini fare ile sorunsuz olarak yürütebilirsiniz.

YEDEKLEME AYGITINA İHTİYAÇ VAR MI?

10 MB'ın altında bir veri miktarını yedeklemek istiyorsanız, ek bir yedekleme ayıtına ihtiyacınız yok. Yedekleme için disketleri ve MSBACKUP.EXE ya da MWBACKUP.EXE gibi DOS ve Windows programlarını kullanabilirsiniz. Bu iki program da MS-DOS ile birlikte gelir ve ek bir ücret ödenmesi gerekmez. Ancak bazı durumlarda bu programların kullanımında problemler yaşanıyor (bkz. DOS ve Windows chipuçları).

ARJ ya da PKZIP gibi sıkıştırma programları kullanıldığında, yedekleme işlemi daha hızlı ve problemsiz olarak yapılabilir.

Bu DOS programlarının en önemli dezavantajları fare kullanımına izin vermemeleri ve kullanıcıların birçok parametreyi bilmek zorunda olmalarıdır.

Ancak yedekleme ve Restore işlemleri için, DOS'un EDIT programı kullanılarak gerekli parametreleri içeren iki tane toplu işlem dosyası (Batchfile) oluşturulduğunda, bu problemler de ortadan kalkıyor.

ARJ A A:\BACKUP *.*
satırı, sabit diskte aktif durumda bulunan dizindeki bütün dosyaları sıkıştırarak BACKUP.ARJ adıyla A:\ya kopyalar.

Yedeklenecek veriler tek bir diskete sığmıyorsa şu komut satırı kullanılmamalıdır:

ARJ A -VA A:\BACKUP.000

Bu sayede sabit diskteki verileri bin diskete kadar yedekleyebilirsiniz. Verilerin disketlerden tekrar sabit diskte aktif durumdaki dizine aktarılması için ARJ E BACKUP komutu yazılmalıdır.

Komut satırlarının biçimi PKZIP programı için de aynı. PKZIP A:\BACKUP *.* komutu ile, aktif dizindeki dosyalar A:\ sürücüsündeki diskete aktarılabilir. Burada, sıkıştırılmış verileri içeren dosyanın adı BACKUP.ZIP olarak belirleniyor.

Word 6.0 ile bir dokümanı açamıyorsanız Write size yardımcı olabilir.

Sabit diskten yapılan yedekleme işlemi için birden fazla disket gerekiyorsa, komut satırının şu şekilde değiştirilmesi gerekiyor:

PKZIP -& A:BACKUP *.*

Disketlerden aktif dizine veri aktarma için ise kullanılacak komut PKUNZIP BACKUP.

ARJ ve PKZIP programlarının yüksek sıkıştırma oranları sayesinde genelde bir yedekleme aygıtına ihtiyaç duyulmuyor.

QIC KARTUŞ TEYP KULLANILIRKEN SIKIŞTIRMA YAPILMALI MI?

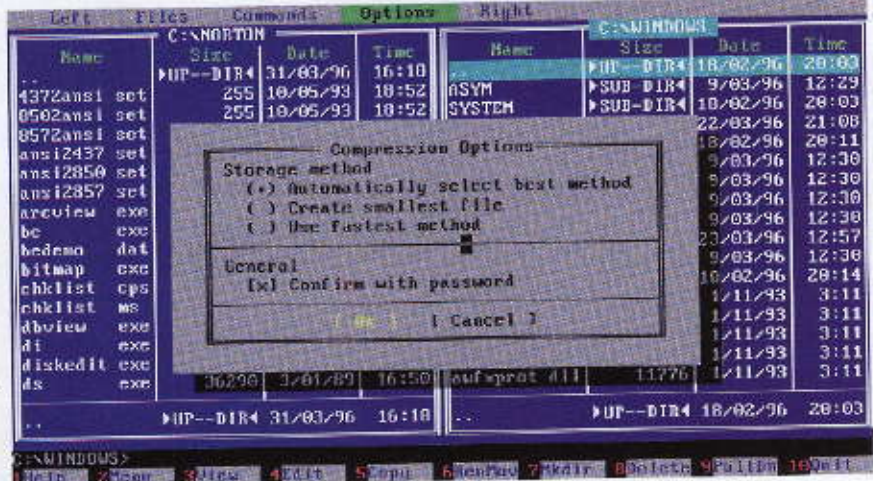

Ne yazık ki QIC Kartuş Teyp üreticileri ortak bir sıkıştırma yöntemi üzerinde uzlaşmış değiller. Bu nedenle, kartuşları bir bilgisayardan diğerine veri taşımak amacıyla kullanıyorsanız, sıkıştırma yapmamalısınız. Verileri sıkıştırmadan kartuşa aktarırsanız, yedekleme yazılımı farklı olsa bile verileri ikinci bilgisayara problemsiz olarak aktarabilirsiniz. Ancak buna rağmen bir problem çıkarsa, sorun büyük bir ihtimalle kartuşta-
dır.

QIC-80 KARTUŞ TEYP İLE RESTORE SIRASINDA PROBLEM YAŞANIYOR

Fiyatlarda yapılan indirimler genelde farklı üreticilerin kartuşlarının satın

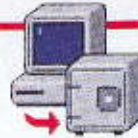

Norton Commander yedeklediğiniz verilerinizi şifre ile koruma imkanı veriyor.

alınmasına yol açıyor. Fiyatı uygun olan bir kartuştan yüksek miktarda satın almadan önce, yedekleme ve Restore sırasında problem çıkarmadığından emin olun.

Çünkü her kartuş her sürücüyle uyumlu olarak çalışmıyor. Genelde Kartuş Teyp üreticileri kendi kartuşlarını da piyasaya sürüyorlar. Bu kartuşları kullanmak sorun çıkmasını engelleyecektir.

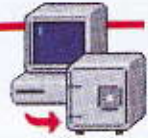
SADECE FORMATLI KARTUŞLAR ALINMALI

Fiyat farkı çok az olmakla birlikte formatlı ya da formatsız kartuş satın almak mümkün. Kullanacağınız kartuşun mutlaka formatlı olması gerekiyor. Bu durumda, formatlı kartuş satın alırsanız, yakla-

şık iki saat süren bu işlemden kurtulmuş olursunuz.

BİR KARTUŞU NE ZAMAN ÇÖPE ATMALI?

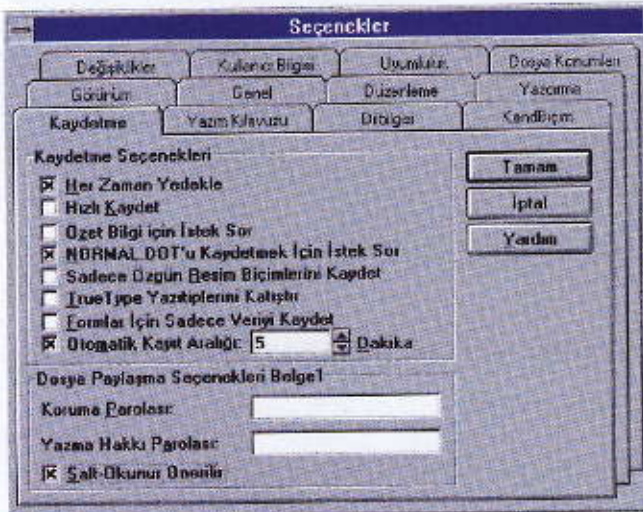
QIC Kartuş Teyp için yedekleme yazılımı üreticileri programlarını sürekli olarak geliştiriyorlar. Eski sürümlerin menüleri yeni sürümlerde daha zenginleşmiş olarak karşınıza çıkıyor. Bu nedenle kullanıcılar, kartuşların kontrolü için sürekli olarak yeni imkanlara kavuşuyorlar.

En az %60 oranında dolu olan bir kartuş kullanarak verileri bilgisayarınıza aktarın. Daha sonra, kaç hata ile karşılaştığınızı yazılım aracılığı ile öğrenin. Hata sayısı 20'den fazlaysa kartuşun çöpe atılması gerekir. Kartuşun kontrol edilmesi için bir diğer yöntem de Verify. Bu yöntemde, yedekleme programı karıştaki verilerin okunabilirliğini sabit diske veri aktarımı olmaksızın kontrol eder.

Verify sırasında fazla sayıda hata belirlenirse, kartuşu daha fazla kullanmamalıyız. Bazı yedekleme programları format sırasında kartuş üzerinde kaç tane zarar görmüş blok bulunduğunu gösteriyor. Bunların sayısı 40'ın altındaysa kartuşu kullanmaya devam edebilirsiniz.

Gökhan Sungurtekin
sgokhan@chip.com.tr

Şifre kullanarak, yabancıların dokümanlarınıza ulaşmalarını engelleyebilirsiniz.

OYUNCU ve OYUN

CAN BAY

Mission Critical

"Yıl 2134. Galaksilerarası savaş nedeniyle dünya yıpranmış bir kabuk halinde. Uzay istasyonunun asi pilotu olarak sen, tüm personeli ölmüş geminle ölümcül gezegen Persophone ile karşı karşıyasın. Bu öyle bir gezegen ki elektrik fırtınaları ve kimyasal kar yeryüzünü kasıp kavuruyor. Bu vahşi gezegende sen savaşın kaderini değiştirmelisin."

Legend, günümüzün etkileşimli Adventure'ları arasında eski tarzda Adventure oyunları üreterek ayakta kalmış tek firma. Legend'in diğer başarılı oyunları arasında Eric The Unready, Super Hero League of Hoboken, Leather Goddesses of Phobos 2 gibi bir çok ödül almış ve zorluk derecesi yüksek olduğundan sadece ciddi Adventure oyuncularına hitap eden oyunlar sayılabilir. 96 yılına firma, bir FRP oyunu olan Shannara ve bir uzay istasyonunda geçen Mission Critical ile giriş yaptı.

3 CD dolusu grafik ve ses içeren Multimedia şöleninde, film kısımlarında oynayan oyuncular oldukça meşhur. Oyunun geçtiği uzay gemisinin kaptanı, Deep Space Nine dizisinden hatırlayacağınız Micheal Dorn, yardımcı kaptan ise Robocop II'den Patricia Charbonneau. Oyunun film kısımları dışında, 3d render edilmiş, yüksek çözünürlükte grafikler kullanılmış.

KONU

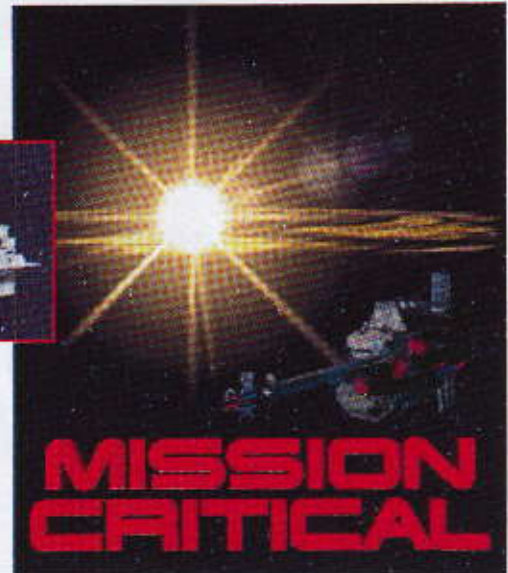
Gelecekteki dünya iki konfederasyona bölünmüş durumdadır; teknolojinin tek çözüm olduğunu düşünen

UN ve insan hayatının teknoloji- den daha değerli olduğunu düşünen Alliance. Bu iki taraf arasında yıllardır süregelen savaş dünyayı yaşanmaz hale getirmiştir. Avantajlı olan UN tarafından savaşın sonlandırılmasına beş yıl kadar bir zaman kaldığında Alliance, Persophone gezegeni üzerinde gizli bir operasyona tüm umutlarını bağlamıştır. Persophone üzerinde araştırma yapmak için kurulan uzay istasyonu Lexington, UN tarafından saldırıya uğradığında, kaptan teslim olarak bir kişi haricinde tüm mürettebatı UN gemisine yollar. Ve verdiği emirler doğrultusunda nakliye gemisi ana gemiye geldiğinde Lexington'dan çıkan bir torpil hem UN gemisini hem de mürettebatın bulunduğu nakliye gemisini havaya uçurur. Uzayın o bölgesinde geriye sadece savaş hasarları nedeniyle kullanılmaz hale gelen Lexington ve içinde kaptan tarafından bayıltılmış teğmen kalır. İsrarcı ve dik kafalı teğmen, Persophone görevini bitirmek ve Alliance'ın savaş kaybetmesini engellemek için tek umuttur.

OYUN

Mission Critical'da 9 kattan oluşan dev gemi Lexington'ın boş koridorlarında dolaşıp, uzay gemisi kullanmak, bakımını yapmak ve uzay savaşlarında yer almak yapılacak rutin işler arasında. Ve tabii bütün bunlarla uğraşırken bir yandan da tüm personelin uğruna hayatını kaybettiği gizemli görevi çözmek ve bu görevi bi-

tirmek gerekmektedir.

Oyun ekranı 4 bölüme bölünmüş; üst kısımda oyun konfigürasyonu değiştirme ve haritaya bakma seçeneklerinin bulunduğu bir menü, ortada 3d mekanların görüntülendiği ve film kısımlarının oynadığı grafik bölümü, hemen altında oyuncunun bulunduğu objelerin simgelerle gösterildiği Inventory ve en altta girilen odaların ve yapılan hareketlerin tek tek açıklaması bulunmakta. En alt kısım bir diyaloga girildiğinde söylenecek cümlelerin seçildiği alan olarak da kullanılıyor.

Kullanıcı oyunda komutları mouse yardımıyla ekran üzerindeki nesnelere basarak giriyor. Görülen nesnenin üzerine basıldığında ekranın sol üstünde o nesneye uygulanabilecek komutlar listeleniyor. Eğer bir obje kullanılacaksa bu objeye basılıp objenin kullanılacağı nesne seçiliyor ve grafik penceresinin altında komut belirliyor. Hareket etmek içinse cursor tuşları veya ekran üzerinde gidilebilecek yerlerde ortaya çıkan ok işaretleri kullanılıyor. Çoğu simge Adventure'da olduğu gibi odalar sadece tek bir resimden oluşmuyor, bir odadan diğer odaya geçerken sanki bir kamera hareket ediyormuşçasına görüntü kayıyor. Ve bu geçiş efekti oldukça

SİSTEM

Sistem : 486/33, 4Mb RAM, SVGA grafik kartı, Ses kartı, 2' hızlı CD-ROM

Distribütör firma: Raks

Tel: (0.212) 274 42 42

**RAKS
NEW
MEDIA**

TEL: 0212 274 42 42

FAKS: 0212 274 41 46

ÜRÜNLERİMİZİ SATAN YETKİLİ SATICILAR

3P BİLGİSAYAR LTD.

TEL: 0212 212 36 57

FAKS: 0212 212 36 63

4K BİLGİ İŞLEM

TEL: 0212 251 71 08

FAKS: 0212 260 57 47

ÖĞLAK MEDYA DAĞITIM

TEL: 0212 251 71 08

FAKS: 0212 293 65 50

başarılı yapılmış.

Mission Critical zorluk derecesi olarak incelendiğinde, giderek yükselen bir grafiğe sahip. İlk başlarda yapılacak işler bilindiğinden boşlukta kalmadan, biraz araştırmayla oyuna ısınıyor, ancak ilerledikçe yapılabilecek zorlaşıyor ve chipucları azalıyor. En sonunda bomboş gemide yarıdım, ortada kalınıyor. İşte o an, bulmaca çözmek değil araştırma yapmak ve öğrenmek ön plana çıkıyor. Her ayrıntısı tasarlanmış dev gemide işlerin nasıl yürüdüğünü, motorların nasıl çalıştığını, uydu bağlantılarının nasıl yapıldığını, ana bilgisayardan nasıl faydalandığını, radar sistemlerinin nasıl etkili olabileceğini ve nasıl uzay savaşı yapıldığını sanki gerçekten bu tarz sistemler varmış gibi öğrenmek gerekiyor. Geminin hakimiyeti ele geçirildiğinde ise ortaya entrikalarla dolu bir uzay macerası çıkıyor. Gemiye karışan casuslar, eski arkadaşların kirli çamaşırları, saçma sapan nedenlerle ortaya çıkan savaşlar, teknik terimlerle donatılmış teknolojinin son ürünü ama kullanılnca insanı mahveden icatlar... Mission Critical'ın en büyük özelliklerinden biri kendi başına dahi başarılı sayılabilecek bir strateji-simulasyon oyununu içinde barındırması. İlerleyen teknoloji sonucu yüksek hızda ve kompleks taktiklerle yapılan uzay savaşlarında, insan faktörü olmadan kullanılan bilgisayarlar sistemlerine eklenecek bir kimyasal sistemini son çare olarak kullanmak gerekiyor. Sinir sistemine enjekte edilen bir sıvıdan oluşan sistem, kısa vadede beyin fonksiyon hızlarını, savaş bilgisayarları hızına kavuşturma yeteneğine sahip ol- sada uzun vadede ölüme sebebiyet

Resim ve oyuncular başarılı bir şekilde birleştirilmiş

veriyor. Sıvının etkisiyle hızlanan beyninle bir kask sayesinde savaş bilgisayarı birbirine bağlanıyor. Kendini toparlayamayan beyin, 2 gün içerisinde kaçınılmaz ölümü beraberinde getiriyor. Daha deneme aşamasındaki bu uyarıcı sıvıyı enjekte ederek savaş bilgisayarlarına entegre olduktan sonra, 9 tane savaş gemisinin tüm plan ve programlarını yaparak Lexington'u yok etmek için varını yoğunu ortaya koyan düşman filolarıyla savaşmak oyunun simulasyon bölümü. Gerçek uzay savaşına başlanmadan evvel, 8 adet talim simulasyonunu bitirip bu detaylı ve karmaşık savaş sisteminin uzmanı olmak gerekiyor. İstenilirse Arcade sayılabilecek bu taktik savaşını oynamadan geçmek mümkün.

SONUÇ

Star Trek tarzı bir gelecekte geçen bilim kurgu filmlerini andıran zorlu macera oyunu Mission Critical, tecrübeli maceraperestler için ideal. Günümüzün bir iki günde bitirilebilen CD'ler dolusu Adventure oyunları yanında haftalar boyu insanı oyalayabilecek uzunluk ve zorluğa sahip bir epik. Grafik tasarımı ve videoları profesyonelce planlanmış oyun, macera dışında strateji öğeleri de içeriyor. Legend firmasının herhangi bir oyununu oynayanların gidip firmanın çıkardığı diğer oyunları da almak gibi bir huyları var, dikkat edin...

Mission Critical'ı Raks'tan ve oyunun tam çözümünü BBS'imizden temin edebilirsiniz.

Orkun Peşinci

BAYİİLERİMİZ

POLARIS	TEL: 0216 302 52 84
UYGAR ELEKTRONİK	TEL: 0216 336 73 54
WARNER HOME	TEL: 0216 358 13 24
AKTİF BİLGİSAYAR	TEL: 0212 247 82 99
MERTAY COMPUTER	TEL: 0212 269 12 77

RAINBOW BİLGİSAYAR	TEL: 0212 526 58 37
SHOW COMPUTER	TEL: 0212 263 53 86
PC GOLD	TEL: 0216 418 11 44
VIOLET COMPUTER	TEL: 0216 369 05 69
PC SHOP (ANKARA)	TEL: 0312 468 92 85
CENTRUM (AKMERKEZ-İST)	TEL: 0212 282 07 19/20

ESCOM SECURITY LINE

Türkiye'de 48 ay garantili tek PC olan **ESCOM SYSTEME SECURITY LINE** geçtiğimiz yılın ilk dokuz ayında Avrupa PC pazarında birinci sıradaydı.

ESCOM SECURITY LINE kalite farkı, **48 aylık garanti süresi, DIN ISO 9001** kalite normları ve Avrupa normlarındaki standardı ile **(CE)** sertifikalanmıştır. Onu diğer PC'lerden daha ayrıcalıklı yapan en önemli unsur; **48 aylık hardware garantisi** ve üstün performansdır.

- En uygun fiyatlar
- En uygun hizmet
- Novell Network ve Bakım onarım hizmeti
- En iyi servis

Logo Alinteri 4.450.000.-

Logo Onparmak 1.250.000.-

Logo Perfect 2.950.000.-

Hat Sanatları 2.500.000.-

OS/2 WARP 80\$

Erişim Bilgisayar Sistemleri ve Ticaret Limited Şirketi

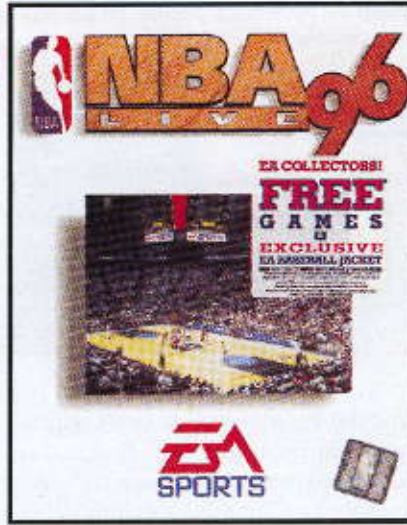
Şehit Muhtar Mh. Kurabiye Sk. No. 3/3 Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 248 26 85 Fax: (0212) 243 49 28

NBA '96

Chip Spor Servisi sunar :

L.A. Lakers ve Chicago Bulls... Chicago'da oynanacak maç için seyirciler sanal stadyumu doldurmuş durumdadır. Takımlar yerlerini henüz aldı. Heyecan dorukta ve hava atışı ile maç başladı.

Electronic Arts'in spor oyunlarında Fifa 96 ile başladığı devrim, NBA 96 ile devam ediyor. Her iki oyun içinde bu yıl uyguladıkları Virtual Stadium (sanal stadyum) tekniği ile, oyuncuyu ekran başından alıp bir stadyuma, oldukça gerçekçi bir maçın içine sokabiliyorlar. Gerçekten NBA'96 size, 16 değişik kamera açısı sayesinde, ister televizyondan maç izleyen bir izleyicinin yerinden, ister sahadaki oyuncuların yanından kontrol imkanı veriyor. Oyun sırasında kamera açıları 1'den 6'ya kadar tuşlarla değiştirilebiliyor. Bu tuşlara tekrar basılmasıyla da değişik açılar elde edilebiliyor. Oyun hem VGA modunda, hem de SVGA modunda oynanabiliyor ve eğer SVGA modunda oynanırsa, görüntü kalitesi inanılmaz derecede artıyor. Tabii buna oranla bilgisayarın işlemcisinin de epey güçlü olması gerekiyor ve 17 inch civarında bir monitöre gereksinim duyuluyor.

Oyunda, bir basketbol oyununda olması gereken her şey, fazlasıyla

var. NBA'daki tüm takımlar, tam kadro, resimleri ve bilgileriyle veriliyor. Pek çok istatistiki bilgiye buradan ulaşmak mümkün olabiliyor. Oyuncunun kendisine istediği oyuncularla bir takım oluşturmaya da mümkün. Eski NBA'de olan bu özellik, oyunun yeni 96 sürümünde yeni sezonun takımları ve basketçileri ile yenilenmiş. 29 adet takım oynanabiliyor ve bu takımlardaki her oyuncunun istatistikleri belirtilmiş.

Oynanış bakımından oyuna göz atıldığında, kontrollerin kolaylığına karşılık, kamera açılarının alışılması zor olduğu dikkat çekiyor. Fakat bir süre sonra, oyuna alışınca, aslında gerçekçiğin ne kadar arttığı belli oluyor. Grafik kalitesindeki artış, normal VGA modunda dahi belli oluyor, eski NBA'de kötü gözükten oyuncu Sprite'ları daha da güzelleştirilmiş. Çünkü oyuncular Fifa96'da olduğu gibi CAD ile gerçek kişiliklerden modellenmiş. Oyuncuların hepsinin fiziksel özelliklerinin farklı olması, ve

boylarının oyunda etki unsuru olması gerçekçiliği artırdığı gibi, takımın tanınmasında kolaylaştırıyor.

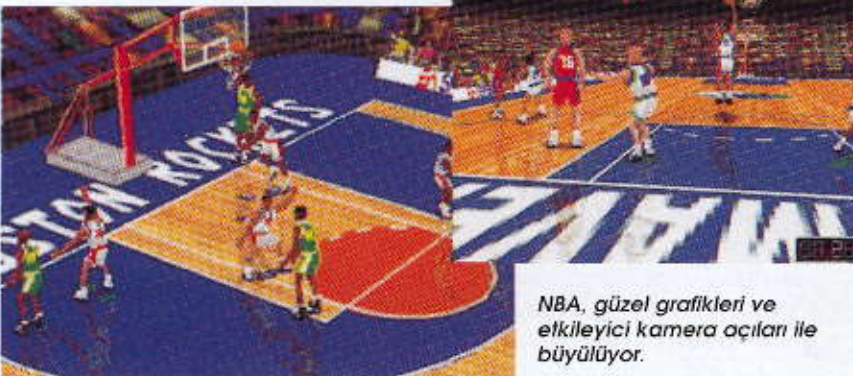
Yeni eklenen özellikler arasında kullanıcıların kendi basketbol oyuncularını yaratma gibi bir seçeneği var, bu şekilde daha evvel NBA'de oynamış oyuncuları tanımlanabiliyor ve yeni takımlar oluşturulabiliyor.

Mola olarak taktik değiştirme, maç sırasında taktik değiştirme gibi unsurlar sayesinde basketbolun ağır stratejilerini uygulamak kolaylaşıyor ve oyun bir Arcade oyunundan çok bir taktik savaşıma döndürülebilir. Bir çok değişik smaç şekli, ve atış şekli bulunan oyunda meşhur oyuncuların meşhur hareketlerindeki yer verilmiş.

Devre aralarında yeni ortaya çıkan bir özellik ise NBA bilgi yarışması. Eski NBA'de olan her şey, bu yeni sürümde korunmuş, oyun başı ve devre arası sunumları, oyuncuların istatistikleri ve güçleri, devre aralarında istatistikler mevcut. Dostluk maçları, turnuvalar, ligler ve sezonlar seçilebilecek oyun türleri. Bunun yanı sıra, basket kurallarının tamamını uygulama veya istemediğiniz kuralları çıkarabilme koşuluyla oynanana has konfigürasyonlar yapılabilmekte. Böylelikle, çizgi ihlalleri, fauller (faullerin faul sayılabilmesi için gerekli sertlik dereceleri hesaplanabiliyor) ortadan kaldırılabilir. Oyuncuların maç süresince yorulup yorulmayacağına kadar bir çok seçenek kullanan tarafından tanımlanabiliyor.

Kamera açıları çok olmasına karşın 17 inçten küçük ekranlarda tam olarak kontrolü sağlayabilecek bir kamera açısı mevcut değil. Bunun dışında basket meraklılarının ve eski NBA oyununu beğenmiş olanların kaçırmaması gereken bir oyun. Bilgisayar için yapılan basket oyunları arasında en iyisi. Rakip olarak önümüzdeki aylarda piyasaya çıkacak olan NCAA oyununu gösterebiliriz.

Barış Ergin & Orkun Peşinci

NBA, güzel grafikleri ve etkileyici kamera açıları ile büyülüyor.

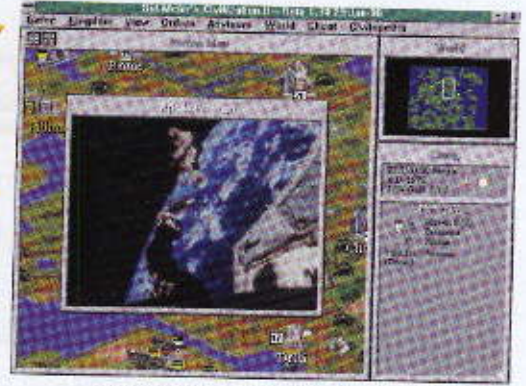
SİSTEM

MS-DOS, 486 DX-66,
8 mb Ram, 2 x CD-ROM.

CIVILIZATION II

Microprose Ltd.'in oldukça çok tutulmuş bir strateji oyunu olan Civilization'ın ikinci versiyonu tüm dünya ile aynı anda Türkiye'de satışa sunuldu. Oyunun fanatiklerinden gelen istekler doğrultusunda gelişti-

rilen ikinci versiyona "Emperor" seviyesinden yukarıda 6 yeni zorluk derecesi daha eklenmiş. Bu versiyonda da orijinal Civilization oyununda olduğu gibi oyuncular bir uygarlık imparatorluğunu kontrol ediyorlar ve ilk kentin kurulmasından uzay çağına kadar uygarlığı geliştiriyorlar. Ekonomik büyümeyi, teknolojik gelişmeleri, sosyal ve politik ilkeleri ve askeri güçleri idare edip, gerekli düzenlemeleri yaparak uygarlıklarını en üst düzeye ve en iyi yere getirmeye çalışıyorlar. Ancak ilk versiyondan farklı olarak geliştirilmiş bir diplomatik sistemle karlaşıyorlar. Ateskes

İkinci versiyonda yüksek çözünürlükteki grafikler, harita ve simgeler yer almakta.

6 yeni zorluk derecesi eklenen Civilization'da çelişkin bir diplomatik sistem var.

anlaşmaları, sınır çatışmaları ve diplomatik görüşmeler bunlara birer örnek. Ayrıca Leonardo'nun çalışmaları, Sun Tzu'nun savaş akademisi gibi "Dünya Harikalarına" da yeni ekler gelmiş. Bunun yanı sıra filler, paraşütlü askerler gibi askeri öğelere de yeni ekler yapılmış.

Yüksek çözünürlükte grafikler, daha gerçekçi izometrik görünüm ve yeni harita ve simgeler Civilization II'ye yeni taddlar da katıyor.

Bilgi Yayınevi

Tel: 0.312.431 81 22

Yepyeni Bir Türk ve Türkçe Adventure Oyunu

"Dedektif Fırtına"

İngilizce bilmeyen oyun tutkunlarına müjde! Cartoon Animasyon Stüdyoları'nca hazırlanan ve Haziran ayı başında piyasaya çıkacak olan Dedektif Fırtına tamamen Türkçe bir Adventure oyunu. Oluşturulması aylar alan Dedektif Fırtına'daki tüm konuşmalar profesyonel dublaj

sanatçıları tarafından seslendirilmiş ve müzikleri Yeni Türkü grubundan Erkin Hadimoğlu'nca yapılmış. 4 grafikerin tümünü bilgisayarda tasarladığı ve sanal ortamlarda geçen oyunu oynamak için iyi bir dedektif olmak gerekiyor!

Tek silahı zeka olan Fırtına, büyük bir kentin caddelerinde, tren istasyonlarında, konser salonlarında, çiftlikte ve tabii ki gizemli mahzenlerde çılgın Profesör Abaküs'e karşı amansız bir savaş veriyor. Bütün derdi de Belediye Başkanı'nın kızını kurtarabilmek. Oyun içinde bir tuşa basarak çocuk ve gençlerin eği-

Dedektif Fırtına Profesör Abaküs'e karşı amansız bir savaş veriyor.

timine yönelik faydalı bölümlere geçebilmek de mümkün.

İstenildiğinde İngilizce alt yazılı da olabilen oyun, bu dilin gündelik kullanımı pratiğini de öğretmeyi hedeflemekte.

Oyun içinde gizli bazı matematik ve zeka soruları yer almakta.

Cartoon Animasyon Stüdyoları

Tel: 0.212.260 11 72

Cybermage

Bu ayın bir başka oyunu da Cybermage. Başarılı oyunları ile tanınan Origin firmasının bir ürünü. Ünlü çizgi roman yazarı David W. Bradley tarafından hazırlanmış grafiklere sahip bu oyunda istila edilmiş bir gezegeni kurtarmaya çalışan ve üstün güçleri olan bir karakteri yönetiyorsunuz.

Oyunu install ederken ayarlamalar bölümünde Sgva modunu da seçebilirsiniz. Bu şekilde oyunu 640x480 modunda da oynayabilirsiniz. Fakat

Çizgi roman havası, oyunun her yerinde kendini belli ediyor

SİSTEM

486-66 MHz CPU veya fazlası;
8 MB RAM (400K DOS,
6.9 MB XMS)
10 MB Sabit disk alanı
İki hızlı (300 K/sec)
CD-ROM sürücü
Sound Blaster veya uyumlu ses
kartı, Ensoniq Soundscape,
Pro Audio...

Tavsiye edilen konfigürasyon:
Pentium 90 MHz CPU veya
fazlası;
16 MB RAM
10 MB Sabit disk alanı
4 hızlı CD-ROM sürücü (600
K/sec)
Satıcı firma: Romantico
Tel: (0.212) 288 29 16

bu durumda ekranın boyutunu küçük tutmanız gerekecek, çünkü oyun çok yavaşlıyor ve dolayısıyla oynanabilirliği de düşüyor. Oyun denirken kullanılan Pentium 120 işlemci, 32 MB Ram'li ve Diamond Stealth 2MB VRAM'li bilgisayarda bile SVGA görüntüleri tatmin edici değildi. Bu arada, çözünürlüğü sadece Install ederken ayarlayabiliyorsunuz bu yüzden ayarladığınız çözünürlükten memnun kalmazsanız oyunu bir daha Install etmeniz gerekiyor.

Oyun Doom türü oyunlardan esinlenerek yaratılmış fakat çoğundan daha başarılı ve kaliteli. Mouse, Joystick ve Keyboard ile oynanabiliyor. Bu tip oyunlarda genelde tercih edilen Keyboard'u seçerseniz ve Doom'daki kontrollere alıştıysanız Options'tan Remap Keyboard seçeneğinden tuşları ayarlamanız tavsiye olunur.

F1, F2 ve F3 tuşlarıyla bulunan silah ve yardım kiti gibi objeler seçilerek kullanılabilir. F1 silahların, F2 Power'ınızı harcayarak kullanabileceğiniz silahların ve objelerin ve F3'te diğer objelerin menüsü. Ekranın altında Health, Power, Ammo ve Armour göstergelerini görebilirsiniz.

Oyunun ana menüsü sade ama güzel

Bunlardan Health, sağlık durumunuz, Power, gücünüzün miktarını ve Armour ise zırhlarınızın durumunu gösterenizi sağlıyor. Oyuna başladığınızda elinizde olan silah sizin Power'ınızı kullanıyor ve her atışta 5 birim azalıyor.

Power'ınız kendiliğinden yavaş yavaş artıyor ayrıca buna ek olarak siz öldürdüğünüzden topladıklarınızla Power'ınızı, Power limitinizi ve sağlığını artırabiliyorsunuz. Etrafta bulduğunuz Regen Pack'ler sağlığını artırmak için, Armourseal zırhınızı yenilemek için kullanılıyor ve daha bir çok keşfedilecek obje var, örneğin 20 farklı silah gibi.

Ayrıca oyunda ilerledikçe kullanabileceğiniz tanklar ve uçan cisimler çıkıyor karşınıza. Bunlar da oyunu çekici ve diğerlerinden daha farklı kılan faktörlerden bazıları. Doğal olarak oyunda Save ve Load işlemlerini kullanabiliyorsunuz ve bunları da F4 menüsü ile gerçekleştirebilirsiniz. Ayrıca oyunda bulunan bazı diyalogları Backspace tuşuna arkaya basarak geçebilir ve sıkılmaktan kurtulabilirsiniz.

Doom türü oyunlardan hoşlanmaların kesinlikle kaçırmaması gereken bir oyun. Ayrıca bu tip oyunlardan hoşlanmaya başlamak içinde çok iyi bir fırsat. Herkese şiddetle tavsiye olunur. Oyunun senaryosunun ve zorluk derecesinin çok başarılı bir biçimde ayarlanmış olması oyunun başından kalkmanıza uzun bir süre izin vermiyor.

Özgür Göral

Artık Doktor Olmak Çok Kolay!

Mart ayı DR. CHIP yarışmasında çok başarılı okurlarımız vardı. Hediye kazananları belirlemek için bir çekiliş yapıldı. Çekiliş sonucu 10 başarılı okurumuz Pusula Yayıncılıktan "Kim Korkar Network'den" adlı kitabı kazandı.

KAZANANLAR:

Gürhan Bayır, İstanbul
Uğur Doğan, İzmir
Yalçın Toprak, Adapazarı
Mehmet Akhan, İstanbul
İhsan Yabanoglu, Kayseri
Türker Süyür, İstanbul
Ahmet Üçtaş, Batman
Oğün Haziran Boz, Bursa
Mehmet Güngör, Ankara
Tunc İscan, İstanbul
Bu yarışmada ödül ka-

zananmayan okurlarımız yarışmaktan vazgeçmesinler. Her ay cevap yollayanların yıl sonunda DR CHIP unvanı kazanma şansı hala var.

Yıl sonunda devamsızlıktan kalmamış ve başarısını

sürdürmüş ilk üçe sunulacak hediyeler şunlar:

1. DR. CHIP'e	1 adet Lazer Yazıcı
2. DR. CHIP'e	1 adet Renkli nokta vuruşlu Yazıcı
3. DR. CHIP'e	5 adet CD-ROM'da en yeni oyunlar

Ayrıca katılan diğer okurlarımız için de çeşitli sürprizlerimiz olacak.

Geçen ayın doğru cevapları:

1. Şifreleri kırmaya çalışan bir programın işini yavaşlatmaktır.
2. Adres "7" SCSI Controller'ın kendisidir ve çakışma yaratır.
3. Açılımı "Gunning Transceiver Logic". Daha küçük gerilim aralıklarıyla yetinip daha yüksek saat hızlarını mümkün kılar.
4. Sadece tek PC çalışmasına izin veriyor. İkinci PC Server olarak kullanılıyor. Klavyeden girişe izin verilmiyor.
5. İstemci/Sunucu.
6. İnternet'te arama hizmeti sunuyor.
7. Anabellekte oluşturulan varsayılan sürücü
8. Pennsylvania Üniversitesi'nden bilgisayar bilimcisi Norman Badler
9. VFR Visual Flight Rules-Görerek uçuş.
10. İnsan bedeninin dijital deri, kemik, damar ve organlardan oluşan anatomik modeli.

S O R U L A R

1. HTML'nin açılımı nedir?
2. Başınıza bela açan şifre hangisidir?
3. WRAM ne demektir?
4. CD'lerin ana maddesi nedir?
5. Grafik kartı işlemci çeşitleri nedir?
6. mil uzantısı İnternet'de hangi kurumların adreslerinde kullanılır?
7. Time Stretch ve Pitch Correction'ın özellikleri nedir?
8. Bluewave ne amaçla kullanılan bir programdır?
9. Java dilinin özelliklerinden ikisi?
10. İşlemci pazarındaki son dedikodu nedir?

Yanıtlarınızı 28 Mayıs 1996'ya kadar bekliyoruz.

Adres:
CHIP Dergisi Bilgi Yarışması
Sülün Sokak No: 22
80620 1. Levent İstanbul
Faks:
(0212) 283 42 54

Haziran Sayısında Neler Var?

Virüs Dosyası

Virüsler hakkında ayrıntılı bilgiler, en yeni virüsler, virüs programları, virüslerden korunmak için yöntemler...

CD-ROM

4, 6 ve 8 hızlı CD-ROM sürücülerin testi, CD-ROM sürücüler hakkında ayrıntılı bilgiler, hata düzeltme algoritması, CD-Writer'lar üzerine, CD-ROM sürücülerde gelecek manzara

CHIPUCU

PC'nizi güçlendirin. Tepeden tırnağa, bellekten yazılıma dek PC'nizi son gücüne kadar kullanmanız için Chipuçları.

Ve diğerleri

- Can simitleriniz: Kurtarma disketleri
- Eski BIOS'u güncelleştirme yolları.
- Ev aletlerinize bilgisayarla hükmedin
- Madencilikte bilgisayar kullanımı...
- Multimedia eğitimi...

REKLAM İNDEKSİ

3P	11,89,99,187	İnselberg	183
4K	117	İzfas	173
ACS	119	Joker	197
Ada	145	Karizma	159
Akser	185	Karma	A.K
Albim	21,23,25	Kets	75,77,79,81
Anmade	54,55	Likom	27
Aton	163	Market	206,207,208,209
Becom	39	Megavizyon	147
Belltrade	17	MGM	125
Boşaz	51,57	Mirage	105
Bilmerk	165,177	Moonstar	139
Biltem	33,97	Nova	129
Biltur	46,47	Omega	127
Bimeks	193	Oracle	18,153
Bimel	191	Önsel	35
BM	171	Özdemir	175
Bordata	137	Perla	9
Boyut	93	Pirgun	143
Boğazıcı	135,181	Planet	30
BSA	26	Rainbow	111
Compucor	13	Raks	68,69
Danışman	157	Rams	155
Demir İnşaat	15	Ren	169
Digital	A.K.I.	Sabir	161
EBS	201	Santek	67
Empa	40,41	Sentbil	167
EMS	109	Sirnko	103
Erdemir	59,61,63	Sony	83
Escort	151	Tet	115
Estron	D.K.I.	Tetris	113,149
Fotoğraf Dergisi	195	Tuncmatik	29
Fulltime	43,45,101	Turcom	91
Future	123	Ufotek	73,87
Gentek	31	Veskom	71
Gen-Pa	7,107	Vizyon	133
Guide	95	Yağmur	189
Hisar	65	Yıldız Elektronik	121
İletişim Üretim	172		

CHIP

ISSN: 1300-9418

Sorumlu Müdür

Tansel Emanet-Tüzel

Yazı İşleri Müdürü

Aylin Tarhan

Yazı İşleri

Barış Ergin, Garo Antikacıoğlu,
Gökhan Sungurtekin, Mete Turgal,
Orkun Peşinci, Ufuk Yamankılıçoğlu

Katkıda Bulunanlar

Ziya Bayman, Volkan Olgun,
Ahmet Özişik, Yusuf Kenan Yılmaz,
Orhan Tokel, Emine Kurtar, Can Bayrak,
Barış Taptık, Özgür Goral, Sema Aygül

Sanat Yönetmeni

Hatice Bala

Grafik/Bilgisayar

Özlem Sarar
A.Umut Ersoy

VOGEL Reklam Koordinatörü

Dilek İşmen

CHIP Reklam Koordinatörü

Ömer Ergün

CHIP Reklam Müdürleri

Ergin Tosun - Hülya Kılınç

Müşteri Temsilcisi

Sebnem Karabıyık

Reklam Trafikeri

Figen Uçar

Abone Servisi

Selma Akınay,

Dağıtım Servisi

Ayhan Doğan

Nebi Danacı

Genel Koordinatör

Melih Şahin

VOGEL Yayıncılık Ltd. Şti.

Adına Sahibi

Şakir Batumlu

Renk Ayrımı - Film Çıkış

Ağaçkakan Ltd. Şti.

Tel: (0.212) 516 82 80

Baskı

Medya Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.

Tel: (0.212) 270 63 64 / 68

Dağıtım : YAYSAT A.Ş.

VOGEL Yayıncılık

Sultan Sk. No: 22 1. Levent 80620 İSTANBUL

Tel: (0212) 283 42 44

Faks: (0212) 288 50 21

Yazı İşleri Faks: (0212) 283 42 54

Yazı İşleri E-mail adresi: Chipyaz@chip.com.tr

Abone Servisi Faks: (0.212) 281 39 08

VOGEL Ankara Şubesi

Hafta Sokak 12/5

G.O.P. 06700 Ankara

Tel: (0312) 447 27 72

Faks: (0312) 447 15 69

VOGEL İzmir Şubesi

1487. Sokak No: 21/2

Alsancak 35220 İzmir

Tel: 0.232.464 31 44

Faks: 0.232.464 32 75